CİHADIN MAHREM HİKÂYESİ

(yahya konuk)
bülend tokgöz

3. baskı

Haci Abi'ye

Cihadın Mahrem Hikayesi'nin Hikayesi
Yahut muhayyel ikinci baskıya önsöz

Arkadaşların fikriydi, yer yer istihza yer yer infial ile seslendirmişlerdi, "Bunu da yaz, asıl hikaye burada, her şeyi bu daha iyi özetliyor" demişlerdi ısrarla. Kendisi başıma bu kadar gaile açmışken bir de onun hikayesiyle mi uğraşacaktım. Ne var ki şimdi söylemem gereken yeni birkaç şeyi söyleyebilmek için Cihadın Mahrem Hikayesi'nin hikayesini seri biçimde hülasa etmem gerekiyor.

Haci Abi'nin vuruluşundan, artık benim de gemileri tamamen yakışımdan sonra yazmaya karar vermiştim, 2004 sonlarında. Yazacak, basılması için bir yayıneviyle anlaşacak, kitabın çıkmasını beklemeden basıp gidecektim, Irak Afganistan neresi olursa. Anlatacaklarımın uzun zamandır içimde yoğrulmuşluğu ve damıtılmışlığı, ayrıca gayemin berraklığı sebebiyle kitap oldukça dar bir zaman aralığında tamam oldu, bu hayra alametti, daha tashihine başlamadan yayınevi aramaya başladım. Çıktıyı bir dosya haline getirip koltuğumun altına koydum ve eşiklerinin önüne geldim.

Bu kadarını beklemiyordum, böyle olacağını bilsem tek satır yazmayabilirdim. 28 Şubat'ı şöyle böyle kazasız belasız atlatmış, yorgun argın gecikmiş bahara hazırlanan İslamcı yayınevleri daha kitabın ilk kelimesini duyar duymaz bana uzun bir adliye koridorunun sonundan veya hapishane mazgalından bakar gibi oluyorlardı. Niçin kendilerinin seçildiğine dair bin çeşit komplo teorisi imalatına başlıyorlardı içlerinde, camekan gibi gözlerinden içerideki hummalı imalatı görebiliyordun. Sonrası laf-ı güzaftı, kem küm faslından sonra "Hele ver bir bakalım ne yazmışsın!?" diyen bile olmadı, parmak izleri dosyada çıkmasın diye zahir, ellerini bile sürmediler. Kataloğunda rafında Cihad, Hareket, Şehadet kelimeleri geçen kitaplar bulunduran, bu kelimelerden ekmek yemiş yayınevleri anlattıklarım arasında başı çekiyordu. Onlar neden sıra sıra rafta, bu gariban neden tek başına ucuz bir naylonun arasındaydı?

Çünkü onların Cihad'ı teorik, farazi, fantastik bir şeydi, maziyi anlatıyordu, hatıraydı, bugün ve gelecek sadet dışı tutulmuştu, en azından yayıncı ve okuyucuları tarafından böyle bir bağlama oturtulmuştu; savcı amcalar bu tarzı hoş görüyorlardı, benimkisi tarzın dışına çıkıyor, tekinsiz vadilerde geziniyordu. Devletin savcıları affetse camianın komiserleri ebediyen affetmezdi. Önüne gelene çatmıştı çünkü. Kimse kayırılmamış, gözetilmemişti.

Geçmişi anlatırmış gibi yaparken nabız hep bugün ve yarın için zonk zonk vuruyordu her sayfanın derisinin altında. Ali'si Veli'siyle tüm İslami camiaya Amerikan işgaline karşı askeri bir seferberlik çağrısında bulunuyor, bunu yapmayan ve yapmayacak olanlara karşı dilini huşunetle uzatıyordu, davet etmiyor ihtar ediyordu. Camianın köküne kibrit suyu dökmüyor, bunu yapamıyor ama belki daha kötüsünü yapıp, en dipten bir alternatifi tehditkar biçimde seslendiriyordu. Oysa Türkiye İslamcılığının Amerikan işgaline ve buna karşı Irak'ta ve Afganistan'daki Kaide ve Taliban öncülüğündeki cihada yaklaşımı en saygılı ifadeyle Bekle Gör politikasıydı. Bir sel dağlardan aşağı olanca tehlikesiyle akarken İslamcılarımız arazinin en emniyetli kısımlarına itinayla yerleşme telaşına düşmüşlerdi, üstlerine başlarına su sıçramasına

bile razı değillerdi, ben sele atlamayı (mı?) öneriyordum. Benimle ikinci bir kez görüşmeleri bile önlerindeki ilk 30 yıllık kalkınma planlarına zarar verebilirdi. İlçe parti başkanları kadar içtenliksiz gülümsüyorlardı gülümseyecek olduklarında ve bitiriş cümleleri kişilikleri kadar pastorize ve standartizeydi: Hayırlısı olsun... Olsun muhterem.

Bir yayınevinin başına tayin edilmiş genç bir arkadaşım vardı, tayin edilmişliğinin bu kadar tayin edici olduğunu bilemezdim, iradesi vardır inisiyatif kullanabilir sanıyordum, kendisi geldi, "Ben basarım abi!" dedi, "Allah senden razı olsun!" dedim ben de, niye ilkin seninle görüşmemiştim ki, dosyayı teslim ettim. "Mart'ta basıcam!" dedi, kaç mevsim geçti bizimkinin mevsimi gelmedi. Sonra da uzak oynamaya başladı, ulaşılamıyor. Olur şey değil, niye aylarımı çaldın, niye kendini bu kadar küçük düşürdün? Dişlerimin kökünde şu an nükseden ağrı acaba o zaman mı başlamıştı, kaç kitap bastırmış yazarlar ne kadar mutlu gözüküyorlar halbuki, bense bir kitap yazdım hayatım değişti, ne diş sağlığım kaldı ne ruh. Sonradan öğrendim, onu oraya tayin eden abilerden biri söyledi sonunda, en sonunda, galiba benim her şeyi anladığımı, o arkadaşın bana itirafta bulunduğunu sanarak: Biz istemedik, basmasını biz engelledik, dedi. Planlı programlı biçimde oyalanmış, adeta dolandırılmıştım. İlke, özeleştiri şampiyonları tarafından. Bana sadece bir "Kusura bakma" demeleri yetecekken. Çok zaman kaybetmiştim, bir an evvel çıkmalıydım, devletle aramızdan kara panter geçmişti, bir kitabın belasına mı kalıp kapanacaktım. Dışarıya yol da bulamıyordum gerçi, hiçbir irtibata sahip değildim. Kaide üzerine kitap yazmıştım, nerelere nerelere gittiğimi anlatıyordum, gel gör ki elimde dermanlık bile olsun bir Kaide bağlantısı yoktu. Kahkaha ile arabesk arasında, bir görseydin ne haldeydim.

Karşılaştığım pespayelikler ve hıyanetler beni her an yılgınlığa sevk edebilirdi, en azından dosyayı boğazın serin sularına atabilirdim fakat aksi tesir yaptı, "İnadına ben bu kitabı basacağım!" dedim. Kitap kısmından geçmiş basma kısmına takılı kalmıştım.

Umutlarımı artıran bir şey oldu, bir matbaacı abi, kitaptaki fikirleri hiç benimsemese de sırf mertliğinden, ben basarım dedi, sen yayınevi bul, ilk baskıya ücret almayacağım. İşim görünüşe göre biraz daha kolaylaşmıştı, yeniden Babıali kapılarına düştüm, Allah kimseyi düşürmesin. İslamcı olanların yanı sıra olmayanlara da dosya bıraktım, hiçbirinden geri dönüş olmadı, son bir tur daha attım, laf uzun, son dövdüğüm kapı beni hayrette bırakan bir ilgiyle buyur etti, çok geçmeden kararlarını bildirdiler, tamam mı tamam, matbaacı abiye topçubaşı gibi seslendim, abi bas. Bastı... Sonra bir şey oldu, hep birlikte faka bastık.

Yayınevi kitaba güveniyordu, mevzu medyatik, metin sansasyoneldi, şöyle bir iki ellense patlama yapabilir, çok ciro yapabilirdi. Tamaha kapıldılar. Beni de peşlerinden sürüklediler. Çok ısrar ettiler, sadece bir röportaj, orta sayfa, düşünsene, kitap uçacak, komplo yok tuzak yok hile yok, "her kitaba nasip olmaz, dostumuz bizim, dürüsttür, yanlış yapmaz". Israrla reddettim, onlardan bize sadece şer gelir, bizi ayaklarımızdan astırırlar, bu işlere hiç girmeyelim, Allah nasip etti kitap basıldı çıktı çıkacak kısmetimize razı olalım, dedim ama dinletemedim. Telefonlara düştü iş, iyi saatte

olsunlar için kitapla benim aramdaki fail fiil irtibatına dair kati deliller telefonlarda langır lungur faş oldu, korkmamı gerektiren gayri bir şey kalmadı, madem olan oldu mazarratını çekeceğiz, bari bir menfaatimiz olsun diye düşündüm, e peki dedim.

Yahya Konuk şöhret olsa bana ne, maksadım kitabın adının duyulmasıydı, iki sebeple: Kitap seferberlik için yazılmamış mıydı, 1200 tane basılan bir kitap neyin seferberliğini başlatabilirdi? Camia kapılarını en nezaketsiz biçimde yüzüme kapamıştı ama ben bacalarından bu röportajla giremez miydim? Beni başınızdan savacağınızı sandınız ha, alın bakalım diyemez miydim? Sonra gelsin Benjamin'ler, gelsin çünkü çıkıp gitmek için üç kuruş bulamıyordum, elimdekiyle şuradan şuraya gidemezdim -nitekim hikayenin sonunda kendimi güç bela cihad beldesine attığımda ancak kötüsünden bir Kaleş ve 2 el bombası satın alabilecektim, 420 dolara, geriye birkaç şarjör mermi parası anca kalacaktı-. Kitabın tek kuruşunun cebime girmeyeceğine, hepsini cihada adayacağıma yemin etmiştim, ne kadar çok para gelirse cihada hizmetim o kadar çok olabilirdi. Kendim için istiyorduysam namerttim. Arada ben yoktum, Yahya Konuk diye biri ile onun eseri şöhret olacak, cihad para kazanacaktı… Fotoğraf vermeyecektim, yüzüm kesinlikle görünmeyecekti.

Kaşar. Kerinçek'in ocağında yetişmişti, Karanlık'ın besleyip büyütüp Kemalist darbecilik payidar olsun diye medyaya sokuşturduğu kadrolarından, uyuyan hücrelerinden biriydi. Bilmiyordum, daha doğrusu gençken, ta 30 sene evvel bir ara onlara takılmış diye biliyordum sadece. Kerinçek'lerin bu memleketteki işlevini anlayabilmiş miydim ki o ocaktan çıkma bir tetikçinin işlevini anlayabileyim? Yayınevinin dostuydu bir tek onu biliyordum. Uzmanmış. Psikolojik harpte. Bana kendimi nasıl önemli biri gibi hissettireceğini bilmişti, işini güzel yapmıştı. Napolyon, bana 3 cümle kur seni idam ettireyim demiş, ben 7 saat boyunca binlerce cümle kurmuştum, hem de neler neler üstüne, hatun tüm camiayı gaz odalarına sokturabilirdi şimdi. Ben ne anlatmıştım, o neyi cımbızlamıştı. O muşmula suratlı, elini hayatı boyunca kaos için kaldırmış, rakkas Genel Yayın Yönetmeni ile birlikte "Binlerce Canlı Bomba Türkiye'de!" türünden bir manşete hazırlandıklarını duydum yayınevinden, senin onayından geçmeyen tek kelime bile yayınlanmayacak diyerek bana olmadık garantiler veren hatun gitmiş yoksul kızı iğfal ettikten sonra yüzüne bile bakmayan zengin hergele gelmişti, muhtemelen kayıt da yapıyordu ve telefonun diğer ucunda suça azmettirici şekilde damarıma basıyordu. Gebe kalmış yoksul kız şimdi ne yapacaktı?

Ona da muşmula suratlıya da ne yapacağını bilirdi bilmesine de kuyruğu devletin elindeydi. Hapisten çıkalı çok olmamıştı ve mahkeme sürüyordu, ağır cezayla yargılanıyordum, bir girsem bir daha çıkamazdım. Kitabın benimle ilişkisinin delillerinin mahkemeye aksetmesi durumunda ilk celsede işimi bitirirlerdi, öyle bir kitabı öyle bir zamanda yazmış olmam bile ancak deli cesaretiyle izah edilebilirdi. Ben kitapta anlattıklarımı bu riske değecek şeyler olarak görmüştüm, bakma sen hikaye dediğime ve gerçekten bazı hikayeler anlattığıma. Ben o hikayeyi bir dua olarak

yazdım, bu deliliğe mukabil bana yeniden cihad kapısını açsın diye. Ben o el kapılarını bu yüzden omuzladım. Ve elan geldiğimiz nokta neydi?

Kaşar ve Rakkas röportajımı Napolyonvari yayınlayacaklar, ben okka altına gideceğim, 28 Şubat zemherisinden yeni yeni çıkmaya hazırlanan camiaya Mart kazma kürek yaktıracak, Balyozlar kalkmış tepemize indi inecekmiş haberimiz yok, balyozcuların örsü dolgu malzemesi maymunu olup çıkmama ramak kalmış, ne yapabilirdim? Sünnetçisiyle konuşan çocuk gibi seslendim, abi kes. Hırslıysan, hırslandıysan uyanık mı uyanık olacaksın, yoksa gayretin kendi aleyhine döner. İki senedir basamaya basamaya bir hal olduğum, en sonunda bitap halde basabildiğim kitabı daha şöyle bir elime bile alamadan kendi ellerimle imha ettim. Yahya Konuk gibi kaç bahtsız yazar gelmiştir şu aleme, söyle sevgisiz okur.

Derken olmadık bir yerden bir kapı halketti, vurdum çıktım elhamdülillah. Kitap, röportajın darbecilerin elinde şiştiğine emin olduktan, musibetin geçtiği anlaşıldıktan sonra yeniden basılacaktı. Cihad meydanındaydım, eskisi kadar değil ama aklım hep kitaptaydı, basıldığını işitince kendimi o tozdan yapılma kasabaya dar attım. Peştu interneti bilir misin? Peştular teknolojide çok iyidir, daha geçenlerde tekerleği icat etmişler, interneti de yeni bulmuşlar, çok yeni. Kitabın kapağının resminin inmesi için kaç uzun saat bekledim biliyor musun? Bu turuncu, neredeyse pembe olan şey bana mı aitti, bunca pentatlon şu turuncu şeridi göğüslemek için miydi? Olsun. Dünya gözüyle gördüm ya. İslamcılara, abilere, köşe başlarını tutmuşlara, dilediklerini alçaltıp dilediklerini yükselteceklerini sanan ululara rağmen çıkmıştı ya, şükürler olsun. İsterse Çingene pembesi olsun.

Çıktı da ne oldu? Sükut suikastı diye buna mı denirdi? Akit'te ve Milli Gazete'de çıkan birer hüsnüniyetli yazı müstesna kitap keenlemyekün cezasına çarptırıldı, hiç yoktu ve olmayacaktı. Üstüne kelam etmeye değmez muamelesi gerçekten zekiceydi. İşlerin nasıl yürüdüğünü bilen bir arkadaştan haber aldım, "Okuması gereken herkes okudu, herkes; bu suskunluk sanma ki okunmadığından; hayır okudular ve hiç okumamış gibi topluca sustular" dedi. Benim tahminim tartışmayı seçerler, kusurlarını öne çıkarıp harcamanın bir yolunu bulurlar yönündeydi; hayır sen de kimsin ne istiyorsun bile demediler. Bu, kitabı iyi anladıklarını gösterir.

Onlara olan husumetimi çok iyi sezdiklerini gösterir. Vatanın küffar tarafından işgaline karşı geniş oturakları üstüne oturan, oturanlarla birlikte olmayı seçen, oturmayı olağanlaştıran makul gösteren süsleyen öven herkesten tiksiniyordum. Cemaatlerinden teşkilatlarından derneklerinden dergahlarından vakıflarından radyolarından televizyonlarından partilerinden tüm varlıklarından... Öncelikli hedefimin "Radikal İslamcılar" olması bu yüzdendi; cihada en yakın onlarken en az diğerleri kadar uzak durabilmeyi kotardıkları için, bu pişkin bu çok yüzlü bu kösele kişilikleri yüzünden. İslamcı şefler kitaptaki saldırgan dilin hedefinde olduklarını görmüşlerdi, hamleyi boşa çıkarmak için hiç üstlerine bile almadılar, şöyle bir geri çekildiler sadece.

Tam orada başka bir şey daha vardı. Kitap cihada övgüler dizerken mücahidlere de sövüp sayıyordu, mücahidlerin zaaflarından, sapma ve tehlikelerinden söz ediyordu. Oturduğu yerde oturup kalmayı en ezeli ve ebedi meselesi olarak gören zevat için hayli kullanışlı ve ferahlatıcı bir şeydi bu. Oturuşlarını meşrulaştırmakta kullanacakları bir ton malzeme bulabilirlerdi bu satırlarda, satır aralarında. Oturanlara saldırdığını sanırken yürüyenler aleyhinde sayıp döken bu kitabın ne hali varsa görsündü, eleştirilerin yürüyenler üzerine yapışıp kalmasını sağlayabilecek bir olgunluk alameti olarak sükuttan daha iyi ne olabilirdi?

Cihadın Mahrem Hikayesi, olanca huysuzluğuna ve çatışmacı görünümüne rağmen esasında oldukça iyi huylu ve uzlaşmacı bir öze sahipti. Bir tarafta mücahidlerin fikriyat ve fiiliyatlarındaki zaaf ve müşküllerine odaklanması hasebiyle cihad idealinden kopmuş –bu vesileyle kopmuş gözüken- bir İslamcılık vardı, bir tarafta da cihad idealine bağlılığı hasebiyle bu zaaf ve müşküllere göz ucuyla bile bakmayan bir cihadçılık vardı. Araya kelimelerden bir köprü kurmak istedim, mücahidlerin ahvali cihad idealinden kopmamızı gerektirmez, cihad idealine bağlılığımız mücahidlerin ahvalini her yönüyle tasdik etmemizi gerektirmez; uçuruma ve köprüye birlikte işaret etmek istedim. Hakim İslamcı perspektifi cihad yapılarının eleştirisinde sonuna kadar kullanıp bunun mantıki neticesinin ille de cihada mesafe koymak olmadığını göstermek istedim. Cihad idealine olan bağlılığıma rağmen mücahidlere karşı son derece keskin bir nazar ve lisan kullanılabileceğini de göstermek, yani her iki tarafa da böyle yapabilirsiniz demek, aradaki geçişkenliği sağlama almak istedim. Çünkü Türkiye İslamcılığı cihaddan, cihadçı cereyan da Türkiye İslamcılığından kopmasın, birbirlerinden feyiz alsınlar, birbirlerini beslesinler diye çok dert ediyordum, o zamanlar ve galiba her şeye rağmen şimdi bile... Şefler zekidir, kurnazlık yaptığımı gördüler; kısaca, "Yemezler gözüm!" dediler.

Bazı iyi kalpli okurların tam olarak anlayamadıkları nokta da bu çıplak çelişkinin manasıydı: Seferberlik peşindeki bir kitapta bu kadar mı eleştiri olur, gayen özendirmek mi caydırmak mı mübarek, bunları okuyan adam yola çıkar mı?... Başaramamış olabilirim fakat bilinçsiz bir çelişki suretindeki bu şey aslında dinamik bir gerilim oluşturmaya matuf bilinçli bir çabaydı. Kelime kökünden tut dalındaki zafere kadar zorluk ve meşakkat demek olan cihadın zorluk ve meşakkati sanılanın aksine düşmandan değil kendimizden kaynaklanır ve benim derdim günüm cihadın bu veçhesini anlatmaktır. Bunu yapan olsaydı başka bir şey anlatmayı deneyebilirdim, nasibim bu oldu. Çatara pataraya çağırmıyoruz, daha zor bir göreve çağırıyor çağrılıyoruz, hazır mıyız hazır mısın emin misin demek istiyordum. Eğer anlattığım zorlukları hiç tahayyül etmemiş ve hiç tahammül etmeyecek insanları biraz olsun caydırabildiysem Allah benden razı olsun. İnsanlar kaldıramayacakları yüklerin altına girmemeli, çünkü tırtlayıp gerisin geri çıktıklarında olan diğerlerine oluyor öncelikle. Güçlü karakterleri özendirmeli, insanları güçlü karakterler olmaya özendirmelisin. Bunu ancak kendilerini bekleyen şeyi en sert haliyle anlatarak yapabilirsin. Ben ilk

yolculuğuma çıkmadan evvel birinin bana meseleyi böyle sunmuş olmasını isterdim, öyle söyleyeyim.

Şeflerden umutsuzdum. Adamlar nice badirelerden geçip o makama gelmişlerdi, üç-beş Vehhabi kafayı bozup kulelere çarptı diye şimdi her şeyi bırakıp dağda taşta silah mı çatacaklar, bombaların altından üstünden mi atlayacaklardı? Orta ve alt kadrolardan ise umudum vardı, ciddi biçimde. Ben Amerikan işgaline karşı Türkiye'de iki koldan ciddi bir mücahidleşme temayülü bekliyordum: İslamcı teşkilatların orta ve alt kademe kadrolarından, 1; varoşlardaki lümpen kent yoksullarından, 2... Cihadın Mahrem Hikayesi, ikballerini bırakarak cihadın zehirle pişmiş aşına talip olacak olan o ilk kategorideki soylu mücahid namzetlerini ahlaki olarak yeni göreve karınca kararınca hazırlamaya çalışırken, kaybedecek hiçbir şeyleri olmayan ve kelime dağarcıkları meseleyi ihata etmelerine elvermeyen ikinci kategoridekileri de elden geldiğince zihni olarak hazırlamaya çalışıyordu. Bu iki sınıfa, erbaş ve erata, "Bakın bir de şu var, ona göre!" demenin peşindeydi, bunu bir diyebilse çok şey demiş olacaktı... Peki, bu bakımdan Yahya Konuk başarı kaydedebildi mi, bir işe yaradı mı?

Kısaca şöyle: Vizyonunda %50 isabet sağladı; varoşların lümpen kent yoksulları cihad cereyanının başlıca insan kaynağı oldular. İsabet kaydedemediği %50'lik kısım ise tüm vizyonunun fişini çekti. İslamcı teşkilatların yetiştirdiği orta-alt düzey kadrolardan –alttakilerden- ikisi, üçü hariç kimsecikler cihada katılmak için şöyle bir yekinmedi bile, şeflerine yaraşır iyi birer kabile mensubu olduklarını, aralarındaki tencere kapak uyumunu vizyon sahibi bilumum yazarlara gösterdiler. Onlar gelmedi, okusalar ne okumasalar ne, gelmediler ve Yahya'nın kitabı bu cihetle hakikaten de keenlemyekün oldu. Gelelim gelenlere, ah üstüme iyilik sağlık, onlar kitap okumuş ve okuyacak bir kavim değildi... Benim gözlemlerime göre kitabın başarı istatistiği en alt seviyelerde seyretmekteydi.

Yine de sıfır diyemeyiz. Peştu dağlarında benim kadar geniş bir okur kitlesine sahip Peştu bir yazar bile yoktu. Okurlarımla karşılaşmak on imza gününe bedeldi. Bunlardan ikisi farklı yer ve zamanlarda aynı şekilde gerçekleşti: Yine dilime bir şeyleri dolamış veryansın ediyordum, kardeşlerden biri çok eski bir tanıdığını çıkartır gibi, sen osun, sen Yahya Konuk'sun, dedi. Birine itiraf etmedim fakat diğeri benim için çok özel biri olarak kaldı. Ona hep Sevgili Okurum dedim ve farklı birliklerde olduğumuz için her fırsatta hasret kokan mektuplar yazdım. Ondan ayrılmak hiç kolay olmadı.

Türklerden biri biliyorsa Cemiyet-i Akvam biliyordur, deşifre olmuştum, gittiğim birçok yerde "Bu O!" deniyordu. Her zaman gönendirici biçimde olmuyordu bu. Bir yazarın burada ne işi olabilirdi? Yeni şeyler yazmak için malzeme mi topluyordu? Bizler onun için birer malzeme miydik?... "Artık bunu da yazarsın ha!" kalıbı bazen gerçek bir taciz şeklini alıyordu, casus olduğumu düşünenler de yok değildi. İşin kötüsü tüm bunlara rest çekip, "Hayır yazmayacağım, bundan sonra hikâyat yok, burada yaşananlar burada kalacak!" diyemeyişimdi. Hiç üstüme bile alınmıyormuş gibi yapıyordum, ben yazar mazar değilim, mücahidim, bir zamanlar herkes bir şeyler olmuş olabilir, bunlar mazide kaldı, "Ben savaşçıyım" diyordum ama "Bundan sonra

asla yazmayacağım" diye bir şey kimseye diyemiyordum. Kendime diyemiyordum ki. Zanlıydım ve hep bir zanlı olarak kaldım. Sürünün içinde ayağına zil takılı kuş olarak.

Bu sene her hafta okurlarıma bir yenisi eklendi. Kitaptan bir nüsha ta oralara kadar gelmeyi başarmıştı, nasıl geldiğini birazdan anlatacağım. Taze okurlarımla aynı evlerde, mevzilerde, konvoylarda, eylemlerde yan yana oldum fakat şöyle oturup da ne yazmışım, neresi müthiş neresi berbat uzun uzun kimseyle konuşamadım, kimse konuşmadı benimle. Şunu hiç unutamıyorum: Bir yerde oturuyorduk, biri kalktı çantasından bir defter getirdi, sessizce sayfalarını açarak gösterdi; siyasi şube polislerinin espri anlayışına benzer biçimde sordu, "Bu cümleleri bir yerden hatırlıyor musun?" dedi. Aman Allah'ım, en az otuz-kırk sayfa inci gibi bir el yazısıyla özet çıkarmıştı, onunla bile konuşamadık. Şartlar yazar-okur ilişkisi için pek münasip olmuyordu çoğu zaman. Fakat esas sebep çoğu okurumun kitabı anlamamasıydı. Çoğu, yav Allah'asen bu herif ne demiş, niye demiş hiç mana verememiş, ya öylece sırada bekleyenin üzerine kitabı atıp aradan çıkmış veya oflaya puflaya bitirmişti; ki ekserisi için hayatlarının mühim başarılarından biriydi bu, bir kitabı baştan sona okumuş olmak. Bir okurum söyledi bunu: Çok kişi başladı, çok azı bitirdi, hiçbiri anlamadı... Üzüldüm.

Türklerin Emiri, kitabı ta oralara kadar getiren o hakikatli okurumdan alıp mecmuaya veren oydu, beni çok iyi tanıyordu, kitabı orada ilk okuyanlardan biriydi, kardeşlere verirken şöyle dediğini söyledi: İstifade edilebilecek bir kitap... Bir yazar için çok da göğüs kabartıcı bir ifade sayılmaz. Türklerin En Büyük Teşkilatçısı ise göğsümdeki tüm havayı çekip alacak bir şey söyledi, yüzüme, her kelimesinin üzerimdeki tesirini kontrol ede ede, zevkle: "Kitabı çok dikkatle okudum, Türkiye'de okudum, önemli bir eser, fakat hissiyat var üstat, çözüm yok, sorunları saymışsın, çözüm ne, o yok üstat!.." Hissiyat var, çözüm yok!.. Hiçbir şey demedim. Eğer bir daha yazarsam çözüm kısmını ayrı başlık halinde ve biraz daha kalın harflerle yazıp yazmama konusunu gündemime aldım sadece.

Kitabı basımından iki sene sonra elime alabildiğimde ise eseflendim. Matbaada imha ettiğim ilk baskıdan arta kalan filmler şunlar bunlar ne varsa yayınevine bırakmıştım, saf saf son tashihli nüshayı da bırakmıştım. Adamın elinde filmler var, tashihli olsun diye masrafa girer mi, eski haliyle basmış. Aman Allah'ım bu imla hatalarının hepsini ben mi yapmışım, bu kırık dökük cümleler benim mi, bu takır tukur kelimeler? Hayır, bu virgüller kesinlikle bana ait olamaz, o imha ettiğim ilk baskının dizgicisi, o virgül manyağı hayırsız keçi virgül tuşuna basılı tutmuş elini. Asıl kötülüğü ise kitaptaki üç-dört sayfalık bir kısmı buharlaştırmış olması. Keşmir'de ırmağın kıyısındaki o pastoral kampta, "Briyantinli Pakiler kampı"nda fotoğraf makinesiyle yaşadığımız çok komik bir hikayeyi anlattığım bölümü nasıl etmişse kitaba koymamış kabiliyetsiz herif; kalbi bozuk adama tezek bile dizdirilmemeli. Yayınevine bıraktığım tashih de buharlaştığı için kitabın en komik kısmı hiçbir zaman okurlarıyla buluşamayacak. Birkaç yerde "meşhur fotoğraf makinem", "garibanların bedduasını almış bu makine" ibareleri münasebetsizce geçiyor, bunlarla neyi kast

ettiğim ise hiçbir şekilde anlaşılamıyor, bu absürtlüğü fark etmiş tüm okurlara özür borcum var. Şimdi onlara hikayeyi hülasa etsem gazı kaçmış gazoz ikram etmiş olacağım, fakat absürtlüğü biraz olsun izale etmeliyim.

İran'dan iyi bir paraya kallavi bir fotoğraf makinesi almıştım, o zamanlar kameralar mücahidlerin eline böyle düşmemişti, öyle bir makine de cephede kimsede yoktu; cihadı görüntüleyeceğim ya, ancak bir profesyonelin kullanabileceği bir makine seçmişim, bu kadar karmaşık bir şeyi daha önce hiç elime almışlığım olmasa da. Haci Abi'ye film koymasını söylüyorum, koyduğunu sanıyorum; o Afganistan'a eğitime gidiyor, ben Hindistan hududundaki intikal hattına. Oradaki kardeşleri başlıyorum çekmeye, 36 poz, bunun için özel programlar tertipliyoruz. Kimi şelalelerin altında romantik savaşçı olmayı seçiyor, kimi deli ırmağın ortasındaki kayaya binbir güçlükle ulaşıp oradan bir fatih gibi silahını kaldırıyor, kimi ufku arkasına alarak düşmana sessizce yaklaşırken komando bandajlı yüzüne irkiltici bir mana vermeye çalışıyor, kimi resmi haram gören Selefilerden olmasına rağmen ilk ve son kez iki dirhem bir çekirdek objektif karşısına geçiyor; velhasıl iki günlük bir curcunayı hep birlikte yorgunlukla ama keyifle yaşıyoruz. Sonra... Sonra filmi çıkartıp şehre tabettirmeye göndermek için Doktor'la birlikte makineyi açıyoruz. "Malarya!" ismini ilk kendisinden duyacağım andaki yüz ifadesiyle bakıyor, hayır olamaz. Boş. Film konmamış. Makine normal çalışıyor, zum, kırmızı ışık, ses, flaş, her şey nizami, fakat Haci Abi film koymamış, ben de filmin konduğu yeri filmler bitmeden açarsam pozlar yanar diye düşünerek kontrol edemedim, nasıl kontrol edileceğini bilmediğim için de kalbimi selim tuttum, en güzel resimlerinizi çekeceğim diyerekten garibanları dağlarda derelerde Vietnam filmi çeker gibi süründürdüm. Acı haberi vermeden önce Doktor'la bir kenara çekilip saatlerce gülüyoruz, gülmüyoruz ölüyoruz, kurbanlar yanımıza gelip "Size ne oldu, nedir bu hal bize de söyleyin!" dediklerinde iyice nefessiz kalıyoruz, karın etlerimizdeki ağrıyı biraz hafifletmek için ayaklarımızı havaya kaldırıp geniş bir ağacın gövdesine yaslıyoruz. Doktor, uzaktan bizi endişeyle seyreden ve yanımızdaki makinenin açık saçıklığından işkillenen kurbanlarımıza gerçeği açıkladığında adamların yüzlerinin aldığı hal aslında komedinin tavana çarptığı andı fakat Doktor da ben de dudaklarımızı ısırmak zorundaydık. Küsmekte haklıydılar, onları yeniden objektifin karşısına geçmeye ikna etmem hiç kolay olmayacaktı. Resmin haram olduğunu düşünen Bilali, bunun ilahi bir ikaz olduğuna emin olup bir daha karşıma geçmeyecekti, diğer kardeşler de çarpıcı resimler için özel mekanlara gelmeye yanaşmayıp oldukları yerde en anlamsız ve güvensiz yüz ifadeleriyle, hatta kinle poz vereceklerdi. Teknik açıdan özürlü olarak dünyaya gelmiş olmamın bedelini ödeyen dostların gönüllerini almak için her birinin resimlerini ayrı ayrı albümlere koyup kendilerine törenle teslim etsem de bana kırgınlıkları sürecek, zorlu pozlar verirlerken onlara yaptığım konuşmaları taklit ederek beni cezalandıracaklardı. Çekimler esnasında kayanın başına çıkıyor ve bir kabile reisi edasıyla bağırıyordum: "My People! Listen to me!/Halkım! Dinleyin beni!" Bu benim kod adım olarak kalacaktı. My People Listen To Me.

Cihadın Mahrem Hikayesi'nin karşılaştığı sükutta bir alicenaplık da bulunabilir. O kadar esaslı kusurları vardı ki isteselerdi beni çok mahcup edebilirlerdi. Sadece şu bile yetebilirdi: Bosna bölümü Nisa Suresi'nden bir ayetle başlıyordu, benim neslimin ezbere bildiği nadir ayetlerden biriydi ve benim verdiğim meal eksik, daha doğrusu yanlıştı. "Mustazaflar uğruna" kısmını almış, "Allah yolunda" kısmını almamıştım, sehven. Cihadın fisebilillah kısmını almamak sehven olabilir mi? Bu bir laspus olmasın? Dil satıhta olanı unutuverirken derinde olanı sahile vuruyor olmasın? Benim cihadım, bir nevi ezilenler için silahlı mücadele idi, din telakkinde bir nevi solculuk varsa dinin rüknünü başka nasıl telakki edebilirsin ki? İslam'ın cihadıyla aynı şeyi kastettiğimden, kastetmiş olduğumdan bugün çok şüpheliyim. İtikadımda maraz vardı, bu maraz cihad anlayışıma da sirayet etmişti. İnsana bakınca iskeletini görebilenler bendeki bu hali görmüşlerdir, onlar da merhametlerinden susmuşlardır. Bir gün hatalarımı görüp kendimi ıslah etmem için dua makamında susmuşlardır, öyle sanıyorum. Şayet biraz ıslah olabildiysem o gizli dostların dualarına çok şey borçluyumdur belki de.

Koca'nın eşini -"Mutsuzluğun ve histerinin resmi"- söz konusu etmiş olmam az bir kusur sayılmazdı. Bir tipolojiyi, sapmayı tartışma konusu etmek için başka bir yol bulmuş olmalıydım, neticede arkadaşımız ve ailesi. Yüzüm tutsa özür dilemek isterim.

Okurken çok mahcup olduğum üçüncü husus, halklarımız hakkındaki kaba saba ifadelerdi. Yabancı mücahidlerin rolünü vurgulayayım derken Boşnakların ödedikleri bedeli ve harpteki direngenliklerini, muhariplikleri çok tahfif etmiş olduğumu gördüm. Vefasızlığa uğradığımızı düşünmenin de bu ifadelerde payı vardı elbette. Asıl oryantalistliği ise tabi olarak doğumuzdakilere yapmışım.

Beluclar, Afganlar ve Pakistanlılar hakkındaki üslubum, daha önemlisi usulüm yüz kızartıcıymış gerçekten. Sığ ve aceleci; daha acınası, peşin hükümlü ve kibirli. Niye? Biraz batıdayız ya. Şahsiyetli olsak, ne batılı karşısında aşağılık kompleksine ne doğulu karşısında tekebbüre prim veririz. Gelgelelim içten bir modernistlik ve gizli batıcılık olan İslamcılık bize bu terbiyeyi verememiş, verebilecek de değil. Düşünsene, tarihin en eski medeniyet havzalarından İndüs Vadisi'ni –Pakistan'ı- "Medeniyet merkezlerinin uzağında" bir yer olarak tanımlamışım, gördüğüm terslikleri de güya böyle izah etmişim, aman ne bilgelik. Beş Su manasına gelen Penç Ap'ın en büyüğü olan Celum veya Çelum'un adını bile daha doğru dürüst öğrenememişken koca bir ülke hakkında ahkam kesmişim. Pakistan ordusu hakkında yaptığım iri genellemeler de sadece yüzümü değil gün gelip başka yerlerimi de kızartabilirdi; kamplarında kalırken öyle görünmüş olabilirler ama burada son üç senedir onlara karşı savaşıyoruz ve hiç de benim anlattığım gibi derbeder bir ordu izlenimi vermiyorlar; evet onları yendik ve yeniyoruz ama sıkı adamlarmış ve ben batılı küstahlığıyla baktığım için görememişim. Afganlar dediğim Peştular hakkındaki ifadelerim için ise 61 gün oruç tutsam azdır. Birkaç aylık gözlemlerime dayanarak adamlara neler demişim. Birkaç yıllık gözlemlerimle ise Peştu kavmiyetçisi olup çıktım. Ben bir Peştu'yum. Ne mutlu Peştu'yum diyene.

“Türkiyeli Müslümanlar”, “Türk/iyeli”, “Kur’an merkezli”, “Evrensel düşünen Müslümanlar”... Bu dolmaları yemişim okura da sunmuşum, ne diyebilirim, böyle biriymişim.

“Türkiyeli Müslümanlar”. Bu terkibi ilk kim yapmış, bulsunlar, söz, tüm tedavi masraflarını üstleneceğim, tedarik ederiz. İsrailli Yahudiler, Avrupalı Hristiyanlar, Rusyalı Ortodokslar, bu terkiplerin bir manası varsa Türkiyeli Müslümanlar’ın da bir manası var. Ne demek yahu, Türkiyeli Protestanlardan, lezbiyenlerden, ateistlerden mi bahsediyorsun? Bu toprakları vatan yapan özne, asli unsur hakkında nasıl bir biganeliktir bu, Müslümanlığı kendi marjinalliğinle nasıl bir hodgamlıkla özdeşleştiriştir? Türkiyeli Müslümanlar... E, onlar ne oluyor, o pankartın altında durmayan, o bildiriye imza atmayanlar –hayatları boyunca hiçbir bildiriye imza atmamış olanlar- o asıl unsur, Türkiyeli gavurlar mı oluyor, milletten utanmıyorsunuz Allah’tan korkun.

“Türk/iyeli”. Türk’e Türk diyemeyen adamın hangi sözüne kulak verilmelidir bilmem ki. Türkiyeliler birleşip Türkleri sonunda kovacaklar memleketten, ayıptır vallahi. Sabetayist Kemalist Türkçülere babalarından kalmış ya Türklüğü onlara bırak, dıştala, İslam’a zıt bir kimlikmiş gibi idrak et ve ettir. Böyle yapman anca Türk düşmanlarından aferin almana yarar, seni kimliksiz bir kozmopolit haline getirir; tarihsiz ve talihsiz fotosentez yapar gidersin, İslamcılık sana zerre fayda vermez.

“Kuran merkezli”. Vay canına, bundan ala merkez mi olur, niye daha önce düşünen çıkmamış ki, sizler dahi falan olmalısınız. Şöyle bir kitapçık hazırla da Sünnet neymiş, hangisi hadismiş hangisi uydurmaymış bilelim mirim, 1400 senedir merkezsiz gelmiş merkezsiz giden şu ümmete himmet et bir hidayet buyur, bir türlü anlayamadıkları hakikati söyleyiver de cümlesi necat bulsun. Seleften, müçtehid alimlerden, Ebu Hanife’den Şafi’den hepsinden geçtim sen ne dersen o; sen ki Kur’an’ı merkeze koydun ya, tüm hakikatler mıknatısın yanında hizaya giren demir tozlarına döndü, tüm ihtilaflar kaçacak delik aradı, senin gibi iki-üç tane adam tabiin döneminde gelseydi bu mezhep safsatalarının hiçbiri olmaz, din bu hale mümkün değil gelmezdi. Peygambersizliğin, sünnetsizliğin, hadissizliğin takvasızlığın üstüne mealleri diz de gözükmesin. Merkeze koy, hah işte oraya.

“Evrensel düşünme damarı”, “Evrensel düşünen Müslümanlar”. Mezhepsizler olmasın bunlar? Mezheplilik zafiyet, mezhepsizlik fazilet. Fakat dürüst olalım, tüm sıkıntı Ehlisünnet olmakta öyle değil mi? Ehlisünnet’ten olmayalım da ne halt olursak olalım. Şii, Mutezili, İbadi, mezhepler tarihi kitaplarında ne bulursan, fal açar gibi aç bir tane, bak bakalım bayraklaştırabileceğimiz bir şeyler söylemişler mi? Ehlisünnet olmadıklarına göre kesin söylemişlerdir. Ehlisünnet zaten sultanları arkasına aldığı için bugüne kalmış, saraylara karşı hakkı diğerleri söylemiş, Sünnilerle sultanlar el ele verip tarihten ve kitaplardan silmişler onları o yüzden. Ehlisünnet, nasıl derler, çok banalll, çok egemen ve vulgar; biz sahih gelenek damarını takip edelim, neredeydi şu damar, bir iki şaplak at da belli olsun, sık biraz sık; hah galiba şu, yoksa şu mu?

Türkiye İslamcılığının bana yedirdiği tüm dolmaları tek tek huzurunda kusuyorum okur kusura bakmasın, midesi bulanırsa sevinirim. Bunların en büyüğü Şii-Sünni vahdeti dolmasıdır, kitaptaki en utanç verici tutum Şia ve İran karşısındaki hikmetsiz ve izansız olanıdır. O pasajlar ne kadar bilgili ve yürekli görünürse görünsün –şayet görünüyorsa- cahilane ve ürkekçedir.

Devrim gözümüzü kamaştırmış ve Humeyni dahice bir tılsımla hepimizi sihri altına almıştı; Kahrolsun Amerika, Büyük Şeytan, Kudüs Günü, İslam Vahdeti... O günün şartlarında Türkiye'de İslamcı olmak bir biçimde İrancı olmaktı, bu girdaba kapılmayanlar sadece geleneksel Müslümanlar ve cemaatlerdi ki biz zaten onlardan muhabbeti çoktan kesmiştik. Rejimin zağarlığını yapan kolpacı Ehlisünnet'çilerin İran düşmanlığı yapması bizi iyice İran'a doğru itmişti; İran, beğen beğenme, bir İslam devletiydi ve bir kazanımdı. İran sempatizanlığı İslamcılığı Ehlisünnet'ten uzaklaştıran bir amil olmuş, İslamcılığın Ehlisünnet'ten uzaklığı da İrancılığın bu kadar güçlenmesine sebep olmuştu. Türkiye'de radikal İslamcılık, bazı unsurları Ehlisünnet çizgisini özümseyemediği için, bazı unsurları da ta başından Ehlisünnet çizgisini tarihe gömmek kastıyla bu işlere giriştiği için devrimden takviye almış bir Şia karşısında son derece korunaksızdı; Şia'nın ideolojik ve jeopolitik eksenine oturmaktan başka bir şey yapamazdı, hoşnutlukla veya çaresizce. Ehlisünnet'in nazari ve içtimai yumuşak karnını kapsamlı bir entejilansiya çalışmasıyla etüt edegelen Şia'ın çelik çekirdeği ise bu korunaksızlığı artıracak psikolojik operasyonlarına ve beşinci kol şebekelerinin teşkiline ustaca hız vermişti. Cihad, şehadet, devrim diyen genç kuşağımız için bugün El Kaide ne manaya geliyorsa o gün İran ve Hizbullah oydu, o yüzden kendimi de kuşağımı da yargılamıyorum. O günler için. Ama artık o çocukluk hastalığını atlatmış olmamız gerekmez mi, bunca şeyden sonra, biraz olsun narkozdan uyanmış olmamız gerekmez mi?

Şia, bizi mezhepsizleştirdi, Şiileştirdi; alo Kandıralı sen de dur, bir etrafına bak, adamlar kaya gibi Şii, sen kartondan evrensel Müslüman. En küçük hamleden en devasa stratejiye kadar her şey tepeden tırnağa en kösnül Şia fanatizmiyle dizayn edilmişken sen en küçük eleştiride Şia'ya kol kanat geriyorsan; işgalciyle omuz omuza duran Şia'ya direnen Sünni alim veya mücahid, Ehlisünnet kelimesini ağzına alacak alsa onu mezhepçilikle itham ediyorsan ya Şii'sin ya enayi ya da hain.

Maymun gözünü ne zaman açtı? Ben önceden de az çok kafamı suyun üzerinde tutmaya çalışıyordum ama mezhepsizliğim çokları gibi beni de Şia akıntısına karşı önce nötralize etmiş, sonra mecalsizleştirmişti. Ehlisünnet nedir çok biliyordum sanki, bilmez ve sevmezdim, Ehlisünnet devletçi ve itaatkar, Şia devrimci ve özgürdü, Amerika ve İsrail'e karşı savaşanlar onlardı; Ehlisünnet, sofisiyle, Vehhabisiyle Amerikancıydı; Ehlisünnet Osman, Şia Ebuzer'di; biri kapitalist, diğeri sosyal adaletçiydi. Ehlisünnet ayrıca bir sürü uydurma hadise kafasızca iman ediyordu -bize bir enkaz gibi gözüken hadis külliyatımız, hakiki bir enkaz olan Şia'nınkinin yanında eşsiz ihtişamda bir şehir mesabesindedir oysa, bunu teslim etmek için Ehliinsaf olmak kafi gelir-. Ehlisünnet'ten bu keskin kopuşuma, aklımla ve kalbimle Şia'ya olan

yakınlığıma rağmen hiçbir zaman kurumsal Şia ile işim olmadı, her zaman bir Sünni gibi namazlarımı kıldım, ne imamlara tapınmak ne sahabeye dil uzatmak aklımdan bile geçmedi ve Cenab-ı Allah bunları bana daima kerih gösterdi. Bu fiilleri irtikap edenlerin de hep avam tabakası ve gulat Şia olduğuna inandık, inandırıldık, suflörler öyle buyuruyorlardı. Şüpheler artmaya başladığında, Ahbari-Usuli ayrımı diye bir şey yumurtluyordu birileri; biz de Şia'nın yaptığı her pisliği Ahbarilerin üzerine atıyorduk, Ahbariler yapmıştır Usuli Şiiler var onlar yapmaz, onlar çok güzel insanlar. Her kimse onlar, nerede yaşıyorlarsa, birbirlerinden ne farkları varsa, bu farklar Şia'yı Şia yapan akidenin neresiyle alakalıysa... Zeki, ferasetli, derinlikli şahsiyetlerin beyinlerini uyuşturmaya yetmeyecek bu dozlarla yarı sarhoş yarı uyanık geldik Irak işgaline.

Benim Şia'yla olan tek taraflı aşk ilişkim, Amerikan karşıtı, devrimci, şehadet mektebi bildiğimiz Şia'nın küffarın safında direnişe var gücüyle vurmasıyla ölümcül bir yara aldı ve emsalsiz ihanet teşhir oldukça aşk nefrete inkılap etti. Öyle tedrici oldu ki, düşün, Haci Abi Felluce'de Şia'nın karadan kuşatması altında Amerikan hava bombardımanında şehid düştü, ben bu hadiseden sonra bile, arkadaşıma karşı savaşmış olmalarına rağmen Şiileri topyekun silmiyordum. Mukteda Sadr direniyordu ya; direnişin de işbirlikçiliğin de mezhebi yoktu ya. O direniş palyaçosu, o sefil soytarı, o maskeli katil de gerçek yüzünü gösterince aşk şişesini Necef'in taşlarına çaldım. Felluce'deki, direnişin en kanlı yöntemlerle bastırıldığı başka yerlerdeki katil köpek sürüleri laik veya yoz Şii güruhlardan oluşsa yine bir yolunu bulup Şia'yı aklardık. Allah bellerini kırsın, tamamı Hizbullahçıydı, tamamı İrancı, tamamı Humeynici, tamamı Mustafa Çamrancı, tamamı Abbas Musavici, tamamı Nasrallahçıydı. Şimdiye kadar Şia'yı bize sevdiren, ona saygınlık kazandıran kim vardıysa onların adına küffarın safında Müslümanlara karşı savaştılar, çıplak bedenlerimizden piramitler yapılırken, kadınlarımız orta malı yapılırken onlar mezheplerinin, mezhep mezhep ne mezhebi, dinlerinin davasını güttüler, aramızda hiçbir kardeşliğin olmadığını ve olmayacağını ilan ettiler. Benim nefret dolu tunçtan küpüm işte böyle dolmaya başladı. Irak'ta Şia bin küsur yıldır bilediği dişlerini etimize geçirince.

Aynı şey Afganistan ve Pakistan'da da yaşanıyordu. Buralarda Şia'nın direnişe olan düşmanlığının lezzetini bizzat tattım. Şia'nın ve İrancılığın örgütlü olduğu her yerde –ki oldukları her yerde örgütlüdürler- bunların yaşanacağını gördüm ve bunun kaynakları hakkında tefekküre, okumaya başladım ama daha ziyade bandı geri sarmakla meşgul oldum. Şunu fark ettim kahırla: Benim gibi başka İslamcılar da Şia'nın politikalarını görüp onlara tavır aldı ve alacak fakat bunun Allah indinde zerre-i miskal kıymeti yoktur. Tevhid direğini imamlara ilahlık atfederek yıkarlarken, Kur'an'ın mahfuzluğunu reddederlerken, ashabı, radiyallahu anhum, tekfir edip günde üç vakit lanetlerlerken, Rasulullah'ın, sallallahu aleyhi ve sellem, zevcelerine iftira ve hakaretlerde bulunurlarken onlardan teberri etmeyen bir Müslüman, Şia işbirlikçilik yapmış diye hayal kırıklığıyla küsüp gücenecekse hiç küsüp gücenmesin, Şia'nın koynunda mışıl mışıl yatmaya devam etsin, eğer onu aynı tutkuyla sevmeye devam etmez, yatağını terk ederse yazıklar olsun.

Türkiye İslamcılığının en büyük cürümlerinden biri budur: Peygamber ve ashabına duyulan kadim Sünni sevgiyi gönüllerden çekip almasıdır. Peygamber sevgisi olmayan adam onun sahabesi ve zevcesi adına buğzeder mi? Onlar Kur'an merkezli Müslümanlar, onların merkezlerinde peygamber ve ashabı yok, onlar evrensel düşünüyorlar, Ehlisünnet gibi geçmişte kalmamışlar ve tali şeyleri merkeze koymuyorlar. Ehlisünnet'in tüm geleneksel dokusunu, DNA'sını tahrip edip bir kenara attıkları için Şia'ya karşı ellerinde siyasi kıstaslardan başka bir şey yoktur ve takiyye piyesinin bazı perdelerinde Şia sahneye makyajsız çıktığında bizim Ehlisünnetin kayıp kuzularını ürkütmeye başlar. Peygamberin ashabı ve avradı için kabarmayan namusları işbirlikçilik cerimesi karşısında kabarır gibi olur. Oysa ilkinin yanında ikincinin tüy kadar bile bir ağırlığı yoktur ve bunu en iyi Şia bilir. Sol'dan çaldığın "işbirlikçilik" kelimesinin ihtiva ettiği günahtan başka bir günahı yoksa Şia'yla İran'la dostluğun kadim ve ebedi olsun ey İslamcı, hiç ayrı gayri düşme, kıyamete dek. Haşirde de sürdür vahdetini.

Benimkiyle aynı türden gaflet ve kifayetsizlik sebebiyle göremediğin basit gerçek ise şu: Şia Haçlıların işbirlikçisi falan değil, o kendi işini yapıyor, kendi dininin vecibesini ifa ediyor, Haçlılar onların işbirlikçileri. Mezhepsizliğin geleneksizliğin sebebiyle düştüğün ölçüsüzlüğe bak; bula bula elden düşme bir işbirlikçilik kavramı buldun ve o da Şia'nın durumunu açıklamaya yetiyor değil. Sen Şia'ya tavır alsan ne olur? Daha işin başında Ehlisünnet ile Şia'yı eşit meşruiyete sahip iki tarihsel kategori, eşit değerde iki mezhep olarak tanımladığın anda hapı yuttun, bir daha kendine gelemezsin, Şia'nın özünü, tekfirci, tefrikacı, tahripkar ve garezkar özünü görmediğin ve göremeyeceğin için alacağın hiçbir tavır sahici bir tavır olamayacaktır, ebediyen merkezi ıskalayacaksın, merkez merkez diye diye hep çevrede çeperde dolanıp duracaksın. Mesele işbirlikçilikse Şia seni yeniden kafalamanın bir yolunu bulur, yeniden kendini devrimci direnişçi gösterecek krizler çıkarır. Hizbullah boşuna mı var, iki füzenin masrafı nedir, sonra Nasrallah'a baksana bir, o da mı tiyatro yapıyor bize, mümkün değil, hepsi satsa Hizbullah satmaz... Sen Şia'ya Ehlisünnet olmadığın olamadığın için yanaşıyorsun, onlar senin derdini marazını biliyorlar, yarın senin gönlünü yine alırlar. Bu gidişle senin gibilerin gönlünü almaya, nazınız tuzunuzla oynamaya ihtiyaçları kalacak ise şayet.

İrancılık, devrime ve Şia'ya muhabbet, sadece belli grupların, radikal İslamcı denen mahut camianın karakteristiği değildir, Milli Görüş muhitine de derinden nüfuz etmiştir; hatta adam İslamcılığı bırakmıştır fakat hala İrancıdır, bunlardan hükümet ve devlet erkanı içinde de vardır; o sebeple, demin ne dediysem bunlar için de geçerlidir. Bir adamın adı Salih diye salih olacak değil, ben Ehlisünnet'im diyen, mezhepsizlerden kendilerini güya ayrıştıranlardan da İran ve Şia bahsinde aynı mezhepsizlik ve ölçüsüzlüğü sergilemiş olanlar vardır. Hepsi Şia'nın Kum'da ve Necef'te özenle hazırlanmış dolmalarından yutmuş, tebaalarına yutturmuşlardır. Hepsi mağdur ve hepsi mücrimdir.

Kitapta konuyla ilgili kısımlar, İrancılık tesiri altındaki bir mücahidin zihin ve gönül dünyasını tasvir etmesi, meselenin özünden uzaklığını, havanda su dövüşünü, acizliğini, budalaca iyi niyetini göstermesi açısından okunmaya değebilir, belgesel bir kıymeti olması hariç çok az bir ilmî kıymeti haizdir. Mamafih neticede bu benim mazim, hiç yaşanmamış sayamam ve müşahedelerimi de inkar edemem. Yani İranlılarda adamlık gördüysem, kimisinde bazı müspet vasıflar gördüysem bu bir gözlemdir; 20 sene sonra kalkıp "Yo, hayır yanlış görmüşümdür, mümkün değil kendi aralarında bile iyi insanlar olamazlar!" diyecek değilim. Velakin kitapta, bir istisna imiş gibi takdim ettiğim Humeyni dahil, Şia ve Şiiler hakkında söylediğim itikada taalluk eden her müspet kelime hükümsüzdür, bunların her birinden tövbe ediyorum. Canımı bugüne dek almayıp bana tövbeyi ve eski batıl itikadımdan, gafil sayıklamalarımdan nedameti nasip ettiği için Cenab-ı Allah'a hamd-ü sena ediyorum. Şia'dan, İran'ı, Kum'u Necef'i Hizbullah'ı tüm tayflarından ve tayfalarından teberri ediyorum. Dostluğumdan ne fayda gördüler bilemiyorum fakat dilerim düşmanlığımdan zarar görürler.

Hal böyle olunca Bosna'daki İrancı eski Ülkücüler ile onlara nispetle biraz daha Ehlisünnet'e yakın olan Akıncılar arasındaki mücadeleye dair yaptığım tespitler de sorunlu bir duruma düşmektedir. Aslında komik demek daha doğru. Her şeyi didikler gibi yapmışım, gelgelelim soruların anasını sormamışım: İran'ın burada ne işi var?

Profesyonel İrancıların, senin benim gibi platonik aşıkların değil, nikah altına girmiş olanların, doğrudan ağacanlarından ağababalarından talimat alanların Bosna'da ne işi var, sormamışım. Fisebilillah ve mustazaflar uğruna mı İran bir düzine askeri uzmanını, bir o kadar siyasi temsilcisini, mollasını, İran kimlikleri ve kırmızı pasaportlarıyla kadroya dahil edilmiş Lübnan Hizbullahından seçme bir ekibi ve tabi Türkiye'den acemi besiçlerini bölgeye sevk etti; mazlum Boşnak Müslümanları Sırp mezaliminden korumak için mi? Sırpların arkasındaki en büyük güç olan Ruslar, aynı Ortodoksluk ve aynı kıyıcılıkla Kafkaslarda ve Orta Asya'da halklarımızı kıyımlara uğratırken İran'ı Ruslara karşı değil silah kuşanmak dilini ıslatırken gören oldu mu ki bu ahmakça kabulü paylaşalım? İran, küffara karşı hangi cephede Müslümanların yaralı parmağına işedi ki Bosna'daki tavrının Sünnilere dostluk ve yardım olduğuna inanalım?

A evet Filistin davasına sahip çıkıyor, evet doğru kelime bu: Sahip çıkmak. Patentini alıyor, Kudüs davasından daha iyi bir ideolojik yayılma, nüfuz ve meşruiyet imkanı başka ne bahşedebilir? Ve bunun kadar önemli olan şey, nükleerleşme çabasından ötürü ne zaman başı sıkışsa Hamas ve İslami Cihad'dan rica eder, misilleme füzeleri yerleşimcilerin boş sokaklarını vurur, sonra Yahudi hava ve deniz filoları Gazze'yi yerle bir eder, ortalık ellialtıya gider, İran'ın nükleerinden başka her şeyi konuşur olur dünya. İran'ın Kudüs davası, ver parayı al kararı politikasından öte bir şey değildir; Filistin davasını Şia'nın ideolojik envanterine ekleme, Filistinli İslami örgütleri İran'ın dış politikasının yedeğinde birer enstrümana dönüştürme çabasıdır. Bu böyle uzar gider, verilebilecek tüm diğer örneklere dair de İran'ın derin stratejik

menfaat iştiyakını deşifre edebilirsin, Bosna'ya da babalarının hayrına gelmediler, ne fisebilillah ne mustazaflar hayrına. Şu halde niçin?... Bunun, tüm Bosna bölümünü yeni baştan ve sorgulayıcı şekilde okumayı gerektiren bir cevabı var.

Türkiye'yi ve Arap alemini, yani Sünnileri Bosna'da cephe teşkilinden men etmek için geldiler. Araziyi rakiplerinden önce parsellemek için. Türkiye'nin üzerinden atlayarak arkadan dolanmak, Avrupa içlerine doğru kritik bir nüfuz bölgesini ele geçirmek, Avrupa'yla olan münasebetlerinde Balkan Müslümanlarını bir koz olarak ileri geri kullanabilmek, gerektiğinde Avrupa sınırları dahilinde ileri bir savunma hattı olarak silahlı eylemler için Bosna'yı bir atlama taşı olarak kullanabilmek uğruna ve Fisebilişşia müdahale ettiler. Bu tam anlamıyla stratejik bir çıkartmaydı. Boşnaklara yardım işin sadece bir yönüydü. Ehl-i Şia Yahudiler kadar yaygaracıdır, 10 lirası varsa 9'unu reklama harcar; esas faaliyet halkın ve savaşçıların peyderpey Şiileştirilmesi, körpe devlet ricali ve ordu komutanlarının devşirilmesi idi. En büyük tehlike, Vehhabi dedikleri Arap mücahidlerdi ve İran onların tesirini asgariye indirmek için her şeyi yaptı. Boşnakların vurduğu iki Arap mücahidin şehadetinin İran'la alakasına, katillerin İran tarafından saklanmasına dair anlatımlarımı bu gözle oku, oradaki şüphelerimi 100'le çarp. Daha sonra çok farklı bölgelerde Arap komutanların pusulara düşürülmesinde de İran'ın dolaylı katılımı olabileceğini aklında tut. Hırvatistan'ı, Bosna'ya tek giriş kapısını rüşvetlerle kendileri için açık tutarlarken Arap mücahidlerin bu kapılardan ancak ölüm dahil ciddi riskleri göze alarak geçebildiklerini, çoğu zaman geçemediklerini hatırla. Bakışım bugünkü keskinliğinde olsaydı İran'ın Hırvatistan'la ilişkisini, Arap ve genel anlamda Sünni dış yardıma karşı klasik Şii-Haçlı ittifaklarından bir ittifak tecrübesi olarak yorumlardım. Şayet bu muahhar tahlil doğruysa Bosna direnişine en büyük zararlardan birini İran vermiştir, ki Fars soğukkanlılığı bunu bir nezle kadar bile umursamaz... Bunun birçok doğrudan ve dolaylı delili de var.

Dönüş yolunda Hırvat polisi tarafından gözaltına alındığımızda kendimizi Bosna'ya yardım götürmüş gönüllüler olarak tanıtmıştık ve üniformalı şiş göbekli karakol polisleri, istihbaratçı değil bildiğin polis, bize iki şey sormuştu: 1) İGS ile mi çalışıyorsunuz, Merhamet'le mi? 2) Türk müsünüz, Kürt mü?... İGS Arap ülkelerinin, Merhamet İranlıların çalıştıkları yardım teşkilatlarıydı. Boş bulunup İGS dedim, hemen pençelerini uzatmaya hazırlandılar, durumun nezaketini görüp kıvırdım, bir yanlış anlama olduğunu, yardımlarımızdan çok azını İGS'ye verdiğimizi, asıl Merhamet'le çalıştığımızı ve onları çok çok sevdiğimizi söyleyince Hırvatlar merhamete geldi. Biraz tarihe vakıf olsalar emin ol lafı dolaştırmadan "Şii misiniz, Sünni misiniz?" diye soracaklardı. –İkinci soruya geldiğimizde ayıkmıştık, elbette Kürt'tük ve bu da Hırvat polisinin çok hoşuna gitmişti. Kürtler sadece bunu anlasalar, Batılılarca hangi münasebetle bilinir oldukları, Haçlılar tarafından niçin hoşlanıldıkları üzerine iki dakika düşünseler Kürt sorunu denen tefrikanın gidişatı değişir, rejimden kaynaklanan kısmının değişimi daha mümkün hale gelir.-

Soruya, cevaba, tepkilere, İran'la Hırvatistan arasında dönen en üst düzey trafiğe bak ve tüm bunların tesadüf olduğunu söyle. İran, Bosna'yı parsellemek, araziyi Sünni

teşkilatlara kapatmak istiyordu. Profesyonel İrancıların, talimatlıların, beşinci kolların, İran lobisinin koçbaşlarının Bosna'da bir Türk cephesi teşkili adına ellerini çabuk tutup bir koşuda işi hallederek apar topar geri gelmesinin sebebi budur. Selami Yurdan Cephesi'nin yaşayacağı akıl ve insanlık dışı sorunların sebebi olan bu boş vermişliğin sebebi de budur: Cepheyi kurdun, sahayı Sünnilere, İrancı olmayanlara, İrancı olmayabileceklere kapattın ya bundan sonra olacakların ehemmiyeti yoktur, savaşmışlar sevişmişler, düşmanı bırakmış birbirini yemişler ehemmiyetsizdir. Görev tamamlanmıştır... Bunun delili şudur: Bosna'ya, harp çıkar çıkmaz seğirten bu muvazzaflar, ümmetin diğer beldelerindeki hiçbir harbe -birkaç haftalığına bile olsa- değil kendileri gitmek selam dahi gönderememişlerdir. Dava ne cihaddı, ne şu ne bu. İslam'ın kalesi, inkılabın üssü olarak gördükleri İran'a hizmet etmekti. Ettiler.

Bu nokta-i nazardan bakıldığında, Akıncılara yapmış olduğum eleştiriler az bile. Kendilerinde de İrancılık vardı ama Selami Yurdan Cephesi kurucularına göre amatör İrancılardı, Araplara sempati duyabilecekleri bir Sünniliği muhafaza ediyorlardı. Direnmeliydiler. Selami Yurdan Cephesi'nin profesyonel İrancıların elinden alınması, başarılamazsa tasfiye edilmesi için ellerinden geleni yapmalıydılar, daha yıkıcı faaliyetlerde bulunmalıydılar, daha mert ve sert olmalıydılar. Akıncıları Cephe içinde darbeci oldukları için değil olamadıkları için eleştirmek, bu zayıflıklarına yüklenmek gerekiyormuş.

Eski dostlarla düşman olmak varmış. Allah için sevmiştim ve şimdi Allah için buğzediyorum. İran'a ve Şia'ya dostluğumda bir yarar gözetmemiştim. Düşmanlığımda da bir zarar gözetecek değilim.

Başka bir konu. Kitabın sonunda "Dostlara dair haberler" diye bir başlık vardı, kitapta geçen bazı isimlerin akıbetleri hakkında edindiğim bilgileri aktarmıştım. Kazablanka'nın bizden sonra Afganistan'dan çıktığını işittiğimi söylemiştim. Bu gidişimde ilk sorduğum kişilerden biri oydu ve aldığım haber üzücüydü. Amerikan insansız casus uçaklarının ilk katliamlarından birinde şehid düşmüştü. Kitapta iç savaş yorgunu olarak geçen diğer isim Filistinli Ebu ile birlikte. Birbiriyle paylaşacak hiçbir şeyleri yokmuş gibi davranan bu ikili, seneler sonra bile ayrılmamış ve birlikte bu dünyaya veda etmiş. Kazablanka, Ebu Ali'ydi, Cezayirliydi, Filistinli Ebu dediğim ise Ebu Süleyman'dı. Kaide'nin Askeri Mesulü Şeyh Ebu Leys'e, ki kendisi de bir casus uçak tarafından 2008'de şehid edilecekti, Ebu Ali'yi sorduğumda yüzünü kederle buruşturup, "Füze tam şurasına vurmuştu" dedi, kafasını göstererek. Başka bir Arap, "Onu Şeyh Zevahiri sanıp vurdular, evde şeyhin olduğunu sanıyorlardı" dedi. Gerçekten de 13 Ocak 2006'da Damadola'ya düzenlenen saldırıda 4 casus uçak görev almış ve 10 füze fırlatmıştı, Zevahiri'nin kurban bayramında o evi ziyaret edeceği Pakistan istihbaratı tarafından CIA'e bildirilmişti fakat saldırı anında asıl hedef eve gelmemiş veya gitmişti; 5'i kadın, 5'i çocuk en az 18 kişi katlolmuştu. Haftalarca aynı kampta aynı sirkeli bulgurdan yediğim iki kıdemli mücahidle beraber iki Arap daha orada şehid düşmüştü.

Tanıdığım en üst düzey Arap emir, Celalabad ve Kabil'i ele geçiren şaibeli Taliban'la müzakereleri yürüten, endişeli Arapları oradan oraya sevk eden İbnüşşeyh ise en talihsiz mücahidlerden biri olmuştu. Düşüşten sonra Kasım 2001'de sınırı geçmeye çalışırken Pakistan ordusunca yakalanmış ve CIA'ye teslim edilmiş. CIA, şeytanca planları için onu Mısır istihbaratına teslim edecek ve Arap işkenceciler içinde en acımasızları olmalarıyla maruf Mısırlılar ondan Irak aleyhine ifadeler alacaklardı. Daha sonra ABD Dışişleri Bakanı Colin Powel, aşağılık bir yalan olduğunu bile bile bu ifadeleri Birleşmiş Milletler'de seslendirecek, Irak işgali için sağlam bir delil olarak sunacaktı –sonra da bu yaptığından ötürü sahtekarca günah çıkartacaktı-. Buna göre İbnüşşeyh, Kaide'nin Saddam Hüseyin'le irtibatlı olduğunu, kitle imha silahları geliştirmek üzere Irak'tan yardım aldığını itiraf etmişti. Bu itirafın hangi vasıtalarla alındığı herkesçe biliniyordu, tamamen düzmece bir ifadeye dayanarak bir ülkenin nasıl tarumar edilebileceğini ise herkes öğrenecekti. İbnüşşeyh daha sonra Kaddafi'ye hediye edildi, 2006'dan 2009 Mayıs'ına kadar Libya zindanlarında neler yaşamış olabileceği de sır değil. Vereme yakalandığını ve sonunda kendini astığını duyurdular. Onu ve Libya'yı çok iyi tanıyan arkadaşları ise bunun bir cinayet olduğundan emindiler.

Ve son. Kitabımı ta buralara kadar getiren hakikatli okurum. Ankaralı Yunus. Her şeyi birkaç dakika içinde öğrendim.

Çok kötü bir gündü, canım ağzımdaydı, "çok boş ve sorunlu bir Türk"ü o eyaletteki grubun başına atamışlar o da onlarca Türk için cihadı yaşanmaz hale getirmişti, bu meymenetsiz tipler yüzünden alıp başımı buralardan gitmeyi, ömrümün geri kalanını ülkemin hapishanelerinde geçirmeyi göze almayı ciddi ciddi düşündüğüm günlerdi, yüzlerce motosikletli Afganistan çöllerinde çözemediğim bir geometriyle oradan oraya bir toz bulutu halinde motorize bir hayalet gibi göçüp konuyorduk, Amerikalılar o gün güzergahımızı tıkamışlardı, öncülerden gelecek haberi bekliyorduk, uzamış bir molaydı, herkes bir gölgelik bulmuştu kendisine, ben de bir gölgeliğe iliştim. Birkaç hafta önce bir baskında yaralanmış, tedaviden sonra geri gelmiş kardeş de o gölgelikteydi, on metreden karnına iki Kaleş mermisi yemiş ama bu çocuk cüssesiyle iki hafta içinde geri gelebilmişti, belki bunları dinleyerek vakit geçirebilirdim. Başka şeyler konuşmak istedi, Ankaralı Yunus'un sana çok selamı vardı abi dedi. Aleykümselam da çıkaramadım. Çıkaramazsın abi sen Veziristan'dan ayrıldıktan sonra geldi ve sen geri dönmeden gitti... Kafamı odaklayamıyordum, baştan almasını istedim.

Kardeş Miranşah'ta, Peştu mücahidlerin en dehşetli grubu Hakkanilerle birlikteydi, onu orada tanımış: "Otuz yaşlarında bir adam, senin kitabı okumuş yola çıkmış abi, sen kitapta hangi şehir ismi vermişsen oralara bilet kestirmiş, gele gele Peşaver'e gelmiş orada tıkanmış. Camilerde medreselerde kalmaya başlamış, nasıl olmuşsa hastanede tedavi gören yaralı mücahidlerden haberdar olmuş, onlar Veziristan'a dönerlerken aralarına karışmış gelmiş. Tabi merkezdeki komutanlar sormuşlar kimsin nesin, dil yok referans yok hiçbir şey yok, geliş şekli de anormal,

casus diye şüphelenmişler gözaltında tutmuşlar, bir odada kalıyor, bahçeden dışarı çıkmasına izin verilmiyordu. Kendisiyle görüşüp neyin nesi olduğunu anlaması için Türklerin Emiri'ni çağırmışlar, gelmiş konuşmuş. Yunus ona anlatmış başından geçenleri, 'Beni buradan alın, kendi mecmuanıza götürün abi!' demiş, 'Ya da söyleyin bana güvensinler, ben mücahidim, casus masus değilim abi!' demiş ama Türklerin Emiri kendi kanalından gelmediği için onu kabul etmemiş, gözaltından kurtulması için Peştu komutanlara bir tezkiye de vermemiş. Yunus gözaltında kalmaya devam etmiş, Türklerin Emiri giderken yüzüne haykırmış, 'Sana hakkımı helal etmiyorum, ahirette seninle hesaplaşacağız!' demiş. Neyse biz geldik, Peştular aynı şeyi bizden istediler, aldık konuştuk, baktık adam yalancı bir tip değil. Senin kitabı okumuş, 'Bu abi oralardadır, gider onu bulurum' demiş, senin kitabı da sana hediye olarak getirmiş, nazik biriydi. En büyük hayali seninle operasyona katılmaktı. Seni soruyordu, 'O abiye haber verin, kitabını da getirdim' diyordu, senin burada olmadığını Türklerin Emiri'nden öğrenmiş yıkılmış ama hala bir umut soruyordu, 'O olsaydı beni burada böyle bırakmazdı!' diyordu. Bunları Türklerin Emiri'ne de anlatmış ama o sadece senin kitabı almış, 'Gelirse veririm!' demiş, başka bir iyiliği de olmamış. Biz üzüldük tabi, komutanlarla konuştuk, böyle böyle dedik, onlar da hemen serbest bıraktılar. Serbest bıraktılar bırakmasına da bizi de komutanları da uyuz eden fikirleri vardı, akidesi sağlam değildi abi, eskiden Ülkücüymüş, Solcu olmuş, ondan sonra da İslamcı olmuş, bu Ankara'daki mealci İrancı AKP'ci şucu bucu Ehlibidat var ya onlardan, akidesi çok bozuktu abi, bari kendine sakla, anlatıyor da anlatıyor, düşünsene Peştulara diyordu ki 'Bu Amerika var ya, aslında İran'ı kuşatmak için Afganistan'ı işgal etti, asıl hedef İran!' diyordu, Peştular böyle diyen birini yanlarında tutarlar mı, ama işte Allah'ın takdiri tuttular. Zaten serbest kaldıktan sonra çok olmamıştı ki o ameliye (eylem) oldu, Yunus çok istiyordu katılmayı, komutanlar izin vermediler, 'Eğitim al, ondan sonra!' dediler, 'Yok, illa katılacağım!' dedi, üstelik tuttu PK (Rus mitralyözü) aldı, 'Yav yapma etme, bir Keleş al, yok PK alacağım!', aldı gittik. Afgan mürtetlerin postuna (karakoluna) taarruz yaptık. Yunus benim yanımdaydı, çok heyecanlıydı abi, böyle nasıl diyeyim panik olmuş gibi. Çok kötü bir şey de oldu, PK'sı tutukluk yaptı, biliyorsun PK'lara iyi bakım yapmazsan seni yarı yolda bırakır, yani ahi cihada bu kadar arzulu adamsın elindeki silahı niye temizleyip yağlamazsın, PK'sı var ya toz içindeydi abi, hiç silmemiş, tabi tıkanır. Yani o ana baba gününde işimi bıraktım Yunus'un PK'sını açıp tozlarını temizlemeye kaç dakika harcadım. Tam kapağı kapattık, kalktı bir iki tırt yaptı, o esnada havan düştü. Nasıl diyeyim ki sana, mercimek tanesi büyüklüğünde bir şaziye (şarapnel) şuradan girdi ve çıktı, şah damara geldi herhalde, ilk ameliyede, ilk havanda, hiç acı sızı duymadan hemen şehid oldu. Akidesi bozuktu ama çok güzel gülüyordu abi. Onu hiç bu kadar mutlu görmemiştim. Zaten Hakkanilerin komutanı da dedi ki 'Onun akidesinde tek düzgün şey cihaddı, Allah bu sadakatinden dolayı ona şehadeti nasip etti' dedi. Senin Ankaralı Yunus'un böyle geldi böyle gitti işte abi."

O gün hissiyatımdaki kum fırtınasını tasvir edebilmem çok zor. Patates büyüklüğünde bir şarapnelle işimin bitmesini çok istedim. Bu hayat ve cihad

yükünden kurtulmak için. İkisini de başaramadığım, ikisinden de bizar olduğum için. Bu alemden okur olarak bir cacık anlamadım ki yazar olarak bir cacık anlatabileyim. İnsanları neye çağırıyorduk, o çağırdığımız şeye katlanmak için içimizdeki tüm devreler kaç defa yanmışken, katlanmak için hala doğru düzgün bir yol yordam geliştirememişken, insanları ne demeye çağırıyorduk. Utanç içindeydim, bir yazarı en çok gururlandırabilecek bir okur kendimi rezil kepaze hissetmeme neden olmuştu. Kimsenin trilyonlar karşılığında yaşamayacağı acılara talip olmasına vesile olmaktan ötürü suçluluk duymuştum.

Uzaydan bile gözükecek bir toz bulutu çıkaran konvoyumuz hareket ettiğinde, ağzımı burnumu poşuyla sararken düşündüm ki, biz bu tozu belayı kanı revanı hasreti çileyi bozuk karakterli veya düpedüz karaktersiz mücahid tipini her şeyi göze alarak buradaydık, ben de Yunus da; bizim buralara gelmemiz için bir kitaba da yazara da ihtiyacımız yoktu, biz kopmuştuk, başkalarını bu dünyaya bağlayan halatlardan kopmuştuk, belki Kadir Mevla alem i ervahta bizim halatları gevşek bağlamıştı, onun bağlayışına da çözüşüne de şükürler olsun, kimileri çözebilmek için uğraşır kimileri bağlanabilmek için, biz seçmemiş, seçilmiştik dostum. O günlerdeki zayıflıklarımdan, açmazlarımdan o dakika içinde çok dersler çıktı kendiliğinden, aklımda hep Ankaralı Yunus vardı, tepenin ardında Amerikalılar hat kurmaya hazırlanıyorlardı fakat oradan çıkmalıydık, onlara doğru gidiyorduk, hızla üstümüze gelen iki Apaçi'ye tosladık, kalbimi kontrol ettim, hiç olmadığı kadar sakin ve mutmaindi, milyarlarca farklı hayat tarzı seçeneği sunulsa sadece ama sadece o an orada olmayı seçeceğimi fark ettim, Ankaralı Yunus da böyle yapardı, böyle yapmıştı, akidemdeki ve nefsimdeki bozuklukları ne kadar onarabilmiştim, sıkıntı buradaydı, yoksa şimdi mutlu olmayacak da ne zaman mutlu olacaktım, içimdeki devrelerin çalışmaya başladığını hissettim, gülümsüyordum, vurulacak olsam yüzüm Ankaralı Yunus'un yüzüne benziyor olurdu. İşte bu Yunus, dedim, işte bu dostum, biz tüm bu tozlu yolları bu hoşnutluk tebessümü için tepiyoruz. Sen başardın, ben hala yazıyorum.

Aralık 2009, Kuetta

“Allah, nereleri dolaştığınızı ve nerede durduğunuzu bilir.” (Muhammed, 19)

TAKDİM

Euzu billah… Bismillah… Vessalatu vesselamu ala Rasulillah..

"Sağa sola sözünü edemeyecek olsaydık asla bir deniz yolculuğuna çıkmazdık" demiş Pascal. Yaptığım yolculuklara sağa sola söz etmek için çıkmamıştım, bu kitabı yazmaya koyulduğumda da yolculuklarımdan ve şahsî menkıbemden bahisler açmaya hiç niyetim yoktu. Yaşadıklarım üzerinden bir muhasebe yapmayı tasarlıyordum ki nasıl olduysa şu gördüğünüz kitap husule geldi.

Maksadım, "Türkiye İslamcılığı"na cepheden bir bakış denemesi idi. Cepheden, yani karşıdan ve savaş şartları içinden bir bakışla "Türkiye İslami hareketi"ni ele almayı, eleştirmeyi tasarlıyordum. Türkiye İslamcılığının, Bosna cephesindeki izdüşümlerinden hareketle, nazari ve ameli meselelerini tahlil edecek, sonra da bunları diğer beldelerde yaşadığımız meselelerle irtibatlandıracaktım. Neticede, ortaya eleştirel yönü ağır basan bir metin çıktıysa da galiba fazla otobiyografik oldu.

Yazmaya koyulduğumda, Bosna bölümünde görüleceği üzere, şahsilikten sakınan bir dil arzuluyordum. Ancak, meslekten bir yazar olmadığım için ve belki de anlattığım konuların tabiatı icabı, teorik bir eleştiri çabası romansı bir anlatıya dönüştü. Bazı yerlerde dozajı kaçırıp işi vasat bir edebi hikayeye döktüğüm için kınanabilirim fakat mazur görülmemi dilerim. Çünkü ne olup bittiğini ben de tam olarak anlayamadan, konuların akışının kendi yatağını belirlediğini gördüm. İlk bakışta gereksizmiş gibi gözüken bazı detayların, aslında hadiselerin akışında nirengi noktaları olduğunu fark ettim. Konular ve anlatımlar arasındaki organik bağlantıları da çok fazla örselemeden öylece bıraktım. Ne deve ne kuş olan bir serbest vezin ortaya çıktı ise de neyleyim…

Şunu da belirtmeliyim ki, amatörlükte beni aratmayacak arkadaşlarım, üslubumun romana kaçtığı her kısımda beni garip biçimde yüreklendirdiler. Bu anlatımın, konu ve maksat bakımından en doğru anlatım olduğundan çok emin görünüyorlardı. Biraz da bu yüzden bölümleri birbiriyle uyumlulaştıracak teknik düzeltmelere bilahare gerek duymadım. Velhasıl bir ayı geçkin bir zamanımı alan engin yazarlık tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, yazarlık oldukça sıkıcı bir meslekmiş ve pek bana göre değilmiş.

Anlattığım hadiselerin mihverinde, yaşadığımız her bir meselede kendini belli eden deruni zaaflarımızı teşhis ve tahlil endişesi vardır. Bu endişe, kimi zaman kullandığım haritanın ölçeğini azami ölçüde büyütmeme sebep olmuştur. Boşnaklar, İranlılar, Pakistanlılar, Afganlar ve Araplar bu endişe bölgelerinde meskun oldukları için harita kapsamına alınmışlardır. Türkiye İslamcılığını anlama ve aşma çabası, kendiliğinden, ümmetin diğer unsurlarına da cepheden bir bakış gerçekleştirmeyi ve bir nevi mukayeseli anlatımı mecburi kılmıştır.

Mesele hatıralardan konuşmak olsaydı kasem olsun ki buna değmezdi. Hikayeleri anlatılmaya değer olan insanlar susmayı seçmişlerken benim konuşmam aslında yakışıksız bir şeydir. Ne var ki bu müstesna insanların suskun ve belki dargın gidişleri beni daima kederlendirmiştir. Geride hiçbir fikri miras bırakmayışlarına eseflenmekten kendimi alamamışımdır. Onların birçoğunu tanımış, onlarla yol yürümüş ve gönüldaşlık etmiş, silah ve zindan arkadaşlığı yaşamış biri olarak “Bari sen yaz!” telkinlerine çok muhatap oldum. Bu telkinler, tedirginliğimi aşmam yönünde beni fişeklemeyi başardı ve cihadın oğullarının yaşadıklarını, cihadın meselelerini anla/t/mayı hedefleyen bu çalışmaya vesile oldu.

Yaşadığımız dönemi yazacak olan tarihçilere bir not düşmek kaygısıyla yazdığımı gizleyecek değilim. Müslüman gençlere tavsiyelerde bulunmak, onların da bizim “ısırıldığımız sürüngenlerce ısırılmaması” kaygısını, belirgin biçimde taşıdığımı da. Yazıya hakiki bir eylem mantığıyla yöneldiğimi düşünüyorum. Ne ki tüm bu satırlar, belki de “ömrünün nevbaharı geçip giden” ve bir hiç olup gitmekten korkan bir ölümlünün sözleridir yalnızca.

Şehadet uğruna nice çilelere katlanan kardeşlerin tamamında da bir hiç olup gitme korkusu vardı. Tanıdığım tüm gerçek mücahidler, bir şekilde, bu ölüm ve yaşlılık korkusunu yaşıyorlardı. Cennette ebedi bir gençliği yaşama özlemi, son derece trajik, edebi ve felsefi bir tercihti. Bu tercihlerinin sonuçlarını gülümseyerek karşıladılar. Ben onların çağrıldığı yere “çağrılanlardan” oldum, gel gör ki onlar gibi “seçilenlerden” ol/a/madım. Hiç değilse yazarak, ölüm ve yaşlılığın salvolarına kafa tutmayı deniyorumdur belki de.

Cihada giden kardeşler hakkında, aptallık ile alçaklık arasında geniş bir spektrumda pek çok yorum yapılmıştır. Ancak bunlardan hiçbiri, onların cihad ve intikam duygularını “cinsel problemler”le izah etmeye kalkan, bazı İslamcı Freudcuların yorumları kadar küstahça olmamıştır. Fıtrat düşmanı kokainman bir Yahudi’nin ikinci el yorumlarını işportadan aşırıp teori diye zokalayanlar, her türlü ilke ve etikten muaf gözükmektedir.

Hep yanlış anlaşılan başka konular da vardır. Mücahidlerin “hiçbir şeyi beğenmeyen, sorunlu, bırakıp kaçan, kolaycı ve maceracı tipler” oldukları hükmü, peşin ve veresiye olarak piyasada hayli revaç bulmaktadır. Bu ucuz hükümleri piyasaya sürenler, anlaşıldığı kadarıyla sürümden kazanmak hesabındadırlar. Müşteri portföyleri, hitap edilen piyasanın epey geniş olduğunu göstermektedir.

Hiçbir konuda anlaşamayan cemaatler, bizim hakkımızda hemfikirdirler ve bu, ortak tehdit algılamalarının nasıl şekillendiğini, savunma mekanizmalarının nasıl harekete geçtiğini ve propaganda aygıtlarının nasıl çalıştığını gösteren iyi bir numunedir. Cihadi tercihler karşısında birbirlerine gerçekten öyle benzemektedirler ki, bunların tüm diğer konularda mahsustan ihtilaf ettiklerini sanabilirsiniz. Bu müttefik

tavırların tek güzel yanı, hiç değilse bir konuda vahdeti temin edebileceklerini göstermiş olmasıdır. Bu vahdet istidatlarını, düşmana karşı da kullandıklarını gün gelir görür müyüz acaba?

Mücahidlerin hiçbir şeyi beğenmediklerini söylemek haksızlıktır. Yetişmesine doğrudan, cihada katılmasına dolaylı olarak vesile olmuş cemaatini ve ağabeylerini daima hayırla anan ve duacı olanlar katiyen ekseriyeti teşkil etmektedir. Bu insanlar, cemaatleri, olumlu yönleri olumsuzluklarından katbekat fazla olan İslami yapılar olarak tavsif etmektedirler. Kendilerini, onların alternatifi değil, mütemmim bir cüzü olarak görmekte ve göstermektedirler. Bazı cemaat kadrolarında da mücahidlere dair benzer hissiyatlar olsa da lider makamında bulunanlar daha mesafeli bakmakta ve rekabetçi davranmaktadırlar.

Mücahidler, kendilerini bir baş olarak değil kol ya da yumruk gibi tasavvur etmektedirler. Bu tasavvurları onlara bir hal olarak tevazu kazandırmakta ve ümmetin vahdet ve uhuvvetine zarar verecek tavır ve üsluplardan uzak tutmaktadır. Lakin bu tasavvurlarının olumsuz yanlan da vardır. Baş olmaktan bu şekilde vazgeçmek, liderlik, teşkilatçılık, teorisyenlik gibi melekelerin gelişmesini dumura uğratmaktadır. Hakikatte de bu insanların çoğu yerleşik liderlere kıyasla çok naif kalmaktadır. Mantık kurguları, hitabetleri, ikna, sevk ve idare yetenekleri göz doldurabilen pek az mücahid vardır.

Mücahid kuşağın hayat sarmalı, neredeyse aynı şekilde oluşmaktadır: Cemaatlere girer çıkarsınız. Ya en önde koşturanların arasındasınızdır, sorunları birebir yaşayarak görmüşsünüzdür. Yahut da çok göze batmasanız da göze batan her şeyi inceden inceye elekten geçirmişsinizdir. Birçoğuyla bir şekilde tanışmışlığınız olan cemaatler hakkında derin bir yeise düşmekten sakınamamışsınızdır. Önderliklerine, kadrolarına, tarzlarına, bakışlarına, her şeylerine dair şiddetli bir yabancılaşmadan kendinizi alamamış, artık ilk gençliğin sert mevsimi de geçtiği için ılık bir ayrılık ile uzaklaşmayı öğrenmişsinizdir. Yabancılaşmanız, onlara ve yaşadıklarına bigane kalmak manasına gelmemektedir. Çok uzak diyarlara gitseniz de artık çok farklı bir mücadele hattının takipçisi olsanız da sizi onlarla irtibatlı kılan ortak tarih ve kültürden kopamadığınız için onlara dair her haber ve gelişmeye kulak kabartırsınız.

Mücahidlerin kısm-ı azamı, düşecekleri yeri arayan, dünya hayatının kirleticiliğinden kaçan insanlardır. Bu uğurda yola çıkmışlardır ve her gün ettikleri dualarda aralarından ilk alınacak kişinin kendileri olması temennisi vardır. Dünyadan bu vazgeçiş tavrı zahidlerin zühdünden daha güçlü bir takva oluşturmaktadır. Adanmak ile arınmak, aynı eylemin iki vechesi olarak hemdem yaşanır. Bu halet-i ruhiyenin devr-i daiminde kendini gelecek zamanlar için yetiştirmenin, donatmanın bile tul-i emel gibi görüldüğü bir noktaya varılması, ender rastlanan bir aşırılık örneği değildir. Gerçekten de özellikle derin bir cephe gerisi olmayan yüksek yoğunluklu

çatışma bölgelerinde, adanmak ve arınmak eğilimleri, donanmak ve kuşanmak yönelimlerine ket vurabilmektedir.

İbn'ul vakt (vaktin oğlu) olmayı başaran mücahidler, mazi ve istikbalin taarruzlarından emin olmayı büyük oranda başarmışlardır. Ancak ikilem, en az çarpışmalar kadar şedittir: An'ın idraki ve vaciplerinin ifası bizi bir yarın vizyonundan alıkoymak ve bir tür miyopluğa maruz kılmak zorunda mıdır? Bir vizyon arayışı ve gelen günlere hazırlanma hevesi, bizi şimdiki zamanın elimizden akıp gideceği bir canlılıktan alıkoymak ve hipermetropluğa maruz kılmak zorunda mıdır? Bu çarpışmanın tam ortasında, "Yarını bugünden kuracaksın ve o senin geçmişin olacak" sözü, muhteşem bir zaman şuurunu yansıtmaktadır. Geleneğimizdeki "vaktin oğlu olmak" düsturunun, ta Latin devrimcilerin dünyasındaki güzel bir mütekabilidir bu söz. Yarını filizlendirmek için onun bugünden tomurcuklanışını görebilmek gerekir.

Düne ve bugüne baktığımızda mücahid kuşağın nice zafiyeti ve kifayetsizliğiyle karşılaşırız. Bugünün sorunlarının dünün çözümlerinden kaynaklanması gibi mevcut açmazlarımız da dün yürünen yolların bizi getirip bıraktığı bir duraktır sadece. "Talihsizliğimiz, tahlilsizliğimizdendir". Talihsizliğimizin üstesinden gelebilmek için devrimizin tahliline yönelmek görevi ile yüz yüzeyiz. Bisiklete binmeden bisiklet sürmeyi öğrenmenin bir yolu yoktur. Şu düşüp kalkmalarımızı bundan sonra bir daha yaşamanın ve bizden sonrakilerin de yaşamasının lüzumu da yoktur.

Şayet yüzümüzü doğru yöne çevirmişsek dünkü başarısızlıklarımızın yarınki başarılarımız için bir imkan olduğunu ayırt edebiliriz. Kapıları açmak için elimizdeki anahtarlardan kullandıklarımız hep yanlış çıkmış olsa bile bu aslında bir kazanımdır. Çünkü "doğru anahtar"ı bulmaya şimdi eskisinden daha yakınızdır.

"Deniz yosununun kayalara sarılıp kaldığı gibi bu dünyaya bağlanıp kalmak"tan alıkoyan yetilerden mahrum olanlar, bu zor seferlere çıkmanın heyecanını ve sevincini duyamazlar. "Sürüngenler"in düşmek gibi bir tehlikeleri yoktur. Ayakları üstünde yürüyen ve hele kanatlarıyla uçanların ise düşmek tehlikesi her an vardır. Düşme tehlikesinden dolayı yürümeyi ve uçmayı töhmet altında bırakmak, sürüngen yaşamlarından memnun olanlara has bir davranıştır. "Korkakların anneleri, oğulları için kaygılanmazlar" da. Burada hakkında ağır eleştiriler okuyacağınız insanlar ise sefer heyecanı duymuş olsalar da yosun karakterinden sıyrılamadıkları için seferin kendilerine kazandıracağı vasıflardan mahrum kalmış kişilerdir.

Bazı naslara ve hassasiyetlere vurgu yaparak cihadı müphem bir meşru müdafaa olgusuna indirgeyenler, en meşru "meşru müdafaa" eylemlerine bile "terör" yaftası yapıştırmaktan çekinmiyor. Böylelikle İslam'ı ve Müslüman halkları, işgal ve zorbalıklar karşısında büsbütün savunmasızlığa mahkum edenler, "ağızlarını eğip büküyorlar". Onların İslam'ı, Kitap'sız bir İslam'dır. Savunma sistemini dumura uğratarak bünyeyi düşman saldırılarının insafına teslim eden AIDS virüsünün işlevini görmek üzere,

ümmetin kanına enjekte edilmiş virüslerin ta kendileridir onlar. Biz, sadece kafirlere karşı değil münafıklara karşı da cihad ile yükümlü kılındıysak bunun hikmetlerinden biri de ümmetin canlılığını korumak için bu virüslere karşı tedbirli olmamız gerekliliğidir.

Ne var ki "Rüzgarlar, gemilerin istemediği yerlerden esiyor." Bütün kurgularını darmadağın eden bir cihad rüzgarı bu nifak gemilerini karaya oturtmak üzere şiddetini artırıyor. Ortaya koydukları tüm oyalayıcı denklemleri darmadağın eden yepyeni bir denklem ortaya koyuyor. Haddizatında mevcut tüm denklemleri yerle bir eden esas faktör işgalin bizatihi kendisidir. Haçlı Seferleri ve Moğol istilalarından daha yıkıcı ve kalıcı olan bu işgal olgusu, Türkiye İslamcılığının tüm uzun emelli stratejilerini hak ile yeksan etmiştir. Kapsamını ve ivmesini şeytani bir yayılmacılıkla artıran işgal, giderek harici bir sorun olmaktan çıkarak hakiki bir yakın tehdit durumuna gelmiştir. Şimdiye kadar en devrimcisinin, "Davet-eğitim-teşkilatlanma-kitleleşme-devrim" biçiminde kademelendirdiği şemalar paramparça olmuştur. Artık İslami oluşumların iki seçeneği vardır: Ya işgalcilerin dayatmalarına teslim olup kurulacak yeni düzenin içinde sürünmeye devam edeceklerdir. Ya da mukaddeslerini, vatanlarını müdafaa uğruna ayağa kalkıp cihadı kuşanacaklardır.

Türkiyeli Müslümanlarda işgalin muharrik etkilerine rağmen hala büyük bir umursamazlık ve aymazlık vardır. İşgal surların dibine kadar gelip dayanmışken meleklerin cinsiyetini tartışan Bizans din adamlarının ahvaline pek benzeyen bir tutum mevzu bahistir. En nitelikli unsurlar dahi kendilerini açıkça cihadın yanında tanımlamak yerine ne idüğü belirsiz bir "savaş karşıtlığı"na angaje olmuşlardır. "Kimin bir kılıcı yoksa esvaplarını satıp kılıç alsın..." Kendisi de bir savaş karşıtı olarak bayraklaştırılan İslam peygamberi İsa'nın (a.s.) söylediği bu söz bugüne dönük bir beyan gibidir. Çünkü günbegün yeni bir hamlesine maruz kaldığımız ve Biz'i de ateş çemberinin içine sokacak olan işgalin karşısında ancak kılıçlarımızla durabilir, değerlerimizi ve vatanlarımızı ancak kılıçlarımızla savunabiliriz. Biz savaş karşıtı değil, savaşın tarafıyız. Biz, barış diye dayatılan teslimiyet ve ihanetlerin muarızlarıyız. Adil bir barışın ise müdafileriyiz. Bizi adil bir barışa götürecek yol, "barışçı" söylemlerden değil, savaş pratiğinden geçmektedir.

"İnsanlar içinde kimi de vardır ki Allah'ın rızasına ermek için kendini feda eder; Allah ise kullarına karşı çok şefkatlidir" (Bakara 207). Dünya kayalıklarına tutunmaktan vazgeçip feda şuuruna erenler, bu savaşın özneleri olmayı başarabilecek olanlardır. Kalanlar, bayağı birer nesne olmaya müstehaktırlar. Sevdasız, şuursuz, öfkesiz unsurlar, hem onurlu ve kutlu cihaddan hem de Allah'ın şefaatinden yoksun kalacaktır.

Bizi menzil-i maksuda eriştirecek deniz fırtınalı bir denizdir. Bu yolculuğumuzda bizden önceki yolcuların karşılaştığı fırtınalarla, kazalarla, korsanlarla imtihan edileceğimiz kesindir. Şu halde bu yolda başımıza gelen musibetlere ibret nazarıyla

bakarak iyi birer kaptan veya yolcu olmanın gereklerini yerine getirebiliriz ve getirmeliyiz de. Bu kitapta bundan yıllar önce çıkılmış yolculukların ve yolcuların hikayesini okuyacaksınız. Bireysel ve kolektif pek çok maraza tanık olacağınız bu okuma, cihadın duygusal kararlarla ve tavırlarla sürdürülemeyecek bir ibadet ve faaliyet olduğunun açık delilidir. Sorunlarımızın büyüklüğü, sorumluluklarımızın büyüklüğünün de delilidir.

Bir politika kurduna, "Başınızdan geçen önemli şeyleri bize anlatır mısınız?" diye sorulmuş, o da "Önemlileri anlatamam. Önemsizleri ise anlatmaya değmez!" diye karşılık vermiş. Ben her önemli şeyi anlatma adına yazmadım. Yalnızca bazı önemli şeyler bulacaksınız. Mümkün olduğunca önemsizleri teğet geçmeye çalıştım fakat yine de araya karışan bazı gereksiz temalar bulunabilir. Şu var ki "sadece gerçeği" anlatmış olduğuma sizleri temin ederim. Geçmişin tülleri arasında flu birer hatıraya dönüşmüş konulara girmekten kaçındım. Anlattığım konularda ise hafızamın rivayetine sadık kalmaktan başka bir yol bulamadım. Şu kadarını söyleyeyim, anlattıklarım "öyledir; değilse aşağı yukarı öyledir".

"Melek rolü" oynayarak şeytanlık yapmaktan Allah'a sığınırım. Okuyacağınız birçok zaaftan masun olmadığım gibi tenkide tabi tuttuğum insanlardan üstün de değilim. İhtimal ki onlar da birer kitap yazacak olsalardı benim zaaflarımı dile getirecekleri uzun sahifeler yazmak zorunda kalırlardı.

Hadiseler bütünüyle gerçek olsa da bazı şehidlerin isimleri müstesna şahıs isimlerini saklı tutma lüzumu hissettim. Yazdıklarımın nefsani ve şahsi bir davaya dönüşmemesi ve magazinel bir sığlığa saplanıp kalmaması için yaptım bunu. Ancak herkesin elbette cevap hakkı vardır ve benim burada yapmış olabileceğim olgusal yahut yorumsal yanlışlıkların düzeltilmesi hepimizin faydasınadır.

Bu hadiseleri anlatarak düşmanların eline koz verdiğim ya da istihbari bilgiler vermiş olabileceğim endişesine gelince... Biz bir zamanlar şunu şunu düşündük, şunu şunu yapmayı tasarladık türünden sirkatin söyleyen merd-i Kıptiler gibi düşmanlarımızın eline koz verme kastıyla yazmış değiliz bunları. İtirafçı tosunları burada anmak bile kanıma dokunurken onların yazdıklarıyla eşleştirilmek benim için büyük bir aşağılama olacaktır. "İzzet ve şerefi kafirlerin yanında arayan" bu "kalbi hastalıklı" şebeklerden beri olduğumu sanıyorum. Ancak yine de kafirlerin duyamayacağı bir iletişim imkanına keşke sahip olabilseydik.

Şu ilkeye riayet etmeye çalıştım: Düşmanın bildiğini dosttan saklama! Düşmanlarımız biliyorlarsa, ki vallahi dostlardan çok daha iyi biliyorlar, dostlardan saklamanın ne manası vardır? Devekuşu, hayvanlar arasında en irilerden olmasına rağmen savunmasızlığı ile tam da bu sebeple şöhret bulmuştur. Tecrübelerimizi düşmandan sakınarak toprağa gömmeyi savunanlar, her tarafımızın düşmanın tarassutu altında olduğunu unutmuşa benziyorlar.

Savaşı anlatan bir kitaptan beklenebileceğinden çok daha az savaş hikayesi anlatmış isem beklenti sahiplerinden özür dilerim. Askeri çatışmalarla ilgili anlatımların yok denecek kadar az olmasının birkaç sebebi vardır. Öncelikle ileride okuyacağınız gibi "savaş anıları anlatma"nın olumsuzluklarıyla ilgili bir dizi deneyimim olmuştur. Nostaljik bir mizaçla başım hoş olmamıştır. Ayrıca benim askeri deneyimlerim, diyelim ki ilyaş ve Gudermes saldırılarında yahut Grozni ve Felluce savunmalarında görev almış kardeşlerin deneyimlerinin yanında çok sönük kalır. Birkaç kez anlatmaya razı olduğumda onları hatırlayıp açıkçası hicap ettim.

Öte yandan bir çatışma hikayesini ne kadar anlatmaya çalışsanız da anlatılamaz olanı ifade etmeniz ve anlaşılmanız mümkün değildir. Çünkü her çatışma, sizi olduğunuzdan daha farklı kılan, sizi başka bir merhaleye taşıyan çok özgün bir ruhsal deneyimdir aslında. Bu tıpkı Arapların dediği gibi bir şeydir "Men lem yezuk lem ya'rif (Kim ki tatmadı bilmedi)". Şöyle attım böyle tuttum demeye kendinizi ikna etseniz bile anlatılamaz olanı anlatamayacağınızı göreceksinizdir. Bazı satırlarda değinildiği halde nasıl bir şey olduğundan söz etmediğim yaralanma hikayemi burada anlatarak küçük bir deneme yapabiliriz.

Vurulduğumu anlayıp kendimi yere attım ve birden elektrikler kesildi. Evrenin ışığı ansızın söndü. Bedenimin öldüğünü düşünüyordum. Fakat bu düşünmeye ve endişelenmeye devam eden, içimde konuşmaya devam eden ses de neyin nesiydi? Peygamber'in (a.s.), "Şehidler, vuruldukları anda hiç acı duymazlar. Sadece bir sinek ısırığı kadar belki duyarlar" hadisini hatırlayıp, evet Peygamber doğru söylemiş, hiç acı duymadım, Allahu Ekber, şimdi melekler beni almaya geleceklerdir, melekler amellerimizin suretinde gelirlermiş, acaba bana hangi surette gelecekler, Allah'ım, ne olur bana acı ve güzel bir surette gönder meleklerini, günahlarımla bana mukabele edersen benim halim nice olur, diye kendi kendimle konuşuyordum. "Ve çevre çevre nur, çevre çevre nur" sardı her yanımı. Ufuk, göz alabildiğine pürüzsüz bir aydınlıkla ışıdı. Gözlerimi, hiçbir ufuk çizgisi olmayan bu nur okyanusuna diktim ve beni almaya gelecek melekleri beklemeye başladım. Annemden ve dostlarımdan, yakınlarımdan helallik diledim. Şehidlerin bu yeni konuğu karşılamak için tahtlarından ağır ağır doğrulduklarını ve beni gülümseyerek karşılayacaklarını tasavvur ettim. Sonra yine ansızın nur okyanusu grileşmeye ve kararmaya başladı. Yaramdan sızan kanın sıcaklığını, aşağı doğru süzülüşünü hissettim. Yaşıyordum. O an, ömrüm boyunca yaptığım en samimi yakarışla Allah'a yalvardım: Al beni ne olur? Bu nurlu eşikten geri çevirme. Koma beni, ne olursun? Ben bu nuru görünceye kadar şehadet arzusu ile yanan bir adam değildim. Fakat n'olur, şimdi her şeyden çok bunu arzuluyorum. N'olur, ne olur?!!... Hayır, başucuma mermi ve havan sağanağı altında siper alarak uzanan kardeşlerin konuşmalarını da duyuyordum artık. Yaşıyordum ve üstelik fena vurulmuştum. Yarama bakıp bir daha hiç savaşamayacağımı, dolayısıyla şehid olamayacağımı düşündüm. Korktum. O nur ile bir kez daha karşılaşamamak düşüncesi beni kahretti. Annemin bu halime çok üzüleceğini söyledi içimdeki ses. Kardeşlerin

teselli kelimelerine aldırmıyordum. Toprağa, yalnızca toprağa girmek istiyordum. Yaralı bir yılan gibi boynumu toprağa sürmek, sürmek istiyordum. Ancak her taraf karla kaplıydı ve ne boynumu süreceğim ne de ellerimle avuçlayıp boynuma, koynuma, yüzüme sürebileceğim herhangi bir toprak parçası vardı. İçimdeki ses, ha toprak ha insan, ikisi de aynı özden geliyor diyerek kardeşlerin ellerine ve yüzlerine dokunmamı istedi. Onlara dokunarak içimdeki sesi susturdum. Yaralandığım için çok üzgündüm ancak yaşadığım için duyduğum üzüncün yanında bu hiçbir şeydi...

Allah aşkına, sadece birkaç saniye içinde yaşadığım bu şeylerin hayatımın yekunundan daha tayin edici bir ağırlığı olduğunu kime, nasıl anlatabilirim ki? Şu arzın üstündeki hiçbir şey bana o vizyondan daha dehşetli ve görkemli görünemez. Bunun anlatılabilir bir yanı var mıdır? Şayet abarttığımı ve hezeyana kapıldığımı düşünenler var ise onlara diyeceğim, eski bir sözün ruhundaki tazelikten başka bir şey değildir: "Senin halin bizim gibi olmadıkça sana efsane gelir. Tuz senin avucundadır, benimse yaralı uzvumda."

Bu kitap, var oluşun, kul oluşun, ümmet oluşun olanca acılarını, yaralı vücutlarında biteviye duyumsayan kahramanlara bir övgüdür. Özneliğe, özgürlüğe, fütüvvete, gençliğe ve delikanlılığa bir methiyedir. Allah'ın adamlarının mukaddes ve muazzez hatıralarının, gözyaşıyla mürekkep bir şebnemidir. Andolsun ki, onların yolunu sürdüreceğiz. "Kılıçların gölgesindeki cennet"te onlarla yeniden buluşuncaya dek, Allah yolunun yolcuları olmayı sürdüreceğiz. Rableri onları selamlasın. Selam olsun onlara.

“Size ne oluyor da Allah yolunda ve ‘Ey Rabbimiz, bizi halkı zalim olan şu beldeden çıkar. Bize katından bir dost ve yardımcı gönder’ diyen mustaz’af (mahrum ve mazlum) erkekler, kadınlar ve çocuklar uğruna savaşmıyorsunuz?” (Nisa 75)

BİRİNCİ BÖLÜM

BOSNA

“Avrupa’da cihad bir başkadır”

Bosna’da Sırpların gerçekleştirdiği mezalim İslam dünyasında ve tabii Türkiye’de büyük infiallere sebep olmuştu. Türkiye’nin dış politika tercihleri göz önüne alınırsa ve Özal’lı yıllardan söz ettiğimiz hatırda tutulursa medyanın dramatik ve ajite yayınlarının gücü tahmin edilebilir. (Medyanın kitleleri galeyana getirme kabiliyetine en ibret verici misal, Gorajde katliamı sebebiyle TGRT ve Star televizyonlarının -sehven- on milyonları sokağa döktüğü büyük 10-11 Nisan eylemleridir.) Bosna savaşı, 28 Şubat silindirinin ezip geçtiği zihinlerin hatırlayamayacağı denli büyük, devasa bir kitle mobilizasyonuna yol açmıştı. Türkiye’nin her bucağında tel’in mitingleri, cuma protestoları, gıyabi cenaze namazları, anma geceleri, paneller, kermesler, yardım kampanyaları, hatta ancak mahzun bir tebessümle anabildiğim “gönüllü listeleri” oluşturulması gibi kapsamlı bir kampanya almış başını yürümüştü. Bugünden bakınca, bu ölü toprağı serpilmiş yeni hal üzerinden bakınca, o heyecanlı günlere ah etmemek elde değil. Ümmet bilinci ve duyarlılığı Bosna ile ete kemiğe bürünmüştü. Otobüs terminallerinde alışık olduğumuz asker uğurlamalarını andıran davullu zurnalı mücahid uğurlamalarını zihnimizde canlandırabilirsek halkımızın işi ne kadar ileri götürdüğünü de anlayabiliriz.

Bense kampanyaların da kitlelerin de uzağında, yarı öğrenci, yarı şair, yarı şaşkın dolaşıyordum. Cihad, devrim, şehadet kavramlarıyla şekillenmiş bir İslamcılaşma süreci yaşamış ama bu kavramların hitap etmediği bir entelektüel ve manevi buhrana düçar olmuştum. Yaşadığımız hayat ile değerlerimiz arasındaki açı farkı, beni bulanık bir fikri sorgulamaya ve sancılı bir felsefi arayışa sürüklemişti. İslamcılığın, hayattaki karşılığını bulmakta sayısız güçlük çektiğim teorik sorunları yetmezmiş gibi hareket düzeyindeki karmaşa ve ilkellikleri de idealizmimi ve heyecanımı kaybetme tehlikesi ile beni karşı karşıya getirmişti. İslamcılığın karmaşık iç teorik sorunlarına boğulup kalmaktansa kendimi açmaya ve aşmaya, daha insani ve evrensel sorunlarla ilgilenmeye başlamak, kendim olmak, kendimi gerçekleştirmek, dolaşıp durduğum dar vadileri aşmak derdindeydim. Benim derdim bana yeterdi…

Bosna savaşı, ilk katliam haberleri gelmeye başladığı dönemde, herhangi bir Müslüman’ınki kadar bile ilgimi çekmiyordu. Derken Şehit Selami Yurdan’ın Yeryüzü dergisinde yayınlanan şehadetiyle ilgili haberleri ve günlüğünü okumuş, beklenmedik biçimde sarsılmıştım. İtiraf etmeliyim ki beni rahatsız uykumdan uyandıran, yaşadığım entelektüel ve ruhani buhrandan kurtaran Şehid Selami’nin şehadeti olmuştur. Allah onun ecrini artırsın. O sade simada ve günlükte, beni pençesinde kıvrandıran derdin izdüşümlerini gördüm. Şehid, Müslüman oluşumun içeriğini belirleyen en önemli kavramları yeniden gündemime soktu. Çözümsüz fikri sorgularımı ve felsefi arayışımı aydınlatacak, yüksek bir ahlaki ilkeyi bir projektör gibi hayatıma yöneltti: Allah için ve mustazaflar uğruna savaşmak. Pür teorik gözüken sorunların bile teorik düzeyde çözülemeyeceğini anlayacak kadar yorulmuştum. Varoluşsal sorunlarımın, felsefi

aforizmalarla ve kelimelerle aşılamayacak kadar hayati olduğunu anlayacak kadar çeperlerimi zorlamıştım. Yeryüzünde mahrumlar ve mazlumlar için savaşarak elde edeceğim ahlaki düzey, sorularımı cevaplamak üzere kitapların vereceklerinden daha kıymetli ve işlevsel bir zemin sunabilirdi. Zulme karşı savaşmanın, kendini gerçekleştirmek için makul ve muteber bir yol olduğunu anlayacak bir bilgiye ve sezgiye şöyle böyle zaten sahiptim. Ölümle randevulaşmak, belki yaşamak sızısını dindiren bir merhem sunabilirdi bana. Belki tüm bu dertlerden, Selami Yurdan'ın aradığı ve galiba bulduğu dermanla kurtulabilir, azat olabilirdim. Şehid, sadece şahitlik etmiş, bende kuvve halde bulunan, aşkınlık için savaşmak güdülerini harekete geçirmişti. Ona minnettarım.

Arkadaşlarımın yardımları, hassaten bacıların hiç unutulmayacak duygu dolu cömertlikleri ile gerekenden fazla bir para ile yola çıkmıştım. Hop diye savaş meydanına gideceğimi sanacak kadar aptalmışım. Ve piyasada ne kadar çok "Bosna Temsilcisi", "Gayriresmi Büyükelçi", "Aliya'nın Özel Adamı" varmış. Aylarımı heder ettiler. Nihayet o gayriresmi elçilerden birinin ümüğüne basarak harbi bir isim ve adres almayı başardım.

Kervanımız yola koyuldu. Tam bir curcunaydı yolculuğumuz. Havaalanında uçağa binmek için sıraya girmiş, aralarında kucak dolusu sakallarını kesmemeye ahdetmiş çok sayıda orta yaş ve üzeri insanların da bulunduğu bu tuhaf topluluğa bakıp polisler sormaktan kendilerini alamamışlardı: "Ne iş?" Eski "kulüpçü" hırpani bir abi, "Bilader, oraların cümbüşü iyiymiş, bi takılalım dedik" deyivermişti. Polis mi, yoksa ben mi bu cevaba daha çok şaşırmıştık, bilemiyorum. Uğradığımız hemen her durakta bol bol gözaltı resitali yaşayacağımız bu tuhaf yolculuğu anlatmam sözü uzatacak. Gözaltılar, zorluklar filan hikaye; yolculuk boyunca benim meselem, şu emir vermekten şehevi bir zevk alan atanmış yol emiri ile ne yapacağımdı.

Ben özgürleşmek uğruna yola çıkmıştım amcam ise -başka ne diyebilirim, adam temizinden bir 55 vardı- disiplin adına keyfi bir otorite peşindeydi. Boyun eğemezdim. Maslahat ile tevil edilebilecek emirlerine sessizce itaat ettim ancak keyfi buyruklarına şamatalı bir muhalefet sergiledim. Cemaat bağlantıları lehine olsa bile grubun içten içe kendi aleyhine beni desteklediğini fark edince en azından benimle daha fazla uğraşmaktan vazgeçti. Uğraşıp da ne yapacaktı sanki, beni uçaktan ya da gemiden mi atacaktı? Amcam hayatı memuriyette buyruk almakla geçmiş. İslamcı olmuş, cemaatteki ağabeylerinden buyruk almış. Verilmiş kısmi bir yetkiyi kutsal bir vasiyete yaslanıyormuşcasına, ezeli ve ebedi bir mülkmüşcesine tepe tepe kullanmak nasıl bir marazdır? Emirlik, ağabeylik Türkiye'de ve Türkiyelilerin gittikleri her yerde insanlara karşı ululanmak hakkı veren bir makam olmuştur. İstisnalar müstesna.

Amcam ne bilsin, otorite ile problemli, doğuştan anarşist bir yeniyetme ile imtihan olacağını? Talih ona hayatında ilk kez liderlik etme lütfu bahşetmiş iken şu ergen bozuntusu ukala, şöyle ağız tadıyla insanları idare etmesine mani oluyordu.

Böyle düşününce yazıklanmıyor değilim. Keşke diyorum sıkıntı çıkarmasaydım, amcam varsın mutlu olsundu. Haddi zatında iyi de bir adamdı. Emir yapılmasa iyi anlaştığım arkadaşlardan biri olabilirdi. Mesele onun kişiliğinde değil, emirlik, ağabeylik adına şimdiye kadar kendisine sunulmuş olan modeldeydi. O kumaştan başka bir elbise çıkabilir ama o modelden çıkmazdı.

Yol emirimizin, bana karşı sinirden ufak ufak fokurdamaya başladığı anlarda araya girip onu sakinleştiren ağabeyi size anlatmalıyım. Teşkilatçı ve lider bir şahsiyeti vardı, çok meziyetli ve faziletli biriydi. Vakarı, sahte kof bir imaj değil gerçek bir özü yansıtıyordu. Tevazuu, üstünde provalar yapılmış, hesaplı bir tutum değil, sahici bir haldi. Onda hakiki bir savaşçının asaleti ve estetiği vardı. 40 yaşlarında, eski kabadayı, yakın zamanda İslamcı olmasına rağmen büyük bir gayret ve vukufiyetle ilim tahsil etmiş, Afganistan cihadında bulunmuş, dünya görmüş bir adam. Hali, sahabeler hakkında kalbimde oluşan resimleri anımsatan insanlardan biriydi o. Zaten dünyada o tip adamlar sayıca çok değildir. Rabbime hamdolsun ki, onu ve onun gibi güzel insanları cephelerde tanıma fırsatı bulacaktım.

Hırvatistan'ın Riyaka şehrinden Siplit'e, o şiirsel sahil şehrine yaptığımız deniz yolculuğu görülmeye değerdi. Tıka basa savaş hikayeleri ile dolu gemide, topluca şu garip ritüelleri yapan kara kara adamlar da neyin nesiydi? Müezzin bendim ve namazı o heybetli Sahabe Tavırlı Abim kıldırıyordu. Çoğu kadınlardan oluşan büyük kalabalık -ki nedendir bilmem kadınlar daima daha çok gözükür- sıradışı bir sportif etkinliği seyreder gibi ama tedirgin bir sessizlikle bizi seyrettiler. O gemideki hiç kimsenin o anı unutmadığına bahse girerim. Biz ise yavaş yavaş "Avrupa'da cihad bir başkadır" sözünü sıkça tekrarlayacağımız günlere yaklaştığımızı sezinlemeye başlamıştık.

Siplit'ten Zenitsa'ya, menzilimize gitmek üzere otobüse bindiğimizde vatanımıza gelmiş gibi sevinçliydik. Tabelalardaki Bosna ibaresini okuyunca hepimiz çok heyecanlanmıştık. Bir barikatta otobüsümüzü durduran askerlerden biri bizi gördüğünde "Cihad! Cihad! Fisebilillah!" diye haykırınca sevinçten ne yapacağımızı şaşırmıştık. O asker, kucaklamalarımızdan dolayı birkaç ay ortopedik tedavi görmüş olabilir. Kim tutar beni, bildiğim tüm marşları, kahramanlık türkülerini avaz avaz söylüyordum, "At Martini de bre Hasan dağlar dinlesin" türküsünü keyifli dinleyicilerimden gelen istek üzerine birkaç kez tekrardan okumak durumunda kalmıştım. Coşmuştum. Ta ki, aracımız bir sonraki barikatta durdurulsun.

Biz yine "Cihad! Cihad!" nidalarını duymaya hazırlanırken üniformaları kısmen fakat davranışları tamamen değişik askerler bulduk karşımızda. Yaka ve omuzlarına "HVO" yazan bu askerlerin, Bosnalı Hırvatlar olabileceği aklımıza bile gelmemişti. Adamların, "Yolun bundan sonrasında sizi biz götüreceğiz" sözlerinin dostça bir teklif olduğunu düşünecek kadar bilgisizdik. Müslüman yolcuların beden diliyle ve Tarzanca yaptıkları uyarılarla bizi bekleyen tehlikeyi az çok idrak etmiştik. En iyi ihtimalle gasp edilip geri postalanacaktık. Nitekim cihad boyunca bu bir Hırvat klasiği olarak

mütemadiyen tekrarlanacaktı. Hırvatlar tam Deli Dumrul'du, geçenden bir, geçmeyenden iki alan. Pek adaletli Dayton Antlaşması da bu Hırvat faşistlere Bosna'nın giriş çıkışlarını kontrol edecekleri tüm kapıları cömertçe hediye edecekti. Bosna'nın Adriyatik'teki sahil şeridini peşkeş çekmekten de geri kalmayacaktı.

Biz yarım kalan yolculuğumuza dönelim. Ustaşeler (Hırvat faşistler), hile ve tehdit ile bizi katakulliye getirmeye çalışadursunlar, ben, cihad marşlarının coşkulu havasından taklaya gelmenin endişeli havasına çoktan yuvarlanmıştım bile. Tedirgin olsam da uygun bir pozisyon alıp gözüme kestirdiğim askerlerden birine saldırmanın hesaplarını yapıyordum. Zaman da oradaki herkes gibi donmuş, gergin bir yay gibi bekleyişe geçmişti. Bu türden Hırvat kuşatmalarını daha çok yaşayacaktık, beterlerini, kanlı ve çatışmalı olanlarını da. Zamanın donuk gerginliğini gideren Ustaşe komutanı oldu. Gözüme kestirdiğim oydu ve her hareketini alıcı gözlerle takip ediyordum. O ise "aslan görmüş zebra" misali bir yere, birine bakıyordu. Dönüp onun baktığı tarafa bakayazdım; benim Sahabe Tavırlı Abim, kahramanlık abidesi gibi anlatılmaz bir metanet, tevekkül ve tebessüm ile seyrediyordu. Karşısında yaşanan bir tür ölüm oyunu değil de şahane bir tabiat manzarasıymışcasına dingindi. Sonra yeniden Ustaşe komutanına baktım. Adamcağız donakalmış, bu abideyi yorumlamaya çalışıyordu. Sarsılmıştı, beyin travması geçirmiş gibi bir hali vardı. Aniden silkinir gibi oldu, etrafındakilere Hırvatça emirler yağdırdı. Deli Dumrul'lar bozulmuşlardı, bizimse ilk çarpışmamızdan zaferle çıktığımız söylenebilirdi. Barikat kaldırıldı, yolumuza devam ettik.

Sizlere o azizin duruşunu tasvir edebilmeyi çok isterdim. O duruş, hayat ve ölüm karşısındaki o duruş, işte aradığım şey bu idi. Bunun için yollara düşmüştüm. Doğru yoldaydım. Yıllar sonra bu esrarengiz hali kendisine anlatmaya çalıştığımda Sahabe Tavırlı Abim, hiç hatırlamayacaktı bile. Demek ki o anda başka şeylerle meşguldü.

Zenitsa'ya geldiğimizde -artık ilişkilerimizi normalleştirdiğimiz ve dostça vedalaştığımız yol emirimiz de dahil- yol arkadaşlarımızdan çoğu Araplara katılmak üzere ayrıldı. Biz de hayatlarımızın en şedit çağını yaşayacağımız Selami Yurdan Cephesi'nin yolunu tuttuk.

"Beni vuran dostumdur, düşmanım değil"

Cepheye vardığımızda mücahidlerin büyük bir moral yıkıma uğradıklarını gördük. Bizden iki gün önce yaşanmış olan İlyaş operasyonu bu yıkımın sebebiydi. Bosna cihadının en trajik sahnelerinden biri olan bu operasyon, yabancı mücahidlerin karşılaştıkları ve karşılaşacakları büyük sıkıntıların hülasası mesabesindeydi.

Operasyonun gerçekleştiği İlyaş bölgesi, Saraybosna ile Orta Bosna arasındaydı ve bu ikisini birbirinden ayırmakla kalmıyor, Saraybosna muhasarasının da güçlü kilitlerinden birini oluşturuyordu. Bu demekti ki İlyaş'taki Sırp mevzileri düşürülür ise

hem Saraybosna-Orta Bosna hattı birleştirilebilecek hem de muhasaranın kırılması yönünde büyük bir adım atılmış olacaktı. Ayrıca operasyon stratejik önemine denk sembolik bir değer ifade ediyordu: Boşnak güçleri ilk kez savunma pozisyonundan saldırı pozisyonuna geçmiş olacaktı. Elde tuttukları doğal müstahkem hatlardan onlarca kilometre geriye çekilmek zorunda kalacak olan Sırp güçlerdeki çöküntüye mukabil, aylardır kıyıma uğrayan özgüvensiz Bosnalıların yaşayacağı moral yükseliş, savaşın gidişatını topyekun değiştirebilecek güçlü bir psikolojik etkiye sebep olabilirdi. Böylesi muhteşem bir hamleyi yapabilecek olanlar da Arap ve Türk/iyeli mücahidlerden başkası olamazdı.

Plan şöyle idi: Şok hücumunu yabancı mücahidlerden oluşan timler gerçekleştirecek, takviye olarak Müslümanske Snage (Müslüman Kuvvetler) Sırp mevzilerine yüklenecek, nihayet mevzilerin tahkimi ve zaptedilen yerlerin müdafaası için de Armia Bih (Bosna ve Hersek Ordusu) güçleri bölgeye yerleşecekti. Anlaşılacağı üzere Arap ve Türk timlerine verilen görev Sırp mevzilerinin imhası ve hatlarının kırılmasından ibaretti. Gerisi Boşnakların işiydi.

Zemheri ve zifiri bir gecede harekat başlıyor. Fecir ile birlikte mücahidler tepelerin boyunlarındaki Sırp mevzilerine ölümcül bir atak başlatıyor. Rehavet ve gaflet içindeki Sırp askerleri birkaç dakika içinde ya imha ediliyor ya da arkalarına bile bakmadan soluğu İlyaş şehrinde alıyorlar. Öyle ki daha gün ışımadan tüm hat mücahidlerin eline geçiyor. Tepenin aşağısındaki şehrin ışıklarını keyifle seyrediyor ve ganimet havanları ve uçaksavar namlularını şehre yöneltip zaferlerini gürültülü bir biçimde kutluyorlar. Bir yandan da gözleri arkada biraz önce tırmandıkları tepelerden gelecek Boşnak kardeşlerini bekliyorlar.

Gel gör ki kardeşlerden ne gelen var ne giden. Telsiz konuşmalarında can sıkıcı oyalamalar ve daima boşa çıkan sahte vaatlerden başka hiçbir şey yok. Dakikalar, saatler geçiyor ama plandaki takviye güçleri bir türlü gelmek bilmiyor. Sonradan öğrenilecek ki Müslümanske Snage birlikleri dağlarda yollarını kaybetmiş ve bir türlü kararlaştırılan koordinatlara ulaşamamış, Armia Bih de öyle. Bu, en hafif ifadeyle hainlikten başka bir şey değildi. Boşnaklar, Sırp mevzilerinin düşeceğine asla inanmamışlardı. Bunu bir ham hayal olarak görüyorlardı. Zaten planı öneren, teşvik eden de "yabancı mücahidler"di ve bu destansı harekat, Boşnakların kerhen iştirak ettikleri manasız bir maceradan ibaretti. Hıyanet ettiler. O tepeleri tırmanma şerefinden yoksun kaldılar, mücahidleri mecbur oldukları destekten yoksun bırakarak elbette.

Mevzileri boşaltan Sırplar, şehrin de boşaltılması işlemlerine başlamışken neler olup bittiğini anlamak için küçük keşif timleri gönderiyorlar. Mücahidlerin yalnızlığını kavramakta gecikmiyor, karşı hücuma geçiyorlar. Saatlerce süren çatışmalara, ağır havan ve topçu ateşine rağmen mücahidler, ikindi sonrasına değin mevzinin müdafaasına devam ediyorlar. Nihayet beklenen takviyeden umut kesince ve zayiat

tahammül sınırlarını iyice aşınca ricat kararı alıyor, mevzileri terk ediyorlar. Bu çekiliş aşamasında daha ağır darbelere maruz kalıyorlar ve yanlış hatırlamıyorsam 40 civarında mücahid katloluyor. Zeki ve cesur öncü hücumunun getirdiği zafer, ahmak ve korkakların marifeti ile hezimete dönüşüyor. Sonra timsah gözyaşları, münafıkça ve kalleşçe. Ve rivayete göre Armia Bih komutanlarından birinin sırıtkan bir edayla söylediği, asla unutamayacağım o cümle: "İyi oldu, maksimalistler (Aşırılar!) darbe aldı." Maksimalistler, bu ihanetin sahiplerinden maksimal şöyle dursun, minimal bir hesap dahi sormadı. Sorumluları cezalandırmaya dönük eylemlerin sonu kestirilemez çatışmalara sebep olabileceği ve mücahidlerin varoluş şartlarını sabote edebileceği mülahazasıyla sineye çekildi İlyaş ihaneti.

Biz "yabancı" mücahidlerin Bosna serüveni, bu hadisede karakterize olmuştur. Bazı filmlerde, ilk sahne aynı zamanda son sahnedir ya, işte öyle. Amerika'nın kotardığı Dayton Anlaşması'ndan sonra Bosna'daki yabancı savaşçıların sınır dışı edilmeleri, bana hiç de yadırgatıcı gelmemiştir. Keza, kalabilenlerin yaka paça Guantanamo'ya sevk edilişleri sahnesi ne zaman gözümün önünde canlansa buna İlyaş'ın puslu manzarası eşlik etmiştir. "Beni vuran dostumdur aney, düşmanım değil..."

Şehid Selami Yurdan Cephesine katıldığım ilk gün, İlyaş şehitlerinin taptaze kabirlerini buruk gözyaşlarıyla ziyaret etmiş, faciadan kurtulan ağabeylerin perişan hallerine tanık olmuş, hastanelerde yatan yaralıları ziyaret ederek de gerçeğin acımasızlığı ile yüz yüze gelmiştim. Yaralı kardeşlerden facianın detaylarını dinlemeye dayanamamış ve hastanenin verdiği kusma duygusuyla koşarak kendimi dışarı atmıştım. Arkadaşlara, "Lütfen benim için şöyle dua edin: Ya şehid olsun ya da hiç yara almasın. Yaralılığı ve hastaneyi kaldıracak güçte olduğumu sanmıyorum" diyesi olmuştum. Sen misin bunu diyen, birkaç ay sonra hiç de hafif olmayan bir yara ile aynı hastanenin aynı koğuşuna gelmek zorunda kalacaktım. O koğuşta bir an olsun ayağa kalkmaksızın aylarca kaderin bu ciddi şakasını uzun uzun düşünme fırsatı bulacaktım.

Bosna'daki varlığımızın üstüne kurşuni bir İlyaş ağırlığı bir daha kalkmamak üzere çökmüştü. Pek çok mücahid, bu hıyanet ve hezimetin ardından memleketlerine dönme kararı aldı. Diğerleri ise yepyeni Ilyaş'lar tertiplemek için alesta bekleyen İslam düşmanlarının komplo ve tuzaklarına inat, kalmayı seçti. Nihai tahlilde düşmanlarımız kazanmış gibi gözükse de -çünkü mesela, Bosna'daki yabancı mücahid varlığı büyük oranda tasfiye edilmiştir- aslında kalmayı seçenlerin dirayetleri, İslam düşmanlarının uykularını kaçırmaya yetecek bir İslami gelişimin tetikleyicisi olmayı başarmıştır.

"Bastığı yerde ot bitmeyen Türk" ve dağlardan ovalara akan lav

Hey güzel Allah'ım, ne güzel yaratmışsın Bosna'yı sen! Savaşın kıyıcı izlerine rağmen güzelliği hala büyüleyiciydi. Tıpkı yara bere içinde ama güzelliği aşikar bir ceylan gibi. Karadeniz'i kıskançlık komasına sokacak dipdiri yeşillikler, en küçük bir

köye bile uğramayı ihmal etmeyen ağırbaşlı akarsular, geniş yapraklı ağaçlarıyla derin ormanlar, azametli dağlar, uysal ovalar… Şehirlerinin de bizimkilerden daha bakımlı ve estetik olduğunu tahmin ediyorsunuzdur. Şehircilikte zaten bizimle ancak bazı Latin Amerika ve Afrika ülkeleri yarışabilir. Tarihi dokunun parçalanmasında da bizimle rekabet edebilecek bir ülke olduğunu sanmam. Bosnalıların Sosyalist döneme rağmen tarihi/İslami eserleri bizimkilerden daha iyi koruduklarını da rahatlıkla söyleyebilirim.

”Bastığı yerde ot bitmeyen Türk” atalarımızı tenzih edelim. Son derece güzel eserler serpiştirmişler tüm Bosna, tüm Balkan topraklarına. “Hani ardına çil çil kubbeler serpen ordu?” mısraını anmamak elde değildi. O canım medreseler, camiler, tekkeler, köprüler dilerim dünya durdukça dururlar. Biz İslam’ın yayılmasından salt akidenin yaygın kabul görmesini mi anlıyorduk? Halbuki “Din hayattır” diyenler de bizlerdik. Madem ki “Din, Medine’dir (şehirdir)”, öyle ise din anlayışımız, belli bir şehir stili sunuyor olmalı değil midir? Elbette kalıplardan, ebedi bir mimari tekdüzelikten söz etmiyoruz. Bir manayı ve ruhu vurguluyoruz ki, bu mana ve ruha misal arayanlar Bosna’daki Osmanlı eserlerine bakma zahmetine katlanabilirler.

Satır aralarında okunacağı üzere Bosna tecrübesi, pek çok şeyin yanı sıra Osmanlı’ya bakışımızı da revize etmişti. Hemen hepimiz radikal akımların içinden süzülüp gelmiştik ve Türk-İslam sentezi fitnesine duyduğumuz tepkiyle Osmanlı’ya karşı dışlayıcı, olumsuzlayıcı bir tavra savrulmuştuk. Türk-İslamcıların tavrı ne kadar ilmilik ve hakkaniyetten uzaksa bizimki de uzaktı. Osmanlı gerçeği ideolojik kamplaşmaya kurban giden değerlerden sadece bir tanesiydi. Bosna’da şunu fark ettik: Hangi usuli, ilkesel eleştiri ile yaklaşırsak yaklaşalım -sultanlık, kitabilikten uzaklık, devşirmecilik, saray kültürü, Bizantinizm, siyaseten katl vs. noktalarındaki eleştirilerimiz mahfuz kalmak kaydıyla- bizler de Osmanlı’ydık. Kendini zaman ve mekan ötesinde nasıl kurarsan kur, insanlar seni belli bir zamansal/mekansal gerçeklik ile tanımlıyorsa bunda anlaşılmaya değer bir şeyler bulabilmelisin. Osmanlı olarak tanımlanmak, ilk elde bizim asit radikal tepkimelerimize sebep olmuşsa da zamanla bunun saçmalığını anladık. Osmanlı’nın, bir Bosnalı Müslümanın gözünde bizim eleştiri konusu yaptığımız boyutlardan çok farklı bir imajı olduğunu nihayet kavradık.

Osmanlı, İslam’ın gücüydü. Balkanlar ve Avrupa’daki Müslüman varlığının yegane hamisi ve garantörüydü. İhtidaya vesile olan da Osmanlıydı, bölgesel düşmanların zulmüne mani olan da. Bölge Müslümanları Osmanlı’nın zafiyete uğramasıyla tarihlerinin en büyük acılarını yaşadılar. Ne hürriyetleri kaldı ne refahları ne de izzetleri. Çiğnendiler, talan edildiler. Balkanlarda Osmanlı’nın karşısında olmak, Ortodoks ya da Katolik katliamcıların yanında olmak gibi bir şeydir. Bizim en gürlek halimizle seslendirdiğimiz Osmanlı eleştirisi, bir Balkan Müslüman için ikinci, üçüncü dereceden bile önemli değildir. Gündeminde olmamıştır, bizi anlaması mümkün de değildir. Fakat biz onları anlayabilirdik, anlamalıydık. Bu benim için faydalı da oldu

çünkü öteden beri Osmanlı'ya karşı Kemalistlerle aynı hizada durmak ya da buna benzer bir şey, beni garip biçimde huylandırıyor, kanıma dokunuyordu.

Boşnakların Sırplar karşısındaki mukavemetsizlikleri her şeyden önce tarihi arka planla ilgiliydi. Boşnaklar, Osmanlı himayesinde hür, müreffeh ve güven içinde yaşadılar. Ne vakit bir saldırıya maruz kalsalar bu saldırıları püskürtecek, saldırganları cezalandıracak bir Yeniçeri ordusunun tez zamanda Bosna kapılarına dayanacağını kendileri de biliyorlardı, düşmanları da. Osmanlı gücünün geri çekilişi, düşmanlarının ilerleyişi ile eş anlamlıydı. Hırvatlar ve özellikle Sırplar karşısında demografik, lojistik, coğrafik pek çok açıdan dezavantajlı olan Boşnaklar, Osmanlı'nın aradan çekilmesiyle Sırpların ve Hırvatların merhametine teslim olacaklardı. Onlarda merhamet yoktu. Boşnaklarda ise savaş tecrübesi, iştiyakı ve alt yapısı yoktu.

Osmanlı ile birlikte İslam ümmetine dahil olan Boşnak halkı, aslen Sırp ve Hırvatlar ile aynı ulusal kökenden gelmektedir. Bundandır ki Bosna'daki savaş, ulusal değil dinsel bir savaştı tabiatıyla. Mamafih dini asabiyesi güçlü olanın, daha çok şansı vardı. Bunun farkında olan laik kisveli Haçlılar, Müslüman Bosnalılara dönük, dindışı bir ulusal kimlik aşılamak için her yola başvurmaktan yorulmazlarken ne hikmetse diğer halkların ulusal kimliklerini dinsel kimlikleriyle iç içe geçirme gayretini seyretmekle yetiniyorlardı. Sosyalist rejimin çözmeyi en çok başardığı dini kimlik de Müslümanlık olmuştu. Müslümanlar, Osmanlı'nın güç kaybına paralel olarak art arda yaşadıkları dinsel kıyımlardan, sosyalist rejimin vaat ettiği din dışı bir arada yaşama modeliyle kurtulabileceklerini sanmışlardı. Sosyalist rejim elbette dini kimliği çözecekti ama çözülmek, Çetnikler (Sırp faşistleri) ve Ustaşeler (Hırvat faşistleri) tarafından öldürülmekten belki daha iyi bir şey olabilirdi. Sırp ve Hırvatlar ise kurumsal altyapılarının sağlamlığı, ekümeniklik ilişkileri, derin tarihi şuurlarıyla sürecin bütünüyle dışında kalmamakla beraber, akıntıya kapılmamaya da özen gösterdiler. Yoksa dini kimlikleriyle iç içe bir Hırvat ve Sırp ulusçuluğu üç günde peyda olmuş değildi. Çözülerek mukavemet potansiyelini kaybeden, en çok hasara uğrayan Müslümanlar olmuştu. Sırp ve Hırvat saldırganlara karşı savaşmak için hiçbir zihinsel, manevi, milli donanıma sahip olmayan, esasen Müslüman kimliğinden utandığından ötürü ömrü boyunca onlara karşı sığınmacı bir bilinçaltıyla yaşayan Boşnak elitinin bu savaşa önderlik etmesi gayrıkabildi.

Nitekim bağımsızlığın da direnişin de motor gücünü, ruhunu Sırplara, Hırvatlara ve Batı'ya satmamış, değişik düzeylerde de olsa bir şekilde İslam'la barışık kesimler oluşturmuştur. Çözülme döneminde köylere çekilen, çocuklarını okula göndermeyerek muhafazakar bir hüviyet geliştiren, böylece laik Boşnak elitinin tahakkümüne maruz kalan Müslüman halk, savaşla, daha doğru bir deyişle cihadla birlikte yeniden şehirlere dönecekti. Cihaddan önce ücra dağ köylerinde folklorik bazı sembol ve ritüellere indirgenerek hayattan kopartılan İslam, cihadla birlikte hayatın merkezindeki asli yerini almak üzere dağlardan ovalara akan bir lav gibi ivmesini artırmıştı. Bakalım bazı

Daytonlar, paytonlar İslam'ı yeniden köylere tıkmayı, Boşnak halkının yegane özgürlük imkanını hayattan tecrit etmeyi başarabilecekler miydi?

Kendini yanında götürenler cephesi

Osmanlı değerlendirmemizdeki revizyon yalnızca psikolojik bir rahatlama sağlamıyordu, halkla kurduğumuz ilişkiyi de rahatlatıyordu. Bosna'da Osmanlı'nın doğal mirasçısı olmak, "Türk" olmak ayrıcalıklı bir şeydi. Arapların ve İranlıların anlamakta güçlük çektikleri ve biraz da değişen tonlarda içten içe kıskandıkları bir ayrıcalığımız vardı. Onlar, nicelik ya da nitelikçe bizden ne kadar önde olsalar da bu durum böyleydi. Arap ya da İranlılarla birlikte bir yere gidecek olsak Boşnaklar, bizim etrafımızda öbekleniyordu. Bir Boşnak, ilişkisi hangi düzeyde olursa olsun, bir Arap ya da İranlıdan sıradışı bir fikri telkin alacak olsa bize gelir, bir şekilde danışır, onay almaya çalışırdı. Bu uzunca bir süre böyle devam etti. Ta ki bizim aslında küçük kardeşlerine gereken ilgiyi göstermeyen sorumsuz, kabiliyetsiz, hovarda bir abi olduğumuzu anlayıncaya dek.

Araplar, cengaverlikleri, askeri örgütlenmedeki başarı ve disiplinleri, samimiyetleri, davetçi/mübelliğ vasıflarıyla; İranlılar devlet imkanlarını rasyonel değerlendirmeleri, politik/diplomatik ilişkilerdeki zekice başarıları, yardım organizasyonlarıyla, bizim göz göre göre bıraktığımız boşlukları zamanla doldurdular. Selami Yurdan Cephesi'nin çözülüşü ile birlikte Türkiyeli mücahidler ya Bosna'yı terk ettiler ya da Arap ve İranlılardan birine eklemlendiler. Bu tecrübe, üstünden atlanamayacak kadar önemli ibretlerle doludur. İbret almak isteyenler için.

Selami Yurdan, günlüklerinde sarahaten görüleceği gibi "endişeli" bir mücahiddi. Entelektüel derinliği ne olursa olsun günlüklerinde ve daha önemlisi hayatında bu "endişe" ayan beyan gözükmektedir. O, sadece mustazaflar uğruna yola çıkan bir civanmert değil, ümmetin meselelerini teorik düzeyde mütalaa etme sorumluluğu da duyan, ciddi bir dava adamıydı. Onu tanıyan herkesin duyduğu büyük saygının arkasında ondaki arayış cesareti ve sevdasının belli belirsiz etkili olduğuna da eminim. Bir İslamcı olarak arayışları, onu oradan oraya savurmuştu. Adresler değişiyor ama kendini bir türlü evinde hissedemiyordu. İşte Selami Yurdan'da benim en çok etkilendiğim, empati kurabildiğim hususlardan biri bu idi. O, Türkiye İslamcılığının fırtınalı denizinde salim bir liman bulamamış, cihadın "selam yurdu"na götürecek sefinesine binmişti. Bosna'ya vardıklarında her şeyin bambaşka olacağını, ülkesinde yaşadığı açmaz ve tıkanmaların buralarda nüksetmeyeceğini sanıyordu. Çok geçmeden, giderken kendimizi de yanımızda götürdüğümüzü, bu yüzden devrimsel değişikliklerin muhal olduğunu anlamıştı. Gittiğimiz her yerde bir Türkiye maketi kurmak hastalığından bir türlü kurtulamıyorduk. Gittiğimiz her yere, kendisinden kaçtığımız ne kadar Türkiye gerçeği varsa onu da peşimiz sıra götürmekten kendimizi alamıyorduk.

Selami Abi, kalabalıklaştıkça Türkiye'leşmeye başlayan cihad grubundan da bu yüzden muzdarip olmaya başlamıştı. Bu gizli hissiyatını, vurulduğunda kendisini omzunda taşıyarak ateş hattından kurtarmaya çalışan bir ağabeye, çatışmadan birkaç saat evvel vasiyet edercesine dile getirecek ve "Bugün Allah'ın, beni şehid olarak yanına almasını umuyorum. Daha fazla kalmaya ne niyetim var ne de takatim!..." diyecekti. O gün dünyadan da Türkiye İslamcılığından da Türkiyeleşen grubundan da kurtulacak, gerçek bir kurtuluşa erecekti. Vurulduktan sonra yamaçtan aşağı yuvarlanırken birbiri ardına getirdiği tekbirlerle katına yükseleceği Rabbini övecekti. Ben vurulduğumda beni de sırtında taşıyacak olan o Abinin anlattığına göre gelecekte kuvveden fiile geçecek bir dizi hastalığı en evvel o teşhis etmişti. Ne gariptir ki daha sonra adını alacak olan Cephe, kaçtığı hastalık ve zaafların bir bir yaşanacağı, çileli bir süreçle anılacaktı. Cismi kurtulmuştu ama anladığım kadarıyla ismi hala ıstırap çekiyordu.

Subaysızlık, alimsizlik, dilsizlik

Neydi bu hastalık ve zaaflar? Şuradan başlayalım: Cihad, insan unsuruna dayalı bir faaliyettir. İnsan unsurunun kalitesi ne ise -tüm organizasyonlar için geçerli olmak üzere- faaliyetinizin kalitesi de ona nispetle olacaktır. Türkiyeli Müslümanların cihad kalitesi insan unsuruna bağlı olarak oldukça düşük düzeydeydi maalesef. Tüm mücahid kardeşlerin affına sığınarak bu nazik konuyu irdelemek durumundayım.

Askeri boyutu ele alalım: Komutanlarımız, 12 Eylül öncesinin "eski Ülkücüler"i, yeni İslamcı olmuş kişilerdi. En iyimser deyişle, militan tecrübelere sahiptiler, Bosna dağlarında cephe savaşı verecek yahut bir dağ gerillası örgütleyecek hiçbir altyapıya sahip değildiler. Afganistan'da bulunmuş birkaç kardeş vardı fakat bunlar da ya orada çok az kalmışlar ya savaşın temposunun düştüğü bir zaman diliminde bulundukları için pek az birikim edinmişlerdi ya da önderlik vasıflarına sahip olmayan yetersiz gençlerdi. Eğitim komutanlarımız, güler misiniz ağlar mısınız, askerliğini komando olarak yapmış olmaktan başka vasıfları olmayan kişilerdi. Aramızda harita çıkarmak şöyle dursun harita okuyacak adam var mıydı, hatırlayamıyorum. Mayın döşeme ya da sökme, savunma hatları oluşturma, incelikli hücum planları biçimlendirme, havan ve topu isabetli kullanma, velhasıl doğru zamanda, doğru yerde, doğru kişilerle, doğru işi yapacak üretkenlik ve verimlilikteki bir komutanlıktan, dolayısıyla örgütlülükten yoksunduk.

Bu müthiş bir şeydir. Şöyle ya da böyle asker bulabilirsiniz ama subay bulmak ya da olmak zorların zorudur. Savaş subayların işidir. Bosna olgusu, bu acıklı gerçeği deşifre etmiştir: Türkiye İslami hareketinin subayları yoktu. Ancak ironik biçimde herkes subaydı, herkes subay gibi davranıyordu. Gerçek subayların olmadığı yerlerde böyle oluyor demek ki. İş öyle bir yere vardı ki, herkes şef olmuştu, ortada Kızılderili kalmamıştı. Bu durum, "Herkesin efendi olduğu yerde aslında herkes köledir" yargısını hatırlatan bir durumdu. Her neyse, Bosna savaşına askeri önderlik etme şansımız da

yoktu, hakkımız da. Genel askeri yapılanma içinde stratejik/taktik özerklikleri değerlendirebileceğimiz bir bünyeye de sahip değildik. Eklemlenme kaçınılmazdı, öyle de oldu. Selami Yurdan Cephesi dağıldığında resmen eklemlendik, öncesinde ise fiilen zaten böyleydik. Operasyonlarda genellikle Arapların, bazen de Boşnakların uydusu durumundaydık. Bunu kavmi endişelerle dillendiriyor değilim. Istırabım, Arapların ya da Boşnakların komutasında olmak sebebiyle değildir, olamaz da. Istırabım, şayet bu bir hayırda yarış idiyse, ki öyledir, biz bu yarışta sonuncu olmuştuk. Biz, olabileceğimizin çok altında bir noktadaydık ve daha kötüsü buna rıza göstermiştik. Her şey olmuş bitmiş, ben hala razı değilim. Hakiki subaylarımız olsun, nitelikli savaşçılarımız olsun, gene Arapların, Boşnakların komutasında olalım, hiç fark etmez. İslami mücadele, ayrıcalıklı statüler meselesi değildir, liyakat ve takva işidir.

Savaşın ortasında güçlü, özgül bir askeri varlık arz etmiyorsanız siyasi ve kültürel ağırlığınızın olması mümkün değildir. Bosna'nın geleceğinde Türkiye İslami hareketi olarak siyasi ve kültürel ağırlığımız olamadıysa bunun en büyük sebebi de işte buydu. Siyasi ve kültürel diyorum. Bosna'daki dost-düşman siyasi güç odaklarıyla ilişkileri düzenleyecek, teorik ve pratik açılımlar sunacak, bunları uzun vadeli bir diplomatik perspektifle yapacak bir tek kurmaya sahip değildik. Her ilişkiyi ahbap çavuş ilişkisine çevirmeyi marifet sanan bir düzine eski cezaevci komutanımız vardı, eksik olmasınlar. Ahvali, üslubu, giyim kuşamı, tercümanı ile muhatapları üzerinde ağırlık kuran, dosta güven düşmana korku veren bir siyasi kanattan yoksunduk. Askeri kanat yerlerde sürünüyor, siyasi kanat ise hiç yok. Angut gibi kalakalmıştık Bosna'nın, savaşın ortasında.

Kültürel faaliyetlere gelince "O da ne ola ki?" vaziyetindeydik. Davetçi/tebliğci donanımına sahip, dil bilen yahut iyi tercümanlara sahip kadrolarımız yoktu. Bu boyut hiç tasarlanmamış ya da teşkilatlanamamıştı. Halbuki bir İslami hareket, şartlar onu hangi metodu seçmeye iterse itsin, organize bir davet ve eğitim boyutundan uzak olmayı seçemez. Bu, İslami hareketin olmazsa olmazlarındandır. Bu boyuttan uzak olmayı seçmek, cemaatten ziyade çete olmaya, mücahid olmaktan ziyade militan olmaya yakın olmayı seçmek demektir ki fiilen olan da bundan başkası değildi.

Halkın ıslahına yönelik davet ve eğitim faaliyetleri bir yana, kendi içimizde ıslahı, "emri bil maruf nehyi anil münker"i yapacak, "çarpışmalardan geldiğimizde bize Allah'ın dinini öğretecek", "ilimde derinleşmiş" unsurlardan da mahrumduk. Kendi himmete muhtaç dede, nerede kaldı himmet ede? Kendimizin uzak olduğu İslami vasıfları kime önerebilir, kimi İslami değişime çağırabilirdik? Ezcümle, Bosna'da köklü bir değişimi mümkün kılacak rehber kadrolara sahip olmamak önemli bir zaaf ise cemaatin İslami zindeliğini temin edecek nitelikli kadrolara sahip olmamak, zaaftan öte marazi bir haldi. Kuruluşunda böylesi bir maraz ile malul olan yapının işleyişinde, hangi arızalar peyda olabilir idiyse bizde aynen tahakkuk etmiştir. Sezen ve hisseden hikmetli bir kalbi, düşünen ve öngören bilgili bir zihni olmayan kof bir gövde gibiydik.

Teşkilatçılık, Bosna'ya adam göndermek –nereden bilet alınacağını söylemek-, gelip buralarda üç beş cafcaflı fotoğraf çektirmek, iddialı demeçler vermekle, cemaatler arası o bereketsiz rekabet mantığıyla olmuyor. Oluyor, işte böyle oluyor.

Elimizde numunelik bir tek Boşnakça Kur'an yoktu, Kur'an hakkı için. Genç kardeşlerden biri nihayet bir adet bulmayı başarmış, yarım yamalak Boşnakçası ile sağda solda kitap yeni inzal olmuş gibi okuyordu. O kardeş, cihadı bırakıp Türkiye'ye dönmeye, binlerce Kur'an bastırıp dağıtmak üzere geri gelmeye karar vermişti. Çünkü Türkiye ile girdiği telefon trafiği ile bu işi üstlenecek bir merci bulamamıştı. Türkiyeli Müslümanlar her zaman olduğu gibi ya çok meşguldüler ya da mazeretleri vardı. Türkiye'ye geldi ve bir daha Bosna'ya geri dön/e/medi.

Bosna, İslami davet ve eğitim için ideal bir yerdi. Halkın İslam'a ilgi ve sevgisi göz yaşartıcı düzeyde idi. Bu ilgi ve sevgiyi zorbalıkla sindirecek hasım bir otorite de zuhur etmemişti. İyi organize olmuş küçük bir grup bile çok ciddi semereler derleyebilirdi. Biz orada sadece etrafımızda halkalanacak bir halk desteğini yitirme bahtsızlığını yaşamakla kalmadık, Bosna'nın geleceğine damgasını vurabilecek bir nesil inşa etmek bahtiyarlığını da yitirdik. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? Bosna'da aylarca, hatta yıllarca kalmasına rağmen kurallı, düzgün bir tek cümle kuramayan arkadaşlarımız, kahir ekseriyeti teşkil ediyorsa onların zeka özürlü cahiller olduğuna mı, yoksa teşkilatın baştan itibaren hikmetsiz, çürük bir mantıki temel üzerine inşa edildiğine mi hükmetmeliydik? “Yahu biz artık buralıyız, hiç değilse buradayız, bu dil bizim burada bulunuşumuzun alametlerindendir. İdealizm şurada dursun, gündelik hayat pratikleri için bile bu dili öğrenmek zaruri bir şeydir” demiyordu teşkilat. Daha doğrusu öyle bir teşkilat yoktu. Her kelimede komik telaffuz hataları yapan, söyleyecek sözü olmayan Tarzan'lar olmaktan sıkılmayan, medeni, müessir mübelliğler olmaya bu kadar hevessiz bir İslami toplulukla karşılaşmak hayli zordu.

İfade etmeye çalıştığım gibi mesele, tek tek fertlerin çap ve kalibrelerinden ziyade bu fertlerin toplamından daha fazla bir şey olan cemaatin teşekkül şartlarından kaynaklanan bir keyfiyetti. Siz, teşkilat programınıza dil dersini koymaz, gerekli materyalleri temin etmez, bu iş için insanları teşvik etmezseniz, her şeyi, her erdemi fertlerin gayretine bırakırsanız, bu kadar kendiliğindenci olursanız, kendiliğinden daha iyisi olmaz. Çünkü insan tabiatında tembellik, unutkanlık, boş vermişlik, eğlenceye, boş işlere düşkünlük ve disiplinsizlik standart eğilimlerdir. Bu eğilimleri ıslah edecek, müspet istikamete sevk edecek bir iradeyi, kurallılığı, altyapıyı oluşturmak da cihadın gereklerindendir.

Rasulullah'ın (a.s) örnekliğinde dil öğrenmeye teşvik, hatta vazifelendirmenin misalleri az değildir. Tebliğin tercüme faaliyetlerine müracaatı da onun güzel, bereketli sünnetlerindendir. Çünkü onun bir iddiası vardı. Bizim dilsizliğimiz ise iddiasızlığımızın hem sebebi hem de sonucu olarak duruyordu. Şakır şakır konuşabilsek bile ne anlatabilirdik ki, o da bahs-i diger. Kendi aramızdaki iletişim

düzeyi ve içeriği ne kıvamda idi ki başkalarıyla iletişimde yüksek bir seviye ve olgun bir muhteva sağlayabileydik? Bu tespit, bizi kuruluşundaki marazilikten söz ettiğim yapının arızalarına daha yakından bakmaya yöneltecektir. Askeri kanat hakkında yaptığımız gibi öncelikle insan unsurunu analiz etmeyi deneyebilir miyiz?

Geceleyin odun toplayan adamlar; Cemaat cemaatin kurdudur

Selami Yurdan Cephesi'nin ve genel olarak Bosna'daki Türkiyeli mücahidlerin başlıca özelliklerinden biri, büyük çoğunluğunun örgütsüz/cemaatsiz bireyler olmasıydı. Meşrebi/mektebi ne olursa olsun, herhangi bir cemaatin tedris ve terbiyesinden geçmemiş olan çoğunluk, cihadın zorlu şartlarında pek çok ekstra zorluk yaşayacak ve yaşatacaktı. Fakat asıl yıkıcılık, bilgi problemine paralel, ciddi kişilik problemlerinden kaynaklanıyordu. İslam'ın güzelliği çoğumuzun ne kavline ne ahvaline yansımıyordu. Çünkü o güzelliği içselleştirecek bir kişisel tarihe sahip değildik. Hepimiz çarpık bir laik eğitim almıştık. Üstüne de İslam'a dair yarım yamalak sloganik malumatlar bina etmiştik. Sıhhatli bir zihne sahip olduğumuz hiçbir biçimde söylenemezdi. Pek az şey biliyorduk, üstelik bildiklerimiz sistematikten yoksun, parça başı doğrulardan ibaretti.

Değişik cemaatlere mensup kardeşler, çoğunluktan bir gömlek yukarıda olsalar da onların hali de pek matah sayılmazdı. Az derdimiz varmış gibi bir de onların cemaat gururlarına katlanmak zorundaydık. Bu kardeşlerde bir cemaate mensup olmanın kişiye katacağı olumluluklardan çok olumsuzluklar tebarüz ediyordu. Çünkü cemaatlerin Bosna'ya adam göndermede izledikleri tutum geceleyin odun toplayan kişinin durumundan farksızdı. İçlerinde gayet düzgünleri olsa da bu, derlemenin özensiz yapıldığı gerçeğini değiştirmiyordu.

Bu hususu kavradığımızda Türkiye İslami hareketinin önemli bir sıhhat sorununu teşhis edeceğimiz kanaatindeyim: Türkiye'deki "radikal" İslami cemaatler, son derece donanımlı, delikanlı cevherlere sahipken onları Bosna'ya gönderme konusunda neden bu kadar hasis davranmışlardır? Bosna'ya gelebilenler ise neden vasatı aşamamış fertlerdi ekseriyetle? Cemaat mensubu kardeşlerden neredeyse hiçbiri cemaatin özenle seçip yolladığı delikanlılardan değildi, neden acaba? Acaba neden cemaatler, "istikbal vaat eden", cihadi tecrübeyle donandığında cemaate ve Türkiye İslami hareketine ivme kazandırabilecek, yeni ufuklar açabilecek seçkin genç unsurları Bosna cihadına sevk etmekten içtinap etmişti?

Bunun sebebi, bu gençlerin Türkiye için mevcut işlevsellikleri ve gereklilikleri idiyse bu gençlerin cihada katılmalarının hasılatının buna değeceğini hesap edemeyecek kadar matematik bilgisinden mahrum muydu cemaat liderleri? Yahut acaba bunun sebebi, istikbal vaat eden gençlerin cemaat liderlerinin istikballerini tehlikeye düşürmeleri korkusu olabilir miydi? Bu potansiyelli gençlerin cemaat içinde

tutulmaları, zapturapt altına alınmaları halihazırda müşkülken donanımlarına bir de cihadı kattıktan sonra zapturaptın iyice zorlaşacağından mı endişe ediliyordu? Boynuzların kulağı geçmemesi için son derece iyi dizayn edilmiş sigorta sistemlerine sahip cemaatlerin alışılageldik doğal liderlik statülerinin korunması kaygısından mıydı acaba, bu özensizmiş gibi gözüken özen? Yoksa bu cevherli gençlerin, cihadın ayartıcı havasına kapılıp cemaati yeni mecralara, cemaat liderlerinin değişik sebeplerle hiç de hazzetmeyecekleri yeni maceralara sürüklemesinden mi kaygılanılıyordu? Bu gençlerin cihadi tecrübelerini teşkilatlanmaya yansıtmaları halinde, iyi saatte olsunların nazarlarını celp etmekten mi sakınılıyordu? Cemaat liderleri, Türkiye İslami hareketinin bu yeni nesil önderlik eliyle ivme kazanmasını, yeni ufuklara açılmasını kronik muhafazakarlaşma/statükoculaşma hastalıkları sebebiyle riskli ve şaibeli olarak mı telakki ediyorlardı? Cemaatlerin, Bosna cihadının desteklenmesi konusundaki ikircikli veya ikiyüzlü tutumlarının gerçek sebebi bunlar olabilir miydi?

Cemaatlerin vaziyet ettikleri vasıflı unsurları Bosna'ya yöneltmeyişlerindeki esas sebeplerden biri de Türkiye'deki cemaatler arası iç karartıcı rekabet piyasası olabilir. Şöyle ki, gidecek kalifiye unsurlar orada Selami Yurdan Cephesi'ne ciddi katkılar sunabilir, bu da o cephenin kuruluşuna ön ayak olmuş olan Türkiye'deki çevrenin hanesine yazılabilir, elini güçlendirebilirdi. İç piyasa dengelerini aleyhlerinde bozabilecek böyle bir gelişme, asla doğal karşılanamazdı. Mademki başında değiliz dışında kalmalıyız mantığı, Türkiye İslami hareketinin alamet-i farikalarından biridir. Bu ham ama pişkin mantık, Türkiye'de genel maslahata dayalı, ilkeli, orta/uzun vadeli ittifak stratejilerini uygulanamazlaştıran esas müessirlerden biridir. Cemaat, cemaatin kurdudur felsefesinin sefaletinden kurtulamamış bu cimri ve kıskanç yapılar, cemaat üstü dayanışmanın elzem olduğu hangi vadiden geçecek olsak bizi yarı yolda koymuştur. Herkes, kendi pozisyonunu meşrulaştırmak üzere bir başkasının kaypak pozisyonunu emsal almıştır.

Anlaşılacağı üzere hayırda yarış, Türkiye İslamcılığının vüsatini aşan bir umde olmuştur. "Cephe" kültüründen de bu kültürün icbar ettiği siyasi olgunluktan da fersah fersah ırak olduğumuz bedihi bir hakikattir. Küçük olsun benim olsun, bana yar olmayan başkasına da yar olmasın diyen şişkin kurumsal egolardan söz ediyoruz. Bosna'da yaşanan dayanışma zaafları ne ilkti ne de son olacaktı. Ülke içinde pek çok platformda bu zaafların türevlerine döne döne toslamaktan kurtulamayacaktık. Birbirlerinin ayağına sıkan cemaatler, bizi "candan usandırmış" ama "cefadan" usanmamışlardır.

Mamafih bu cemaat mantığına göre gözden ırak olan gönülden de ırak olabilirdi. Allah muhafaza, gidenlerden bir kısmı teşrik-i mesailerinin tesiriyle rakip cemaat ile gereğinden fazla hemhal olur da onlara iltihak edecek olurlarsa ne olacaktı? Bu yaklaşım cemaatlerin, vasıflı fertlerine dahi vesayet edilecek saftirik birer çocuk muamelesi yapmasının uzanımlarından biridir. Gayet tabii karşılanması gereken bu tür

tercihler, hür irade rağmına, Katolik nikahını andıran gayrı İslami sadakat yorumlarıyla ağır biçimde tahkir ediliyordu. Cemaatlerin müşterekler yerine ihtilaflarını ön plana çıkarması da fertlerin üstlerinden atlayamayacağı yüksek duvarlar inşa etme maksadıyla olmasın?

Adam kaptırma noktasında bu denli refleksif ve agresif olan cemaatlerin, adam harcama noktasında fevkalade bonkör oldukları da bir sır değildir. Şu ibretamiz anekdotu aktaracak bir yer bulabildiğim için mutluyum: Bir İslamcı, çevresinden cemaatinden kopar ve zamanla mafyalaşır. Eski dava arkadaşları bir gün kendisine, "Duyduk ki, çok para harcıyormuşsun!" diye kıvrımlı biçimde sataşırlar. Mafyacı kıvırmaz: "Ben, sizin adam harcadığınız kadar para harcamıyorum!"

Derin bir fay hattı: Eski Akıncılar-Eski Ülkücüler

Radikal Müslümanların, Selami Yurdan Cephesi ile etkili ve kapsamlı bir dayanışmaya girmemelerinin, cepheyi yalnızlaştırmalarının amillerinden biri de Türkiye İslami hareketinin fay hatlarından biri olan Ülkücü-Akıncı çelişkisidir. Bosna'daki savaş örgütümüz tam da bu fay hatlarının üzerine kurulmuştu. Cepheyi teşkilatlayanlar eski Ülkücülerdi ve fakat Türkiye'deki hareket içindeki ağırlık, Akıncılardan yana idi. Bu durum mevcut rekabeti körüklemekle kalmadı, kökleri 12 Eylül öncesine uzanan eski husumetleri de tahrike elverişli bir durum ortaya çıkardı. Akıncılar, yumurtalarını asla bu "eski Ülkücüler"in kefelerine koymaya yanaşmadılar, genellikle Araplarla iş gördüler. Cepheye verdikleri kısmi desteği tamamen kestiklerinde ise uzun süredir dile getirdikleri olumsuzlukları gerekçe gösterdiler. Tüm bu gerekçeler neye isnat ederse etsin, izlenen siyasetlerin esasında sözünü ettiğim bu eski hesabın gölgesi altında şekillendiği kanaatindeyim.

Ülkücü kökenliler mazilerini ciddi riskler alma pahasına cesurca "cahiliyye" olarak tavsif ederlerken, Akıncı kökenliler bir devamlılık mantığına sahiplerdi ve eski hesapları devam ettirmeye daha elverişliydiler. Ne de olsa Ülkücülerden az çekmemişlerdi. Bu davada daha kıdemli oldukları da su götürmezdi; komutanlık makamına kendilerini -kendilerinden birini- daha layık görmelerinin sebeplerinden biri de bu olabilirdi. Ayrıca içlerinde cephe tecrübesi yaşamış, Bosna'da Cephe'yi teşkilatlayabilecek ve komuta edebilecek olgun bir gruba sahip olanlar da sadece onlardı. (Afganistan, hep onların adlarıyla yan yana anılagelmiştir Türkiye'de. Bilhassa bazı lider unsurlar hakkında bir tür efsanevi hale oluşturulmuştur. Bu, camia içi efsane imalinin delili sayılabileceği gibi adları aydınlık kendileri karanlık bazı manipülatörlerin, ellerine tutuşturulan bazı maksatlı malumatları sansasyonel tarzda yayınlamalarının etkisiyle ilgili olduğu kanaatindeyim. Efsaneler her zaman gerçeklerden daha güçlü olamayabilir. Ben Akıncıların Afganistan'da, eski Ülkücülerin Bosna'da olduğundan daha başarılı olduğuna inanmıyorum. Hangi askeri ya da siyasi derinliği tecrübe ettikleri, konuyla ilgili bazı anı kitaplarında bizatihi görülebilir. Asla ve kat'a Bosna'da yaşadığımız teşkilatlanma tecrübesinden ileri ve derinlikli bir

tecrübenin yaşanmadığını pek çok harici veriden de anlamaktayız. Efsanelerin arkasında efsunlu karizmalar büyütenler, o kadar muhteşem "cephe komutanlığı" birikimine sahip idiler ve buna rağmen bizi Bosna'da öylesine yalnız bıraktılar ise bu ağır bir vebaldir. Efsanelerin albenili gölgeliklerinde gezinmek hoş bir şey olabilir ama görüyorsunuz, bazı veballeri hiç değilse sitemleri de celpedebilmektedir.)

Ülkücülerden daha başarılı bir askeri yapı ve daha İslami bir cemaat oluşturabileceklerini düşünmeleri de anlaşılmaz değildi. Eski Ülkücülerin, sabah erken kalkanın posta oturduğu bir usulle, Bosna'ya daha evvel gittiklerinden ötürü komutanlık iddiasında bulunmalarını da bir emrivaki olarak algılıyor olsalar gerekti. Şöyle ya da böyle Akıncı camianın Cephe'nin bayındır ve payidar olması için gayretkeş oldukları hiçbir biçimde söylenemez. Aksi ise katiyen söylenebilir: Hangi saikle olursa olsun Cephe'nin komutanlığını değiştirme, gidişatı dönüştürme, yepyeni bir yapı kurma iddialarıyla ama gizli ama açık darbe teşebbüslerinde bulunmaktan da geri kalmadılar. Ne var ki bu başarısız teşebbüsler, Cephe'yi söylemlere yansıyan ıslahat emellerine hiç de yaklaştırmadı, bilakis işleri iyice içinden çıkılmaz hale getirdi. Cephe'nin çözülme ve çöküş sürecini en nötr ifadeyle hızlandırdı. Islah çabalarını ve hatta darbe teşebbüslerini -metot ve tarzı asla tasvip etmemekle beraber- mahkum ediyor değilim, sadece bu süreçlerin psikolojik arka planını bazı zan ve müşahedelerle tahlil etmeye çalışıyorum.

Benim Bosna'ya gidişimi sağlayan, kervana katan şahıs, Akıncı geleneğin en önemli birkaç isminden biri idi ve bana muhakkak Araplara katılmamı, Selami Yurdan Cephesi'nin fesada uğradığını, zaten komutanı cezaevinden tanıdığını ve şahsiyetinin İslami olmadığını, bu işler için de hiç uygun olmadığını uzun uzadıya anlatmıştı. Bense ısrarla Cephe'yi tercih edeceğimi izhar edince, şu halde bir süre Cephe'de kalabileceğimi ama daha sonra bu sözlerini hatırlayıp Araplara katılmamı salık vermişti. Daha alt kademeden bazı gençler ise Cephe'ye katılmam durumunda kendilerinin verdikleri isimlere yakın durmamı ve yakında olacak büyük değişikliklerden sonra her şeyin daha iyi olacağını müjdelemişlerdi. Bosna'ya gittiğimde müstakbel darbenin elemanlarından biri idim ve gider gitmez kliğime katıldım. Fakat kafamı karıştıran bazı şeyler vardı. Mesela yan odada fısıltıyla komutan aleyhinde konuşuyorlar, insanın düşman hakkında duymaktan bile utanacağı galiz küfürler ediyorlardı ama üç dakika sonra komutanla yan yana oturduklarında epey samimi görüntüler veriyorlardı. Daha demin hakaretler ve küfürler ettiğin adamla yağlı ballı olmak, benim Müslümanlar arasında ilk kez tanık olduğum bir şeydi ama midemi bulandırmaya yetmişti.

Darbe planı şu şekilde idi: Darbenin içerideki en üst düzey elemanı Türkiye'ye dönecek, zaten altı boşaltılmış olan komutanlığın tasfiyesi için yapılan koordineli çalışmaları hızlandıracak ve Bosna'da mücahidler arası ciddi bir sürtüşme ve dalaş yaşanmaksızın mevcut komuta kademesinin azledilmesi sağlanacaktı. Kendisi de

Akıncı kökenli ve Afganistan gazisi olan bu abinin yaptığı plan her ne kadar bana Türkiye'de verilen müjde ile söylem düzeyinde örtüşüyor idiyse de epey garip bir darbe teşebbüsü ile karşı karşıyaydık. Buradakiler oradan, oradakiler de buradan medet umuyor ve işi halledecek olanın "orası" olduğunu dillendiriyorlardı.

Bu ölü doğmuş darbenin ardında organize bir Akıncı yapı olduğunu kesinkes iddia edemem fakat zann-ı galibim odur ki evet öyle idi. Ne var ki kotaramadılar. Bu iki sebeple olsa gerektir: Ya güç yetiremediler yahut komutanlığı ele geçirdikten sonrasıyla ilgili riskleri göze alamadılar. Kotaramadılar, çünkü ne pahasına olursa olsun iktidarı teslim etmeyebilecek ve her ne ile suçlanırsa suçlansın korkaklıkla suçlanamayan tehlikeli bir hasım ile kapışmak zorunda kalabilirlerdi. Cephe'nin Türkiye'den bağımsızlığını avazı çıktığınca haykıran, böylelikle Türkiye'de bir azil kararı çıkacak olsa dahi buna boyun eğmeyeceğini ibraz etmiş olan, inatçı bir yapı ile karşı karşıyaydılar. Öte yandan Cephe'yi ele geçirip de ne yapacaklardı? Bu ciddi bir riskti. Efsane ayrı, gerçek ayrı. Gerçeğin duvarında efsanelerin nazenin fanusu çatırdayabilir, kırılabilirdi.

Bugünden bakınca daha iyi anlaşılıyor ki sloganların ve imajların aksine Akıncı camia cihadi yapılanmalara pek de hevesli değildi. Afganistan hadisesi bir gençlik sevdası gibi yaşanıp geçmiş, bir ömür boyu yetecek bir karizma ve fiili gücü temin etmeye yetmişti. Şimdi stratejik düşünmenin, mali ve sosyal güç biriktirmenin zamanıydı. Mücahitlerin mütahitleşmeye başlayacağı günler çok da uzak değildi. Dünya ve Türkiye'ye dair ciddi -cihadi- iddiaları olan bir yapının, Bosna imkanını ve elbette imtihanını bu şekilde üstünkörü geçiştirmesinin, çarçur etmesinin sebebi bu değildiyse ancak kifayetsizlik olabilirdi. En doğrusunu Allah bilir.

İslami hareket saflarındaki Akıncı-Ülkücü gerilimini biraz daha irdelememizin ne mahzuru var? Sağır sultanın duyduğu gerçekleri kendimizden mi saklayalım? 80 sonrası İslami oluşumlara damgasını vuran ana damarlar, bu iki hat üstünden geçmiştir. (Bir de eski Milli Mücadeleciler olgusu vardır ki, bu ana damarlara paralel geçen kılcal damarlar mesabesindedir yalnızca. Dar kadrocu, elitist/entellektüalist bir gelenektir ve silahla külahla muhabbetleri yoktur; dolayısıyla bizimle de.) Akıncı kökenli abiler, Metin Yüksel, Sedat Yenigün gibi muhteşem cevherlerini Ülkücü kontralara kurban vermiş olmanın acısını ve hıncını üstlerinden atamamışlardı. En azından özel ortamlardaki söylemlerine böyle yansımıştır. Yoksa Akıncıların, Metin Yüksel sonrasında ciddi bir intikamcı/savaşçı tutuma sahip olmadıkları, dost düşman, herkes tarafından bilinmektedir. Yakın zamanlarda bile davalarına üstün hizmetlerde bulunmuş bir ağabey, menfur bir cinayete kurban gitmesine rağmen savaş ateşleri yakılmamış, kanı güdülmemiştir. Ya da süper susturucular kullandıkları için duyamıyoruzdur, bilemiyorum.

Ülkücü kökenli ağabeylerde ise sanki Metin Yüksel'in katilleri bizzat tek tek kendileriymiş gibi güçlü bir suçluluk duygusu vardı. Metin Yüksel'i candan sevmeyen,

onu hayırla yad etmeyen bir tek eski Ülkücü tanımadım. Gerçi, komutanlarımızın Ülkücü kökenli olduğunu söylemek için bin şahit gerekirdi. Cezaevinin sert hesaplaşma koşulları, hepsini korkunç keskinleştirmişti ve cezaevinin tozu hala elbiselerinin üzerinde duruyordu. Ülkücülüğün en kutsal (vatan, millet, devlet) kavramlarını, Akıncı gelenekten gelen pek çok lider kadrodan daha radikal düzeyde sorgulamayı ve yepyeni bir dünya görüşüne kucak açmayı başarmışlardı.

Akıncılar, onların ameli, ibadi, ahlaki sıhhatlerine dair bazı haklı kuşkular besliyorlardı. Maalesef benim müşahedelerim de bu meyandadır. Mesela Kuran'ı bir vird olarak Arapçasından okuyan/okuyabilen sadece bir abi tanıyabilmiştim. Hayat tecrübeleri ne olursa olsun, İslami hayat noktasında iptidai sayılırlardı. Eski Ülkücüler ise Akıncıların şahsiyetlerini, adamlıklarını kuşku konusu yaparlardı. Cesaret, samimiyet ve perspektiflerini güvenilir bulmazlardı. Akınncılar, Ülkücü kökenlilerin mazilerinin kanlarına karıştığına, devletçi damarlarının yeniden kabarabileceğine dair bir endişe taşır gibiydiler. Ülkücü kökenliler ise Akıncı kökenlilerin, İslami hareketi klasik muhafazakarlığın yedeğine düşüren vasat bir dindarlığa çekebileceğine, hareketi kuşa çevirebileceğine dair endişelerini saklamıyorlardı. Eski Ülkücüler hemen şimdi aksiyona, eski Akıncılar ise uzun vadeli kitlesel örgütlenmeye eğilimliydiler. Akıncılar, "halk, maslahat" vs. derken eski Ülkücü abiler çok hesap-kitap yapmadan icraat yanlısıydılar. Bireysel cesaret ve militan meziyetler noktasındaki fark gerçekten de ilk bakışta görülebilecek cinstendi. Mizaçlar ve meşrep farklılıkları, tutulan yollar arasındaki farkları da belirliyordu galiba.

Eski Ülkücülerdeki İran ve Akıncılar'daki İhvan sempatizanlığında da aynı izleği görmek mümkündü. Eski Ülkücüler, geçmişleriyle hesaplaşmanın bir devamı olarak mezhebi kimliklerini de sorgulamışlar ve geleneksel Sünni sınırları zorlama ve aşma noktasında hayli ileri gitmişlerdi. Akıncılar ise İran ve Şiilik hususunda daha rezervliydiler ve geleneksel mezhebi tavırların ötesine geçmek noktasında genel bir isteksizlik taşıyorlardı. Bu da sırf teorik bir tavır olmanın ötesinde ülke şartlarının mezhebi kimliği şaibeli bir yapıya kitleleşme şansı tanımayacağı biçimindeki temel analizlerine dayanıyordu. Ülkücülerde ise kitleleri dikkate almama, militan genç unsurlara dayanma biçiminde bir bakış egemendi. Bu da onların, hemen hepsinin militan hücre örgütlenmelerinde edindikleri eski bir zihniyetti. Görüleceği üzere bu tür doku uyuşmazlıklarının olduğu iki unsurun organik birlikteliği pek kabil değildi. Bazı aykırı denemeler elbette olmuştu fakat hepsi Bosna'da olduğu gibi dramatik biçimde neticelenmişti.

İşte ordu, işte komutan!

Komutanlığımızın erdem ve zaaflarına dönük analitik bir bakış, Cephe'de yaşanan sıkıntıları ve çözümsüzlükleri daha iyi anlamamıza vesile olabilir. Cephe komutanlığı, Selami Yurdan ile birlikte Bosna'ya ilk giden cihad grubu içinde bulunmuş eski bir

Ülkücüye tevdi edilmişti. Bilahare gelen kadim arkadaşları ile de teşkilatlanmayı ikmal etmişlerdi. Her biri cezaevinde en az bir "onluk" bitirmiş, daha yeni çıkmışlardı. Henüz yirmisine bile gelmeden sıkıyönetimin korkunç zindanlarında olmadık işkenceler altında geçirilmiş yılların yorgunluğu her hallerine yansıyordu. Dipdiri delikanlı tutumlarına rağmen dört duvarın silüeti bakışlarını perdeliyor, tel örgülerin yırttığı gençlik hayalleri ses tonlarında yankılanıyordu. Cezaevinde nice fiziki çilenin yanı sıra "fikir çilesi" de çekmişler, uğruna hayatlarını verdikleri dava ile amansız bir kavgaya tutuşmuş, zindan içinde zindanı yaşamışlardı. Cezaevinde yan yana kaldığı eski dava arkadaşları tarafından mutlak boykota maruz bırakılan, yıllarca kendisiyle tek kelam edilmeyenleri vardı. "Karıştır-barıştır" denen o aşağılayıcı denemelerden geçmiş, askeri cezaevlerinde her türlü keyfi hak gaspı ve zorbalığı iliklerine dek yaşamışlardı.

Bu denli hoyratça örselenmiş bir kuşağın çok ciddi intibak sorunları yaşayacağı aşikardır. Aynı şekilde yaşadıkları travmaları atlatmalarını sağlayacak, rehabilite edecek uzun bir zamana ihtiyaç olduğu da. Yıllarca kendisini dört gözle bekleyen annesini hapishaneden çıkar çıkmaz kaybeden ve onu toprağa verdikten hemen sonra Bosna cihadının davetine icabet edenlerin de bulunduğu çok özgün bir topluluktan söz ettiğimizin bilmem farkında mıyız? Kaldı ki bu insanlar hiçbir hasara uğramamış olsalar da en azından on yıl sosyal hayattan yalıtılmış, yabancılaştırılmışlardı. Türkiye'nin ve dünyanın çok hızlı bir dönüşümden geçtiği koca bir on yılı parantez içinde yaşamış bir topluluk, bu dönüşümün nesnesi olan bir kuşağa komutanlık edecekti. Bu iki kuşağın birbirini anlama ihtimali hakkında kim iyimser bir tahminde bulunabilir? Heyecanla ve hüsnüniyetle yapılmış bir tahmin iki kuşak için de son derece yaralayıcı ve yıldırıcı bir kumara dönüşmüştür.

Haklarında elli bin tane spekülasyon yapılan bu insanlar, köklerine karşı gösterdikleri ideolojik kopuş gayretini ve ihtimamını, ahlaki ve ameli bazda gerçekleştirememişlerdi. Bu kopuşu gerçekleştiremedikleri için savaşçılarının kendilerinden kopuşu çok hızlı ve keskin olmuştur. Evrensel, inkılapçı, özgürlükçü bir kafa yapısı faşizan bir davranış ve üslup ile ne kadar bağdaşabilirdi ki? Bu kuşakta tuhaf olar bir haller vardı ve bu halleri çözümlemeye ne mecali ne de iştiyakı olmayan öteki kuşak, ilk günlerden itibaren bir iletişim ve güven sorunu yaşamaya başlamıştı bile. Kampta askerleriyle birlikte kalmayan, onların yediğinden yemeyip giydiğinden giymeyen, gündelik ya da periyodik olarak dostça ve derinlemesine onlarla ilgilenmeyen bir komutanlık. Şehirdeki evinde imtiyazlı bir zümre oluşturan ve lüks arabalarla yaptığı ziyaretleri, keyfi bir gezinti ve/veya mağrur bir teftiş edasıyla yapan bir komutanlık. Gönüllülüğün esas olduğu yapılarda gönüller çok ama çok rahat kırılıyor ise yapının çatırdaması an meselesi değil midir? Yapının çatırdamasını duymak ve görmek için sadece dönüp bakması yetecek iken savaşçıları arasında ihdas ettiği "casus"luk kurumuna güvenecek kadar vakıadan kopmuş bir komutanlık, casuslarını ne tür bir kurumla denetleyebilecektir acaba? En evvel o casuslar gemiyi terk edecek olduğunda tayfa ile baş başa kalan kaptan, ne yapacaktır? Denizin

ortasında tüm tayfayı koyup yeni tayfalar edinemeyeceğine göre elde kalacak birkaç kişiyle gemiyi tek başına yüzdürebilecek midir? Tayfalar da bu belalı kaptanı gemiden atmayı başaramıyorlarsa ne olacak? İdare edemeyen bir komutanlık, idare edilemeyen bir topluluk; ya devrim olacaktır ya kaos.

Devrimi gerçekleştirecek güven verici yeni bir önderlik oluşturulamadı. Komutanın eski arkadaşları bu liyakat ve cesareti gösteremediler. Hiç değilse kaosu giderecek yahut azaltacak bir ıslahat sürecine tahammül etselerdi… Hayır, kaptanı da gemiyi de bırakıp gittiler. “Delikanlılığı”ndan başka gözle görülür hiçbir meziyeti olmayan inatçı bir adam ile cihadi duygulardan başka pek az meziyeti olan bir topluluğu baş başa bıraktılar. Kaostan kaçtılar ama artlarında azmanlaşmış bir kaos bırakarak. Kendini ıslah edecek kurmayları olmayan bir komutan nasıl da yalnızdır? Sorunlarını, meşru ve adil usullerle çözmek uğruna bedel ödemeyi göze alamayan bir topluluk nasıl da zavallıdır? Nihayet kaos son kerteye varınca, “Kardeşler, aranızdan birini seçin, ben ona beyat edeceğim” demek zorunda kalan bir komutanlık. Bunu diyen adamı azledip yerine başka bir Müslüman’ı seçemeyecek kadar özgüvensiz ve şuursuz bir topluluk. “İŞTE ORDU, İŞTE KOMUTAN!”…

Yaşam öykülerini düşündükçe gözlerimdeki buğulanmaya mani olamadığım o tuhaf adamlar keşke fedai tarzlarının olanca şıklığına, İslam’ın estetiğini de ekleyebilselerdi. Cesaretin yanına tevazuu, cömertliğin yanına istişareyi koyabilselerdi. Erdemlerini bu kadar yalnız bırakmasalardı keşke. Militanlık yerine mücahid kimliği ve kişiliğini içselleştirebilselerdi. Militan hücre yapılanması yerine askeri kanadı güçlü bir cephe teşkilatının vizyon ve programına sahip olsalardı. Yapamadılar. Muvaffak olamadılar. Başladılar, sonlandıramadılar. Hakkını veremediler yeltendikleri işin. Aşina olmadıkları bir proje için, alışık olmadıkları malzemelerle ve acemi işçilerle çalışmak zorunda kalan kötü mimarlardı. Bu inşaatın altında iki neslin cihad idealleri ve gelecek umutları yan yana yatmaktadır. Gülmeyin halimize ne olur. Ve sakın ola ağlamayın!

Cephemizin başarısızlığının sırlarından biri şu yalın gerçeğin ta kendisidir: Savaşın içinde iseniz muhakkak savaşın içinde olmalısınız. Savaşmıyor, savaşı geliştirmiyor, iç meselelere gömülüp kalıyorsanız bir kurdun sizi içten içe kemirmesine izin veriyorsunuzdur. Akışkan bir su olmayı denemedi komutanlarımız; bu, kokuşmanın habercisiydi. Hayır, coşkun bir nehir gibi çağıldamalı savaşın içinde. Size akan suları, fetih ve felah denizine ulaştıracak coşkun bir cihad nehri olabilmelisiniz. Aksi halde dereleriniz kurur, sağda solda heder olurlar; siz de sizi besleyecek kaynaklardan ve daha önemlisi denize vuslattan mahrum kalırsınız. Şehid Selami Yurdan Cephesi, dereleri heder olmuş, firaka yazgılı mahzun bir nehir olmuşsa, biraz da bundandır.

Kızıl

Cephe enkazı altında kalan kötü mimarları az da olsa anlattım. Şimdi de acemi işçileri anlatmama izin veriniz. Cephe'deki kardeşler, sadece zorlu bir inşanın değil hayatın da acemileri idiler. Türkiye İslamcılığının bu ham meyveleri, teşkilatlanmanın ve cephenin bir sürü gailesi ile cebelleşmek mecburiyetinde kalmışlardı. Buna hazırlıklı ve donanımlı olan fert sayısı hayal kırıklığı oluşturacak azlıkta idi. Çoğunluk ise kötü değillerdi hayır; yalnız yeterince iyi değillerdi, hepsi bu. Zalim değillerdi hayır; yalnız yeterince adil değillerdi. Fakat içlerinde birkaç kötü ve zalim barındırdıklarını da haber veriyorum. Bunları anlattığımda ciddi bir kusma sonrası rahatlığı yaşayacağımı sanıyorum.

Onu ilk gördüğümde sırtında yeşil Amerikan parkasıyla İstanbul'daki o havayolları firmasının bürosundan çıkıyordu. Kocaman kirli kızıl sakalıyla, geçtiği her yeri terörize eden, ilgi çekici bir görünümü vardı. İkinci kez Zenitsa'da gördüğümde ise birkaç hafta önceki bu haydut kılıklı adamı hemen tanıyıvermiştim. Aylarca aynı mekanlarda bulunmamıza rağmen ne o ilginç tevafuktan ne de izlenimlerimden söz edecek bir yakınlık duymamıştım. Bu adam bende garip bir irkilmeye sebep oluyordu. Çok az Müslüman'ın o kadar kirli bir yüzü olabilirdi. Ben bunu geçmiş yaşantılarının kirliliğiyle izah ediyor, tövbe sularında yeterince yıkanmadığını, henüz arınamadığını düşünüyordum. Geçmişinde hangi kirli işlere bulaştı bilemiyorum ama gelecekte kendisini helak etmeye yetecek bol miktarda kirli iş bulacaktı.

Anlattığı her şeye bir kabalık veren çirkin bir ağzı vardı. Konuştuğunda gırtlağında çalı süpürgesi varmış gibi tırmalayıcı bir sesle konuşuyordu. Geçmişini anlatmaktan usanmayan bu adamın hiçbir anlatımı sahicilik duygusu vermiyordu. Anlattığına göre cihada götürüyorum diye bunları kandırıp kendi geniş arazilerini korumak için bir tür zorunlu askerliğe tabi tutan bir savaş bezirganının tuzağından aylarca kurtulamamıştı. Konu, medyaya yansımış, gerçekliği olan bir konu olmasına rağmen adamın her anlatımı, kalbi tarafından yalanlanıyor gibiydi. Kalbimde onu yalanlayan güçlü, çok güçlü bir ses onun sesini bastırmak için avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Mevhum mazisiyle pek çok gündelik eğitim angaryasından kurtulmayı ve külhani tavırlarıyla müptedi mücahidler üzerinde kişisel bir ağırlık kurmayı başarmıştı.

Katıldığı operasyonların akabinde birin üstüne bin koyarak kendi yaptıklarını azgın bir hırsla anlatıyordu. Bir keresinde düşen bir düşman mahallesine girilmiş, karargah binası da ele geçirilmişti. Binanın kapısının kırılarak girildiği her halinden anlaşılıyordu. İçeride yeni vurulmuş bir düşman cesedi ve mebzul miktarda ganimet ele geçirilmişti. Toplanma noktasına henüz herkes gelmemiş iken bu heybetsiz korkunç adam, kapıyı kendisinin kırdığını, içeride kendisine ateş açan askeri kendisinin öldürdüğünü ballandıra ballandıra bir çırpıda anlatıvermişti. Birkaç on dakika sonra arkadaşlar toplanmaya başladıklarında ise kapının bir grup arkadaş tarafından birlikte kırıldığını, içerideki cesedin ise kendileri oraya vardığında zaten orada olduğunu, muhtemelen kaçan düşman tarafından oraya bırakılmış olduğunu

sükunetle anlattılar. Bu karton kahramanın binaya sonradan girenlerden biri olduğu çok geçmeden anlaşılmış oluyordu. Yine de yatsıya kadar bile yanmayan yalan mumlarına neden ihtiyaç duyduğu bir türlü anlaşılamıyordu.

O ise suçüstü yapılmış yalanlarına karşı zekasıyla orantısız bir manevra kabiliyetiyle karşılık veriyor, o çirkin ağzıyla her şeyi gargaraya getiriyordu. Herkesi ahmak sanacak kadar ahmaktı. İnsanların kendisinden birer birer uzaklaştıklarını hissettiğinde ise nefsini sigaya çekiyormuş gibi yapıyor, olası keskin tavırları daha belirmeden ortadan kaldırıyordu. Yapacağı her şeyin yanına kar kalacağını düşünecek kadar pervasızlaşmıştı. Mütevaz kardeşlere, esirlere, halka, zayıf düşman hedeflerine karşı alabildiğine ceberuttu. Boşnaklardan birkaç gangsteri yanına takıp geceleri bar bombalamaya gidiyor, bu tür manasız eylemlerle bir halt ettiğini sanıyordu. Cılız eleştirileri de ahlakçı söylemlerle susturuyordu. Bu tür kişisel riziko içermeyen eylemlerle topyekun mücahidleri riske ediyormuş, ne gam?

Fakat gücü gördüğünde seri hareketlerle geri vites yapmasını iyi biliyordu. Bir ganimet tartışmasında, kardeşlerin haklarını son derece çirkin demagojilerle kendisine mal etmeye yeltenince o vakte kadar kimsenin kalbini kırmamış asil bir kardeş kalkmış, Kızıl'ın daima kirli olan yakalarını bir güzel toplamıştı da kızıl kahraman oracıkta patlıcan rengini almıştı. Konu, düşmandan arta kalan ineklerin nasıl paylaşılacağı hakkında idi. Kızıl, eşit bölüşüm yerine kendisine ayrıcalık hakkı veren iddialarda bulunuyordu. Ayrıcalığa hak tanıyan bir ganimet olsa ve kendisi bundan yararlanmayacak olsa idi o zaman ise eşitliği savunacağından eminim. Bir arkadaş, "Ey kardeşler! İnekle imtihan ediliyorsunuz!" diye uyarmaya çalışmış idiyse de nafile. İlimce bizden ileride olan bu arkadaş: "Kardeşler! Kur'an, bu tür fey malları için şöyle diyor" dediğinde ise "Kur'an öyle diyor olabilir fakat" diye başlayan zırvalar saçacak kadar baği ve küstah idi. Ancak kavgacıyı gördüğündeki geri vitesi bu çakalın asli halini resmediyordu. Münafıkların temel karakteristiklerinden biri de budur. Aslanları gördüklerinde kaçacak delik arayan çakallara benzer onlar. Bizim Kızıl, konuşunca yalan söyleyen, emanet edilince hıyanet eden, söz verince tutmayan, namaza da üşene üşene kalkan tipik bir münafıktı.

O adamı Cephe'de barındıran hukuku bir türlü anlayamıyordum. Kabul etmek lazım ki suçları daima belli bir ahlaki düzeyde kalıyor, her fertte olabilecek erdem eksikliği gibi yorumlanabilecek bir düzeyi koruyordu. Ciddi müeyyideleri yahut tardedilmeyi icap ettirecek cürümlerden sakınıyordu. Komuta kademesine ve aldatamayacağını anladığı kardeşlere karşı son derece dikkatli davranacak kadar da rasyoneldi. Bu kadar kötü bir malı pazarlayabildiğine bakılırsa fena bir pazarlamacı olmadığı da söylenebilirdi. İşin gerçeği ise o kadar kötü bir malı evlerine sokan ferasetsiz alıcılar olduğu müddetçe pazar sorunu hiç olmayacaktı.

Cephe dağılmış, herkes bir tarafa savrulmuştu. Gidenler gitmiş, kimi Araplara, kimi İranlılara katılmıştı. Kızıl, bu dönemde bir evlilik yaptı, Boşnak bir şehidin dul

karısıyla evlendi. Boşnak, bizim cephede bulunmuş, samimi ve cesur bir savaşçı olarak anılıyordu, İlyaş operasyonunda kardeşlerle omuz omuza çarpışan birkaç Bosnalıdan biri imiş. Kızıl, kampımızın bulunduğu köyde ailesiyle ikamet eden hatunu, kişisel cazibesiyle ikna etmiş olamaz. Bir kadının onu kabul edebilmesi için kör olması yetmez, sağır olması da gerekirdi. Tabii ki cihadın karizması ve cemaatin maddi imkanlarının cazibesiyle teklifi kabul görmüş olsa gerek. Kadıncağız ne bilsin, iki hafta sonra kapının önüne konacağını. Bir mücahidin bunu yapabileceğine kim inanırdı? Sebep? Meçhul. Kızıl, muhakkak makul bir izahat yapmıştır. Meğer bu kalleş, Türkiye'deki üç çocuklu karısını Bosna'ya ikinci gelişinden hemen evvel boşamış ve hepsini aç sefil bırakıp da gelmiş. Çok geçmeden, genç ve yoksul bir Boşnak'la yeni bir evlilik daha yaptığını duyacaktı herkes.

Birazdan hikayesini anlatacağım Jön'ün şefliğinde mafyöz bir örgütlenmeye giden gruba o da katılmış, grubun en ateşin elemanlarından biri olmuştu. Cihadı finanse etme adına cihadı terk eden bu grup, sınır kaçakçılığı yaparak getirdikleri gıda maddelerini astronomik karlarla satan karaborsa piyasasını önce allak bullak etmiş sonra da tamamen ele geçirmişti. Milyonlarca mark'a ve yüzlerce Boşnak savaşçıya hükmeden bir güce erişmişlerdi. Bu gücün dağı/tı/lış hikayesini birazdan anlatırım; şimdi şu Kızıl hikayesinin finaline bakalım: Postu yüzülecekken Arapların himmetiyle Bosna mafyasının elinden kurtulabilen bu ciğersiz, Arapların yanında takılmaya başlıyor. Daha sonra Arapların silahlarını depolardan hırsızlayıp piyasaya sattığı anlaşılıyor. Araplar, hemen mahkeme kurup hükmü veriyorlar: "Ya öldürüleceksin ya da bir daha gelmemek üzere Bosna'yı terk edeceksin!" Sadece yol parası verip postalamışlar. Karısını yanına alıp almadığını hatırlayamıyorum. Alsa da yanında bir bavul gibi taşımıştır. "Ganimetlere iffetli davranma"yı bilmediği gibi iffetli bir hayat yaşamanın da ne olduğunu bilmiyordu çünkü.

Jön

Kızıl kadar kötü, vahşi ve ilkesiz olmadığı halde ondan daha zararlı ve tehlikeliydi. Zararlıydı çünkü Kızıl sıradan bir savaşçı iken, o her zaman lider kadro içinde bulunmuş kalifiye bir komutandı. Tehlikeliydi, çünkü birinin sindirilmesi kolay sayılabilecekken, diğeri etkinliğini elastiki hamlelerle sürdürebilecek bir alt yapıya sahipti. Türkiye'de birkaç sansasyonel "siyasal cinayet"e imza atmış, devletin peşinde olduğu, her Allah'ın günü gazetelerde çarşaf çarşaf fotoğrafları yayınlanan, mükemmel olduğu söylenen bir eğitim almış, yine söylendiğine göre birinci sınıf bir militandı. Kalabalıklar arasında seçilebilecek bir tipti, jöndü gerçekten. Boşnak kızların ona karşı müthiş ilgi duyduğu söylenirdi, doğrudur. Güzel giyinirdi, herkes gibi sıradan üniforma yerine, İstanbul'dan siparişle getirilmiş çok güzel avcı yelekleri, sportif şık parkalar giyerdi. Şehre gidecek olsa elinde Uzi yahut Akrep olurdu, bu ciddi bir statü sembolüydü. Şöhretinin ve imajının farkındaydı, bizimle dostluk etmez, bizi muhatap almaz ama düşmanlaştırmazdı da. Ben onun cemaatle oturup iki kelam ettiğini

hatırlamıyorum. Ortamlarda bulunmamaya, bulunduğunda da konuşmamaya özen gösterirdi.

Bu tür tavırlarının ne kadarının karakterinden ne kadarının aldığı örgüt eğitiminden ve talimatlardan kaynaklandığı meçhuldü. Mesela bir gün postaneye telefon açmaya gitmiş, onunla ve adamlarıyla karşılaşmıştım. Adamları, kabinin önünde bekleyerek Türklerden birinin konuşmaları dinlemesini engellemek mi istiyorlardı acaba? Böyle ise pek başarılı oldukları söylenemezdi. Çünkü konuşmanın en azından o bölümüne kulak misafiri olmuştum, kapıdakilerle hasbihal ederken. Gelişmelerle ilgili heyecanlı bir rapor verdiğini anlamıştım. Fakat palavraya kaçıyordu. Zaten Türkiye'ye geldiğimde onun hakkında yayılan efsanevi haberleri teyit amacıyla bana sorular yöneltilince kendi görgülerim ve bilgilerimden kuşku duyma noktasına gelmiştim. Mübalağanın, palavranın böylesine de pes doğrusu!

Konuştuğunda kendini ifade etmekte ciddi bir sıkıntı yaşıyor olması da suskunluğunun diğer bir sebebi olabilir miydi? Hitabeti çok zayıftı, peltek bir tarzı vardı. İmajı ve görünümünün ilk elde uyandırdığı etki konuşmaya başlayınca tuzla buz oluyordu. Teorik seviyesi hakkında tespitte bulunabileceğim hiçbir konuşması ya da tartışmasına tanık olmadım. Ciddi bir birikimi olduğunu ise hiç zannetmiyorum. Suskunluğu ağır ol molla desinler suskunluğuydu. Onda ne bir manevi hal ne de içeriden gelen bir kal gördüm. Kupkuru bir adamdı. Cephe'deki en yakın arkadaşı şehid olduğunda onu toprağa verirken bile hiçbir manevi kıpırtı yoktu simasında. O güzel kardeşi, kendisine benzeyen bir dağ başında ulu bir çınarın gölgesine defnedip vedalaştığımızda Jön ile aynı otomobile binmiştik. Aracı o kullanıyordu, teybi açtı ve hiçbir şey olmamış gibi o suskun molla, dereden tepeden malayani bir konuşmaya daldı. Eksikliğini iddia ettiğim şey sadece hüzün değildi. Bir tek manevi ürperti göstermez mi insan, en yakın silah arkadaşı vurulup gittiğinde? Ondaki donukluğun, acıyı yenmek, ölümü doğallaştırmak falan değil düpedüz duygusuzluk olduğu zannındayım. Bir de onun hiç arkadaşı yoktu, insanlarla işlevsellikleri oranında yakınlaşıyor ve uzaklaşıyordu. Kalpsizdi. Kafası çalışıyordu ama kalbi ölmüştü veya evvelden ölüydü. (Ağabeylerinden en cengaver olanı, cezaevinde silahı bırakıp tespihe yapıştı ise bu insanlık/Müslümanlık durumunun açmazlarını fark etmesinin de tesiri var mıdır acaba? Fakat şunu sorabilir miyiz, bu adam da bir şekilde kendi eserleri sayılmaz mıydı? Eserleriyle övünebilirler, çok yetenekli bir militan yetiştirmişler. Fakat Allah'a ant olsun ki Bosna'da gördüğüm yüzlerce adam içerisinde onun kadar mücahid berraklığından uzak çok az adam tanıdım.)

Komutanlarımızın birer birer terk-i diyar eyledikleri devrede eğitim başta olmak üzere birçok yetkiyi devralmış, bu konumu bir kez elde ettikten sonra da Cephe'nin en başat kişisi haline gelmişti. Cephe'nin kaosa sürüklendiği, tam uçurumun kıyısına gelindiği şartlarda herkesi yüz üstü bırakarak, tahta bir köprüden tek başına geçmişti, kendine ait güvenli bir adacık oluşturmak üzere. Ne komutanlarımıza ne de aylarını

paylaştığı biz kardeşlerine hiçbir bildirimde bulunmaksızın sırra kadem basmıştı. Neler olup bittiği ancak bir dizi soruşturmadan sonra anlaşılabilmişti: Müslümanske Snage yöneticileri Cephe'den rahatsızdı. Çünkü bizim bıçkın komutanlarımızdan çekiniyor, onlara diş geçiremiyorlardı. İç işleyiş hakkında dakik istihbarata sahip olamasalar da mevcut komutanlığın konumunun sallantıda olduğunu, tasfiye sancılarının yaşandığını bir şekilde (!) biliyorlardı. Kendi adamını, kendi teşkilatını "elin oğlu"na karalayan, ihbar eden; tüm bu çiğlikleri ihtirasları uğruna yapan bir adam, ciddi bir cürüm işliyor demektir. Cephe'nin ihtilaflı olduğu kanı beş para etmez şerefsizlerle oturup Cephe'nin geleceği hakkında kol kola koka kola planlar yapan birinin cürmü, darbecilikten de öte bir şeydir. (Müslümanske Snage emirleri Karaliç ve Adiloviç'e duyduğum kinin hikayesini başka bir vesile ile okuyacaksınız.) Jön, MS emirlerinin gizlice yaptığı, bundan böyle Selami Yurdan Cephesi'ni tanımaksızın direkt kendisini muhatap alma teklifini aynı gizlilikle kabul etmişti. Karşılığında MS'nin askerlerine gerilla eğitimi verecekti. Canına minnetti.

Komutanımız küplere binmişti. Burnundan soluyor, aramaları sonuç vermeyince de öfkesinden arabasının direksiyonunu kemirecek oluyordu. Nihayet bu acayip ve garaip darbenin mesulünü buldurup kampımıza getirmeyi başardığında herkes nefeslerini tutmuş, neler olup biteceğini merak ve heyecanla beklemeye başlamıştı. Bu bekleyişte bile acıklı bir umut vardı: Ne olacaktıysa olsundu da dalgalar durulsundu. Şu anlamsız kapışmalar son bulsundu da sadece düşmanla kapışmaya başlansındı. Orada bekleşen birkaç tarafgir haricinde kimin kazanacağı kimsenin umrunda değildi. Kim kazanırsa kazansındı, yeter ki, sulh ve nizam olsun, cemaat dağılmasındı. Muaviye'nin Hz. Ali'ye karşı, haklılık ve kahramanlıktan çok uzak olan zaferinin, "Cemaat yılı" olarak nasıl da kabul gördüğünü hatırlatabilir miyim? Hz. Ali mağlup olmuş, katlolmuş; bu kitleler için sulh ve nizamdan daha önemli değildi. Bizim durumumuz ise bazı benzerliklerine karşın daha talihsizceydi; ne Ali belliydi ne Muaviye. Cephe içerisinde hadiselerin künhüne varan ve pratikte ilkesel davranmaya gayret eden bir tek adam bile olduğunu söylemek çok zordu. Kavrarken ya da fiiliyata dökerken illa bir arızaya düşüyorduk. Bizi, elimizden tutup doğrultacak, onaracak, tamamlayacak hikmet ehli bir tek melcemiz yoktu -bunu daha önce de belirtmiştim-. Erkeklerin çaresizliği, ne kadınların ne de çocukların çaresizliğine benziyormuş, daha acıklıymış meğer.

Salonun ortasına konmuş bir sandalye, tepede yanan bir lamba dekoruyla tiyatro başlıyor. Yakalanmış mücrimin etrafında galip komiser hitapları, hakaret ve galiz küfürleriyle dönüp duran, arada bir indirdiği Osmanlı tokatları ile ihanetle hesaplaşan bir komutan. Sessizce, hiçbir şey söylemeksizin öylece oturan, vahşi bir tuzağa düşmüş, iki de bir kalbini elleyip duran, bir kurban, bir mağdur. (Bunu hep yapacaktı, birinci sınıf militanımız. Aylar sonra bir operasyonda iş sıkıya binince Boşnakları dağ başında yapayalnız bırakıp karargaha kaçtığında da aynı tiyatroyu oynayacaktı: "Kalbi vardı" darbeci arkadaşın. Mevziden kendisi de inmek zorunda kalıp onu hastanede

muayene ettiren Komutan Petköviç -ki, kendisi Sırp ordusunda subay iken firar edip savaşta büyük hizmetlerde bulunan, yetenekli bir komutandı; daha sonra Bosna'nın zenginlerinden biri olacaktı- "Yalan! Yalan!" diye bağırıp, suratını dağıtmamak için kendisini zor zaptediyormuş gibiydi. Jön'ümüzün kalbi falan yoktu. Ama varmış gibi yaptığında maksat hasıl oluyordu, her nasılsa.)

Kurban'ı, seyirciler önünde mağdur'u oynamak akıllıca olabilirdi fakat birkaç gün sonra komutanın kaldığı evin el bombasıyla saldırıya uğraması alçakçaydı. Sonradan edindiğim bilgilere göre kendisi bile yapmamış, Cephe üyesi bir kardeşimize yaptırmıştı. O evde kalan arkadaşlar Allah'tan yara almamıştı ama evdeki tüm eşyalar kullanılamaz hale gelmişti. Bizim mütehakkim kaptan, denizin bittiğini artık anlamış olmalıydı. Tiyatrodaki performansına pek güvenmiş olacak ki bu bile işleri yoluna koymaya yetmeyince, "Döneceğim" dediği yolculuktan bir daha dönmeyecek, zaten darmadağın olmuş Cephe'yi bırakarak, Bosna serüvenine noktayı koyacaktı.

Meydan hoşnutsuzlarındı fakat ortada kimsecikler kalmamıştı, kullanışlı bir kalbi olan şu arkadaştan başka. MS ile flörtü de kısa sürecek, ayrılırken de "gerilla eğitimi" verdiği seçkin bir Boşnak birliğini yanında götürmeyi ihmal etmeyecekti. Karaliç iti aptallığına yansın, tabii birleşmeleri gibi ayrılmaları da gizli bir anlaşmaya dayanmıyor idiyse. Sağında solundaki üç beş Türk ve etrafına toplamayı başardığı yüzlerce Boşnak'la, kuracağı yeni örgüt için finans temin etmek iddiasıyla karaborsa piyasasını kısa zamanda ele geçirmeyi başardı. (Yanındakilerden biri, iyi bir mücahiddi, bu şahıslarla birlikteliğini yadırgadığım tek adamdı. O günleri konuştuğumuzda, şuursuzca sürüklendiğini, finans edindikten sonra güzel şeyler yapılabileceği umuduyla bu işlere girdiğini ama diğer şahısların adiliği hakkında kesin bir eminliğe sahip olmasına rağmen Jön hakkında bir türlü kati kanaate ulaşamadığını, yine de ondan ve avenesinden ayırdığı için Allah'a şükrettiğini anlatmıştı...)

Rakiplerini tasfiye etmekteki başarısının devam ettiğini sanıyor, kendini talihli sayıyordu. Yanılıyordu. Rakipleri şimdiye kadar bu duruma müdahale etmemişler idiyse bunun sebebi kimliklerinin deşifre olmaması içindi. Çünkü vali, belediye başkanı, bölge komutanı (Müftü var mıydı, onu hatırlayamıyorum!) hepsi, karaborsa piyasasının gizli elini teşkil ediyordu. Zavallı Boşnaklar, normali 3 olan mala 33 vererek ancak satın alabiliyorlardı. Güya yokluktandı. Bilmiyorlardı ki, ceplerinden çıkan her 33 mark'ın 30'u savaş ağalarının kasasına gidiyordu. Bizimkiler, birkaç ay içinde 33 yerine 23'e satarak bile deli paralar kazanmışlarken varın siz hesap edin hainlerin servetini. Gizli patronlarınki kadar fiyatları yukarıda tutmamalarının sebebi merhamet miydi, yoksa piyasayı ele geçirme stratejisi miydi? Böylesine bitmiş bir halkı daha fazla soyup soğana çevirmeye elleri varmıyor olabilirdi hakikaten. Getirdikleri her kamyonun aç halk tarafından birkaç dakika içinde boşaltıldığını görmeleri de onları böyle davranmaya -sürümden kazanmaya!- itmiş olabilirdi. Gel gör ki bu arkadaşlar, ikazlara kulaklarını tıkayıp kendilerini Bosna halkını soyanlara savaş açmış ve bunu kazanmış

birer Robin Hood olarak sunuyorlardı. Ortalıkta dolaşan “Türkler, mafya olmuş” söylentilerini de caydırıcılıklarını artıracağını düşünerek hoşnutlukla karşılıyor, işlerine güçlerine bakıyorlardı. Vaktaki gizli patronlar düğmeye bassın.

Önce biri, sonra Kızıl uyduruk gerekçelerle gözaltına alınıyor. Sonra da bunlardan birine Jön’ü telefonla aratarak basit bir hadiseyi görüşmek üzere “karakola kadar gelmesini” rica ettiriyorlar. (Bu telefonla çağırmalar, size de bir şey hatırlatıyor mu?) Yanına bir arkadaşını alıp karakola gidiyor. Kapıda silahları topluyorlar. İkisi de ellerindeki otomatik silahları, bellerindeki tabancaları teslim ediyor. Komutana haber veriliyor, komutan geldiği an askerler silahlarını çekip “eller yukarı” yapıyorlar. Orada da kalbini tutup rolüne başlamıyor. Arkadaş şöyle anlatmıştı: “Her şeyin bittiğini sandım. Bunların bizi sağ bırakmayacaklarını anlayabiliyordum. Sonumuzu düşünmeye dalmıştım ki, bizimkinin kendisine yaklaşan komutanı gırtlağından yakaladığı gibi belinde sakladığı tabancayı kafasına dayadığını gördüm.” Bu sefer elleri yukarı kaldırma sırası Boşnaklara geliyor. Komutanı, kafasına namlu dayalı vaziyette yanlarına alıp arabaya atladıkları gibi Arapların karargahına sığınıyorlar. Arapların araya girmesiyle karakoldaki “mafya” elemanları serbest bırakılıyor ve bunlar da karaborsa işini bırakmaya söz veriyorlar. Bunlar canlarını kurtarıyor, Boşnak kodamanlar da rantlarını.

Demin de anlattığım gibi Kızıl, hayatını kurtaran Araplara şükran duygularını silahlarını çalıp piyasaya satarak ödeyecekti. Bizim esas oğlan ise bölgeden ayrılarak kendisine yeni güvenlik adacıkları oluşturacağı ilişkilere yelken açacaktı. Saraybosna’da “gerilla eğitimi” vereceği yeni bir birlik bulduğu, bu birlik içinde çok sağlam ilişkiler kurduğu, öyle ki rivayetlere göre Türkiye’nin üstelemesiyle Interpol kendisini yakalamak için baskın düzenlediğinde yüzlerce adamının kendisini teslim etmemek için saatlerce direndiğini ve Interpol’ün eli boş dönmek zorunda kaldığını işitecektik. Jön, gene kazanmayı bilmişti.
Şimdi nerede ne yapıyor bilemiyorum, bilmek de istemiyorum. Dilerim maharetlerine güvenmemeyi öğrenecek bir hünere sahip olmuştur ve yine dilerim ki kalbinde sahici, derin, ince bir sızı vardır.

“Dua et, bugün şehd olayım!”

Size İlhan’ın şehadetini anlatmazsam çok az şey anlatmış sayacağım kendimi. İlhan, Boşnak asıllı Bursalı bir kardeşti. Samimi ve emektardı. Bir operasyonda aldığı yaradan dolayı gözüne sardığı bandaj, uzun sarı sakallarıyla birlikte onu korsanlara benzetmenize sebep olurdu. Fakat herkes ona Pilot derdi. Bu isim de şık duruyordu üstünde. Müslümanske Snage’nin merkez karargahında bize tahsis edilen kısımda bir grup kardeşle kalıyordu. Bir yandan tercümanlık yapıyor bir yandan da Boşnakların askeri eğitimiyle ilgileniyordu. Mücahidler genellikle okullarda istihdam ediliyorlardı, zira eğitim öğretim durmuştu. Kaldığımız yer, eski bir meslek lisesiydi fakat Türkiye’deki üniversite kampüslerinden geri kalmazdı. Kaldığımız köy okulları da

bizim liselere denk büyüklükteydi. Her birinde birer laboratuar, spor salonu muhakkak bulunuyordu. Bu durum, hem fen hem de beden eğitimine bizdekinin aksine ne denli önem gösterildiğinin delili sayılabilirdi.

Salonun yanındaki dolaplarda okulun değişik müsabakalarda aldığı kupalar dizili dururdu. Hemen hepimiz sigara içiyorduk ve kamplarımızdaki en ciddi sıkıntılardan biri de kül tablası sorunu idi. Arkadaşlar bu mahrumiyeti kupaları kül tablalarına dönüştürmek suretiyle gideriyorlardı. Her bir arkadaşın özel kupası vardı ve her birinin kullandığı kupanın kalitesine bakarak kupa kapma yarışında kaçıncı olduğuna hükmedebilirdiniz. Ayrıca kupalara nasıl muamele edeceğimiz sorunu, Boşnaklarla ilişkilerimizin gidişatına sıkı sıkıya bağlıydı. Ben ve birkaç yaralı, günlerimizin çoğunu burada geçiriyorduk ve yaralı olmaktan başka pek fazla şikayetimiz de yoktu.

Hırvatların Batı'dan, bilhassa Almanlardan aldıkları destekle şımararak Boşnakları elimine etme çabalarının giderek yoğunlaştığı bir zaman dilimiydi. Sırplar, çatışmalar yaygınlaşsın, birbirlerini yesinler, kendisi de böylelikle güçlerini bir süreliğine dinlendirebilsin diye cephedeki durumu rölantiye almıştı. Sırplarla Hırvatlar arasında Müslümanlara karşı, müstekbirlerin vesayetinde, gizli bazı paylaşım anlaşmaları yaptıklarına dair karineler bulunmakta idi. Bazı BM ve AB bürokratları yıllar sonra bazı itiraflarda bulunacak olurlarsa şaşılmamalı. Hırvatlar, Müslümanlarla bir arada yaşadıkları her bölgede koordineli bir saldırıya geçmiş, savaşı giderek daha iyi öğrenen ve geliştiren Boşnaklar ise düşmanlarının ummadıkları sertlik ve yaygınlıkta güçlü cevaplar vermişlerdi. Savaş kızışmaya başlamıştı; bizimkiler, birinden diğerine her gün operasyondaydılar. Nerede gazaplı bir hücum, nerede kararlı bir müdafaa gerekiyor idiyse oraya çağrılıyorlardı.

İşte o gün, bulunduğumuz şehrin banliyösündeki HVO karargahına bir saldırı düzenlenecekti. Tüm mücahidler ve Müslümanske Snage'nin bazı deneyimli askerleri, karargahın spor salonunda içtima etmişlerdi. Renklere ve dillere bakarak küçük bir İslam dünyası minyatürünün orada şekillendiğini sanabilirdiniz. Her ırktan insan orada, aynı gaye uğruna bir araya gelmişti. Herkes bambaşka bir havaya bürünmüştü. Zafer ihtimaldi ama sert bir direniş de öyle. Düşmana, şimdiye kadar yapageldiklerinin hesabını sormanın sabırsızlığı ve hıncı, basketbol sahasını hınca hınç dolduran tüm savaşçıların hallerinden okunabiliyordu. Müthiş bir rüzgar yakaladığımızı düşünüyorduk. Şimdiye kadar katıldığımız operasyonlarda bu diriltici havayı nadiren yakalayabilmiştik. Ya güçlerimiz değişik yerlere dağıtılmıştı ya bazı güvenilmez Boşnak yapılarla iş yapmak zorunda bırakılmıştık ya da beyhude angaryaları omuzlamanın can sıkıntısı ile yola koyuluyorduk. Şimdi ise ümmetin her bir köşesinden gelmiş kardeşler hep bir arada idik; yanımızdaki Boşnak kardeşler de Bosna'nın en iyi ve temiz askeri unsurlarından müteşekkildi ve sırtımızı güvenle dönebilirdik. Yapılacak iş de makuldü, İlyaş riski pek yoktu.

Hepsinden önemlisi, cephe dağıldıktan sonra kardeşlerin birbirine bu kadar yakın ve içten olmaları hepimizde umut volkanlarını harekete geçirmişti. Evet, bizler kardeşlerdik. Hiçbirimiz sütten çıkmış ak kaşıklar değildik, bilakis bir mücahid kardeşin o günleri anarken söylediği gibi “kaşığını süte daldırmış çocuklardık hepimiz”. Geçmişte her ne hal yaşanmış olursa olsun bugün burada dostların arasında ve düşmanın karşısında idik. Allah yolunda kurşundan bir bina gibi birbirine kenetlenmiş olmalıydık, bakın işte olabilirdik de. Ne olur, bu saflar hiç bozulmasın, kanımızın deveranını hızlandıran bu evrensel slogan hiç susmasın: ALLAHU EKBER! Cephelerden gelen zafer haberlerine yarın bir yenisi daha eklenecekti. Her dilden ezgilerin, marşların solo ve koro halinde söylendiği bu gece hakikaten unutulmazdı. Müslümanların güzel müzik yapamadıklarını savunanların o gece orada olmalarını isterdim doğrusu. Tek kelimeyle müthişti. Nerede bir mazlum varsa onun elemi, kini ve ümidi imbikten geçmiş, mücahidlerin ezgilerinde ifadesini bulmuştu sanki.

Heyhat, yaralıydım, henüz koşacak kadar iyileşmemiştim. O halimle de işe yarayacağımı söylüyor fakat kimselere dinletemiyordum. Cümbüşü kaçırmak duygusu beni çok hassaslaştırmıştı, dokunsalar ağlayacaktım ve ağlamak için güzel bir geceydi. Hayatımda hiç o kadar ağladığımı hatırlamıyorum. Ümmetin erleri, elde silah savaşırlarken ben kadınlar gibi onları bekleyecek, peşlerinden ağıtlar mı yakacaktım? Gözyaşlarımda acziyetten kaynaklanan ama haddini aşan bir sitem de vardı belki. Saat yaklaşıyordu, odaya çekilmiş, üzgün ve karamsar halde gözyaşlarıma gömülmüşüm. Kendimi toparlayıp arabalara binmeye hazırlanan mücahidlerle vedalaşmam gerekiyordu. Yüzlerce insanla kucaklaşmak teselli ediciydi galiba, durulmaya başlamıştım, savaşamasak da ne de olsa erkektik. Gözyaşlarımı silmem karşılığında Allah’tan beni büyük savaşlara katmasını diledim. O da sekinesini indirdi. Gidenler gittiler.

Odaya geri döndüğümde yapayalnızdım ama dirençliydim. Bu esnada Pilot postallarını aceleyle çıkartıp koşarak içeri daldı. Bazı özel bombalardan unuttukları olmuş. Bir kez daha musafaha etmek üzere yanına yaklaştım. Başını aniden kaldırıp gözlerimin ta içine baktı. Adımı derin bir içtenlikle ve vurguyla söyleyerek: “Kardeş!” dedi, “Senden benim için dua etmeni istesem yapar mısın?” “Elbette” dedim. “Öyleyse dua et, bu gün şehid olayım!” dedi. “Saçmalama!” dedim, “daha ben iyileşeceğim, nice operasyonlar yapacağız, düşmanların belini kıracağız...” Uzun cümleleri dinleyecek gibi değildi. “Kardeş, şayet kalbinde benim için en küçük bir sevgi varsa lütfen bu gece şehid olmam için dua et!” dedi. Yüzüne bir kez daha baktığımda, hayatım boyunca gıpta edeceğim bir huzur, sevinç ve netlik gördüm. Kopmuştu. Aşmıştı. Özgürleşmişti. Bağımlılıklardan, bukağılardan azat olmuştu. Gidecek ve şuracıkta hayatını taçlandıracaktı. Nice güzel insanın mesrur ve bahtiyar olduğu görkemli meskenler ve ter-ü taze bahçelerde Rabbinin konuğu olacaktı.

Kelimeler boğazımda düğümlenmiş ama o benden istediği sözü almayı başarmıştı. Ayakkabılarını öyle bir heyecanla giyiyordu ki dışarıda kendisini bekleyen arkadaşlarına bir an önce kavuşmak için acele eden haylaz çocukları andırıyordu. Bizim tüm şehidlerimiz, kendilerini bekleyen arkadaşlarına yetişmek için acele eden haylaz çocuklar değiller midir hakikatte de?

Bazen gelecek zaman, şayet an içinde alametlerini gösterir ise onu son gördüğüm anda birkaç saat sonra işiteceğim gerçeği sezinlemiştim. Dışarı çıkmış, çatışma seslerini dinliyordum. Birazdan yaralıları taşıyan araçlar gelmeye başladı. Çok şükür, ciddi yaralar almamıştı kardeşler. Üstü başı çamur içindeki topluluğa "Şehid var mı?" diye sordum. "Türklerden sadece bir kişi" dediler. Ansızın, "Pilot mu?" diye sordum. Herkes şaşkınlıkla bana baktı ve "Evet!" dedi. Bense şaşırmamıştım.

Tim komutanıydı. En önde yürüyormuş. Tepenin eteklerine tırmanırlarken çalılıkların arasından gelen ateşe ilk karşılığı o vermiş. Çalılıklardan gelen ateş kesilmiş. Sevinçle geri dönüp, "İkisini de vurdum! Allahuekber! İkisini de vurdum!" diye bağırıyormuş. Sonra yeniden düşmandan yana yüzünü çevirirken bir el silah sesi duyulmuş. Tam çenesinden girmiş kurşun. "Vuruldum!" demiş, "Kan gırtlağıma akıyor". Bu arada grup tırmanışına devam etmiş ve amansız bir yaylım ateşle durdurulmuşlar. Kimse uçaksavar mermilerinden fırsat bulup da Pilot'un yanına ulaşamamış. Birkaç metre yaklaşmayı başaran kardeş, ona ayaklarını tepeye doğru uzatarak başını aşağı döndürmesini tavsiye etmiş, kan içine değil boğazından dışarı aksın diye.

Birkaç dakika konuşabilmişler. Helallik dilemiş herkesten. Selam söylemiş. Bir de Bursa'da ödemeyi unuttuğu birkaç milyonluk çay parası borcunu ödemelerini... (Maraşlı Ali, bir mayına basıp paramparça olduğunda cebinden çıkan vasiyette de "Falanca çay ocağına şu kadar borcum kalmıştı, ödeyememiştim, lütfen onu ödeyiniz" yazılıydı. Şahid ol ey Gani! Şehidlerimizin dünyadan alacak-verecek davası bundan ibarettir. Bizim dünya ile girdiğimiz maddi ilişkinin meblağı işte bu kadardır, birkaç bardak çay parasıdır. Şahid ol ey Adil!)

O gittikten sonra ne vakit bir sofraya otursak onu mizahi bir serzenişle anardık. "Ulan Pilot! Seni kurnaz seni! Bizi bırakıp gittin, şimdi keyfin keyif. Biz de kuru ekmeğe talime devam edelim, de mi?!" Şehidlerin ardından onların kusurlarını unutturan bir sevgi ve merhamet içinize yerleşir. Kör ölür badem gözlü olurdan başka bir şeydir bu. Bu, şahitliği başarmış bir kişiye duyulan saygı ve gıptadan kaynaklanan, içtenlikli bir haldir. Nemli gözlerle, hasret ve hürmetle yad edersiniz onu. Gök ehline sizinle ilgili hangi haberi götürdüğünü merak edersiniz. Belki de sizin onun için zoraki yaptığınız bir duayı, şimdi onun sizin için gönülden yapmasını cayır cayır arzularsınız. Bir gün şu dünya zindanından tıpkı onlar gibi al kanlar içinde azat olmuş olarak gitmeyi, "sefer der vatan" umudunu, onları anarak canlı tutarsınız.

Antikomünistlerimiz Tito'ya karşı

Bosna'da siyasi ilişki ve ittifaklarımızın az bilinen ve ilgi çekici olanlarından biri, eski birer antikomünist olan komutanlarımızın antikomünist kökenli Ulusçu Boşnaklarla kurdukları ilişki idi. (Komutanımızın, bu "anti"lik meselesini konuşurken yaptığı önemli bir açıklamayı buraya not düşmeliyim. Demişti ki: "Biz antikomünistken aslında antikemalisttik. Ayrıca, daha sonra 'Müslüman olan Ülkücüler'in neredeyse tamamı antikomünist falan değildi. Anti-İslam olan her şeye antiydiler. Biz 12 Eylül'den önce de İslam için dövüşüyorduk. Cezaevinde ise bu kavganın, bizim niyetimiz ne olursa olsun, İslami bir kavga olmadığını ve yanlış adreste bulunduğumuzu fark ettik. Ülkücülerin birçoğu da hala yanlış adreste ikamet ettiklerini fark edemeyenlerden oluşuyor.") İsmini burada vermeyeceğim savaşkan bir örgüt kurmayı başaran bu kafadar Boşnak ekip ile Bosna'da bazı kilit mevkilere çöreklenmiş eski komünistleri bertaraf etmenin yollarına dair, uzun boylu oturumlar yapılmış ve bazı istihbari çalışmalar yapılmasına, birkaç profesyonel fail-i meçhul eylemiyle işe girişilmesine karar verilmişti. Kafası kopartılacaklar arasında, "İyi oldu Maksimalistlere" diyen İslam düşmanı Tito artığı da vardı.

Ne yazık ki bu ittifak, Cephe'nin darmadağınık sorunları arasında unutuldu gitti. Cephe, dağlarda Sırplarla savaşmayıp salt bu işe yönelseydi bile total veriminden daha verimli olabilirdi. Bosna cihadını, bunkerlerde oyalayıcı nöbetler tutmak, tepe noktaları Sırplaşmış Boşnak kuklalar tarafından kontrol edilen Armia Bih'in belirlediği eylemlere katılmakla sınırlamak kimsenin haddine değildir. İslam'ın ve Bosna'nın mevcut ve müstakbel düşmanlarının belini kır/a/masa da elini kıracak birkaç etkili darbenin, cihada ne zararı olacaktı? Mülahazanın konusu mücahidlerin bekası idiyse Avrupa'nın ortasında ikinci bir Afganistan'a izin verilmeyeceğini öngörmek için, siyasi tarih ya da jeopolitik uzmanı olmak gerekmezdi. Sadece bir harita alıp bakmak yeterliydi. Evet, serinkanlı olmak iyi bir şey olabilir fakat donup kalmak da mı öyledir?..

Bizimkilerin Bosna'da yaptığı en "devrimci" eylemlerden biri, gene antikomünist çağrışımlarla yüklü bir eylemdi. Tito heykellerinden birine yönelikti ve katılan herkes, hadiseyi anarken katıla katıla gülmekten de kendini alamazdı. Canları sıkılan bir arkadaş grubu, hem eğitim hem ibadet amacıyla TNT'leri kaptıkları gibi Tito'nun başucuna varırlar. Bizim buralarda aşina olduğumuz cesamette bir şey de değildir aslında. Kendi halinde bir heykel işte. Bomba uzmanı ağabeyimiz, kendinden gayet emin hareketlerle düzeneği kurup kardeşlerin siper almalarını söylüyor ve düzenek uyuyan kenti havaya zıplatıyor ama hepsi o kadar; Tito'nun gürültüye aldırdığı falan yok, olduğu yerde durmaya devam ediyor. Biraz façası bozularak. Ama bizimkiler daha çok bozuluyorlar, başta uzman abi olmak üzere.

Bu heykel fiyaskosu, militan kariyerlerinin yüz karası olarak tarihe geçmesin diye Yugoslav heykeltıraşlara bir yığın övgü dizmek zorunda kalıyorlar. Fakat savunmasız bir heykeli bile yıkamamak hayra alamet değildir. Ticani değilim ama ne yalan

söyleyeyim, bir gün yolum yeniden Bosna'ya düşerse, ki bu bir ukde olarak hepimizin gönlünde kalakalmıştır, o kardeşlerin güzel hatırası için yarım kalan işlerini tamamlamayı ve Tito'nun havaya uçuşunu, maziyi anarak seyretmeyi çok isterim.

Mücahidin kadınla imtihanı

Mücahidlerde hayret ve hayal kırıklığına sebep olan müstehcenlik ve cinselliğin bayağı aleniliği, bizi şehirlerden uzak durmaya ve dağlardaki cepheleri daha bir sevmeye yöneltecekti. Çünkü şehre geldiğinizde şu günün İstanbul'unda hatta belki Paris'inde bile göremeyeceğiniz sahnelerle karşılaşmanız işten bile değildi. Sokaklar ile yatak odaları arasında bir fark olmalı değil miydi? Mart ayındaki kediler gibi parklarda, yol kenarlarında, her sokak başında çiftleşen bu insanlar için mi kendimizi ateşlere atıyorduk? Süfli hemcinslerimizin kafalarını kırmamak için de şehirlerde çok fazla takılmamak en iyisiydi. Barlarda, "kafana" denen kafelerde içip içip serkeşlik eden bu binlerce vatan hainine karşı ciddi bir tiksinti duyuyorduk. Tabii bunlara erkek muamelesi yapan dişilere de.

Yaz başlayınca her yıl olduğu gibi Adriyatik kıyılarında bronzlaşamayan Bosnalı bayanlar, şehrin içinden geçen ufacık dereleri çıplaklar kampına çevirmişlerdi. Acaba savaşın dayattığı ölüm duygusuna bir meydan okuma çabası mı idi bu, bilemiyorum. Fakat bazı arkadaşlar, bunu İslam'a ve cihada bir meydan okuma olarak görerek engellemeye çalışacaklardı. Münferiden ve irticalen yapılmış birkaç icraat… Plaja dönüşen dere kenarlarına gidip çıplak ayakların diplerine, kumlara ateş açmak!.. O gün çığlık çığlığa kaçışıyorlardı belki ama yarın hava yine güneşli olacaktı. Bu tarz şiddet gösterilerinin, "Batılı hayat tarzımıza karışıyorlar, amaçları bize iyilik falan değil, Şeriat'ı hakim kılmaya çalışıyorlar" diyen kütleşmiş bir laik azınlığın, basını da kullanarak feveran etmesinden başka bir hasılası olmadı. Toplumsal değişimin araçlarından biri kumlarda geçici izler bırakıp kaybolan mermiler değildi. En azından şimdilik, bu tip davranışlara bir daha yönelinmemesi gerektiği karara bağlanarak öfkeli arkadaşlar teskin edilmeye çalışıldı.

Bosna'da yabancı mücahidleri bekleyen ilginç bir imtihan daha vardı. Ülkelerinde mazbut ve mütevazı hayatlar yaşayan mücahidler, Boşnak bayanların cazibedar alakalarına mazhar olacaklarını nereden bilsinler? Hazırlıksız ve zayıf yakalandılar. Özellikle Türkiyeli mücahidler. Bosnalı bayanların hakikaten baş döndüren ilgisine adeta maruz kalan arkadaşlarımızdan yalpalayanların sayısı, endişe verici miktarda idi. En çok hatalara düşenlerin de bizim arkadaşlar arasından çıkmış olması, kadına olan zaafı dillere düşmüş genlerimizin bizlere ettiği bir fenalık mıydı? Boşnak bayanların bizi diğer yabancılardan farklı olarak uzaklardaki yakın bir akraba gibi sevdikleri açıktı. Özel ilgilerinin ise sebepleri farklı olduğu gibi dışavurum ve sonuçları da farklı idi. Bu ilginin arkasında belli bir şükran duygusu ve hürmet olduğunu belirtmek safdillik değildir. Ancak bundan ibaret olduğunu söylemek, gereğinden fazla idealist bir değerlendirme olacaktır. Muhtemelen mücahidlerin salt orada bulunuşları, savaşa

rağmen dünyalarını bırakarak Bosna'nın yanında yer alışları bile bir kahramanlık imajının oluşması için yeterli bir zemin sunuyordu. Savaştaki cesaret ve onurlarına dair dilden dile dolaşan söylentiler, ilginin doğallığını az çok izah etmekteydi. Bu doğallığın içinde ya da dışında depreşen başka doğallıklar da yavaş yavaş gün yüzüne çıkmak için çok fazla beklemeyecekti.

Mücahidlerin bir erkek tipi olarak Bosnalı kadınlara çekici geldiği kanaatimi -özür beyanıyla- ifade ederim. Neredeyse tamamı esmer, yağız delikanlılardan oluşan bu topluluk içinde gerçekten harikulade yakışıklı çok kardeşler vardı. Mücahidlerin sınıfsal karizmalarına bireysel karizmaları da eklenen kardeşlerin imtihanı şu sahifelerdeki gibi durgun ve rahat olmayacaktı. Ne yalan söyleyeyim, bu konuyu konuştuğum kardeşlerden edindiğim izlenim, bu ilginin hiç de karşılıksız olmadığı yönünde idi. En batılı olanımızın bile doğulu kaldığı mahcup tarzımızın arkasında Bosnalı bayanların güzelliğine ciddi bir ilgi duyduğumuz, mahrem bir hakikatti. Takva ve namus kaygılarıyla her ne kadar bu ilginin açılımlarından sakınsak da bu kadar alımlı ve bakımlı bayanın ilgisinde kanımızı kaynatan bir şeylerin olduğunu gizleyebilecek değildik. Bazı arkadaşlarımız, çok nezih evlilikler yaptılar, bazılarımız tertemiz aşklar yaşadı. En yaygın çeşidi platonik olan aşklardı. Platonik aşk, hem takva duygumuzu çok fazla örselemiyordu hem de vuslat ya da evliliğin ürkütücü süreçlerinden bizi muhafaza ediyordu. Kimi zaman bu platonik aşklar, hayatın Aristo mantığı tarafından hırpalansa da kendine özgü bir canlılık ve yaşama sevincini insandan esirgiyor değildi. Aşk, belki de sadece bu tazelik ve özlem duygusundan ibarettir. Kardeşler içinde “mecnundan füzun aşıklık istidadı olan” erler vardı ki bazı hatalara düşüldü ise Rahim olanın bizi bağışlamasını dilerim.

Kızıl gibi kişilik bozukluğu olan bazı Türk Kazanovalar hariç iffetli bir sicil bırakarak ayrıldık Bosna'dan. (Kazanovalarımızın tamamı, İstanbul'un yoz kültüründen gıdalanmış, külhani, argo konuşmayı “delikanlılık” sayan, İslam'ı bir din olarak içselleştirememiş, mizaç olarak dünyevi tiplerdi ve cemaatimiz içinde yaptıkları tahribatlar onları helak etmeye yetecek boyutlardaydı.) Hiç unutamayacağım bazı iffet örnekleri var ki andıkça masum bir gurur doldurur içimi.

Bu tür hadiselerin en çok yaşandığı yerler hastanelerdi genellikle. Çünkü kadınlarla paylaştığımız belki de biricik ortamlar buralardı. Ciddi bir hastalık geçirmiş bir kardeş, hastanede özel bir odada kalıyordu. Kadir İnanır ile Ömer Şerif arasında duran bu Kürt kardeş nekahat evresinde iken refakatçilerden güzel bir kız onunla dostluk kurmaya çabalıyormuş. Bizim delikanlı, mahcubiyetini ve ilkesel gerekçelerini anlatmaya çalışsa da Boşnak kız, Yusuf'un sahibesinin duygularına benzediği anlaşılan saplantıdan kendini kurtaramamış ve geceleyin kardeşin yatağına girivermiş. Kardeş, skandala dönüşme eğilimi taşıyan bu işten sessizlik içinde kurtulmak için yalvar yakar kızı yataktan çıkarmış ve kapıyı, lambayı açık bırakarak yatmaya başlamış. Biz kendisini hastanede ziyarete gittiğimizde de tam iyileşmemiş olmasına karşın apar

topar kaçmaya karar vermişti. Kendi kendime diyorum ki kadınların ilgisini çeken belki de bizim kardeşlerdeki bu Yusuf'ça masumiyetti.

Saraybosna'da bazı sahte evraklarla Bosna'dan çıkış yapmayı denediğimiz koşullarda bir Boşnak askerin misafiri olarak yarı gizlilik içinde kalıyorduk. Çünkü garip bir takip olgusu vardı. Batılı servislerin bezdirici takipleri, zorunluluklar haricinde dışarı çıkmamaya özen göstermemizi gerektiriyordu. Boşnak bir anne ve Hırvat bir babadan olma ve kendini ateist olarak tanımlayan, bir yardım organizasyonunda çalışan bayan bir kapı komşumuz vardı. Ev sahibimiz olan askerin nöbete gittiği her gece tekrarlamaktan usanmadığı ziyaretlerde bulunarak bize Çin işkencesi yapıyordu. Dekolte kıyafetler, şuh gecelikler ve beynimizin kemiğini kıran parfümlerle bazen saatlerce bizi resmen ve fiilen işgal ediyordu. İlk zamanlar yaptığımız safdil yorumların hiçbir geçerliliği kalmamıştı, kadının bu davranışlarının bir tek izahı olabilirdi. Birbirimizi bu kadınla asla baş başa bırakmamak hususundaki anlaşma yaptığımız o tedirgin konuşma hala kulaklarımdadır. İşgaline karşı sıkı bir İslami direnişle karşılaşan kadıncağız, ateist falan değil bayağı bir cahil olduğunu apaçık göreceği diyaloglardan başka hiçbir netice alamadan evine gidiyordu. Son derece çekici olan kadının gururu kırılmıştı ve ta ki dünya görüşlerimizin derin farklılığını kavramaya başladığında meselenin gurur meselesi yapılacak bir tarafı olmadığını anlamış, dişil tavırlarından biraz daha uzaklaşmıştı. Kendisinden kurtulmamızdan birkaç gün evvel bizi de zoraki götürdüğü doğum günü partisindeki küçük kalabalık içinde iki Hırvat komutanın da bulunduğunu gördüğümüzde ise bu kadının asıl sorununun aptallık olduğuna kesin kanaat getirmiştik.

Ne var ki tüm güzel kadınlarda sizi kendisinden uzaklaştıracak bir aptallık öğesi bulunmadığı, istisnai de olsa bir gerçekti. İnsanın aklını başından alan güzellikleri, aşağılık kompleksleri yaşamanıza sebep olacak ışıltılı zekaları ve anaç şefkatleriyle sizi efsunlayabilirlerdi. Dünya hayatının bu en süslü ayartmalarına, nefsin ve şeytanın komplolarına rağmen asil bir çizgi izlemeye muvaffak olan tüm nezih kardeşlerle iftihar ediyorum.

"Ümmetin malı! Sana ne kardeşim!"

Bosna'da aramızdaki salgınlardan biri de Cephe'nin ve genel olarak ümmetin mali değerlerinin özensiz, dikkatsiz kullanımıydı. Yoksul ümmetimizin nice bin fedakarlıkla bize ulaştırdığı değerleri, yerli yerinde kullanacak bir takvaya ("sorumluluk bilinci"ne!) erememiştik. Avrupalı Müslümanlardan gelen güzelim Mercedes'ler, cipler kısa zamanda hurdalık oluyordu. Yeni bir Mercedes'in motorunu yakabilecek beygir kabiliyetine sahip kaç şoför vardır yeryüzünde? Hayatında ilk defa direksiyon tutmuş kaprisli bir adama gönlü hoş olsun diye bunu verir ve başında durmazsanız o gidişatın hepinizi hurdaya çevirmesini göze almışsınız demektir. Ya da ne bileyim mesela, adam cihaddan evvel ülkesinde yoksul biri iken cihadın kendisine emanet ettiği arabayı nehre uçurduktan sonra onu oradan çıkartmak için kılını dahi kıpırdatmayabiliyorsa

buna pekala nankörlük de denebilir. Babasının malını öyle kullanabilir miydi diye sormak da lazım? Cephane hususunda ise daha özenli ve dikkatli olduğumuz söylenebilirdi, zira yedeğimiz bulunmuyordu. Demek ki oluyormuş.

Türkiye'de nasıl ki en çok kirletilen kavramlardan biri "Allah rızası" kavramı idiyse burada da "Ümmetin malı" kavramı tabir caizse iğfal edilmişti. Ümmetin malı demek, istisnaları saymazsak, "Ümmetin malı! Sana ne kardeşim!?" demekti. Yani ümmetin malı, üstünde kişisel mülk iddiasında bulunulamaz mal olmaktan çıkmış, kişisel mülkten daha geniş tasarruflar sunan bir meta haline getirilmişti. Bu az bir cürüm değildir. Her bir kuruşu hassasiyetle hesap edilerek sarf edilmesi, tasarruf edilmesi gereken mali gücümüz, cihadımızın bir parçasıydı ve kutsaldı. Allah bizi bu hususta "ellerimizle yaptığımız" pek çok suçtan ötürü "bağışladı ama bir kısmını da bize isabet ettirdi." Allah, bereketini ihsan etmek için bizde bir hayır görmedi. Nitekim har vurup harman savurduğumuz günlerin ardından, aç biilaç kalacağımız günler de gelecekti. Bu, elbette bir "deneme" idi fakat bizim önceden yaptığımız sorumsuzca davranışların neticesi olduğu da muhakkaktı. Allah ile, kendimiz ve kardeşlerimiz ile ilişkilerimiz nasıl savruk ve sathi idiyse eşya ile olan ilişkimiz de buna göreydi. Dikey ilişkilerimizdeki ahenksizlik yatay ilişkilerimizin akordunu da katlanılmaz bir hale getiriyordu. Galiba Allah ile olan ilişkilerimizdeki bereketsizlik, ümmetin malını bile bereketsizleştiren bir hali intaç ediyordu.

Ganimetler hususunda da mühim imtihanlar ve ibretler tecrübe ettik. Ganimetlerle imtihan, kişilerdeki gizli haset ve hasletleri bir bir ifşa eden garip imtihanlardan biri idi. Nice civanmert gözüken arkadaşın batınında gizlediği cimriliği açığa çıkartan az hadise yaşanmadı. Aynı imtihanları, bir fert yahut cemaat defaten yaşıyor ise o imtihanlardan damıtamadığı ciddi mesajlar olduğu içindir. Kendini aşmamak ısrarında olan bir fert yahut cemaat aynı belalarla sınanıyorsa bunu kadere hamledeceğine, özüne bakıp çekidüzen vermeyi denemelidir. Hamdolsun, ganimetlere karşı iffetli davranan çok kardeşimiz vardı. Hatalara düşmekle beraber, kısa süre sonra kendine çeki düzen verip nefsinin cimriliğinden Allah'a sığınanlarımız da az değildi.

Zafer sarhoşu kardeşlerden bazıları, biraz evvel gözleri önünde vurulmuş arkadaşlarının naaşı, henüz salim bir yere götürülmemişken ganimetlere -otolara, elektronik eşyalara, yiyecek ve içeceklere, giysi/üniforma ve silahlara ve tabii ineklere!- şehvetle saldırırken, bir kenara çekilip şehidler için gözyaşları döken ve yanı başındaki ganimetlere yüzünü çevirip bakmayı edepsizlik addeden, aziz ve mübarek kardeşler! Allah sizi muhafaza etsin. Hırs ateşi sönmeye yüz tuttuğunda vurulan kardeşlerini anarak ellerindeki ganimeti kerih gören ve tamahlarına nedamet getiren kıymetli kardeşler! Allah sizin hidayetinizi artırsın. "Gözlerini bir vadiden diğerine diken", kazandıkça kaybeden aç arkadaşlar, Allah gözünüzü doyursun. Pilot vurulduğunda herkes, onun bir tepenin eteklerinde biraz önce can çekiştiğini unutmuş, düşen banliyöden göz kamaştıran ganimetleri derlemek için koşuştururken, Pilot'un son nefesini verirken yanında bulunan kardeşin, bir taşın üstüne oturarak dalgın bakışlarla

alemi seyredişi –ganimet kabak çekirdeklerini çıtlatarak da olsa- anlamlıdır. Ganimetler taksim edilirken kendine verilecek payı mahcubiyetle bir kenarda bekleyen o anlamlı yüzleri nasıl da özlemişim...

Bosna'da Türkiyeli Müslümanların ağır veballerinden biri de ümmetin emanetlerini ehline vermemeleridir. Bosna'ya sokulması başarılan milyonlarca dolar, su-i istimal edileceği ellere teslim edilmiştir. Getirdiği paraları teslim ederken bir albümü dolduracak kadar resimler çekilip postu deldirmeden bir an önce gitmeye bakan zayıf karakterlilerin elindeydi para. Onların elinden hainlerin, hırsızların eline geçiyordu. Ümmetin topladığı paraları cukka yapmak için oluşturulmuş ciddi şebekelerden söz ediliyordu. Adamlar ta Avrupa'dan teşkilatı kuruyor, bütün önemli uğraklara ağlarını atıp pusuda bekliyorlardı. Bazıları, abartılı güvenlik gerekçeleriyle daha Bosna'ya varmadan bu uğraklarda avını tepelemek için bekleyen sırtlan sürülerine parayı kaptırıyordu. Buldukları ilk rütbeliye bir an evvel zulayı indirip gerisin geri kaçmanın peşindeki bu tipleri nereden bulur da mevki makam verirler, bir türlü anlayamazdık.

Kandırılmak için can atan bu kuryelerin gönlünü hoş etmek, bazı masrafları da beraberinde getiriyordu ama olsun; takke, tespih dediğin kaç para tutardı? İki imza atmak, üç resim çekilmek karşılığında yüz binler... İyi iş. Bu paraların tesliminden sonra bunu ümmetin emaneti olarak görecek, buna hıyanet etmeyecek bir elin parmakları sayısınca Boşnak komutan var mıydı acaba? Çoğunun, Avrupa'daki hesaplarında külliyetli miktarda para bulundurduğu söylenirdi ki çamurları buna uygundu. Bizim en ağırımıza giden ise bulunduğumuz şehre hatta iki adım ötemize gelmesine rağmen yanımıza tenezzülen dahi uğramayan Avrupa'daki Türk cemaatlerinin manasız tutumlarıydı. Hadi paraları verin öyle gelin. Yok, selam vermeye dahi uğramıyorlardı yanımıza. Belki de bizi fotojenik bulmuyorlardı, kim bilir...

Bu arada dünü anlattığımızı hatırlatmak isterim. Bugün, dün ile kıyaslanamayacak profesyonellikte ve operasyonellikte hayır kurumlarımız var. Türkiye'nin ve Türkiye İslamcılığının belki de en hayırlı kurumları zaten bunlardır.

Katil Karaliç, zalim Adiloviç

Ümmetin emanetlerine hıyanet edenler demişken size Müslümanske Snage kurucuları ve emirleri olan iki şahıstan söz etmeliyim: Karaliç ve Adiloviç. İkisinin de hem Bosna Savaşı'nda hem de şu okuduğunuz satırlarda bahse değer bir şey olmalarını sağlayan en önemli -belki de tek- vasıfları Arapça bilmeleri idi. Bir dil öğrenmişlerdi ve hayatları değişmişti. Bu adamlar yanılmıyorsam Hicaz'da, değilse Arap dünyasının o bildiğimiz, işbirlikçi alim üreten fabrikalarından birinde üç beş bir şeyler öğrenmişler, savaş başlayınca da Bosna'ya dönerek Arap dünyasından gelen yardımların son adresi olmuşlardı. Öyle ya Bosna gibi bir yerde, fasih bir Arapçası ve daha muhteşemi sakalları olan kaç tane Boşnak bulabilirdiniz ki? Onlara güvenmeyip de kimlere güvenecektiniz?

Tiplerini gözünüzün önünde canlandırmak istiyorsanız bazı dergilerdeki "yobaz" karikatürlerine bakmanız yeter. Mücahidlerin kanları üstünden şöhretli bir askeri aygıta bedavadan sahip olmayı başaran bu adamlara duyduğum kinin sebeplerini uzun uzadıya anlatacak değilim, buna değmezler de. Maksadım, kendileri kadar sıkıcı hikayelerinden hareketle tipolojilerini kısmen yansıtmaktan ibarettir.

İkinci emir Adiloviç'in, Travnik'e nadiren düşen birkaç top mermisinden nasıl kaçtığını görmeliydiniz, ne kadar korkak biri olduğunu anlayabilmeniz için. Yüzünde kadere bir tek dakika olsun iman etmemiş bir adamın korkusu vardı, bakmaya devam edecek olsanız siz de korkaklaşabilirdiniz. Ya da MS'nin revirinde yatarken samimiyetsiz, ciğersiz, mürai tavırlarıyla ziyaretinize gelmiş olmalıydı. Ziyareti bile mihnet doluydu. Lisan-ı hal ile "Bakın kalacak sıcak bir yere sahipsiniz ve kan kaybından ölmüyorsunuz. Niçin? Bizim sayemizde. Be-nim-sa-yem-de!" der gibiydi. Odada Mısır Cemaat-i İslami'sinden bir yaralıyı ziyarete gelen Kenyalı siyahi bir mücahid de vardı. Adiloviç, tepemde dikilmiş kibir saçan hareketlerle bir şeyler anlatırken aniden Kenyalı kardeşi itip kakarak beliğ Arapçasıyla bağırıp çağırdı. Konu, kardeşin ta ortasından tuttuğu Kaleşnikof'un namlusunun ayağına bakıyor olmasıymış. Ağzında mermi olma ve/veya tetiğine dokunulma ihtimali oldukça düşük olan bir tüfek namlusu, ayağına doğru imiş diye ödü kopan bir adam... Salak mıydı, ödlek ya da paranoyak mı? Tahminim o ki, cürümlerinin, hıyanetlerinin cezasının, her an hiç beklenmedik bir yerden sökün edeceğini düşünen, suçlulara özgü davranışlardı bunlar. Korkunun, tüm melekelerini esir aldığı pespaye bir karakterdi.

Bu dünyevi tiplerin liderliğinde cihada katılmak zorunluluğu kan kusturucuydu. Kalkıp dövmek isteseniz vurmak için beğeneceğiniz bir yerini bulamazdınız. Boşnak yetkililerle asla cebelleşmemek teamülü sebebiyle böyle spontane hareketlerden de sakındırılmıştık. Kenyalı o masum kardeş, silahın namlusunu onun ağzına sokmadı ise bundandı. Ya da birkaç gün evvel bir araba dolusu düşmanı cehenneme göndermiş şu Mısırlı aslan, onu yattığı yerden pençelerini uzatarak ham etmiyorsa sebebi vardı. Bu ısırgan böcekte, özellikle kendi statüsündeki tiplerle hele hele kişisel bir hırgüre girmeyeceğimizi çok iyi biliyor olmasının pişkinliği vardı. Çıplak namludan bu kadar korkan bir adam, ağzına mermi sürülmüş namluların ustalarına dikilebilir miydi? Neyse, Allah çarşısına göre pazar versin. Şimdi muhtemelen, parasal durumu oldukça iyidir ve bürokrasinin kalın süngerli koltuklarından birine yağlı gövdesiyle kibirle kurulmuş, çok faydalı ve başarılı bir savaş evresi geçirdiğini düşünüp mağrurlanıyordur.

Karaliç'e gelince... Benim asıl derdim onunla. Çünkü o, Cezayirli iki yiğidin katilidir. Hamza ve Abdullah'ın... Biri Fransa'dan diğeri Afganistan'dan gelip cihad saflarındaki yerlerini almışlardı. Biri Avrupa'da Arap mafyası içinde sert bir delikanlı olmuş; diğeri Afganistan dağlarında Stinger ile Rus uçağı düşürmüş başarılı bir mücahid subay. Araplar içindeki en cana yakın, mütevazı, hoşsohbet kardeşlerdendi. İhtilafları neydi bilemiyoruz ama Araplardan itizal etmişlerdi, müstakil takılıyorlardı.

Ayrı bir ev tutmuşlardı ve bizim bazı "bireysel terörizm"e meyyal arkadaşlarımızla yaman sardırmışlardı. Boş durmadıkları kesindi ama hiç kimse nelerle uğraştıklarını kesin olarak söyleyemiyordu. Onların, uzun vadeli bir illegal tarz peşinde olduklarını pek sanmıyorum. Öyle olsa dağlardaki bir sürü operasyona katılıp ne diye yara alsınlardı? Nitekim Hamza bir gün önce böyle bir operasyonda yaralanmış ve kolu bandajla göğsüne bağlanmıştı. Yemekhanede, mücahidlere karşı küstahlığını cesaret gösterisine dönüştüren Boşnaklardan bir aşçı, Hamza ve Abdullah'a yemek vermemekte inat ediyor. Hamza da tartışma tatsızlaşınca Abdullah'la beraber "Emir Karaliç"in ofisine gidiyor. Katillerin rivayetine göre içeride Arapça bir tartışma yaşanıyor. Karaliç'in korumaları koridorda beklemeye başlıyor. Koridorda tartışma yeniden alevleniyor ve Hamza, askıda olmayan koluyla Karaliç'e bir yumruk atıyor. Karaliç, korumalarına emir veriyor: "Ateş edin! Öldürün bunları!" Korumalar biraz tereddütten sonra ikisini de, ümmetin parasıyla satın alınmış MP5'lerle, tarıyorlar. İkisi de delik deşik ediliyor. Duvarlarda da onlarca mermi izi varmış. İki silahsız adamı etkisiz hale getirmek için biraz aşırı güç kullanımı, değil mi?

Bu bir etkisiz hale getirme, savunma falan değil düpedüz cinayetti. Karaliç'in korumalarını iyi tanırdım. Biri kara kuşak tekvandocuydu, diğeri de insan azmanı bir şeydi. İkisi omuz omuza bir düzine adamı haşat edebilirlerdi. Öyle ise neden silahlarına davrandılar ve bu insanları acımasızca öldürdüler, neden? Şu yumruk hikayesi de pek inandırıcı değil. Bir kolu askıda olan, yakın zamanda iyileşebilecek bir adam ne diye korumalarının yanında saldırsın ki? Davasını, Karaliç'in kanını rahatlıkla dökebileceği bir zamana erteleyebilirdi. Bizimkiler gibi salt tehditle yetinecek biri olmadığını da bir oturuşta anlayabilirdiniz. Belki de Karaliç'in bilmediğimiz ağır bir cürmü vardı ve tehdide maruz kalınca ilk vuran ben olayım diye düşünmüş olabilir. O meşum Arapça tartışmada neler konuşuldu? Bunu hiç kimse öğrenemedi.

Bu olay olduğunda ben başka bir şehirde, Visoko'da İranlıların yanında kalıyordum. Bir gün Karaliç'in korumaları çıkageldiler. İkisi de korku komasından çıkmış gibiydi. Renkleri solmuştu, elleri, sesleri titriyordu. Ne olup bittiğini anlayamadıklarını, sadece Emir'in ısrarlı talimatlarını yerine getirdiklerini söylediler. Bu Araplarla daha evvelden aralarında hiçbir husumet olmadığını, olanlardan dolayı çok üzgün olduklarını ikisi de büyük bir yıkılmışlıkla anlattı.

Ben vurulanların kim olduklarını bilmiyordum, belki korumalar da isim olarak bilmiyorlardı yahut kasten saklıyorlardı. Anlaşılan bir süre volta olacaklardı. Kalkıp muhtemelen İranlıların kontrolündeki daha güvenli başka bir eve gittiler. Biz de İranlı komutanların kaldığı eve geçtik. Komutan Zenitsa'dan henüz geliyordu ve pek keyifliydi: "Duydunuz mu, Karaliç iki Arap'ı öldürtmüş. Güzel, güzel...!" diyerek sevincini bizimle paylaşıyordu. Kanım donmuş, biraz da midem bulanmıştı. Bu "iki Arap"ı tanısa, bu sözü söylemektense dilinin lal olmasını dileyeceğine emindim.

Araplarla İranlıların ahvalini gündemimize almamız gerekecek, Hamza ve Abdullah kardeşlerin katledilmeleri hakkında birkaç kelam ettikten sonra. Bu kardeşler Araplardan ayrılmışlardı. Araplar da onlardan psikolojik olarak epey kopmuş olmalı ki kanlarına sahip çıkmadılar. Bizim Türkiyeli arkadaşlar kadar bile sahiplenmemişlerdi. Bizimkiler, hiç değilse bu kardeşlerin ölüm raporunu yazan MS'nin doktorunu tehdit etmek için gitmişler, yağmasalar da gürlemişlerdi. Çünkü doktor, raporunda bu şahısların "sünnetsiz" olduğunu yazmıştı. İddialara açıklık kazandırmak isteyen arkadaşlarımız, zaten şaibelerle dolu bu olay hakkında ömür boyu şüphe içinde kalmaktansa morga gidip cesetlere bakmayı tercih etmişler. Yalan söyleyen doktoru, biraz Türk usulü -ana avrat küfredip- tehdit etmişler. Ucuz Hipokrat, böyle talimat aldığını, başka çaresi olmadığını söyleyerek özür dilemiş.

Araplar çok sıkı ağızlıydılar, olay hakkında tek kelime konuşturamamış arkadaşlar. "Kol kırılır, yen içinde" mi, yoksa başka bir şey mi, bilemiyorum. Ama adamlar, her halükârda ciddi bir teşkilat mantığına sahiptiler. Böyle olsa da Arapların bu hadiseden sonra MS ile aralarına daha çok mesafe koyarak başka birliklere yakınlaştıklarına, MS'nin de aynı şeklide Araplardan uzaklaşarak İranlılara yaklaştığına bakılırsa, aslında Arapların bu katliamı görmezden gelmediklerini fakat bazı maslahat mülahazalarıyla sineye çektiklerine hükmedebiliriz. İranlıların da bu süreci iyi değerlendirerek MS'yi etkileri altına alma yoluna gittiklerini düşünebiliriz.

Araplar ile Farslar arasında "İrancı" olmak

Araplar ile İranlılar arasındaki gerginlik, komplo teorilerine kapı aralayacak vaziyette idi. Bu ikisi arasındaki husumet, basit bir inisiyatif çekişmesi değildi. Meseleyi hakkıyla anlayabilmek için gerilere, ta İran'ın fethine kadar gitmemiz gerekir. Bu karşıtlığın, siyasi, dini/mezhebi olduğu kadar kavmi boyutlar da içerdiği biliniyor. İranlıların, geri ama galip bir güç olarak algıladıkları Arapları daima küçümsedikleri söylenir. Yüksek bir medeniyet, çöl bedevileri eliyle makas değiştirmeye zorlanmışsa buna hepten teslim olmayacak, belli direnç alanları muhakkak oluşturacaktır, diyor bazı tarihçiler ve İran'ın Şia'ya dahil oluşunu böyle izah ediyorlar ki, bu sadece, karşıtlığın köklerinin mazinin epey derinlerinde olduğunu kavramak açısından önemlidir, tam isabetli bir tespit olmadığını varsaysak bile. Araplar da bin yıllara varan şirk geleneğinin sadece kılıf değiştirdiği kanaatinden sıyrılamamış olsalar gerekti. Arapların, İranlılara kıskançlıkla karışık bir kompleks duyduklarını yazanlar da var. Burada ne siyasi tarihe ne de mezhepler tarihine girecek değilim. Ancak bu iki İslam yorumu arasındaki uçurumun, "Daru't-Takrib"lerle aşılabilir olmaktan çok uzak göründüğünü şimdiden ifade etmek isterim. Burucerdi'lerin, Şeltut'ların devrinin bile gerisine düştük. Bunun suçunu iki taraftan birine atmak yerine sürecin nesnel bir okumasını yapmak elzemdir. Bunu Bosna ölçeğinde yapmayı deneyeceğim, ne kadar zor olduğunu biliyor olsam da. Allah bize acısın...

Bir gün Arapların örgütünde yer alan Antepli Muhammed ile sohbet ediyorduk, Arap ve Türk/iyeli kardeşlerin futbol maçını seyrederek. Muhammed kederli görünüyordu, sebebini sordum. "Valla kardeş" dedi, "Arap kardeşleri çok seviyorum, çok kıymetliler fakat..." Fakat neydi, bu güzel kardeş neden muzdaripti acaba? "Valla kardeş, şayet Sünni dünya bu kardeşlerin idaresine geçecek olursa Sünnilerle Şiiler arasında büyük bir savaş kaçınılmazdır. O günlerin gelmemesi için neler yapılabileceğini ise hiç bilemiyorum." Onun ciddiyet ve kederi bana çok tesir etti. Bu kadar hassas ve meseleleri müdrik kardeşlerin Araplar arasında bulunmalarına rağmen düşünsel/ilkesel bağımsızlıklarını korumaları çok sevindiriciydi. Bu bir şahsiyet meselesidir, güç tarafından dönüştürülmemek ancak güçlü şahsiyetlerin işidir. Çoğu insan, içinde bulunduğu fikri evrenin yörüngesine uymaktan başka bir şey yapamaz. Muhammed bunu yapabilmişti. Türkiye İslamcılığının, bence en sağlıklı damarlarından biri olan "evrensel düşünme" damarını kesip atmamıştı Muhammed. Sünniler ile Şiiler arasında nerede bir kargaşa çıksa Muhammed'in o endişeli ve heybetli yüzü gözümün önüne gelir ve içimi bir ürperti kaplar. Çünkü bu görüşmemiz, Muhammed'le son görüşmem olacaktı. Bir operasyonda korkularından emin olacağı bir beldeye gidecekti ki, ona artık "ne korku ne de hüzün dokunamayacak"tı.

Bense Muhammed kadar şanslı değildim. O korku ve hüzünden yıllar yılı kurtulamadım. Araplarla cephelerde bulunmuştum, İranlıların da "ekmeğini yemiştim". Çok gençtim ve hakikaten Müslümanlar arasında bunca keskin ihtilafın olabileceği aklıma bile gelmemişti. Cemel ve Sıffin'in, tarih kitaplarında birkaç sayfa olmadığını görmek, genç bir Müslüman'ı dehşete düşürmeye yeterdi de artardı bile. Arkadaşların birçoğu da aynı durumdaydı. Angaje olmayı başarmış arkadaşlar için mesele yoktu. Araplardan çok Sünni olan kardeşlere göre başta Humeyni olmak üzere Şiilerin alayı kafirdi. İranlılardan çok Şii olan arkadaşlara göre ise Arap mücahidler Vehhabi ajanlardı ve komple kafirdi.

Bir gün Zenitsa'da İranlı komutanlardan birinin arabasıyla gidiyorduk. Trafikte aniden Arap mücahidleri taşıyan araç önümüze geçti ve ışıklarda duraladı. Araplar, dönmüş bize bakıyorlardı ve bakışları hiç de tekin değildi. İranlı komutanın benzi atmıştı. Çatışma potansiyelinin bu denli yüksek olduğunu ilk kez orada fark ettim. İranlı, tedirginlikle selam vermeyi denedi, gülümseyerek iyi niyetini ifade eden jestler yaptı ama Araplardan herhangi bir mukabele görmedi. Bunlardan biri, benim revirde bir süre birlikte kaldığım Mısırlı kardeşti. Beni tanımıştı ama bana İranlıların yanında gülümsemeyecek kadar ilkeliydi. Selamına karşılık alamayan İranlı komutan, Araplar gözden kaybolunca rahatlamış görünüyordu ve Farsça, kızgın bazı cümleler kuruyordu. Konu hakkında konuştuğumuzda ise onların kendilerini tekfir ettiklerini, bu yüzden de küfre düştüklerini söyleyecekti, aynen şöyle diyerek: "Bizim ruhanilerimiz, Vehhabilerin kafir olduklarını söylüyor." Kafam allak bullaktı. Kafası allak bullak olanlara biz yetmezmişiz gibi bir de Boşnaklar eklenecekti.

Araplar arasında da bize Şiilerin/İranlıların kafir ve düşman olduklarını tebliğ etmeyi vazife edinen büyük bilgin ve davetçiler yok değildi. Bunlardan biri, MS'deki koğuşlarımıza teşrif edip kendilerinin aslında ne Sırplar ne de başka bir düşmana karşı değil bizzat İran'a karşı savaşmak için buralara geldiklerini, asıl savaşın bu olduğunu patavatsızca anlatıvermişti. Bedeviydi, bariz cahil bir yobazdı, Arap cemaati içinde de zurnanın son deliğiydi, sözleri hiçbir biçimde umumu ilzam etmezdi. Arapların arasında daha rafine ve "misyoner" tarzlarla bu işi yapan kalifiye adamlar olmadığını iddia etmiyorum. Mesela, bunlardan biri daha sonra kendisini Türkiye'de görme şerefine nail olacağım bir Suudluydu. Etrafına topladığı eski Mücahid kardeşlere gene aynı teraneyi okuyordu: Humeyni kafirdi, Şia şöyleydi, böyleydi vs. Adamın yegane konusu Humeyni ve Şia idi. Kardeşler de sabırla onu dinliyorlardı, çünkü adam muhataplarını tek kelime olsun dinlemeyen son derece antipatik bir adamdı. Kardeşlerden biri kulağıma eğilip, "Şu herifin kafasını kırmamak için kendimi zor zaptediyorum, hiç değilse iki satır kalay çekeyim!" dedi. Lüzumsuz bir şeydi bu, biz olmasak anlatacak birilerini nasıl olsa bulacaktı. Hiç değilse vaktini bizimle harcasaydı...

Bu tür Şia düşmanı tekfirci düşüncelerin, istisna kabilinden olduğunu söylemiyorum. Şehid Muhammed gibi kardeşlerin infiallerine bakılırsa hiç de münferit vakalar olmadıkları açıktı. Fakat Arapların aynı kesinlik ve keskinlikte düşündüğünü söyleyebilir miyiz, bilemiyorum. Evet, hemen hepsi Selefiydiler ve hiçbirinin İranlılarla iletişimi yoktu, tavırlıydılar. Ne var ki, farklı ve tavırlı olmak ile düşman ilan etmek ve saldırgan bir tutuma sahip olmak apayrı şeylerdir. Böyle bakıldığında İranlıların da Arap teşkilatını muhatap almadığını, ilişki kurmaya yanaşmadığını, tavırlı olduğunu rahatlıkla söyleyebilirdik. Her Arap'ın hatta Selefi'nin demin arz ettiğim Rabıta'cı tiplerle aynı olduğunu sanmak haksızlık olur. İnanması güç ama bazı Araplar vardı ki İranlıların İmam Humeyni'nin ölüm yıldönümüyle ilgili bir camide tertiplediği programa katılmışlardı. Birkaç kişiydiler, Mağripliydiler, gerçekten olgun, ağır ve militan tiplerdi. Bunların Araplarla beraber olduklarını biliyordum ama bu toplantıya nasıl olup da katılabildiklerini anlama imkanım olmadı.

Arapların Şia'ya yaklaşımına dair bir hadise vardı ki onların çok merhametsiz insanlar olduklarını düşünmeme sebep olmuştur. Bir gün merkeze uzak bir kasabada çok genç bir Arap gördüm. Uzun kıvırcık saçları, siyahi rengiyle Afro-Amerikan hippileri çağrıştırıyordu. Kardeşlere söylendiğine göre Yemenli imiş ve Zeydi olduğu için Araplar tarafından uzaklaştırılmış. Şimdi Boşnakların yanında dağda taşta yalnız olarak cihad ediyormuş. Bu, elim bir haldir. Gencecik bir mücahidi sırf Zeydi'dir diye sokağa atacak bir keskinlik, aman olmaz olsun. Dil yok, tecrübe yok, böyle bir çocuğu bu kadar güvensiz bir dünyanın kucağına nasıl atabilirsiniz? Kaldı ki Zeydilik, imamet teorisiyle, şûraya yaklaşımıyla, fıkhı ile Sünniliğe en yakın ve kıyamcı geleneği olan bir Şii ekoldür. İmam Ebu Hanife'nin İmam Zeyd'in ayaklanmasına fikri ve mali destek

verdiği ve bu yüzden kovuşturmaya uğradığını da biliyorduk ama bunları Araplar bilmiyorlar mıydı? Biliyorlardı da Ebu Hanife'yi de mi ıskartaya çıkarmışlardı?

Şayet böyle ise mezhebi yaklaşımın her şeyi belirlediği, her şeyin önüne geçtiği bariz aşırılık örnekleriydi bunlar. Velev ki özel tedbirler gerektirdiği düşünülen bir hal olsun, o genci kapıya koymadan, mezhebi kimliğini propaganda yahut cedel meselesi yapmasına da mahal vermeden istihdam etmek mümkün olmalıydı; Araplar bunu isteseler kolaylıkla yapabilirlerdi. Merhamet ve hikmeti bırakıp karşılığında bir mezhep almak… Ne kötü bir alışveriş! Selefiler, şu soruyu sormuşlar mıdır: Acaba, selef olsa idi o Zeydi genci, sırf Zeydi olduğu için kapı dışarı eder miydi?

Tabi, tüm bu faraziyeleri, bu gencin Selefi Araplar tarafından tardedildiği tezi üzerine kurduk. Belki de gerçek, bundan farklıydı. Belki de Zeydi genç, Arapları mezheplerinden dolayı kendisi reddetti, yanlarında bulunmaktan vazgeçti. Belki de iki taraftan biri diğerinde önemli ahlaki problemler gördü. Ya da ne bileyim, işkillendirici bir şeyler vuku buldu. Böyle olunca yaptığımız yorumlar gerçeğe tetabuk etmediği için havada kalır fakat mezhebi kimliğin bir dayatma konusu olması hakkında yaptığımız yorum hala geçerlidir. Bu garip Yemenlinin İranlıların yanına gelmeyi hiç düşünmemesi de ayrı bir mesele tabii. Yoksa o da, İsnaaşeriyye Şiası'nı gulat mı görüyordu ya da tam tersi? Yemenliye acıyordum fakat ondan daha az acı çektiğimi kimse söyleyemezdi.

Araplara dair demin çiziktirdiğim kaba resmin tam karşısına şu resmi koysam ne dersiniz: Savaşılarak ele geçirilmiş bir Hırvat köyündeki yaşlı çifte, ahir ömürlerinde köylerinde kalmayı seçmiş o iki ıristiyan'a her gün yemek taşıyan, odunlarını kıran her türlü ihtiyaçlarını büyük bir hikmet ve merhametle gören Arap savaşçılar. Katolik'e bu muamele, Zeydi ve Şii'ye ise tard, tekfir ve tehdit… Bunda bir garabet yok mu sizce? Bağından yedikleri Hristiyan'a ücretini ödedikleri halde rastladıkları Müslümanlara hakem vakası hakkında ne düşündüklerini sual edip hoşlarına gitmeyen cevabı aldıklarında da boyunlarını vuran, mallarını gasp eden, namuslarını cariye alan Harici portresi canlanıyor mu sizin de dimağınızda? Tüm Arapları, Selefileri bu Harici portresine indirgemekten Allah'a sığınırım fakat ortada güçlü çağrışımlara davetiye çıkaran örnekler de yok değildi. Bu nasıl bir mezhep yaklaşımıdır ki dinin önüne geçmiştir. Dini farklı olan, mezhebi farklı olandan daha mı yakındır bize? Bunu hangi delile, hangi mantığa, tecrübeye dayanarak savunabilir ki kişi?

Şu kesin, Arapların Şia karşıtlığı salt cihadi yapılarla sınırlı bir hadise değildi. Arap halkları arasında çok yaygın olan ve mazisi yüz yıllara varan derin husumetin genç savaşçılara yansımasıydı sadece. Arap mücahidler bu husumeti icat etmemiş, tevarüs etmişlerdi. İran İslam Devrimi'nden sonra ise aslında yegane mezhebi taht olan Fahd'lar, bu husumeti körükleyerek saltanatlarını güvence altına almayı hesap ediyorlardı. Suudi Arabistan'da ve diğer petrol zengini Körfez ülkelerinde ciddi bir Şii nüfus olduğunu düşünürsek bu hesabın önemini kavramakta güçlük çekmeyiz.

Anlaşılıyor ki mesele sadece İran Devrimi'ni bloke etmek değil iç dengeler açısından da Sünni nüfusu Şiilere karşı teyakkuz halinde tutma meselesidir. Ümmete ait serveti babalarının malıymış gibi kullanan, ümmet şurada dursun, halkıyla dahi paylaşmaya yanaşmayan bu despotların devrim coşkusunu arkalarına almış Şii nüfusun başlarına ne belalar açabileceğini, herkesten çok hesap ettiği anlaşılıyor. Muhammed'lerin uykularını kaçıran korku, Arap baronların rüyalarını süsleyen renkli bir umuttu.

Hangi bağımsız süreçler yaşamış olurlarsa olsunlar, Bosna'da ve diğer beldelerde omuz omuza ateşlere yürüyeceğimiz bu Arap gençler, işte bu sosyo-kültürel düzeneğin birer ürünü, parçasıydılar. Şöyle söyleyelim, bu topraklarda Vehhabilik türü bir akımın taban tutması ne kadar zor ise Arap dünyasında da mezhepler üstü İslam kardeşliğini öne çıkartan bir akımın varlık şansı o kadar azdır. Bu, bütün boyutlarıyla ihata ve izah edemeyeceğimiz girift bir meseledir ama iklimlerin farklılığı gibi reel bir olgudur. Değişmez mi, elbette değişir fakat galiba iklim değişikliklerinden sadece biraz daha hızlı olmak üzere. Bu sosyokültürel arka planın altını çizmekle, mevcut hasım kültürünün doğallığını vurgulamış oluyorum ancak muradım aslında bunun değişebilirliğini fakat ne yazık ki bugünden yarına bir değişim ummanın yanıltıcı olduğunu vurgulamaktır.

Bu girift meselede sağı solu eleştireceğimize, Cephe'nin bu konudaki stratejilerini özeleştiriye tabi tutsak daha hayırlı olur. Biz Bosna'da, Arap ve İranlı kardeşlerimize ve tabii oradan da tüm dünyaya, muhteşem bir örneklik sunabilirdik. İki uç arasında çok kritik bir vasatı temsil ediyorduk. Şu çocukluğumuzdan beri duymaktan orta kulak iltihabı geçirdiğimiz, "jeopolitik konumumuzun önemi" böbürlenmesini hatırlatıyor gibi gözükse de hakikaten bizim konumumuz pek çok açıdan olduğu gibi Şii-Sünni ihtilafı açısından da stratejik öneme sahipti. Ama biz bu vasatı da kuruluş aşamasında kendi ellerimizle dinamitlemiştik.

Kuruluş ilkelerine, mealen, "Selami Yurdan Cephesi, Hatt-ı İmam'a bağlılığını bildirir. Bu hatta karşı olanlardan uzaktır" prensibi kondurulmuştu. Bu ne demektir Allah'ınız aşkına? Bu, "Selefiler, İran'a beyat etmeyenler, mesafeli duranlar giremez!" tabelasını kapınıza asmaktan başka nedir? Bu, sırf Zeydi'dir diye bir Müslüman'ı kapıya koymaktan farklı bir tavır mıdır? Türkiyeli Müslümanların topyekun emeği ve umuduyla inşa edilmiş, hiç değilse edilebilecek bir yapıyı İrancılık çizgisine sıkıştırmanız akıl karı mıdır? Her şeyden önce buna hakkınız var mı? Farz edelim ki, tek imtiyazı, sizden birkaç zaman evvel Bosna'ya girmiş olmak olan birileri, "Cephe'nin hattı, Selefi hattır; Selefiliğe karşı olanlardan uzaktır!" diye bir hüküm koysa idi buna razı olacak mıydınız? Tutarlı olmak adına buna rıza gösterecek olursanız tefrika, parçalanmışlık, zayıflık gibi tabii neticeleri de göze almışsınız demektir. Ne kadar da cesursunuz! Resmi ideolojiden bizar olmuş bizler için ne kadar nahoş bir resmi görüş dayatmasıdır bu, farkında mısınız acaba?

İran'da anayasa tartışmalarında "resmi mezhep" tezi müzakere edilirken Ahbarilere karşı, "Hayır, devrim İslam'ın devrimiydi, devlet de öyle olmalıdır, bir mezhebe irca edemeyiz" diyen "evrenselci Müslümanlar"a övgüler dizenler kimlerdi ve neredelerdi? Sahabe Tavırlı Abim olarak imlediğim pek çok güzel insana, Ali, Muhammed gibi pek çok aziz ve kıymetli kardeşe ve onların maddi manevi bereketlerine ihtiyaç duymuyor olabilirdiniz fakat bizleri onlardan yoksun bırakmaya ne hakkınız vardı? Bizi izafi, içtihadi bir meselede bölüp paramparça etmeye kimin hakkı olabilirdi? Hattını, ümmetin çoğunluğunun aksine meçhul ve antipatik bir çizgi ile tanımlamak, bu gönüllü marjinalizm de neyin nesiydi? Böyle yaptıktan sonra marjinalliğinize, yardımsız ve yalnız kalışınıza isyan ve hatta sitem etme hakkınız olduğunu mu sanıyorsunuz? Fiyasko ve bereketsizliğin membaı olan bu meselede tamamen haksızsınız. Başka her konuda haklı olsanız bile bu, muarızlarınızın haklılık iddialarını güçlendiren, çok mühim bir sapma idi.

Bir de şunu merak ediyorum: Bosna'da mustazaf bir halkı istizaftan kurtarmak için Sırplara ve Hırvatlara karşı dövüşmenin, şu veya bunun "hat" ile ilgisi nedir? 1979'dan evvel bir cihada katılacak olsanız hattınız olmayacak mıydı, hatsız mı kalacaktınız? Asırlardır zulme karşı savaşmış Müslümanlar da "Hatt-ı İmam" mıydı acep? Bir şey daha: Hat ilanınızın, hattınıza bir faydasını gördünüz mü? Hattınız güçlenerek mi çıktı bu badireden yoksa güç kaybederek mi? Son bir şey daha: Hat meselesini bu kadar katı şekilde Cephe'nin harcına koymanıza sebep olan ve sizin kaybetmeyi göze alamadığınız her yönüyle İran'a bağ/ım/lı malum grubu yanınızda tutmaya yetti mi bu gayretleriniz? Sizi yan yolda bırakıp kendi cephelerini kurma adına yola çıkan bu grubun bereketsizlik ve kabiliyetsizliği de en az sizinki kadar ibret verici değil midir?

Halbuki hattı müdafaa yerine sathı müdafaa etmeyi seçseydiniz daha hayırlı ve akıllıca bir iş yapmış olurdunuz. Allah yolunda cihada gelmiş erleri içtihadi, konjonktürel hat'lara mahkum etmeden, onları Kur'an ve Sünnet etrafında tutacak bir dirayetiniz yok idiyse, Hatt-ı İmamlığınızı huzur içinde sürdürebileceğiniz başka işler bulsaydınız kendinize. Korkunuz, birlik ve dirliğin muhafazasının zorluğu idiyse, mezhebi, meşrebi yarışları geriletip hayırda ve takvada yarışı öne çıkartan bir hat izleyebilirdiniz. Bunun imkansız olduğunu iddia ediyorsanız siz aslında İslamcılığın başarısızlığa yazgılı renksiz bir ütopya olduğunu iddia eden düşmanlarımızla aynı dili konuşuyorsunuz demektir. Hayır! Nefislerinizin ve hizipçi hırslarınızın size hoş gösterdiği bu yanlışı savunarak yeni yanlışların ardında sürüklenmeyin. Sahih bir özeleştiri ve tövbeden kaçıyorsanız bu hatalarınızdan daha azim bir şeydir.

Cephe, gittiği her yere tomar tomar Humeyni resmi götürmeyi marifet sayıyordu. Kampta Humeyni/Hamaney resimlerinden geçilmiyordu. "Ya Huseyn!" yazan bandajlar da cabası... Bu meselelerde komutanlar gibi düşünmeyen arkadaşların sayısı ötekilerden bariz fazlaydı oysa. Birileri hepimizi bağlayacak türden yapıştırmalar yapıp

hattı sağlamlaştıracağını düşünüyor olmalıydı. Kimsenin Şii olduğu da yoktu hani. Şiiler Cephe'yi terk edip gitmişlerdi. Hatt-ı İmamcıların belki de tamamı Sünni idi. Silahlarının kabzasına dahi Humeyni resimleri yapıştırmanın çok özel, gizemli manaları olsa gerekti. Bu kişi kültü, resimler kime ait olursa olsun en hafif tabirle can sıkıcıydı. Kemalist alışkanlıkları anımsatıp iğrenti duymamızı sağlamaktan başka bir halta yaradığı da yoktu.

İşin itikadi, fıkhi boyutları bir yana, İran'dan çok İrancılık yapmanın maslahatı neredeydi, hala anlayabilmiş değilim. Bu İrancı görüntülerle ne umuyorduk? Halkın İmam Humeyni'yi sevmesini mi? Bu şanlı vazifeyi Türkiye'de başarıyla ifa etmiştik ya şimdi sıra Bosna'daydı, öyle mi? Gidip Tahran caddelerindeki gençlerden İmam Humeyni'yi sevenlerine soralım: "Bu sevginizi, şu boy boy posterlere mi borçlusunuz?" Sağlamasını yapmak için bir de sevmeyenlerine soralım. Bu ikinci topluluktan "Evet" cevabı almanız, ilk topluluktakine göre daha büyük bir ihtimaldir. Resimlerin bolluğu ve büyüklüğü ile birilerini kazanmak mümkün olsaydı hepimizin çakı gibi Kemalistler olması gerekirdi. Üstelik Sünni mahallesinde Şii mührü satmak kadar absürt bir şeydi yaptığımız.

Evet, Humeyni bir değerdi. Devrim bir değerdi. Fakat işgale uğramış bir halka Humeyni resimleri ne ifade edecekti? Direniş bilincini mi ateşleyecekti? Namaza mı başlatacaktı ya da hicabı mı yaygınlaştıracaktı, ne olacaktı? İslam devrimi heyecanı uyandırabilmek için idiyse ortada öncelikle bir "İslam"ın olması gerekmez miydi? İslam'ı anlatabileceğimiz tarihi köprüleri kendi ellerimizle dinamitleyerek mi halkı devrime hazırlayacaktık? Humeyni resimleri, İslam'ı halka ulaştırmada bize imkan mı sunuyordu yoksa engel mi teşkil ediyordu? Biz Cephe mensubu gençlerin bile kafasını bu kadar karıştıran bu tutumlar, kim bilir başkaları tarafından nasıl anlaşılacaktı? İnsanların gözünde İran'ın bir uzantısı gibi algılanmak kıvanç verici bir şey miydi? Kendi ülkemizde İrancı olarak yaftalanmanın çok faydasını görmüş olmalıydık ki şimdi bu yaftayı kendi ellerimizle kendi boynumuza takıyorduk. Hayırlı uğurlu olsun.

Selami Yurdan Cephesi, Selefi ile Şii uçlar arasındaki anlamlı ve önemli konumunu Şiilerin kutbuna pervasızca geçerek berhava etmişti. Ortada artık sadece iki kutup vardı ve doğrusu pek çok arkadaş ne o kutba ne de diğerine bütünüyle aidiyet duyamayacak, daima ikircikli kalacaktı. Bir kutbun pasif bir parçası olmaya itilmiştik. Cephe'nin bu karşı kutba pervasızca geçişi, Arapların Şia karşıtı asabiyelerini iyice tahrik etmiş olabilir. Biz belki bu şekilde taraf durumuna geçmeseydik Arapların tutumları daha mutedil olabilirdi. Biz serinkanlı bir duruş sergileseydik ve işimize baksaydık Araplar mezhebi öne çıkaran söylemlere bu kadar ağırlık veremezlerdi. Bizim mezhebi bir kimlik ibrazı gibi algılanabilecek hallerimizin, Arapları Sünni bir halkın Şiileştirilmek istendiği biçiminde bir paniğe ve gayrete itebileceğini hesaba katmış mıydık? (Arapçada "gayret" ile "kıskançlık" birbirine yakın şeyler imiş zaten, etimolojik olarak.)

Mezhebi asabiyetleri törpüleyecek bir İslami asabiyet örnekliği sunamayışımızın bedeli çok ağır oldu: Bosna halkının İslam'a kazandırılmasını ciddi biçimde riske ettik. Zavallıların kafası allak bullak olmuştu. Halk nezdinde Mücahidler arasındaki en küçük ihtilaf bile denize atılan taş etkisi gösteriyorduysa bu tür canhıraş husumetlerin boğucu etkilerini varın siz hesap edin. Tefrika ve çekişmeler, "devletimizi", "rüzgârımızı" gideriyordu. "Araplar mezhepçiydi, sorun da bundan kaynaklanıyordu!" demek, bizi sığ sularda oyalamaktan başka bir işe yaramayacaktır. Bosna'da mezhebi gerginlik ve husumetin tek sorumlusu Araplar değildi. Madalyonun öteki yüzü de berikine pek benziyordu.

İranlılar; militanlar ve memurlar

İranlılar, mezhepçi propaganda noktasında hiç de tembel değillerdi. Vehhabilik/Selefilik kara propagandasıyla at başı giden bir faaliyetti bu. Selefilerin İngiliz/Amerika ajanı, Suud rejiminin paralı askerleri, Hz. Ali'yi katleden Haricilerin devamı oldukları iddiaları, muhataplarının durumuna göre derece derece işleniyordu. Her İranlının bunları anlatabilecek bir birikime sahip olmasına ilaveten her ekip içinde molla da vardı. Benim yakından tanıdığım molla adayı, çok sempatik, genç bir medrese öğrencisi vardı mesela. Küçük çocukları eğitmekle görevliydi. Molla ise büyük çocukları, yani herkesi. Ben o genç İranlının etrafında onu merakla dinleyen ilkokul seviyesindeki çocuklara Ebu Bekir'in Fedek arazisini nasıl gasp ettiğini, Ömer'in kapıyı acımasızca çarpıp Fatıma'nın karnındaki çocuğu nasıl düşürdüğünü, vecd içinde anlatırken görebiliyordum. Ağlamayı da ihmal etmiyordu bu arada. "İran, orada Şiilik propagandası yapmadı" diyenlere katılıyorum. İranlılar sadece Şiiliği Sünnilikten ayıran her ne var ise onları Bosna'nın üstüne boca ettiler. Bu propaganda sayılmaz. Olsa olsa ilmi/manevi bir irşaddır, değil mi?...

Molla ise camilerde ateşli vaazlar veriyor, din ve ilim adamlarıyla sistemli ilişkiler kuruyor ve tabii, İranlıların başında dini bir rehber olarak bulunuyordu. Oldukça gençti, zekası gözlerinden fışkırıyordu. Müthiş profesyonel bir özgüveni vardı. Muhataplarını bu özgüven ile sarsıyordu. Tartışmanın en netameli anlarında yahut kendi aleyhine ciddi delillerin isabetle sıralandığı anda dahi soğukkanlılığını yitirmiyordu. Daima en etkili hamlesini sona bırakan usta bir satrançcıya benziyordu. Sorun ise şuydu, o ahund elbisesi, sözgelimi Humeyni'de durduğu gibi durmuyordu onda. Bir tiyatro sanatçısı ile kostümü arasındaki ayrıksılık vardı üzerinde. Tavırlarındaki o sarsıcı profesyonel soğukkanlılık da zamanla hep bir oyun tadı vermeye başlıyordu. Belki de genç yaşta böylesine önemli bir mevkiye getirilmenin zorluklarından kaynaklanıyordu bu ayrıksılık ve oyun hali. Şahsi ilişkilerden uzak durma çabası da otoriteyi ve karizmayı koruma kaygısından mı kaynaklanıyordu acaba? Bazen, onun o hiyerarşi kokan elbiselerden ve otoriteden gına gelip üstünü başını atarak "Of be dünya varmış! Evet arkadaşlar, nerede kalmıştık, hadi muhabbet

edelim!" diye koşup geleceğini sanıyordum. Bunu yapabilmesi için yalnızca birkaç yılı varmış gibime geliyordu, şimdi yapmasa bir daha asla yapamayacaktı. Rol ve otorite ise ağırlığına rağmen terk edilmesi zor bir şeydir. Herkesten İmam Gazzali olmasını bekleyemeyiz.

Kamuya açık toplantılarda genel İslami doğruları, devrimci mesajları başarıyla veriyordu, gerek genç molla gerekse de diğer İranlı yetkililer. Kalabalığın nabzını bir kalp damar cerrahı gibi dikkat ve rikkatle tutuyorlardı. Önce rahatlatıyorlar, sonra manevi bir akım veriyorlar, sonra gücü ve örgütlülüğü telkin ediyorlar, sonra da rakip ve hasımlarını kimi zaman ima, kimi zaman ilan ederek kalabalıkta bir taraf olma hissi uyandırıyorlardı. Başarıları göz kamaştırıcıydı. Türkiye'de bu ekiplerle yarışabilecek herhangi bir ideolojik grup olduğunu sanmıyorum. Kitleleri sevk ve idare hususlarında ileri bir ihtisasları olduğu kuşkuya yer bırakmayacak sarahatteydi. Yerel olan ile uzlaşarak onu adım adım kendi istikametine ram etme taktiği, çoğu zaman işe yarıyordu.

Bir defasında bir camide tertipledikleri programı sunan, konuşmaları Arapça ve İngilizce'den Boşnakça'ya tercüme eden kişi, İranlıların bayanlara yönelik faaliyetlerinde istihdam etmeyi başardığı olağanüstü güzellik ve yetkinlikteki Boşnak bir hanımdı. Camide konuşan bir kadını ilk kez görüyordum ama hepsi bu değil; ilahi grubunun yarım dairesi erkeklerden, diğer yarısı da hanımlardan oluşuyordu. Mihrapta hitap eden bir kadın ve erkeklerin arasında bile değil önünde ilahi şakıyan hatunlar... Bir Arap Selefi kardeş bunları görse pat diye düşüp bayılabilirdi. Belki de bu soru hedefleniyordu, bu zorlama yöntemlerle; fark, abartılı tarzlara müracaat edilerek ortaya serilmek isteniyordu. Rakiplerinin işi cidden zordu.

Baş başa görüşmelerimizde İranlılar bize, "Rehber Hamaney'in Bosna'da kendileri için iki şeyi yasakladığını" vurguluyorlardı: "1, halkı Şiileştirmek; 2, mut'a nikahı yapmak'. İkincisine uymadıklarını kesin olarak iddia edemem ancak birincisine uymadıklarına kalıbımı basarım. Buz gibi de Şiileştiriyorlardı. İranlıların bulunduğu her yerde Şii olan birçok genç bulabilirdiniz. "Biz yapmadık, kendileri oldu" diyorlarsa, o başka tabi.

Belli bir kıvama gelen rezervli unsurlar ev sohbetlerine ve derslere alınıyordu. Şimdiden bir sürü halkalar oluşturulmuştu bile. Günün konusu ne olursa olsun, merakları tahrik edilmiş Boşnaklar mezhebi ihtilaflarla ilgili mutlaka birer soru soruyorlardı. Sonrası çocuk oyuncağı idi. Soru ve sorun şudur: Bu sorulara muhatap olan kişi ne yapmalıdır? Soruları cevapsız bırakmak arzulansa bile bu nereye kadar mümkün olacaktır? Kişinin "hak" olduğuna inandığı mezhebini anlatmasından daha tabii ne olabilir? İhtilafları körüklemeyen, karşıt da olsa diğer mezheplere ve mensuplarına kışkırtıcı bir dil kullanmayan İslami bir kimlik imkansız mıdır? Ümmet bunu hiç başaramayacak mıdır? Biz bu ihtilaflı meseleleri konuşmayı yasaklıyorsak bunun en önemli sebebi, bu ihtilafları kışkırtmayacak bir dilin imkansızlığına inanıyor

olmamızdır. Bunun mümkün bir yolu olmalıdır ve bu yolu yürüme cesaret ve kültürüne en fazla sahip olan Türkiye İslamcılığı olduğu halde "Hatt-ı İmam"cılar bu yolu tek şeride indirerek tenhalaştırdılar. Sonra da görüyorsunuz yol trafiğe hepten kapandı.

Neyi tartıştığımızın altını bir kez daha çizmeme izin verin. Şiilerin mezheplerini anlatmalarına engel olmamızı gerektirecek ne bir delilimiz ne de formülümüz olmadığı kanaatindeyim. Şiilerin gittikleri yerlere mezheplerini de götürmeleri tamamen tabii ve meşrudur. Ancak, Arapları/Selefileri mezheplerini yaymak için gelen, asıl dertleri bu olan, mezheplerinde keskin bir Şia karşıtlığı da bulunduğuna göre husumetleri kışkırtan ve gerginliklerden sorumlu olan taraf, yegane taraf olarak lanse etmeye karşı çıkıyorum. Bu bir cürüm ise diyorum, İranlılar bu cürümde Arapları sollamışlardı.

Ümmetin bu meselede ciddi bir tıkanma yaşamasının en önemli sebebi ise Şiilerin, Hz. Ebubekir'i, Hz. Ömer'i en azından eleştirmeden Şiiliği anlatmaları nasıl ki Şiiliği anlatmamak demek ise Selefilerin de kendilerini üreten koşullardan biri olan Şia karşıtlığını dışarıda bırakarak Selefiliği nasıl anlatacakları muammadır. Bu iki akımın doğası gereği karşıtlaştığını ve aralarındaki ilişkinin vahdet ve uhuvvet sınırlarına çekilmesinin son derece zor olduğunu hepimiz görüyor olmalıyız. Bir yanda tekfir etmek için sebep arayan, diğer yanda adeta tekfir edilmek için sebep üreten tutumlar oldukça da vahdet ve uhuvvetin -en azından ümmetin bu iki unsuru arasında- tahakkuk ihtimali çok düşüktür. Şehid Muhammed kardeş, Araplardaki Şia karşıtı savaş potansiyelinin gücü karşısında dehşete kapılmıştı. Ya bir de İranlıların arasında bulunsaydı ne derdi acaba? Şiiler, Selefilerin kendilerine düşman olduklarından daha az düşmanlık beslemiyorlardı Selefilere karşı. Ancak hem tarihsel takiyye alışkanlıkları hem de nüfus/güç dengeleri açısından, bu savaşı kışkırtmayacak kadar zeki ve sabırlıydılar. Şimdi, bu karmaşık yumakları çözmek için kimde mecal kaldıysa lütfen izah etsin: Tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan?..

İranlıların ittifak stratejilerinden biri, Selefiliği ortak tehdit olarak algılayan tasavvufi ekollerin canlandırılması ve desteklenmesi idi. Bazı şeyhlerle üst düzey ve özel görüşmeler yaptıklarına tanık olmuştum. Bu görüşmelerde onlara yönlendirilecek birer tebaa muamelesi yapmıyor, samimi diyaloglar kuruyorlardı. Bu şeyhlerden biriyle İranlı komutanın evinden çıkarken karşılaştık. Onu uğurlayan komutan, otomobile binen şeyhi saygı dolu gözlerle seyrediyor ve bize şöyle mırıldanıyordu -ne zaman mühim bir şey söyleyecek olsa ses tonuna böyle kısık bir ton kazandırmayı irticalen yapıyordu; devrimde görev almış eski bir militanın, o emniyetsiz şartlarda içselleştirdiği eski bir alışkanlık mıydı bu, yoksa takiyye kültürünün basit gündelik izlerinden biri mi?-: "Arkadaşlar, bu çok büyük bir zat. Hali, İran'da filanca zatın hali ile (adını da vermişti ama hatırlayamıyorum) tıpatıp aynı." Komutanın sitayişle bahsettiği

şahsa radikal bir bakış attım: Bana kalırsa adamcağız Alzheimer hastalarına benziyordu.

Buna kullanma denemez. Bu gerçekten bir dayanışma idi. Laikliğe karşı dindarlık, Selefiliğe ve belki de Sünniliğe karşı tasavvuf. İranlılar katiyen rastgele keyfi yöntemler kullanacak insanlara benzemiyordu. Planlılık ve disiplin, en serkeş gözükeninde bile hayli gelişmişti. Hatt-ı İmam diye diye hatları allak bullak edenlerde onların yeteneklerinin esamisi okunmuyordu. Bizimkiler kabuğu almış, özü de çöpe atmışlardı.

İranlıların her ilişkilerinin, şeyhlerle olduğu gibi coşkulu ve saygı esaslı olduğunu söyleyemeyiz. Hiçbir toplumsal aktörün böyle olamayacağı da açıktır. İranlılar, maslahatları/menfaatleri gereği kurdukları ilişkilerde ise büsbütün rasyoneldiler. Muhataplarına bihakkın saygı duyuyorlardı ve muhataplarının niyeti ve seviyesi ne olursa olsun, saygı ile karşılanmayı biliyorlardı. Tahammülleri etkileyiciydi. Şimdi kalkıp şu budalaya tokadı aşkedecek dediğimiz anlarda bile söyleyeceklerini en narin bir tarzda söylüyor, adama haddini bildirme işini zamanın sakin omuzlarına bırakıyorlardı. Komutanlar, hakiki birer diplomattılar. Profesyoneldiler. Tüm ilişki ve tavırlarında uzun erimli stratejileri olan bir devletin, derin ve güçlü çelik çekirdeği olmanın verdiği bir kudret ve metanet vardı.

Her şey, sanki olması gerektiği gibi oluyormuşçasına rahattılar. Çünkü herkes görevini bir saat düzeni içinde yapıyordu. Aksamalar olduğunda, o saati nasıl onaracağını çok iyi bilen maharetli ustaları vardı. Algıda seçicilik gereği çok dikkat etmeme rağmen aralarında en küçük bir niza, cidal, hoşnutsuzluk görmedim. Bu uyum, biz Türkiyelilerin isyan edeceği bir şeydir. Bizim niza, cidal, hoşnutsuzlarımızın kaçta kaçı sahici gerekçelere yaslanır ki? Sahicisi yoksa muradımıza nail olacağımız uyduruk gerekçeler icat etmekte üstümüze yoktur. Belki biz de devrim-devlet aşamalarından sonra şu adamlar gibi olmaya muvaffak olabiliriz; çıkmamış candan ümit kesilmez. Ancak şu aleniydi: Ümmetin bu ileri unsurlarına göre biz, sivilceleri ve buhranlarıyla boğuşan, geçimsiz ergenler seviyesindeydik. En iyilerimiz bile öyleydi, sivilcesiz ve buhransız gözükseler de.

İranlıların lideri olan o muhteremi size mutlaka anlatmalıyım. Generaldi. Lübnan Hizbullahının teşkilatlanmasına emek vermişti. Irak Savaşı'nda kent düşürmüş, şöhretli bir askerdi. Yaşam öyküsünden düzinelerce film, bir o kadar da roman çıkartılabilirdi. Devrimde aktif görevler almış, işkencelerden geçmiş, tutuklanmış, devrimden sonra ordu kademelerinde süratle yükselmiş. Tüm bunları bir çırpıda ve kendi ağzından öğrenmiyordunuz tabi. Doğrusu bunları da birer efsane havası yayarak anlatıyor değillerdi. İran, gerek devrimde gerek cenkte, büyük, çok büyük kahramanlar çıkarmıştı hakikaten. Kahramanlığı sıradanlaştırmış olmaları, bununla da ilintili olabilirdi. “Kudretli bir paşa” ile oturup kalkıyordunuz ama asla kendinize bir statü dayatmasında bulunulmuyordu. Bizim buralarda bir uzman çavuşla bile kaprislerine

katlanmak zorunda kalmadan iki dakika geçiremezdiniz oysa. Bu, İslam'ın "rical"e kazandırdıklarındandı. Bunda elbette, İran'ın bir şiirden farksız estetik medeniyetinin izleri de olsa gerekti.

Evine her gidişinizde yüzünden eksik etmediği bir tebessüm ve samimi bir misafirperverlikle karşılanıyordunuz. İçeride kim olursa olsun, hangi önemli konu konuşuluyorsa konuşulsun, mutlaka ayağa kalkar ve kollarını babacan bir sevecenlikle uzatarak size doğru yürürdü. Sanki o da sizi bekliyormuş, orada olanlara daha şimdi sizden söz ediyormuş gibi taptaze bir duyarlılıkla, üç kez sımsıkı bir musafaha ile kucaklardı sizi. En yüksek rütbeli o idi ve en mütevazı da o idi. Kırkını devirmiş olmasına rağmen atomikti; ha desen, her şeyi bırakıp ölümüne gelecekmiş gibiydi, daima hazırlıklı idi sanki. Zaten onun markasındaki insanları ayakta tutan bu militan dinamizm idi. Onlar, devrim ve kavgayı geçmişte yaşanıp bitmiş bir anı olarak göremiyorlardı. Savaşmak, savaşmak ve yine savaşmak... Onların hayatının en kutsal, en doyurucu, en yeri doldurulmaz eylemiydi. Yokuşa akan kanları, onların daima delikanlı diriliğinde olmasını sağlıyordu. Çünkü o, Mustafa Çamran mektebinde yetişmiş bir devrimciydi. Ben onun "evrensel düşünen", dünya Müslümanları için ümmet bilinciyle gönülden dertlenen, gerçek bir inkılabi olduğuna şahidim. Hatt-ı İmam bu ise, yani ümmetin evrensel kardeşliği uğruna kesintisiz bir halk devrimi için nefer olmak ise ne güzeldi. Böyle bir adamı yetiştiren mektep itikadi, fıkhi tartışmalarda harcanamayacak, dışlanamayacak kadar mühim ve muazzam dersler verebilirdi.

O gün, başka bir şehirdeki randevusuna gidecekti. Ertesi gün "Ğadir-i Hum" idi ve Şiiler için kutsaldı. (Komutanlardan biri, Ğadir-i Hum bayramını Türkiye'de nasıl kutladığımızı sordu. Önce ben soruya şaşırdım, sonra da o cevaba şaşırdı. İkimiz de sınırlarımızın bu şekilde hazırlıksız yoklanmasından rahatsız olmuştuk.) Yola çıkmadan evvel, İran'daki ailesini uydu telefonundan aradı. Çocuklarıyla konuşmuş olmanın sevinci vardı ama buruktu. Çocuklarına çok yakında İran'a döneceğini müjdelemiş ve onlardan biri de, "Baba! Eğer gelirsen seni bir iple bahçemizdeki ağaçlardan birine bağlayacağım ki bir daha bizi bırakıp bir yere gidemeyesin!" demiş. Yıllardır evli olmasına rağmen evinde yalnızca birkaç ay kalabildiğini biraz kırılgan bir sesle söyledi. Gözleri buğulanmıştı. İranlı inkılabilerin en sevdiğim yönlerinden biri de işte buydu. Kalpleri ile gözleri arasında temiz bir yol vardı ve yalnızken yahut kalabalıkken o yolda yürümekten sakınmıyorlardı. Çok içlenmiştim. Bir gün çocuklarım olur ve beni de böyle kalp ile göz arasındaki yollarda yapayalnız bırakırlar mı diye düşünmüş ve karşımdaki bu anıtsal adam gibi bir ömür yaşayıp ihtiyarlama ihtimalimi, alınyazıma sormuştum. Her zamankinden daha bir muhabbetle kucakladı bizleri. Hepimize güzel sözler söyledi ve son yolculuğuna çıkacağı arabasına binerek uzaklaştı.

Birkaç saat sonra yolda pusuya düşürüldüğü haberi geldiğinde Allah biliyor ki bunun Arapların yaptığı bir iş olabileceğini düşünmüştük hepimiz. Ortam bu tür provakatif eylemler için cezbediciydi. Muhtemelen kuklacı da bunu hedeflemişti. Şok olmuştuk. Öyle bir adamın böyle bir ölümle... Ona ölümü hiç yakıştıramıyordum. Bunun yalanlanan kötü haberlerden biri olmasını, bari yaralı falan olduğunu, hastaneye kaldırıldığını, yakında iyileşip geleceğini, çoktan hak ettiği izinle memleketine çocuklarının yanına dönebileceğini söyleselerdi, ne olurdu? Deselerdi ki, Ağa İran'a gitmiş ve çocukları, onu bahçelerindeki ağaca bağladıkları için bir daha gelemeyecekmiş...

Çapraz ateşe almışlar; onu ve koruması, efendi, gariban, güzel Boşnak Muhammed'i. İlk ateşe Ağa, yanındaki Akreple karşılık vermiş ve saldırganlardan birini yaralamayı başarmış. Sadece birkaç saniye kazanabileceği şartlar olsa orada hepsini haklayabileceğine eminim. Hepsi kaçmış ama yaralı saldırgan, hastanede polisin eline düşmüş. Bosna için bu bir skandaldı. Üst düzey bir İranlının katillerini bulmak, Bosna Hükümeti ve polisi için savsaklanamaz bir görevdi. Yaralı köpeği konuşturmuş polis. Hırvat bir grupmuş tetiği çekenler. Amerikan vatandaşlığı ve hayatlarını kurtaracak bir para vaadi karşılığında, kuklacıya iplerini teslim etmişler. Aklıma Ağa'nın, jeneratörlerini çalan hırsızları yakalanmalarından sonra affedişi geldi. Şimdi burada olsa o yaralıyı da affeder miydi? Ali'nin, İbn Mülcem'e sütünün yarısını göndermesi gibi kişisel olarak bağışlar mıydı onu? Aynı zamanda ilkesel davranıp kısasın tatbikini de ister miydi? Ey, ömrünü mustazaflar uğruna kavgaya vermiş şehid-i İslam! Ben ümit ediyorum ki, "razı olmuş ve razı olunmuşlardan"sındır. Çünkü bu dünyada, o itminanını yaşayarak Rabbine vardın. Ben şahidim ki, sen güzel bir Müslüman, güzel bir ağabeydin. Rab, seni ve Çamran'ın pak yoldaşlarını Firdevs ve Adn cennetlerinde dinlendirsin. Dilerim, o bahçelerde çocuklarınla ağaçların gölgeliklerinde ebediyen birlikte yaşarsınız.

Ağacan'ın bıraktığı boşluk ürküntü vericiydi. Evlatlık alan aile büyüğü öldükten sonra, bakanı kalmayan evlatlık gibi hissediyordum kendimi. Sığıntı olmak başlı başına onur kırıcıydı zaten. Kırılan onurumuzu onaran Ağacan da yoktu artık. Diğer İranlılar da oldukça medeni davranıyorlardı, fakat sözün gelişi Ağacan'ın kıtlıktan ötürü günlük on adet alabildiği sigarasını bizimle bölüşürken gösterdiği sıcaklığı diğerlerinden beklemek, boş bir beklenti olacaktı.

İranlılar, Araplardan farklı olarak Bosna'nın hemen her yerine yayılmışlardı. Nerelerde olduklarını ancak yolunuz oralara düştüğünde öğrenebiliyordunuz. Orta Bosna'dan Saraybosna'ya sıkıntılı bir yolculuk yapmak zorunda kaldığımızda, uğradığımız her yerde gerçekten insanı imrendiren ilişkiler ve alt yapılar kurduklarını görebiliyorduk. Gittiğimiz birçok irili ufaklı şehirde kamp çalışmaları yapıyor ve yüzlerce Boşnak'a askeri eğitim veriyorlardı. Eğitim komutanlarının en genci, yirmili yaşlarının ortalarındaydı, çoğunluk ise orta yaşı aşmış olgun adamlardı.

İçlerinde Ağacan'ı anımsatan asalet ve meziyette çok güzel insanlar vardı. Yüzleri, bakışları, halleri hayata nasıl baktıklarını ziyadesiyle özetliyordu. Bunlar hayatlarını inandıkları davaya vakfeden serdengeçtilerdi. Statüler, makamlar vs. umurlarında değildi. Hala devrimin coşkusunu yaşayan, düşmana atacağı molotofları hazırlayan, genç sıra neferleri gibiydiler. Saddam'a karşı sürdürülen savaşta yüz binlerce kardeşlerinin ölümünden sonra dünyanın bağlanılmaya, sevdalanılmaya değmeyecek, süfli bir yer olduğunu dolayımsız idrak eden, derviş meşrep bir hüzne sahip, ıstıraplı tiplerdi. Hallerinde ne şımarıklık vardı ne de somurtkanlık. Büyük mücahidlerin tamamında gördüğüm, ancak nurani bir lütuf olarak tanımlanabilecek doğal, organik, canlı bir dengeleri vardı. Bireysel korku ve beklentileri aşmak, bu tekamül yolunun yalnızca başlangıcıydı. Geçilecek daha çok menzil vardı. İşte Ağacan ve o birkaç komutan, bu yolda hayli mesafe almış, devrimin çilekeş işçileri ve zorlu savaşın mütevazı ustalarıydılar. Hala devrimciydiler. Devlet olgusuna hala pek alışamamışlardı. Memurluk? Hayır, onlar memur psikolojisine değil, militan psikolojisine sahiptiler. Renkliliklerine, heyecanlarına, dostluklarına anbean yansıyan bir psikolojiydi bu.

İranlı yetkililerin hepsi için bunları söyleyemeyişim, dikkatinizi çekmiştir. Evet, çoğu memurdu. Militanlığın ve devrimciliğin heyecanlı havasından epeyce uzaktılar. Her şeye bir iş olarak bakan, tutkusuz birer memurdular. Heyecanlanmamak için özel tedbirler mi alıyorlar diye düşünmeden edemezdiniz. Hepsinin çok net bir standardı vardı ve hiçbir sürprizle karşılaşmazdınız. Devletin bekası adına yapamayacağı şey olmayan, bizdeki iş bitirici memurlara benziyorlardı, hepsi o kadar. Sizinle ne şehid komutanın ne de diğer, övgülerimin eksik kaldığı ağacanların kaynaştığı gibi asla kaynaşmazlardı. Arada daima bir sınır -ulusal sınırları direkt yansıtan bir sınırdı bu-, risk almaya tenezzül etmeyecekleri bir güvensizlik -mezhebi farkların bilinçli ve çoğu bilinçsiz yansımasıydı bu-, statülerin vurgusu vardı -siz başarısız ve problemli birer artıktınız, onlarsa...-

Savaşın pat durumuna geldiği, yabancıların değişik sebeplerle grup grup Bosna'yı terk etmeye başladığı bir evrede gitme kararı alan bir grup Türk/iyeliye, ben de katılmıştım. Bir kısmı evlenmiş ve hanımlarını da ülkelerine götürmek üzere yollara revan olmuşlardı. Yanlarında getirdikleri paralar suyunu çoktan çekmiş, dışarıdan yardım alınmasını Hırvatlar başarıyla engelledikleri için de beş parasız kalmışlardı. Geriye bir tek yol kalıyordu: Ellerinde kalan mühimmatı satmak. Bu, yaralayıcı bir şeydi ama başka seçenek de yoktu. Boşnaklara satmak istemiyorlardı, mücahidlerin imajını zedeleyecek bu tavırdan sakınıyorlardı. Arapların mühimmat gibi bir sıkıntıları yoktu ve üstelik onlar da Hırvat blokajından ötürü ciddi mali sorunlar yaşıyorlardı. Elde kalan son adres, İranlılardı. Bizatihi Rafsancani'nin Hırvat lider Tudjman'a verdiği büyük rüşvetlerle Hırvatları bağladıkları için para sıkıntısı en az çeken de İranlılardı.

Kardeşler İranlılarla görüşmek için bir kardeşle beni gönderdiler. Çünkü aylarca adamlarla kalmıştım ve ilişkilerim oldukça iyiydi. Durumu onlara çekingenlikle ve

nezaketle anlattık. Büyükçe bir timi donatmaya fazlasıyla yetecek silah ve mühimmat verecektik, karşılığında da en düşük hesaplamalarımıza göre minimum 8 bin dolar istiyorduk. Değişik yerlerden de soruşturarak talebimizin olağanüstü düşük bir rakam olduğuna hükmetmiştik. Malların listesine bakan İranlı komutan, hevesini bastırmakta zorlanarak, "Bizim aslında ihtiyacımız yok ama mademki sıkıntıdasınız, yardımcı olalım" havalarındaydı. Bizden rakam istedi, biz de onlardan istedik. Utancımız ve saygımızdan, herhangi bir rakam telaffuz edebilecek değildik. Ben giderken, her ne verirlerse versinler kabul etmemizi, pazarlığa girmemizin şık olmayacağını savunuyordum. Çünkü, diyordum, durumumuzu biliyorlar, en azından bizim asgari talebimizi karşılayacaklardır. Ben aslında daha büyük bir beklenti içindeydim ama çıtayı arkadaşların yanında kasten düşük tutmuştum. Nihayet, bizim bir rakam veremeyeceğimizi ve ne deseler pazarlık yapmayacağımızı anlayınca, kısık sesle yaptıkları Farsça müzakereden sonra bize döndüler ve: "Bin beş yüz-iki bin dolar!" dediler. Başımızdan aşağıya kaynar sular dökülmüştü. İçinde üç ciddi yaralının, hamile gelinlerin de bulunduğu, aylarca bu parayla idare etmek zorunda kalacak olan, yardım alabileceği bir tek merci olmayan bu insanlara önerilen rakam buydu. Çıtamı yerden alıp perişan halde arkadaşla beraber oradan ayrıldık.

Bu hareket, birçok arkadaşın sinirden ağlamasına sebep oldu. İran'ı, İranlıları hiç hazzetmemiş bazı arkadaşlar da bu olay üzerinden siyasi/mezhebi ibretler çıkaran sıkıcı nutuklar atmaya başladılar. Benimse kaynar sulardan haşlanan başım durmadan "flash back" yapıyordu.

Ben, bu memur tipli komutanla birçok yere beraber gitmiştim. Paraları nasıl bonkörce harcadıklarına müteaddit defalar şahit olmuştum. Prensipleri şuydu: Kazanacaksan parayı dert etme. Kazanmaları gereken işlevsel unsurlara ciddi yatırım yapıyorlardı, cimri oldukları asla söylenemezdi. Hesaplı, iyi tacirler oldukları ise su götürmezdi. Her kitle faaliyetine bizi de götürürlerdi. Sargılarımdan yaralı olduğum aşikar oluğundan, bu Boşnak halkın ilgisini çekerdi. Türk olduğumu öğrendiklerinde ise bu ilgi, insanı gönendiren açık bir sevgi gösterisine dönüşürdü. İranlılar da onların yanında bize, küçük kardeşleriymişiz gibi hem sevgi hem de himaye yansıtan bir tarzda davranırlardı. Şimdi en gerekli olduğu anda o sevgi ve himaye nereye kaybolmuştu? Ben ve diğer Türk kardeşler, İranlılar için kitleleşme, doğallaşma, meşrulaşma maksadıyla kullandıkları, kendilerini Boşnak halka kolaylıkla ulaştıracak birer köprübaşı mıydık yalnızca? Kıymetimiz, bununla mı kayıtlıydı? Gittiğimiz her yere Humeyni/Hamaney resimleri yapıştırmamıza ön ayak olan, kraldan çok kralcı o büyük teşkilatçılar, gidip bir baksalardı ki, İranlılar hiç onlar gibi bu resim işine ağırlık veriyorlar mıydı? Arabalarımızın egzozlarına bile bu resimleri yapıştırmaya hevesli olan ağabeylerimiz gidip bir görselerdi, İranlıların Bosna halkına kendilerini nasıl tedricen, merhale merhale takdim ettiklerini.

Hastanede yataklarımızın başına bu resimlerden yapıştıran adam, şu bizi at pazarlığına muhtaç eden memurdan başkası değildi. Fakat Boşnaklarla beraber, düşman hattının haritasını çıkarmak için keşif yaparken yaralanan bir İranlının ziyaretine gittiğimizde ne yatağında ne kitaplarının üzerinde ne de başka bir yerde o resimlerden yoktu. Bizim yataklarımızın alnına bu resimleri yapıştırmaya bu kadar arzulu olan memur, kendi arkadaşının, kendilerinin yataklarına yapıştırmakta niye bu kadar arzusuzdu? İşte bunda bir çapanoğlu var: Gözlemlerime göre İranlıların, bu resim ve benzeri işleri ağırdan almalarına sebep olan şey, bizim hafif meşrep bir hoppalıkla onların ameleliğini zaten yapıyor oluşumuzdu. Adeta onların gençlik teşkilatı gibi bir pozisyona indirgenmiştik, buna gönüllü davranmıştık. Silahlarımızı satın alırken kârını maksimize etmekten başka hiçbir şey düşünmeyen şu adam ve ekibi mi bizi seviyor ve himaye ediyordu? Biz, onlar için sadece dekoratif birer malzeme idik. Kullanılmıştık ve buradan şimdi gidiyorsak eğer, en azından o birim için, hiçbir işlevselliğimiz yani kıymetimiz de yoktu.

Bekleme lüksümüz kalmamıştı, arkadaşlar birkaç gün sonra son bir görüşme için beni bu sefer tek başıma gönderdiler. Direnmem manasızdı, gitmeliydim. Hayatımın en berbat dakikalarından birini yaşayacağım o görüşmede, ben durumun trajik insani boyutlarını bir kez daha anlatmayı deneyip fiyatı artırmalarını, yine nezaketle rica ettim. Az kalsın, beni tekme tokat dövecekti. O hiç kimselerden -hatta kendisine tehditkar bakışlarla bakan Araplardan bile- esirgenmeyen diplomatik serinkanlılıktan eser yoktu. "Kendilerine aptal muamelesi yaptığımızı, sinirlerini bozduğumuzu, başkalarının olsa asla vermeyeceği bir rakamı önerdiğini, ya kabul edip silahları bırakıp gitmemizi ya da bu konuyu bir daha açmamamızı" taşkın bir öfkeyle anlattı. Haklıydı. Bundan aylar evvel bu adam, beni hastanede ziyarete geldiğinde yatağımın başına Humeyni resmini asarken ucuza gitmiştik. Şimdi de silahlarımız ucuza gidecekti.

Araplar; ölmek üzere gelen Selefiler

Bazı cephe faaliyetlerinde Araplarla bulunmuştum. Güven veren tarzları, bana her şeyi bir yana koyup tereddütsüzce bu adamları sevmemi öğütlüyordu. Bense usuli endişelerle hala çekinceli olmaya devam ediyordum. Hissiyatımla fikriyatımı birbirine karıştırmamak niyetindeydim. Ama cephe şartlarındaki paylaşımlar, silah arkadaşlığının verdiği duygudaşlık, mesafeleri anlamsızlaştıran yakınlaşmalara vesile oluyordu. Cephedeki sıcak ilişkilerin eritemeyeceği çok az teorik buzdağı vardır. Din telakkilerinden soyutlayıp baktığımda içimde derin bir gönüldaşlık ve kardeşlik heyecanının olduğunu söylememe, bilmem gerek var mı?
Ümmetin vahdeti adına dövüşmeye gelmiştim, ihtilaflar için değil. Yine de Arapların dini anlama ve yaşama yöntemlerine nitelikli bir kuşkuculukla bakmaktan kendimi alamıyordum. Çünkü "Kur'an merkezli" bir kültürden geliyordum ve Türkiye'deki Selefi çevrelerle yaptığımız tartışmalardan çok sayıda önyargı edinmiştim. Sadece bazı tefsir

ve te'vil meselelerinde değil sünnet meselesinde de Arap/Selefi mantığına oldukça zıt bir noktadaydım.

Epeyce hadis usulü okumuştum ama hadis birikimim yok denecek kadar azdı. Gerçi tüm arkadaşlar benden farklı değillerdi. Tarih felsefesi ve usulü hakkında tüm literatürü okumuş ve fakat bir tek tarih kitabı okuma zahmetine katlanmamış insanlara nasıl da benziyorduk. Hadisi gerçekten bilmiyorduk ama Arapların hadise bu kadar ağırlık veren, neredeyse onu merkeze koyan yaklaşımları, bende büyük bir soğukluğa sebep oluyordu. Hadis deyince hepimiz dururduk fakat onların duruşu "tartışma bitmiştir" manasında iken, benimki ise "Evet, bu hadisi tartışmalıyız" manasına gelmekteydi. Sahihliği doğal olarak kuşkulu bir kaynağı, neredeyse Kuran'la eşitleyen bir mantık ya da pratik tutum beni çıldırtmaya yeterdi.

Arapların temsil ettiğini düşündüğüm İslam yorumuna hiç de sempatiyle bakmıyordum. Sünniliği de Şiiliği de doğrularıyla beraber yanlışları da olan birer tarihsel veri olarak telakki ediyordum. Kendimi ne Sünni ne de Şii olarak tanımlıyordum, üst kimlik olarak daima, "Müslüman ismi"ni öne çıkaran tutum bana en doğrusu gözüküyordu. Arapların bu hususta tahmin edemeyeceğim kadar net olduklarını, biraz da şaşırarak müşahede ettim. Birileri onlara Vehhabi demekte çok aceleci ve hevesli davransalar da onlar bu ismin olumsuz çağrışımlarından sakınmak için bile olsa kendilerini Vehhabi olarak tanımlamıyor, tanıtmıyorlardı. "Hayır Vehhabi değiliz" tavrı, ağız birliği etmişçesine hepsinde vardı. Şayet ısrarla mezhepleri sorulacak olursa bu sorudan da kaçmaya çalışır fakat cevap verme zarureti duyarlarsa da "Biz Selefiyiz" derlerdi.

Bu tür tutum benzerliklerine rağmen Araplarda tasvip edemeyeceğim şeyler de vardı. Mesela nasih/mensuh gibi Kur'an'ın anlaşılmasında sorun teşkil eden hususlarda farklı düşünüyorduk. Son gelen ayetlerin, öncekileri hükmen ortadan kaldırdığı biçimindeki bir okuma, fiilen Kur'an'ı eksiltme ve çelişkili bir kitap olarak görmek gibi sapmalar içeriyordu, en azından ciddi bir savrulma tehlikesi barındırıyordu. Halbuki şartlar avdet ettiğinde önceki hükmün de geçerli olduğunu kabul eden esnek bir tavır, bizi bir dizi teorik çelişki ve izdihamdan da koruyabilirdi.

Ben Arap kardeşlerde bu konuda olduğu gibi diğer konularda da bu esnekliği göremiyordum. Dini bidatlerden arındırma adına yola çıkmışlardı ama sonradan tedvin edilmiş olan hadislerde de birçok bidat unsuru olabileceğini belirgin biçimde hesaba katmıyorlardı. Bilimselliğe ve tutarlılığa aykırı bulduğum bu yaklaşımları aynı zamanda mevcut bidatleri eleştirirken sergiledikleri cesaretleri hakkında da kuşkuya kapılmama sebep oluyordu. Dini basitleştirme adına yola çıktıkları anlaşılıyordu fakat sadeleştirmelerine rağmen kolaylaştırdıkları söylenemezdi. Arapların bulundukları her yerde "Haram! Haram!" demek için özel bir algıda seçiciliğe sahip oldukları bana göre kesindi ve bu beni verem ediyordu. İslam hukukunda ibaha esasken bu insanlar hayata bakarken mubah yerine haram'ı esas alıyorlardı. Müdahalecilikleri, bana çok bezdirici

gözüküyordu. Tedricilikten uzak, hükmü zahiren ve virgülüne kadar, olduğu gibi uygulama katılıkları da bu adamların hayatın değişkenliğine direnecek ve uyum sağlayacak bir yapı inşa edebileceklerine dair hiçbir güven vermiyordu.

Bazı tespitlerim gerçekten gözleme dayanmakla beraber birçoğu önceden edindiğim önyargıların prizmasından kırılıp yansıyor da olabilirdi. Beni Araplardan uzak tutan asli sebepler bunlar değildi. Bu konularda farklı düşündüğüm insanlarla arkadaşlık edecek kadar esnektim ve hakikaten Müslümanların hangi mezhepten olurlarsa olsunlar birbirleriyle Müslümanca medenice konuşabilmeleri gerektiğine inanıyordum. Araplara katılmayışımın en büyük sebebi tekfircilikleri idi. Şiileri ve hele hele İmam Humeyni'yi tekfir ettiklerini duymam, beni onlardan soğutmak için fazlasıyla yeterdi. -Bazıları gibi resim fetişisti olmasam da- Humeyni'ye büyük bir sempati ve saygı duyuyordum. Görkemli bir çığır açtığı tartışılmazdı. Bir türlü yol alamayan İslami grupların, onun hareketinden alacakları çok dersler vardı. Peygamberi bir hayat yaşamıştı, öyle mütevazı, öyle temiz ve asil. Müslümanların evrensel kardeşliği için Şia içinde -düşük yoğunluklu da olsa- bazı hesaplaşmalara girmişti. Kudüs ve Filistin meselesini İslami hareketlerin temel meselesi olarak almalarını telkin etmiş, bunu ülkesindeki genç inkılabilere kazandırmıştı. Onun bir Müslüman olarak erdem ve verimleri tartışılmazdı bence.

Nasıl olur da tarihin en büyük halk devrimlerinden birine önderlik etmiş bir şahsiyet bir çırpıda çöpe atılabilirdi? Ben değil Humeyni'yi, Castro'yu bile -küfrü kati olsa bile, hasımlaşmak biçiminde- harcayamayacağımızı düşünüyorum. En azından müttefikimiz olduğunu vurgulayarak eleştirebilirdik. Bu zaviyeden bakınca Arapların İran ve Şiilik düşmanlıklarının altında Arap rejimlerinin hatta Amerika ve İsrail'in manipülasyonları olabileceği görüşlerini de dikkate alıyordum ve kuşkucu tavrımı sürdürmekte bir beis görmüyordum.

Ayrıca müzik ve sigara yasağı da beni Araplardan soğutuyordu. Müzik dinlemeyi gerçekten seviyordum ve Arapların bazı senedi ve delaleti kuşkulu hadislerden hareketle haram koyma yetkisini kendilerinde bulmalarına itiraz ediyordum. Hiçbir doyurucu açıklama da alamadığım için bunu bir tür dayatma olarak algılıyor ve muhalefet ediyordum. Müzik yasağının ayetlere dayandığı fikrini ve bunun kanıtlarını/yorumlarını daha sonra işitecektim. Şu, yan ranzadaki Mısırlı yaralı, yaralarından çok dışarıdan gelen müzik seslerinden acı çekiyormuş gözüküyordu. "Müzika! Müzika... Cidden problem, ya ahi!" deyip duruyordu. Kulaklarına tıkaç tıkayıp uyuyor ya da volkmen dinliyordu. Arkadaşları, canı sıkılmasın diye ve galiba odaya gelen gidenler için propaganda amaçlı olarak video getirdiler. Daha sonra Abdullah Azam olduğunu öğrendiğim şu adam, Mısırlının ve diğer Arapların haline bakılırsa pek etkileyici şeyler anlatıyordu. Gel gör ki bunlardan etkilenmeyecek bir koruyucu mantoya bürünmüştüm. Selefi etkilere karşı savunma kalkanlarım hiç de zayıf sayılmazdı.

Sigara yasağı ise metazori bir yasak değildi. Ancak iki de bir de "Haram ya ahi, haram!" demeleri sigaradan alacağınız tüm keyfi kaçırmaya yeterdi. Bıkıp usanmadan yaptıkları telkinlere rağmen sigara içmeye devam eden kardeşler vardı, hatta Şehid Hamza gibi tiryaki Araplar da vardı. Belki de Araplardan ayrılışının sebeplerinden biri bu idi. Avrupa'da yaşayan cıva gibi bir Müslüman'ı sigara içiyor diye gözden çıkaran bir mantık... İşte beni isyan ettiren bu idi. Değil sigara, içki bile içiyor olsa onu bize kardeş eden akidevi ve ahlaki özü öne çıkartmalıydık. Araplar bu tutumdan da çok uzak görünüyorlardı.

Bir Arap'tan dinlediğim bir hikayeyi anlatayım size: Operasyona giden bir kamyonun arkasında Araplar, Türkler ve Boşnaklar bulunmaktadır. Türk ve Boşnak, birer sigara çıkarıp yakarlar. Bunu gören Arap, "Haram ya ahi! (Haram ey kardeş!)" der. Türk, sigarasını biraz saklayarak "Leyse haram ya ahi, mekruh! (Haram değil ey kardeş, mekruh!") der. Boşnak ise, tartışmanın akışından memnun gözükerek gayet rahat, "Leyse mekruh ya ahi, helal!" der. Türklerle de Boşnaklarla da işlerinin kolay olmadığının farkındaydı Araplar.

Daha önce Afganistan'da bulunmuş bir Arap kardeşin dediğine göre Araplar Afganistan'daki tutumlarından birçoğunu Bosna'ya taşımamışlardı. Orada halka karşı daha yasakçı ve dayatmacı olduklarını söylüyordu. Burada ise daha ziyade davet ve tavsiye çizgisinde bir tutum izliyorlar, kabalıktan uzak olmaya özen gösteriyorlardı. Bu, iki şeyi gösteriyor olsa gerek: Birincisi, Bosna, Afganistan değildi ve olamazdı. İkincisi, Araplar, statik değildiler, imajlarının aksine, ciddi bir değişim ve özeleştiri istidadına ve mekanizmasına sahiptiler. Katıydılar evet ama bir cismin katı olması bir sorun olabilir, o cismin kafanıza çarpıp durması ise daha farklı ve galiba daha büyük bir sorundur.

Kavmiyetçilikten nefret etmeme rağmen Araplara bakışımda ciddi bazı kavmiyetçi önyargıların etkisi olduğunu, enikonu olmasa da fark edebiliyordum. "Kirli Arap" imajı bunlardan biriydi mesela. Karşınızdaki Arap, son derece temiz elbiseler içinde ve gayet şık olsa bile onun kirli olduğunu fısıldayıp duran bir şey vardı idrakinizde. Ya da "kafalarının pek basmadığı" biçimindeki yargı, frekansları bozan bir fonksiyon görüyordu. Bu, ırkçı propagandaların kulaklarımızdaki kirli yankısından başka ne olabilirdi? Ya da "Bizi arkamızdan vuran kalleş Araplar" söylemi, beni Araplardan soğutan psikolojik süreçleri ne kadar etkiliyordu acaba? Bu etkilerden masun kalan kaç tane Türk ya da Kürt vardır, parmak kaldırsın. Arapların komutasında olan arkadaşlara sondaj yaptığınızda onlarda da bilinç ile bilinçaltı çatışmasını görebilirdiniz. Her birimiz ırkçı tezgahlardan geçirilmiştik. Bizim Bosna'da denediğimiz şey, yüz yıldır resmen yıkılmış ümmet gerçeğini yeniden yaşama denemesi ve bunun kargaşası olarak da ele alınabilir. Ümmet katledilmişti, bizimle küllerinden dirilmeye çabalıyordu. Büyük psikolojik bariyerleri aşmak zorunda kalmaksızın ümmet gerçeğine hayatiyet kazandırmak imkansızdı. Bunu yapabilmek için de her şeyden önce bu psikolojik bariyerlerin ayırdında olmak gerekirdi.

Peki, Araplar bu bariyerlerin ne kadar farkındaydılar ve ne kadar aşabilmişlerdi? Onların da bizim gibi ırkçı tezgahtan geçtiği kesindi. Üstelik onlar, Peygamberin Arap olmasından kaynaklanan, aşılması hayli zor gizli bir tuzakla da yüz yüzeydiler. Dinin sahipleri olmak gibi bazı Emevi patentli tavırlar, bunun bir süreği sayılabilirdi. Türklerle ilgili olarak ise aşılması iyice zor birçok bariyerin olduğunu ne kadar biliyorduk? Türklerin Yecüc Mecüc olduğunu haber veren bazı uyduruk hadisler, bize "Türk büyüğü" olarak tanıtılan Gazzali'nin kitaplarında bile geçebiliyorsa vay anam vay. Moğollar ile, Arap dünyasının işgali, sömürüsü ve geriletilmesi ile özdeşleştirilen Türk ve Osmanlı imajının, bir Arap'ın bize yaklaşımını sakatlamayacağını söylemek fazla iyimserlik olur. Araplara karşı Türkçü tahkir ve tahrikin simetrisinde ciddi bir Arapçı yapı elbette vardı ve biz bunlara rağmen burada idik. Buna rağmen kardeşler olmayı, buna rağmen ümmet olmayı yeniden deniyorduk.

Arapların Türklerle ilişkilerindeki bazı çarpık tavırlarının müsebbibi kimi zaman tamamen bizlerdik. Arapları dinin sahibi havalarına sokan, bizim toy davranışlarımızdı. Boşnaklar bizi nasıl abartıyorlarsa biz de Arapları abartıyorduk. Kimin kafasına bir soru takılsa cevabını Arapların yanında arıyordu. Biri bir tartışmada Araplardan işittiği bir sözü nihai delil babından sunabilirdi. Bizim ilmi yetersizliklerimiz onları muallim moduna sokuyordu. Kimi kardeşler de kendisiyle birebir ilgilenilmesinin ayrıcalığını yaşamak güdüsüyle bu gecikmiş öğrencilik işini abartıyorlardı. Kimi kardeşler ise kendi aramızda bulamadıkları ruhani ortamı ve sıcaklığı teneffüs etmek için Arapların yanına talebe edalarıyla sokuluyorlardı.

Arapların bize tepeden baktıklarını düşünüp ne kadar sinirlensem de kendimi onların yerine koyduğumda diyorum ki ben de olsam başka nasıl davranabilirdim ki? Laubali, lakayt, külhani, vasıfsız, gürültülü, çalkantılı bir sürü insanın fink attığı bir topluluk... Bir "cemadat"... Böyle bir imaj karşısında Arapların yaptığı gibi mesafeli olmak ve nasihat edip geçmek belki de en doğrusuydu. Şunu büyük bir itminanla iddia ediyorum ki şayet Araplarla oturup doğrularını anlatacak ilmi, ahlaki, tecrübi donanımı olan bir tanecik adamımız olsa idi, Araplarla ilişkimiz baştan ayağa farklı olurdu. İcraatımız ne olursa olsun temsil kudretine sahip hiçbir donanımlı adamımız yoktu. Pek çok erdeme sahip pek çok kardeş vardı ama müttefiklerimizle saygın ilişkiler kurabilecek, lider yetkinliğinden uzaktı hepsi.

Araplarda ise durum farklıydı. Anlattığı şeyleri beğenip beğenmemek size kalmış ama büyük bir duruluk ve akıcılıkla, saatlerce hitap edebilecek donanımlı önder kadroları vardı. Hangi dinden olurlarsa olsun muhataplarının onlardan etkilenmeyeceğine ihtimal vermiyorum. İnsani, nebevi bir tarz-ı edaları vardı. Bizim İslamcılığımız, onlarınınkinin yanında çok yavan kalırdı. Dinin manevi lezzetlerini tatmışlardı ve bunu güzel servis ediyorlardı. Bizdeki sadece servis problemi değildi, o yemekleri hiç bilmiyorduk hakikaten. Biz, sufilikle özdeşleştirdiğimiz şeyleri teker teker yıkmış ama yerine neredeyse hiçbir şey ikame etmemiştik. Herhangi bir Arap'ın

günlük ibadet programı, mesleği zikir ve ibadet olan sufilerin bile gözünü korkutacak bir yoğunluktaydı. Adamlar başka bir şey yapmıyorlardı ki, cihad ediyor ve ibadet ediyorlardı. İtirafımdır: Belki de kaçışımı teorize ediyordum. Belki de ben Araplardan, ibadet ve takva hazzına yeterince talip olmadığım için uzak duruyordum.

Oysa onlar, hakikaten "geceleri abid, gündüzleri mücahid" idiler. Namazları hakikaten namazdı. Bizim namazlarımız büyük oranda yasak savma kabilindendi. Onlar ise cidden dua ediyorlardı. Biz kılıyorduysak, onlar sahiden "ikame" ediyorlardı. Uzun, upuzun tilavetler, hiç doğrulmayacaklarmış gibi kalakaldıkları rüku ve secdeler, gizli ve açık ağlayışlar... Namaz, onlarda tam bir seremoni, sade ama çarpıcı bir merasimdi. Günün odağında, namaz vardı. Saatler, ibadete ayarlanmıştı. Namaza hazırlık, vaktinden çok önce başlıyor ve özenle yapılıyordu. Tevazu, ciddiyet ve sükunetle içten içe zikrediyor, Kur'an okuyor ya da tatlı tatlı sohbet ederek vaktin girmesini bekliyorlardı. Ben "Kur'an merkezli" bir kültürden geliyordum ama onlar kadar Kur'an'la hemhal olan bir tek Kur'an merkezli Türkiyeli görmemiştim. Üstelik bir tek gününü bu şekilde namaz merkezli geçiren bir tek grup da görmemiştim. Bu adamlar ise Kur'an okumadıkları zamanlarda büyük ihtimalle Kur'an dinliyorlardı. Kur'an, onların hayatta kalmalarını sağlayan bir şeydi ve onlar da minnet duygularını ona gösterdikleri muazzam saygıyla ifade ediyorlardı. Kuran'a bağlı değil, bağımlıydılar. Kur'an'ı çekip alsanız, hepsinin yere kapaklanarak düşeceklerini sanabilirdiniz.

Ümmetin içinde, namaz bahsinde bizden beter vaziyette olan birileri varsa onlar da İranlılardı. Zaten standart olarak cem ediyorlardı. Cemaatle nadiren kılıyorlardı. Çok kısa ve seri olarak bitirip toplu zikir türünden dua ve mersiyeler okuyorlardı. Güzel sesle ve ritmik okunduğunda insanda manevi hissiyata kapı aralayan bu kısmı saymazsak biz onlardan ibadet hassasiyeti noktasında ileri bile sayılabilirdik. Garabete bakın ki Türkiye'de namaz sonrası tesbihatı hatta tespihi sorgu konusu yapan biz radikaller, burada İranlıların arasında gıkımızı çıkarmıyorduk. En nezih bir lisan ile ifade etsek bile bizi anlama ihtimalleri sıfırdı. Geleneklerine eleştirel bakmayı düşünmelerini sağlayacak bir din algıları yoktu. Gelenekleri, dinleriydi. Karar, ruhanilerindi. İranlılar, bir dinin mensuplarından ziyade bir tarikatın müntesiplerini andırıyorlardı. Şia'nın, kurumsallaşmaya dayalı yapısının görülebilen en önemli psikolojik tezahürlerinden biri bu idi. Karar vermiyorlardı, sadece verilmiş kararları ifa ediyorlardı. Karar verme hak ya da yükünü omuzlarından atmış olmanın rahatlığı, onu güvenilir ellere teslim etmiş olmanın bir esenliği vardı. Sanki mollalar ile diğerleri arasındaki iş bölümü, ibadete de yansıyormuş gibiydi. Nasıl ki molla, askeri eğitimle ilgilenmiyorduysa komutanlar da ibadetle pek fazla ilgilenmiyorlardı.

Araplarda ise ibadet, herkesin kolektif ve bireysel en temel işi ve vazifesiydi. İş bölümü burada asla geçerli değildi. İbadet hassasiyeti ve neşesi hususunda hiçbirimiz Arapların eline su dökemezdik. Arapların tüm bu hususlardaki aleni üstünlüğü sebepsiz değildi. Kişiliklerinin oluşumunda selefin yaşantısına öykünerek ihtimam

gösterdikleri ibadetler kadar mektebi eğitimleri de belirleyiciydi. Hal ve kavillerinde ciddi bir mektebi öz ayan beyandı. Mektebi terbiye, bireyselliklerini törpülemiş ama kendilerine yol yordam kazandırmıştı. Silik kişilikler değillerdi bilakis atak ve özgüvenliydiler. Bulundukları yere eklemlenme değil dönüştürme bilinciyle yetiştirilmişlerdi. Tek tip oldukları da söylenemezdi. Ferdiyetleri belirgin biçimde farklı, renkli, aykırı bir sürü tip vardı. Ancak tüm bu farklılıklarda temayüz eden tılsımlı bir benzeşme de yok değildi. Hitaplarında, oturup kalkmalarında, üzüntü ve sevinç ifadelerinde aynı aile üyelerinin birbirlerine benzemesi gibi benziyorlardı birbirlerine. Bu, modellerinin aynı olmasından kaynaklanıyor olsa gerekti.

Onları eleştirecek değildim. En azından bir modelleri vardı. Biz ise anarşik bir topluluktuk. Aramızdaki kişilik farklarını uyumlaştırmanın mümkünatı yoktu. Kendini gerçekleştirme sevdasında olan ben de yolumu kaybetmiştim. Nasıl biri olmam, hayat üslubumun nasıl olması gerektiğini karara bağlayacağım, üst bir modele teslim olmaya artık eskisi kadar direnecek durumda değildim. Ayrıca kardeşlerin Araplarla birlikteliklerine paralel olarak Araplaşma sürecine girmelerine de eskisi kadar tepki gösteremiyordum. Biz bir model olamazdık, ancak bir modele sahip olabilirdik. Gel gör ki bu modelden yoksunduk.

Araplar, ciddi bir geleneğe yaslanıyorlardı. Bulundukları ülkelerde çok sert geçen mücadele pratiklerinden geliyorlardı. Biz ise 80 sonrasının süt liman koşullarından geliyorduk. Maruz kaldıkları dikta rejimi uygulamalarına kıyasla bizimki özgürlükler ülkesi sayılabilirdi. Hiçbirimiz İslamcı olduğumuz için ciddi bedel ödemiş değildik. Arap gençler ise işkence, cezaevi, idam ve infazların içinden sıyrılıp gelmişlerdi. Türkiye'de İslamcı olmak fikri bir tercihtir. Arap dünyasında ise hayati bir tercih. Hemen hepsi ya illegaldi ya da artık illegal olacaklardı. Buna mahkumdular, bu onların bir tercihi değildi, tahmil edilen bir şeydi. Ülkelerinde ya aranıyorlar ya da kısa bir zaman sonra deşifre olup arananlar listesine adlarını yazdıracaklardı. Bu hayati tercih, radikal bir ciddiyet farkı oluşturuyordu. Biz sağ kalırsak laylaylom evimize dönecektik. Onlarsa dönecekleri bir evden mahrum kalmaya ta yola çıkarken razı olmuşlardı. Onların evi cihaddı. Biz sıradan hayatlarımıza dönecektik. Onlarsa bıçak sırtı sıradışı hayatlarını idame ettireceklerdi. Biz dönmek üzere gelmiştik. Onlarsa ölmek üzere…

Araplar ile aramızdaki nüfus oranı az çok Bosna'ya da yansımıştı. Nüfusumuzdan üç dört kat fazlaydılar. Bu, insan unsurunun potansiyelleri noktasında önemli bir avantajdı onlar için. Komutanlarının tamamı ve savaşçılarının mühim bir kısmı, Afganistan tecrübesi yaşamışlardı. Afganistan coğrafyasında on binlerce Arap gencin ter ve kan döktüğünü göz önüne alırsak Arap dünyasının savaşçı potansiyelinin, bizimkinden ne denli ileride olduğunu tespit edebiliriz. Şayet Haçlıların tetikçileri ve maslahatgüzarları olan Hırvatlar, cihadı sabote edecek düzeyde yollarına engel çıkarmayacak olsalardı İspanya iç savaşında solcuların oluşturdukları Enternasyonel Tugaylar kadar kalabalık bir askeri yapılanma oluşturabileceklerini iddia edebilirim.

Afganistan tecrübesi, savaşın maddi manevi zorluklarını göğüslemekte daha dirençli olmalarının da altında yatan sebepti. Savaşın pratik gerekleri kadar teşkilatlanmanın tabiatıyla ilgili teorik bir birikim de edinmişlerdi. Profesyonel kadrolar ellerinde hazırdı ve güçlü stokları vardı. Cephelerde veya pusularda tüm yönetici kadrolarını kaybettikleri dönemlerde hemen yerlerini alacak daha nitelikli kadrolar, Bosna'ya intikal etmeyi başarıyordu. Kuklacıların ve Hırvat kuklaların ablukalarına rağmen bunu başarabilmeleri alkışlanacak bir illegalite becerisiydi. Düşmanın her türlü intikali engellemeyi başardığı evrede ise yeni kuşak bir önderlik çoktan icrayı sanata başlamıştı zaten. Katılıktan uzak, elastiki fakat ciddi bir hiyerarşileri vardı. İstidatlı gençler ilmi, ameli, ahlaki, askeri liyakatleri el verirse komutanlaşabiliyorlardı. Afgani ağabeylerinin hemen hepsinin şehid düştüğü koşullarda bu gençler, ağabeylerini hiç de aratmayacak bir yeterlilikle kuşanmış olacaklardı.

Fanatik Şii arkadaşların dahi takdir ve tekit ettiği, destansı bir cesarete sahiptiler. Askeri azim ve dirayetleri, dost düşman herkesin kabul ettiği bir şeydi ve rakipsizdiler. Cesaretleri bulaşkan bir şeydi. Onlarla birlikteliği olan tüm unsurlara sirayet ediyordu. Ölümden korkmamayı hatta onu arzulamayı başarmışlardı ve bunu kendilerine yeni katılanlara da kazandırmayı kısa zamanda başarıyorlardı. Onları model alan bazı Türk ve Boşnak gruplar da benzer vasıflar arz etmeye başlayacaktı zamanla. Onlarla herhangi bir operasyona katılan çok cesur biri bile ölümün üstüne üstüne yürüyen bu insanları görünce kendinin çok korkak biri olduğunu itiraf edebilirdi. Savaşı seviyorlardı. Onu katlanılması gereken bir mecburiyet görmenin fevkinde, yaşanması gereken bir güzellik olarak algılıyorlardı. Ölümden kaçmıyorlardı, ölümü kovalıyorlardı. Aralarında kıyasıya bir cengaverlik yarışı olduğunu görürdünüz ve dereceye kimin gireceğine karar vermeniz son derece zor olurdu.

İlyaş faciasından sonra temkin ve tedbire daha çok ağırlık verdikleri için acil mecburiyetler hariç yalnızca etraflıca ölçüp biçtikleri eylemlere iştirak ediyorlardı. Evvelen dikkatli bir keşif çalışmasını ihtimamla yapıyor, keşifte katiyen ihmalkarlık etmiyorlardı. Sinsilik ve sinir sağlamlığı gerektiren bu keşif çalışmalarında sıcakkanlılıklarıyla tezat bir uzmanlıkları ve disiplinleri vardı. Göreve en uygun kadroların seçimi ve yetkilendirilmesinde de oldukça serinkanlıydılar. Planlamayı istişareyle ve dikkatle yapıyorlardı. Planlarının genel karakteri, ani ve keskin bir hücumdu. Düşmanın yumuşak karnını ve zayıf anını kavramakta sezgisel bir hünerleri vardı. Belki bu, her eylem öncesi yoğunlaştıkları zikir, istiğfar ve ibadetin onlara kazandırdığı görüş keskinliğiyle de ilgili olabilir. Hazırlık evresi Boşnaklardan bile titizlikle gizlenerek tamamlanan plan, sessizlik içinde bekleyen savaşçılara usulca anlatılırdı. Kafalarında olayı canlı tablolar halinde yaşamaları sağlanır, eyleme moral olarak hazırlanmaları hususunda tek tek hepsiyle ilgilenilirdi. Vedalaşma, helalleşme, vasiyetleşme ve kucaklaşmaların ardından yola çıkılırdı. Her eylem, en mühim

eylemdi. “Allah’a yaraşırcasına cihad etmek” fikri, her eylemi bir ibadet titizliği ve temizliğiyle yapmalarını gerektiren ilkesel çerçeveyi sunuyordu.

Eylem, muhakkak tekbirler eşliğinde açılan ateşle başlar ve ateş üstünlüğünü sağlamaya azami hassasiyet gösterilirdi. Adeta, çılgınca ve hoyratça düşmanın üstüne saldırılır, düşmanın atlatması saatler alacak olan şokun dehşeti, bir an olsun azaltılmamaya çalışılırdı. Düşman, ne yoğunlukta karşılık verirse versin, sinmek, beklemek, geri çekilmek en son düşünülebilecek şeylerdi ve nadiren olurdu. Her biri gerçekten çok iyi birer silahşor olan savaşçıların, kesif ve keskin ateşlerine direnilebilmesi gerçekten çok zordur. Birkaç dakika içinde işin şekli belli olur ve sonraki adımla ilgili karar seri biçimde verilir. Sonuç, en kötü ihtimalle fena değildir.

Araplarla herhangi bir eyleme katılmış Bosnalı ya da Türk/iyeli birini dinleyin, anlatacakları üç aşağı beş yukarı anlattıklarım gibidir. Allah’a olan güvenlerini Allah boşa çıkarmıyordu gerçekten. Hüsnüzanlarına karşılık Allah’tan güzel neticeler alıyorlardı. “Attın, attın ama sen atmadın!” ayetini her eylem sonrası sıklıkla tekrar ediyorlardı. Şayet kısmi bir başarısızlığa uğrarlarsa asla yılmıyor, kendilerindeki maddi ve manevi zaafları sorgulamaya başlıyorlardı. Onlarla eyleme katılan arkadaşların günlerce anlatacağı güzel anıları oluyordu. Arapların yarı yolda koyduğunu, sorumluluklarından kaçtığını, keyfi ve kolaycı olduğunu söyleyen bir örnek göremez, gösteremezdiniz. Bu, onlar için şeref meselesi idi ve şereflerine delice düşkündüler.

“Biz silahlarla gösteri değil, eylem yaparız!”; 11 Eylül öncesi global savaş provası

Arap teşkilatı, yalnızca cephelerde nizami bir savaş vermekle sınırlamamıştı kendini. Cephe haricinde de çok kritik birkaç “gayr-ı nizami” eyleme imza atmışlardı. Bunlardan biri, Hırvatlara karşı gerçekleştirilen ve şehir gerillacılığında o günün şartlarında bayağı ileri olduklarını gösteren eylemdi.

Hırvatların gemi azıya aldıkları, lokal çatışmaların çetinleşmeye başladığı günlerdi. Müslümanların öncü gücü konumundaki mücahidleri zayıflatmak için, giriş ve çıkışlardaki Hırvat ağlarına düşmemek mucizevi bir şeydi ve çok sayıda mücahid ya gasp edilerek salıverilmiş ya da esir tutulmakta idi. İş çığırından çıkmıştı. Bosna’ya artık bir tek mücahidin bile giriş yapamadığı bu dönemde çıkmak için yollara düşen bir düzine kardeş de esir edilmişti ve kendilerinden haber alınamıyordu. Farklı Hırvat barikatlarında alıkonulduklarına dair bilgiler ise kesinlik taşıyordu, esirlerden biri de Kürt bir kardeşti.

Mücahidler, Boşnak yetkililerin konuya ilgisizliği, can sıkıcı bir nankörlük düzeyinde olsa da aylarca soruna siyasi bir çözüm bulunması yönünde çok eşik aşındırdılar. Boşnak yetkililerin ya sözleri geçmiyordu ya da mücahidlerin durumlarını kale bile almıyorlardı. Bir şeyler yapmak zamanıydı, iş başa düşmüştü. Konuyu

görüşmek üzere yapılan son toplantıda Türk kardeşler, düşünebildikleri son çare olarak Boşnak halkın da katılımının sağlandığı silahlı bir gösteri yapmak teklifinde bulunmuşlardı. Arap komutanın cevabı, Araplarla ilgili çok şey anlatan, kısacık üç cümleden ibaretti: “Biz askeriz, halk değiliz. Halk gösteri yaparsa yapsın. Biz silahlarla gösteri değil, eylem yaparız!”

Sonra Araplar huylandırıcı bir sessizliğe gömüldüler. Konuyu kapatmış görünüyorlardı ve biz onların bu umursamazlığını kızgınlıkla karşılıyorduk. Kamplarına gittiğimiz bazı günlerde alışık olmadığımız bazı talimler yaptıklarını görmemiz de adamların planları hakkında hiçbir fikir vermemişti bize. Hareketli araçlardan hareketli hedeflere ateş talimi yapıyorlardı ve görünüşe bakılırsa bu talime hiç de yeni başlamamışlardı. Ta ki garip bir kargaşanın yaşandığı, Müslümanske Snage ve Armia Bih komutanlarının deli dana gibi oraya buraya koşuşturdukları gün gelene kadar biz amatör uykumuzdan uyanmış değildik.

Hedefleri, HVO’nun Orta Bosna komutanıydı. Sağ olarak ele geçirilip mücahid esirlere karşılık takası önerilecekti. Kullandığı yol üzerindeki karşılıklı iki tepeciğin bulunduğu nokta pusu için biçilmiş kaftandı. Tepelerden her birinin arkasında birer cip pusuya yatmış, sabah komuta merkezine gitmek için kendilerine doğru gelmekte olan beyaz otomobilini bekliyordu. İki tepeciğin arasına giren otomobil, pusuyu nasılsa fark etmiş ve ansızın U dönüşü yaparak hızla kaçmaya başlamıştı. Bunca hazırlık ve emek boşa gitmek üzereydi. Düşman gafil avlanamayacaktı, daha kötüsü, ölüsü değil dirisi işe yarayacak olan komutan, bir işe yaramamak için hız rekoru kırmak üzereydi. Cipler, elleri boş dönmektense başladıkları işi bitirmek üzere yarışa katıldılar. Çok geçmeden beyaz aracı ateş menziline almışlardı, yani kendileri de ateş menziline girmişlerdi. İlk hamleyi Hırvatlar yapmıştı, Araplar ava giderken avlanacaklar mıydı yoksa? Biraz sonra araç aniden duracak, içinden inen dört Hırvat’ın yaylım ateşiyle karşılaşılacaktı. Saliseler içinde Arapların ateşi başladı. Dört asker yerde yatıyordu, birkaç saniye sonra ise Hırvat komutan “teslim ol” teklifinin, aslında makul bir teklif olduğuna karar verecekti.

Arapların, araçtan seken bir kurşunla hafif yaralanan biri hariç yara bile almadıkları bu eylemin yankısı büyük oldu. Mücahidlerle oyun oynamaya teşne olanların heveslerini kursaklarında bırakacak güçlü bir tavır konmuştu. Hırvatlar zelil olmuş, Müslümanlar bir kez daha izzet kazanmışlardı. Hele hele takas işleminin yapıldığı o izzetli gün, yaşanmaya değerdi gerçekten.

Birleşmiş Milletler heyetinin aracılığıyla bir semtin meydanında takas işlemi yapılacaktı. Araplar iyi iş başarmışlardı, şölene bizi de ortak etme jestini de ihmal etmemişlerdi. Araplar ve bizimkiler, erkenden gidip çevreyi ablukaya almışlardı. Silahlarımız gösteri için değildi hakikaten ama olaya tanık olan herkesin adrenalinini kabartacak terörize bir görsel şölen sunduğumuz da inkar edilemezdi. RPG 7’ler, lavlar, mitralyözler, dürbünlü tüfekler, Uziler, MP5’ler; Allah envanterimize ne verdiyse

cömertçe sergiledik. Yüzlerini poşularla bağlamış mücahid grubu, mütehakkim bir tarzda kritik mevkilere yerleşmiş, işlemler bitinceye kadar da teyakkuz duruşunu bozmamıştı.

Zırhlı araçlardan eş zamanlı indirilen esirler, tekbir sesleri ve zafer coşkusuyla karşılandı. Balkon ve pencerelerdeki Müslüman kadınların sevinç ve gurur gözyaşları tüm mücahidlere, zafer duygusunun yanı sıra halklaşmanın, ümmetleşmenin erincini de yaşatıyordu. Hırvat komutan mağlup ama dik tavırlarla indi araçtan. Hareketleri gururlu bir askere yakışan asalette idi. Bizim bazı kardeşlerin abartılı sevinci ise, hayli çocukça kalmıştı. Bu çocuksuluğu saymazsak Araplar, gösteri işinde de gayet başarılı olabileceklerini, bu hadiseyle göstermiş olacaklardı. Hadise, hakikaten de dünya medyasının ilgisini Bosna Savaşı'na, Hırvatların çirkefine, mücahidlerin cüretkar inisiyatifine çekmeyi de başaracaktı. Takas görüntüsü BBC'nin jeneriklerinde yıllar sonra bile kullanılacaktı. O görüntüleri unutturacak yepyeni "İslami terör" sahneleri yaşanıncaya kadar.

Araplarla birlikte savunduğumuz cepheye giden bir köprünün altında, elleri arkadan bağlanmış, kafalarına birer kurşun sıkılarak atılmış üniformalı iki ceset gördüğümüzde hiçbirimiz bir anlam verememiştik. Kısa bir süre sonra bu cesetlerin kaçırılan iki İngiliz askeri uzmana ait olduğunu işitmiştik. Armia Bih subaylarına eğitim veren bu adamları kim kaçırabilir ve öldürebilirdi? Araplar, ilk akla gelen fail konumundaydılar. "Biz yaptık" demiyorlardı fakat "Biz yapmadık" da demiyorlardı. Anlaşılan, Anglo-Saksonlar ile Araplar, biz Türkiyeliler de dahil, herkesin şaşkın bakışları arasında birbirlerinin seçkin unsurlarını hedef aldıkları esrarlı ve kararlı bir savaş yürütüyorlardı. "Allah'ın bildiği fakat bizim bilmediğimiz bazı düşmanlarımızın caydırılması" gibi muzafferiyetler barındıran bu tür sansasyonel eylemler, başta CIA olmak üzere birçok istihbarat örgütünün, yabancı mücahid olgusu ile daha yakından alakadar olmasını da beraberinde getirecekti. Bosnalı halkın ve hatta pek çok Türkiyeli mücahidin dahi iç yüzünü bilemediği derin bir savaş, alttan alta kaynamaya başlayacaktı. Arap komutanlarının en deneyimli ve nitelikli olanları noktasal darbelerle, pusularla, katledilecekti. Bu tür profesyonel faili meçhullerin, Bosna içinden bir organizenin boyunu ve haddini aşacağını belirtmeme gerek yok. Kuklalar, yerli unsurlardan devşirilmiş olabilirdi. Ancak kuklacının adresi, Bosna sınırlarının çok ötesinde bir yerleri işaret ediyordu.

Bu derin savaşın, Bosna ile ilgili olmaktan çok global bir savaşın Bosna sahillerine vuran dalgası olduğunu o günlerde fark edememiştik. Bosna Savaşı'nda mücahid inisiyatifinin güçlendiği dönemde önümüzdeki on yılları domine edecek önemli bir sürecin girizgahının Somali'de yapıldığını da sonradan öğrenecektik.

"Black Hawk Down" filminde ırkçı temalar eşliğinde anlatılan Amerikan helikopterinin düşürülmesi eylemi, bir bölümü Bosna'da görev alan Arap teşkilatlanmasının üyeleri tarafından gerçekleştirilmişti veya öyle söyleniyordu.

Teşkilatlanma metotlarının doğası gereği, Bosna'daki uzantılarının da belki bizim gibi çok sonradan öğrenecekleri bu eylemin, bahsini ettiğim gizli savaş zincirinin ilk halkası olduğunu ancak bugünden düne bakarak tanımlayabiliyoruz.

Hakikaten de 11 Eylül ile alenileşen global savaşın provası, noktasal eylemler biçiminde gizliden gizliye Bosna topraklarında yaşanmaya başlamıştı bile. 11 Eylül'ü, El Kaide'yi bir evham ya da kurgu olarak görmek ve göstermek isteyen çevrelerin yaptığı gibi reel süreçlere gözümüzü ukalaca kapayıp ezbere konuşmak istemiyorsak 90'lı yılların ilk yarısında başlayan bu gizli savaş olgusuna değerlendirmelerimizde hiç değilse ihtimal vermemiz gerekir. El Kaide ile Bosna Savaşı arasında korelasyonlar kuran bazı analistler bile bu olguyu ya bilmedikleri ya da şablonları zora soktuğu için sadet dışı tutmuşlardır. Halbuki basit bir kronolojik bakış, Bosna Savaşı'ndaki Arap mücahidlerin inisiyatif çabası ile El Kaide'nin Amerika'ya karşı konumlanmaya başlamasının eş zamanlı organik şekillenmeler olduğunu görecektir.

Bu savaşın Bosna cephesinde, şu gün itibarıyla Anglo-Yahudiler kazanmış gözüküyor. Onlarca şehid, yüzlerce yaralı vermiş Arap mücahidleri tasfiye etmeyi başardılar çünkü. Yerli işbirlikçilerini de kullanarak Bosna'yı onlar için yaşanmazlaştırdılar. Savaştan sonra da suikast dizileri devam etti, Arap komutanlar birer birer katledildi. Kalan az sayıdaki mücahidden iki tanesi ise ümmetin donuk bakışları altında Guantanamo'ya kaçırılırken Sarayevo'daki 2 bin kişi, karların üzerinde günlerce bekleyerek Amerikalı yetkililerin, bu kaçırma işlemini Bosna hükümeti nezdinde yasallaştırmasına engel olmaya çalışacaktı.

Bosna Hükümeti, Dayton'u imzaladığı günden beri sergilediği nankör ve hain tavrına, bu iki masum kahramanı Amerika'ya teslim ederek tüy dikecekti. Bosna Hükümetinin, Mücahidlerin savaş boyunca yaptıkları destansı iyiliklere teşekkürünü ifade tarzı işte buydu.

Bosna tecrübesi, tasfiye ve muhasebe; zayi olmayan emekler

Varlığı yadsınan, küçümsenen, bir ideal olmaktan çıkartılmak istenen Muhammed ümmeti, adına layık bir liyakat göstermese de Bosnalı kardeşlerine mal ve can ile yardıma koşmuştur. Tüm bunları ne minnet etmek ne de mitos üretmek adına yazıyor değilim. Maksadım, Bosna'nın ümmetin vatanlarından bir vatan olabilmesi uğruna ödenen bedelin hiç de beyhude olmadığını vurgulamaktır. "Allah, sizden emek veren erkek, kadın müminlerin ecirlerini zayi etmeyecektir."

Şu gün, Bosna sokaklarında dolaşan başörtülü ve sakallı gençler, salt istatistiki bir nicelik arz etmiyor, ciddi bir İslami donanım ve nitelik de taşıyorlar. Bu, kesinkes cihadın, şehitlerin ve mücahidlerin bereketiyledir. Kim ne derse desin yabancı mücahidler, Bosna'yı kurtaran ve İslam'a kazanan başlıca güç olmuşlardır. Hainlere kalsaydı Sırpların henüz saldırmadığı bunkerlerde porno resimlere bakarak içmekle meşguldüler ve değil işgal edilmiş yerleri kurtarmak, eldeki yerleri bile korumaktan

acizdiler. Mücahidler, Boşnaklara savaşı öğretti. Savaşmayı, savunmayı ve daha önemlisi saldırmayı öğrettiler. Ölümden korkmamayı, düşmandan, kuvvetten korkmamayı öğrettiler. Cephelerde çarpışmakla yetinmediler, binlerce Boşnak'a asker ve subay eğitimi verdiler. Mücahidler gerek bu örneklikleri gerekse de sayısız operasyondaki etkinlikleri ile Bosna Savaşı'nın gerçek kahramanları oldular. Şimdi Bosna diye bir ülke ve Boşnak diye bir halk varsa bu - biiznillah- öncelikle mücahidler vesilesiyledir. Bu yargıları hamasi ve/veya mübalağalı bulanlar bilmelidirler ki İran'ın mali ve bilhassa muazzam askeri (eğitim ve lojistik) desteği; İslam dünyasından gelen yüz milyonlarca dolar tutarındaki nakdi/ayni yardımları hesaba katmaksızın, Bosna savaşının muhasebesi yapılamaz.

Anlatımına ve analizine teşebbüs ettiğim, en iyilerimizin bile mani olamadığı zaaf ve hastalıkları, tefrika ve çöküş süreçlerini, biz hangi kudret ve vüsatle aşacaktık? Bu ne dehşetengiz bir imtihandır, ey Hekim!? Bu, belki de önderlik, teşkilat, strateji meselesi olmaktan çok öte, ülke ile ilgili Allah'ın tayin etmiş olduğu ve bizim ihata edemediğimiz bir sünnetullah meselesi idi. Belki de kınayıcıların kınamasına rağmen binbir emekle inşa ettiğimiz sefinelerde bir değil birçok Yunus'lar vardı. Belki de Allah, muhtemel zaferlerin baştan çıkartıcılığına dayanamayacak olan biz zayıf imanlıları kavurucu seferler ile pişirmek, hazır hale getirmek istiyordu.

Bosna'ya yansıyan gerçekliğimiz, nicelik sorunlarını, kitleleşme/halklaşma zaaflarını elbette gözler önüne seriyordu. Fakat bu, esasa göre tali önemde bir şeydir. Bosna'da yaşananlar, nitelik ve öncüleşme hususunda çok azametli zaaflarla malul olduğumuzu ilan eden bir deney olmuştu. Bizim vaktinde görüp basiretle, suhuletle, hikmetle aşmaya muvaffak olamadığımız zaaflarımızı Allah bir bir teşhir ediyordu. Bunlar belki de birer şefkat tokadıydı. "Yumruğu çözüp içinde gizlenen üzümleri" alabilirdik. Belki bu, Allah'ın bize haddimizi bildirerek sınırlarımızı görmemizi ve böylece onları gerçekten aşmamızı sağlayacak tarihsel bir fırsattı. İşin kolayına kaçıp arabesk yılgınlıklara düşmeseydik işi gücü bunalım ve karamsarlık yaymak, oturmanın fıkhını, teorisini üretmek olan lafazanların tul-i emellerine kapılmasaydık hem ülke hem de ümmet için çok ciddi imkanlar barındıran bir teçhizatla mücehhez olabilecektik.

Pek çok fert ve cemaat, tecrübelerimizin ürkütücülüğünden hareketle cihadi yapılanmaların, çizginin, hatta bizatihi cihadın eleştirisine tamahla yöneldi. Halbuki tutulan yol yanlış değildi. Yanlış olan, o yola koyulanların nazari/ameli kifayetsizlikleri idi. Bosna ve diğer yakıcı tecrübelerimizi, yeni yolculuklar için yol azığı kılacağımıza, yolu terk etmek için birer bahane kıldık. Allah'ın kendisine cihadı bahşettiği onca arkadaş, yaşadığımız olumsuzlukları şeytanın iğvasıyla abartarak, bir daha cihad yoluna çıkamayacağı tercihlere sürüklendi. Cephe'de yaşananların sağlıklı bir muhasebesi yapılarak tecrübe hanemize yazılması, müktesebatımıza katılması sağlanamadı.

Merak ediyorum, cihadi tecrübelerimizi küçümseyerek dışlayanların başları göğe mi erdi? Birer erdemmiş gibi cilalayıp sundukları korku ve tutkular, onlara daha izzetli bir hayat mı sundu? Bilgilerini, deneyimlerini, retoriklerini, bilumum özelliklerini dev aynasında gören, kendini alemlere nimet sanan bu mütekebbir önderlerin, dışında kalmaya özen gösterdikleri cihadi yapılanmalara katacakları olumlu pek az şey vardır. Kendilerinin bu cihad mekteplerinden öğrenecekleri çok şey olduğunu ise keşke bilselerdi. Ezberlerinden vazgeçip hayatın öğreticiliğine açsalardı kendilerini. Onlar kolay olanı seçti, Allah da onlara kolay olanı bile zorlaştırdı.

Yıllardır kendine akıp duran onca cemaat, takip eden yıllarda diğer beldelerde önümüze çıkan cepheleşme imkanlarına tenezzül dahi etmedi. Onların bu ilgisizliği, cihad beldelerine mal ve can ile yardımı organize edecek, sayıca az ama kendilerinden katbekat büyük cemaatlerin, platformların üstesinden gelemeyeceği işleri başaracak küçük grupların meydana çıkmasına sebep olacaktı. 12 Eylül öncesinin flu atmosferinden tevarüs ettikleri karizmaları olmayan bu gençler, büyük bedeller ödeme pahasına, cephelerde ümmetin iftihar edeceği fedailikler yapacak, müsrifçe verilmiş önderlik payelerinden farklı olarak, hakiki manada önderleşmenin imkanlarına ihtişamlı bir şahidlik sunacaklardı.

Türkiye İslami hareketi, onlarca evladını şehid bırakarak çekildi Bosna'dan. Ne mutlu onlara ve onlara katılacak olanlara! "Dünya hayatını cennet karşılığında satan", "temiz akıl sahipleri"ne! Onlar ki, akıllarını ve vicdanlarını dünyanın karmaşık hesaplarıyla karartmadılar. "Daldıkça dalanlarla beraber dalmadılar". Dünya ile aralarına, dünyanın adamlarının kendilerini sarıp sırnaşamayacağı büyük bir mesafe koydular. Bir bataklıkta yürüyen adam gibi davrandılar bu dünyaya ve Rableri onları, bu bataklıktan tertemiz olarak kurtardı.

Savaşa insani açıdan meşruiyet kazandıran ilke «kahramanlık"tır. Savaş, insanın içinde saklı duran kahramanın uyanması için bir fırsattır denmektedir. Gündelik hayatın yeknesaklığını ortadan kaldırmakta ve en çetin musibetlerle yüzleşen kişi, ölümle iç içe geçmiş bir hayatın dönüştürücü bilgisini edinebilmektedir.

İnsanın bir kahraman olma mecburiyetiyle karşı karşıya kaldığı an, isterse dünya hayatının en son dakikası olsun, şehirlerin tekdüze hayhuyu içinde tüketilmiş ömrün bütün geri kalanından daha kıymetlidir ve terazide sonsuzca ağır basar. Bu, en azından maneviyat mefhumu açısından, savaşın pasifist materyalizm tarafından, konuyu tek bir boyuta indirgeyerek art niyetli olarak vurgulanan olumsuz ve yıkıcı yönlerini telafi etmektedir.

Julius Evola

İKİNCİ BÖLÜM

KEŞMİR

Türkiye İslamcılığı sendromu

Bosna'ya veda ederken ülkeme dönüp sıradan bir hayat yaşamaya hiç niyetim yoktu. Cihadın, tarifi imkansız hazzını tatmıştım, başka meyvelerin bana artık "baygın" geleceğini anlamıştım. Elime silah alıp mevzie yattığım o dehşet soğuk gecenin, hayatımda bir milat olduğunu ta o zaman ayırt etmiştim. Bulutların arkasına saklanıp saklanıp yeniden çehresini gösteren hilale silahımı uzatarak kendimi göğün şahitliği huzurunda şövalyeliğe kabul edilmiş ve takdis edilmiş bir kahraman olarak hayal edecektim.

Aradan yıllar ve yıllar geçmiş olsa da ben kendimi hala düşman hattının karşısına cengaverce mevzilenmiş bir kahraman olarak hayal ediyorum. Silahımın kabzasından tutup göğe kolumu kaldırdığım anın silüeti her gece rüyalarımın başat imgesi olmaya devam ediyor. Büyüdüm, "tabakadan tabakaya geçtim" ancak rüyalarımdaki bu göksel mühür hiç silinmedi. Yastığa başımı koyduğum her vakit hilal kalın bir bulut kümesinin ardından çıkar, bana tebessüm ve intizarla nazar eder ve ben de onu kabzasından sıkıca tuttuğum silahımla saygıyla selamlarım. Ant olsun ki en karamsar ve günahkar gecelerimde bile hilal bana "çehresini çatmamıştır". Ben de en zayıf ve mağlup gecelerimde bile onu selamlamak için uzattığım silahın kabzasını asla gevşek kavramamışımdır.

Bosna dönüşü camiamızda büyük bir rağbet ve hürmet gördüğümüzü söyleyebilirim. Bu, şahsımıza değil cihada ve fütüvvete gösterilen bir rağbet ve hürmetti. Gittiğimiz her yerde methiyelerle takdim ediliyorduk, söz bize bırakılıyordu. Bu, belki hayırlı bir şeydir fakat bendeki aksülamelinin pek hayırlı olduğunu söyleyemeyeceğim. Gelecekle ilgili tutku ve umudun geçmişte arandığı, vaktin vaciplerinin tehir edildiği, bir tür geçmişe kapaklanma durumu vardı. Yeni aktivite ve oluşumlarla ileri doğru hamle yapmaksızın bir patinaja mecbur ediliyordum. Durmadan savaş anılarımızın anlatılması isteniyordu, bense hem tekrardan usanmıştım hem de yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu sezebiliyordum. Muharip gazi olduğum bir gerçekti ama kendimi harp malulü gibi hissetmeme sebep olacak bir atmosfer vardı. Sıcak bir sobanın etrafına toplaşmış, savaş hikayelerinizi pür dikkat dinleyen, ikide bir de dayandıkları bastonlarını bir elleriyle tutarak "Vay canına!" deyip siyatikli dizlerine vuran pirifaniler gibi duruyorlardı karşınızda, gencecik arkadaşlarınız bile.

Yıllar sonra, mübariz bir alimin, "Her nerede savaş anıları ve kadınlardan konuşulmaya başlanmışsa orada mücadele bitmiştir" sözünü işittiğimde o günlerin atmosferine dair belirttiğim hava tahmininin güvenilir bir rasathaneden teyit edildiğini düşündüm. Üstüne üstlük başımızı bağlamak isteyen ailemiz ve büyüklerimiz "kadın" meselesiyle de uğraşmak zorunda bırakıyorlardı bizi. Gerçekten "mücadele"m bitmek üzereydi.

Bosna cihadı imtihanında Türk/iyeli mücahidlerin çizdiği umut kırıcı profilden hareketle Türkiye İslami hareketinin fikri, manevi ve insani kaynakları hakkında derin bir buhrana sürüklenmiştim. Bu buhranla cebelleşmemiş insanların umutlarında ise ciddi bir sağlıksızlık olduğunu görebiliyordum. Umutlarını paylaşamıyordunuz, ama bir mücahidden beklenen umudu yaymaktır, umutsuzluk pompalamak değil. Sizden beklenen kahramanlık hikayeleri anlatmaktır, içinden çıkılmaz muhasebeler yapmanız değil. Romantizme bu denli meyyal bir camiaya destanlar anlatmak yerine sarsıcı bir özeleştiri zorunluluğu doğuran zaaflardan söz etmeniz hiç de arzulanmamaktadır.

Yakınlarım ve dostlarım, bende savaş sonrası hayata adaptasyon sorunları olduğunu düşünüyorlardı. Bir kaldırımda yürürken egzoz patlama sesinden sipere yatacak oluyorsanız normal bir insan muamelesi görmeniz biraz zordur. Bazı şeyler size ifade edilmese bile siz onları anlar ve hakkınızda ne düşünüldüğünü kestirebilirsiniz. İnsanların bilmediği şey ise sizin asıl sıkıntınızın savaş gerçeğinden çok, savaştaki Türkiye İslamcılığı gerçeğinden kaynaklanmış olduğudur. Onlar sizde bazı sendromlar olduğunu düşünmekte haklılardı ancak bunun Bosna sendromu değil Türkiye İslamcılığı sendromu olduğunu anlayamıyorlardı.

Ülkeye döndükten sonra bazı beklentilerimin aksine sıradan bir hayatın beni beklemekte olduğunu görüyordum. Her şey bıraktığımız gibiydi. Herkes işine gücüne bakıyor ve boş zamanlarında da İslamcılık yapıyordu. Ben de onlar gibi olmak için onların içtikleri su kuyularının başında avare avare dolaştım ve bazı kereler dolu dolu içti isem de fayda etmedi. Ailemizin ve camiamızın dediklerini yapmaya razı olduğum zamanlar bir ahtapotun kollarında can çekişiyormuş gibi oluyordum. Dünya tarafından ahtapot gibi sarmalanmış bir hayatı yaşayamayacağımı biliyordum ancak bunu dile getiremiyordum. Yalnızca kimseler tarafından anlaşılmayacağımı bilmenin umutsuzluğundan değildi suskunluğum. Ben de beni anlamakta güçlük çekiyordum. İçsel dünyamda büyük bir mutasyon geçirmiştim ancak hayata bakışım, dünya görüşüm, kavramsal çerçevelerim, kıstaslarım hala miras ve emanet aldığımız değerlerden oluşuyordu. Tüm bunlarda artık eskisi gibi içime sinmeyen şeyler vardı ama bunları net olarak tanımlayamıyordum. Yabancılaşmamı, kopuş sancılarımı kendim bile hastalıklı bir hal olarak algıladığım için muğlak hissiyatımı ve amorf fikriyatımı, kendim dahil kimseyle paylaşamıyordum da.

Bosna tecrübesi, bana özgü ne varsa hepsini müphem bir çamurla yoğurmuştu. İçsel dünyam şekilsiz bir heykel çamuruna dönmüştü. Eski haline getiremiyordum ama ondan yeni bir heykel yapabiliyor da değildim. Eski hal muhaldi, yeni hal ise kıvrandırıcı doğum sancılarına rağmen bir varlık kazanmış değildi. Bosna'da temas ettiğim kendilik gerçeğimizden ciğerlerim yanmıştı ama ne bu yangına sebep olan olguları gereğince analiz edebiliyordum ne de bu yangının dehşeti geleceğimizi de sarmadan neler yapılması gerektiğini haber verebiliyordum. Kılavuzlara itimadım kalmamıştı ama yürünmesi gereken yolu onlardan daha iyi biliyor değildim. İnsanlara

kılavuzluk edecek netlik ve nitelikten uzaktım. Sadece bu gidişatın Bosna'da burun buruna geldiğimiz acı gerçeklerle bizi baş başa bırakacağını söyleyebilirdim ki beni dinlemek isteyenlere bile önerebileceğim herhangi bir proje, program, sistem mevcut değildi.

Ne sadakat duymak için kulaklarımı tıkamak zorunda kaldığım gürültülü patırtılı oluşumlar ne de coşkuyla katıldığım yükselme trendindeki üniversite eylemlerindeki cemaat dalaşları, "dev iştihasıyla bende kabaran bu aşkı karşılamaya" yetmiyordu. İçimde boz bulanık akan ırmağı bu barajlardan hiçbirinde dinlendiremiyordum. Akmayan ırmağın ırmaklığını kaybetmek üzere olduğunu, kokuştuğumu görebiliyordum. Çok ciddi ameli bozulma ve çürümeler, çok derin ruhani ıstıraplar içindeydim. İç dünyamdaki kaostan yüzümü alıp dışarıya baktığımda mevcut yapı ve tarzların hem zayıf ilkesel temeller üzerine bina edildiğini hem de iddialarla bağdaşmayan bir miskinlik ve maharetsizlikle işlerin yürütüldüğünü görebiliyordum. Herkes "inşa"dan dem vuruyordu ama benim o inşaya katılacak kadar ne güvenim kalmıştı ne de tahammülüm.

Sadece cemaatler ve tarzları ile sınırlı olmayıp mevcut önder ve kadro tiplerine bakışımda da amorf hali hüküm sürmekteydi. Hiçbir insan tipi olunmaya değer, uğruna emek verilmeye değer gözükmüyordu. İslam ahlakını billurlaştırmış, kendini arındırmış, nefsinin çamurlarını silip atmış olmadıklarını gözlemleyeceğim, hayal kırıklıklarıyla dolu bir dizi tecrübe yaşamıştım. Türkiye'de kalmam durumunda onlardan biri olmak ihtimali beni ürkütüyordu. Türkiye'den bu insan tipinden kurtulmak için Bosna'ya gitmiş, Bosna'da da bu insan tipini hem kendimde hem de diğerlerinde görüp oradan da aynı duygularla buraya gelmiştim. Bu insan unsuruyla İslam'ın ideallerine yaklaşma imkanımızın olmadığını biliyordum. Ne var ki, ne olmam/ız, nasıl olmam/ız gerektiği konusunda da şekilsiz heykel çamuru, ufkumu kaplamış durumdaydı. Ben ne idim ve ne olacaktım, nasıl biri olmalıydım ve nasıl olacaktım?...

Kalbimi ve kafamı doyuran yegane tarz çok sade ve berrak gözüküyordu: Kahramanlık ve fedailik. Bu tarzı burada yaşamaya kalkmam durumunda her şeyden önce camiayı karşımıza alacağımızı ayan beyan görebiliyordum. Kahramanlık ve feda tarzı, Türkiye İslami hareketinin hala barışık olmadığı bir şeydir ve hele hele kendi civarlarında dolaşan birinin bu tür işlere "bulaşması"na asla müsamaha edilmez. Madem ellerimizi bağlamış ve bizi de kendilerine benzetmeye ahdetmiştirler, zaten iddiamız olmayan bu ülkeyi de bu ülke İslamcılığını da kendilerine bırakıp gitmek en doğrusu olacaktı. Şehidlerimizin göz kapaklarını öpmüş ve uzak iklimlerin çağrısına kanmıştım. Buralarda duramazdım.

Şekilsiz iç dünyam, artık belli bir şekil kazanmaya başlamıştı: "Hayat iman ve cihad"dı; tarzımız cihad olmalıydı. Uğruna emek vermemiz gereken insan tipi, kahraman ve fedai bir şahsiyet olmalıydı. "Ben bir dalga idim; eğer gidersem vardım,

gitmezsem yoktum!...” Cihada gidecek ve kendimi inşa edecektim. Kendimi inşayı, cihadın bana vereceği sağlam malzemelerle yapacaktım. Burada inşa diye bu kumdan kalelerle oyalanarak, yüzümü gözümü çamur ederek değil. Ne olacağım tam bir şekil kazanmasa da ne olmamam gerektiğini fıkhedebileceğim içsel ve dışsal epey deneyimim olmuştu. Ne Bosna’daki komutan ve savaşçılar ne de Türkiye’deki önder ve kadrolar gibi olmayacak, bazı şehidlerde ve İranlı, Arap savaşçılarda emarelerine rastladığım insan tipini arayıp bulacaktım. Bu insan tipinin, masa başlarında, salonlarda, tekkelerde, medreselerde değil cephelerde, kamplarda şekillenebileceğini aynelyakin müşahede etmiştim. Kendisinden ayrışmaya başladığım Türkiye İslami hareketine yapabileceğim en büyük hayır da bu olacaktı. Hem giderek onların başını “bela”ya sokmayacaktım hem de şayet bir gün dönecek olursam subaylaşmış olarak dönecektim. Bosna’da büyük yoksunluğunu çektiğimiz subaysızlık handikabını aşma yolunda kursa gidiyormuş gibi gidecektim ancak bize burs vermeye yanaşmayacak bir İslamcılık ile muhatap olduğumuzu da pekala biliyordum.

“Gidelim buralardan Haci Abi!”

İleri atılabilmek için geri çekilmiştim. Geriye, ta yalnızlığın kuytu köşelerine kadar çekilmiştim. Sahiden derin bir yalnızlığı göze alabilmişseniz sahiden size yoldaşlık edebilecek insanları bulabilirsiniz. Kapıldığım ırmaklarda yıkanmak ve gark olmak için can atan yiğit bir yoldaş edinmiştim. Çok kısa bir sürede güçlü bir arkadaşlık gelişmişti. Beni gönüldaşça bir dirilik ve tutkuyla dinliyor ve yalnızlığın verdiği mütereddit duyguları, dostça varlığı ve cesurca söylemleriyle bertaraf ediyordu. Bugünlerin kayıp zamanlar olduğunu en az benim kadar iyi algılıyordu.

“Gidelim buralardan Haci Abi!“ diyordu, “Gidelim ve gelecek olursak da on yıllar sonra gelelim. Burayı bunlara bırakalım, Haci Abi!” İkimiz de birbirimize “Haci Abi” derdik. “Eyvallah Haci Abi, eyvallah! Gidelim ve gerçekten değişmedikçe ve donanmadıkça gelmeyelim!”

Haci Abi, hayatına en çok etkide bulunduğum kişidir belki de. O, cihad arzusuna rağmen taşralı çekingenliği ve imkansızlıkları sebebiyle herhangi bir cihad yoluna çıkamamıştı. Allah’u a’lem, benimle cesaret bulmuş ve yola koyulmaya karar vermişti. Yıllar evvel çıktığımız bu yolculuktan sonra bizi çok geride bırakan bir terakki yaşayacak, kendini ilmi, ahlaki, ibadi ve askeri olarak muhteşem donatacaktı. Onun yola ilk çıktığı dönemdeki hali gözümün önüne geldiğinde onun cihad yolunu bir kemal yoluna çevirmiş gerçek bir mücahid olduğunu daha iyi anlayabiliyorum. Gerçek bir komutanlaşma yaşayacaktı. Birlikte çıktığımız bu yolda çok ileri mertebelere erecek ve nihayet beni yarı yollarda bırakıp mertebelerin en güzeline yalnız başına erişecekti.

Belki de bundandır ki Haci Abi hayatıma en çok etkide bulunan kişi olmuştur. Ona duyduğum gıpta ve özlemi anlatabileceğim bir kelime bulamayacağım için yazmayı denemeyeceğim. Yalnızca birlikte çıkılmış yolun ve aziz arkadaşlığının hatırı için benim de yolumu kendisi gibi kemalat ve şehadetle bitirmem için Rabbinden duacı olmasını diliyorum. Hayatı paylaştığımız gibi ölümü paylaşamadık, Haci Abi! Umudum odur ki ayrılığımız uzun sürmeksizin cenneti paylaşırız...

Haci Abi ile nereye gideceğimize karar vermeye çalışırken İstanbul'a gelmiş olan bir Özbek komutan ile görüşme fırsatı bulduk. Bu olgun ve sıcakkanlı komutandan, Tacikistan bölgesine gitmemize yardım sözü aldık. Komutan önden gidecek, bize izleyeceğimiz güzergahı ve bizimle temas kurmakla görevlendireceği kişilerin adreslerini bildirecekti. "İbnü's sebil (Yolun oğlu)" olduk. Orası senin burası benim yol parası toplamaya başladık. Ölümlere yürümek zor gelmiyordu da şu milletten para istemek adamı perişan ediyordu. Kendimizi mücahid değil de dilenci gibi hissediyorduk. Milletin cebine bir akrep musallat olmuştu ki çok az adam elini cebine atabiliyordu. Bulduğumuz parayla anca belediye otobüslerine binebilirdik.

Haci Abi ile Müslüman öğrencilere ait bir evde misafir kalıyorduk. Öğrencilerden biri benim çocukluk arkadaşımdı ve beni bir yük olarak görmemesi gerekecek kadar güzel ve anlamlı, eski bir dostluğumuz vardı. Gel gör ki, bireyselliğin ve bencilliğin, arkadaşlığın ve İslam kardeşliğinin önüne geçmeye başladığı günlerde olduğumuzu bize bildirmek için elinden geleni yapmakta ısrar ediyordu. Biz de bunu anlamamakta ısrar ediyorduk. Çünkü Haci Abi'yle birlikte kalabilecek hiçbir yerimiz yoktu. Çarptığımız kapılara bir daha gitmemeye kararlıydık ama benim eski arkadaşım, ortak çocukluk yıllarımıza, okul arkadaşlığımıza, birlikte Müslüman oluşumuza rağmen kendi kapısını da çarpıp çıkmamız için yüzündeki tüm mimikleri sabırsızlıkla kullanıyordu. Onun tüm geçmişteki ortak değerlerimizi hiçe sayarak bizi kapı dışarı etme çabalarını görmezden gelmemizin diğer sebebi bundan emin olmak kaygısıydı. Cihada gidip belki bir daha gelmeyecek bir yakın dostunu uğurlama tarzı, böyle mi olacaktı? Bizim hatırımız yoktuysa cihadın da mı hatırı yoktu?

Arkadaşım, kaygılarımızı birkaç gün sonra sona erdirdi. Sınav dönemi geldiği için evlerini terk etmemiz gerektiğini yüzümüze bile bakmadan mırıldandı. Evleri hangar gibiydi ve kimseyi rahatsız ettiğimiz de yoktu. Hacı Abi de ben de evin içinde bir köşeye çekiliyor, sorulunca söylüyor, aksi halde ibadet ya da okumayla meşgul olup kimseyi meşgul etmiyorduk. Arkadaşımdan iyice emin olmak için gidecek hiçbir yerimiz olmadığını, birkaç gün daha kalmamıza izin vermesini sabırla istedim. O dakika bu bivefanın evini terk etme kararı almıştık ancak emin olmak her zaman zandan iyidir. İzin veremeyeceğini, kentli bir nezaketle ve kısa bir cümleyle dile getirdi. Biz cihad yolunda muhacir olacaktık ama onun ensar olmaya hiç niyeti yoktu. Evet, sınav döneminde olduğunu biz daha iyi biliyorduk ve bize kalırsa bu sınavı kaybetmişti.

Mutsuzluğun ve histerinin resmi

Eşyalarımızı aldık ve yeni bir yer aramaya başladık. Arkadaşlardan birinin ofisinde bizimle tanışmak için bekleyen eski bir Bosna gazisi ile karşılaştık. O, bize kalacak bir yer bulabileceğini ve kendisinin de bizimle beraber cihada gelmek istediğini söyledi. Bu iyi bir teklifti. İlkini kastediyorum tabii. İkinci teklifine gelince, paramız olmadığını, kendisiyle de yakinen tanışmamış olduğumuz için bu kararı biraz ertelememizin daha doğru olduğunu söyledik. Bunu söylediğimiz için gücenecek kadar duygusal, belki de zayıf bir karakteri olduğu belliydi. İtiraf etmeliyim ki, bizim için onun karakterinden daha önemli olan şey, bizi yerleştireceği mekanın karakteriydi.

Yeni yerimiz, yol adayı arkadaşın bir arkadaşına ait bir iş yeriydi. Geceleyin 11'e kadar açık olan işyeri, kapandıktan sonra bizim oluyordu. İçeride, sokağı bile kokutacak iğrenç bir koku vardı. Hamamböceği kolonisi, bu ışıksız bodrumun gerçek sahipleri gibi ortalıkta cirit atıyordu. Haci Abi, kendine özgü mizah anlayışıyla matrak geçeceği bu yeni ev arkadaşlarımızı midem bulanmadan nasıl öldüreceğime ilişkin uygulamalı dersler veriyordu. Geceleyin leş gibi battaniyelerin altına girdiğimizde, kırık çekyatları hızar testeresi gibi kemiren kedi büyüklüğünde fareleri görünce hamamböceklerini unutmuştuk. Ufacık bir fareden iğrentiyle kaçan ben, kedilerin bile gördüğünde kaçacağı farelerin sırtında yatacaktım. Her sabah kalkıp kulaklarımızı kontrol ediyorduk. Haci Abi, bana göre rahat görünüyordu ama onun da sabaha kadar o testere sesleri arasında deliksiz bir uyku çektiğini hiç sanmıyorum. Cesaret ve mukavemetimizin sınandığını düşünüyorduk. Bunda haklıydık da. Gideceğimiz kamplarda daha pis ve tehlikeli hayvanlarla birlikte yaşamak zorunda kalacaktık. O iğrenç bodrumda bize saldıran bir fare olmadı ama bulunduğumuz bir kampta sabah uyandığımda minnoş büyüklüğünde kapkara bir farenin Haci Abi'nin üzerinde gezindiğini görecektim.

Bazı akşamlar yol adayı arkadaşın evinde misafir oluyorduk. Hayatımda görüp göreceğim en dağınık yer olan bu ev, 82 Lübnan'ını andırsa da bize çok yıldızlı bir otel gibi geliyordu. Zamanla anladığımız kadarıyla hanımı dersten derse koşturduğu için, eviyle ve çocuklarıyla ilgilenemiyormuş. Evinin durumu hadi neyse ama büyük erkek çocuklarının hali tam bir faciaydı. Sekiz-dokuz yaşlarındaki bu çocuk, kendisine bir ömür yetecek büyüklükte bir küfür/hakaret sözlüğünü hıfzetmişti. Her eve gidişimizde bu çocuktan okkalı küfür fasıllarını göze almak zorunda kalıyorduk. Biçare kulaklarımız, fareler ve şu terbiye yoksunu solist arasında tercih yapmaktan bizar olmuştu. Bu çocuğu, korkunç bir varoş kültürünün çamurlu sokaklarına atarak bu kadının İslam kültürünün hangi temiz sayfalarını karıştırdığını merak etmekten kendimizi alamıyorduk. Hayatımda görüp göreceğim en sloganik kadın da oydu. Her konuşması, bir kartpostaldan makasla kesilmiş gibiydi ama edasına bakılırsa, kendini Zeynep Gazali yahut Burucerdi falan sanıyordu. İsterse allame-i cihan olsun, evine bu

kadar ilgisiz bir kadınla evli olduğu için arkadaşa acımaya başlamıştım. Doğrusu, arkadaşın cihada gelmekten çok bu kadından kaçtığını düşünmeye bile başlamıştım.

Özbek komutan gitmiş ama hiçbir haber gelmemişti. Daha sonra komutanın, Dostum denen düşman tarafından esir edildiği haberi geldiğinde esir edilen bizmişiz gibi üzüldük. Topladığımız paralar da buharlaşmaya başlamıştı. Kulaklarımız yerinde duruyordu ama cihada çıkamadan nemden ve pislikten mevta olmak üzereydik. Artık Haci Abi'nin mitralyöz gibi esprileri de teklemeye başlamıştı. Kara kara ne yapacağımızı düşünüyorduk. Bir kez yola çıktıktan sonra geri dönmek zorunda kalmak düşüncesi karabasan gibi çökmüştü üstümüze; fareleri de unutmuştuk.

Tam o günlerde bir cemaatin önde gelenlerinden biri, yüzünden nur ve onur akan bu müstesna ve mümtaz abi elime kalın bir zarf tutuşturdu: "Yolunuz açık olsun!..." Zarfı kendisi gittikten sonra açacak ve küçük dilimizi yutacaktık. Aradığımızdan fazla bir para vardı zarfın içinde. Kısa bir istişareden sonra rotamızı Tacikistan'dan Keşmir'e çevirdik. Bize orası için referans mektubu verecek tanıdıklarımız vardı ve birkaç broşürden, beklentilerimize karşılık bulabileceğimiz bir cihad beldesi olduğuna kanaat getirmiştik. Aday arkadaşı alıp almama hususunda ikimizde de ciddi tereddütler olsa da yaptığı iyilikleri, garibanlığını, duygusallığını, samimiyetini hesaba katıp onu da iki kişilik kervanımıza katmaya karar verdik.

Hareket saatimiz geldiğinde arkadaşın yedi sülalesinden oluşan bir kalabalığın da kendisini uğurlamak için geldiğini gördük. Karısı, hepimizi cihada çıkmaya kendisi zorla ikna etmiş ve kocasının komutasına bizi vermiş gibi davranıyordu. Otobüse bindiğimizde yanımıza geldi ve bana doğru sert bir komut verdi: "Ona tabi olmalısınız! Ona tabi olursanız kurtulursunuz!" Bu kadının her davranışında olduğu gibi bu davranışında da sağlıksız bir şey vardı. Kurmaca bir slogan kozası örmüştü ve muhtemelen kendini yalnızca bu koza içinde iyi hissediyordu. Histerinin ya da mutsuzluğun resmini çiz deseniz aklıma o gelirdi. Doğal hiçbir davranışı yoktu; bu komutlar da doğallıktan ziyade o kurmaca dünyasının repliklerinden biriydi sadece. Kocasını cihada kendi elleriyle gönderen güçlü kadın rolünü iyi oynamıştı. Bu ona yetmemiş olsa gerek ki kocasını kendi elleriyle de terfi ettirerek komutan olarak göndermek ve bu rol ile de kendine paylar çıkarmak peşindeydi. Mutsuzdu çünkü, kendini mutlu hissetmeye ihtiyacı vardı. Kimin kime tabi olması gerektiğini nereden biliyor olabilirdi ki? Bunu söyleme hak ve yetkisini nereden alıyordu? Kendisi, gerçeklerden kopuk rollerin kozasında bocalamakla kalmıyor, kocasını da rollere büründürüyordu. Hastaydı. Yolculuğumuz, hastalığını başkalarına da bulaştırdığını gösterecekti.

Sınırı geçene kadar ağladı diyebilirim. Evli olmak, çocuklu olmak erkeği bu hale sokacaksa, aman kalsın. Çocuğunun kelime dağarcığına bakılacak olursa aslında pek de çocuklarına düşkün bir baba olduğu söylenemezdi ama bu çelişkilerine alışmamız gerekecekti. En az iki yıl kalacağım diyen adam, daha yolu yarılamadan birkaç aydan

bahsetmeye başlamıştı. O gariban adamı kaybetmiştik ama karısının verdiği terfi ve yetkiye dayanarak bize komutlar veren, nur topu gibi bir komutanımız olmuştu. Rolünü, acınası bir komediye dönüştürmeden oynayabilecek azıcık bir kabiliyeti, zekası, tecrübesi olsa gam yemeyecektik. Haci Abi de ben de alttan almaya ve diğer imtihanlara katlandığımız gibi buna da katlanmaya karar verdik. Zaten Haci Abi'nin insanlara not verme ve onları idare etme hususunda özel bir hüneri vardı. Kürt kardeşlere özgü bir sıcaklık, doğallık ve biraz da köylülükle "Yav Haci Abi takma kafayı!" der ve kafanızı dağıtacak konulara dikkatinizi çekerdi.

Ben onun kadar idare etme yanlısı değildim. Koca'ya, kendini komutan hissetmenin zırvaca keyfini yaşatmaya niyetim yoktu. Artık sıkıcılaşmaya başlayan tek kişilik stand up'larını dikkate bile almadığımı görüyordu. Benden yüz bulamayınca Haci Abi'nin canına okuyordu. Haci Abi, ona sabırla katlanırken aslında haddini bildirecek ince göndermeler de yapıyordu ama bizim Koca'nın espri anlayışı da olabildiğince kısırdı. Koca'yı, Haci Abi'nin mizahi zekasına emanet ederek dışarıyı seyretmek ya da asgari diyaloglarla ilişkimi sınırlamaktan başka bir çare düşünememiştim. Ona acıyarak yanımızda gelmesini isteyen bizdik. Onun ise bize acıdığı yoktu. Neyse ki dualarımız mı kabul oldu nedir, adam normalleşmeye, bir komutan gibi davranmaktan bir arkadaş gibi davranmaya doğru rütbe-i tenzil etti. Böyle olunca biz de ona daha saygılı ve ilgili davranmaya başladık. Hastalığı dönem dönem nüksetse de artık tedavisini öğrenmiştik.

İran; kırık dökük izlenimler ve hayal kırıklıkları

Mol-la-lar İ-ran'a! demişlerdi, biz de gelmiştik işte, yeterince molla olmasak da. Ne yazık ki İran bizi hiç de "Hoş amedi!"lerle karşılamadı. Önüm sıra bekleyen tüccar görünümlü adama evrakların arasına koyduğu paranın manasını sorduğumda bunun her yerde olduğu gibi sıradan bir rüşvet olduğunu söyledi. Kalın bıyığı, ince sakalıyla pasaportlara damga vuran polis, pasaportların arasına para sıkıştırmayanların işlerini sürüncemede bırakıyordu. Ben, bir İslam devletinde asla rüşvet vermeyeceğimi, gerekirse geri gidip bir daha geleceğimi ama bunu yapmayacağımı söyledim. Bu tür durumlarda hep olduğu gibi Koca'nın eli ayağı birbirine dolanmaya başladı. Haci Abi, "Yav Haci Abi, biz transitiz, lütfen İran'ın iç işlerine karışmayalım; bize mi kalmış İran polisini ıslah etmek, biz işimize bakalım, baksana adam münafık, bununla uğraşmaktansa önüne küçük bir kemik atıp geçelim!..." diyecek ve öyle de yapacaktı. Haci Abi'ye ilk kez bu kadar kırılacak ve bu pragmatizmi ona yakıştıramayacaktım. Canı cehenneme rüşvetçi pisliğin; İran'ı ıslah edecek değildik ama şehidlere ve kahramanlara duyduğumuz saygı, emeklerine ve emanetlerine hıyanet eden şu şerefsize tavır almamızı gerektirmiyor muydu?

Onların işlemleri kısa sürdü. Sıra bana geldiğinde pasaportumu polisin önüne büyük bir özgüvenle koydum. Yüzünde İslam'a ve inkılaba dair işaret aramam

boşunaydı. Porsuk, el kol hareketleriyle evrakların arasındaki kemiği bulamadığını anlatmaya çalışıyordu. Sinirlenmişti ama keskin sirke küpüne zarar atasözünün Farsça versiyonları da olsa gerekti ki, serinkanlı tavrıma bakıp meseleyi uzatmamayı seçmişti. Sıradaki herkesin işlemleri bittikten ve kapı açıldıktan sonra eşyalarımı ayaklarıyla itip omzumdan çekiştirerek benden intikam almayı savsaklamayacaktı. Benim misillemem ise gecikmedi. Çantalarımdaki tıka basa usul kitaplarının dikkatlerini çektiği İrşad Bakanlığı yetkilileri, ellerine aldıkları kitapları incelerken bizi de nazik bir sorguya almışlardı. Öfkeyle bağırdım: “Bizi burada İslami kitaplarımızdan dolayı sorguya çekeceğinize, rüşvet vermediğim için beni tartaklayan polisinizi irşad edin!” Afallamışlardı. “İlk kez böyle bir şikayetle karşılaşıyoruz, hayret” derlerken, ben misillememi tamamlama derdindeydim. Odasındaki camekandan bize tedirginlikle bakan rüşvetçi şerefsizi parmağımla işaret ederek, “İşte o!” dedim, “Ondan şikayetçiyim, gerekirse şikayetimi resmi olarak bildirebilirim!” Porsuk, parmağım gözüne girecekmiş gibi yüzünü sakındı ama paniğini görebiliyordum. Şaşkın memurlar, “Biz gerekeni yapacağız” dediler. Sözlerini tutarlar mı bilmiyordum ama Porsuğun korkak hareketlerini görmek öfkemi dindirmişti.

İran tarafına naçiz bedenlerimiz geçmesine geçmişti de otobüsümüzün aranma işlemlerinin bitmesi için saatlerce beklemek zorunda kaldık. Otobüsümüzün ince bir aramadan geçirildiği anlaşılıyordu. Rejim muhaliflerinin Türkiye üzerinden etkinlikler düzenledikleri düşünülürse bunda anlaşılmaz bir yan yoktu. Yine de yolcuların bekleyebilecekleri, yazın sıcaktan kışın soğuktan korunabilecekleri tesislerin yapılmamış olmasında yadırganacak yanlar vardı. İran rejimi, ülkeden gidenleri ve ülkeye gelenleri pek ciddiye almıyor muydu? Ya da buraları taşra mı görüyordu? Oysa ilk izlenimler, çok önemli değil midir, son izlenimler de hatta? Saçılmış çöp yığınları gibi ortalığa serilmiş insanların bezgin halleri, İslam’ın ve medeniyetimizin misafirperverliği ile hiç de bağdaşmıyordu. Seyahati özendiren ve seyyahları öven bir din, kervansaraylar ve hanlarıyla asırlar evvelinden kendine yakışan bir medeniyet kurmayı başarmıştı ve şu küçük gibi gözüken eksiklik, hiç de küçük sayılmazdı.

Yol boyunca molalarda bizden başka namaz kılan bir Allah’ın kulu yoktu. Müslüman olduğumuzu anlayan ve neredeyse namazımızdan bile rahatsız olan İranlı yolcularla türlü türlü tartışmalara girmek durumunda kaldık. Bize acıyan gözlerle bakan Azeri, orta sınıftan laik kadınlarla yaşadığımız tartışma en sert olanlarındandı. Bu genç yaşta kendimize yazık ettiğimizi, mollalar gibi yaşamanın ne kadar salakça olduğunu, hepsi Türkiye gibi bir ülkede yaşamak isterken bizim buralarda ne işimiz olduğunu, azarlarcasına söyleyip duruyorlardı. Esas dertleri ise sınırı geçer geçmez yarım yamalak bağladıkları başörtüsünün zorunlu olmasıydı. İçki-fuhuş yasağından erkekler, başörtüsü yasağından da kadınlar mustarip görünüyordu. İçki ve fuhuş yasağını biz de hukuki buluyorduk ancak hicabı kerih gören bu kadınlara böyle bir yasal zorunluluk getirilmesini doğru bulmuyorduk. Hatta bize kalırsa, o kadınların başlarında iğreti duran örtüleri de alıp “Başörtüsü Müslüman kadının ayrıcalığı ve

simgesidir, sizin bunu taşımaya hakkınız yok!" demek daha doğru olurdu. Bir başka dikkat çekici nokta, Türkiye'deki İslami muhalefet nasıl ki başörtüsü meselesinde kördüğüm olmuşsa İran'daki laik muhalefet de aynı naçar görüntüyü arz ediyordu.

İçlerinde en fanatik İslam karşıtı olan ve "bizi gözleriyle devirmek ister gibi nazar eden" kadın, bir polis noktasında bir iki saat alıkonulduğunda, İran istihbaratının fena çalışmadığını anlama fırsatımız oldu. Kadın kesin örgütlüydü ve diğer yolculara habire propaganda yapıyordu. Serbest bırakılıp geri geldiğinde bu sefer daha bir şişinerek kaldığı yerden devam edecekti. Kontrol noktalarındaki asker ve polisin Türkiye'den gelen her İranlıya serkeş muamelesi yapması ise diğer boyutları bir yana gerçekten gülünçtü: "Ee, içip ... geldiniz, he mi, ne oldu, keyfiniz yerine geldi mi bari..?" Yolcuların, "He vallah, hemmısı çok hoştu!" türünden pişkinlikleri ise İran'daki iktidar-muhalefet ilişkisine dair oldukça fikir vericiydi.

Ve Tahran... Biraz Ankara, biraz İstanbul olan bu şehir, giriş kısmında anlattığımdan bambaşka bir ülkeye ait gibiydi. Mükemmel belediyecilik düzenlemeleri ve hizmetleri, oldukça ileri bir düzey yakalandığını gösteriyordu. Sayısız park, içlerindeki rengarenk çiçeklerle huzur bağışlıyordu, devrimin ve savaşın yorduğu İran insanına. Parklarda yaya ve motosiklet ile dolaşan polislerin, hırsız ve gaspçılar için tedbirler almaktan ziyade bazı yasakları takiple görevlendirildikleri anlaşılıyordu. Davranışları kaba ve yozdu. Porsuk gibi tipler, yasak uygulamalarını da ranta çevirmişlerdi. Kendimi motosikletle, copla dolaşarak başörtüsü ve el ele tutuşma yasağını denetlerken hayal ettim. Sıkıcı bir hayaldi.

Kadın her yerdeydi. Tahran nüfusunun onda dokuzunun kadınlardan oluştuğu vehmine kapılabilirdiniz. Her yerde, caddelerde, dükkanlarda, devlet dairelerinde, parklarda, kafelerde hep onlar vardı. İslam devriminin kadını eve hapsettiğini söyleyecek olanlara on dakikalık bir İran seyahati önermek gerek. Yalnızca gündüzleri değil gece yarıları da kadınlar caddelerde rahatça dolaşıyor, parklarda güven içinde vakit geçiriyorlardı. Biz ataerkil kültür mensupları için yadırgatıcı gelse de İran toplumun anaerkil özelliklerinden kaynaklanan görüntülerdi bunlar. Paçoz giyinen İran erkeği, yemeyip içmeyip son derece bakımlı olan kadınına para yetiştirmeye çalışıyordu herhalde. Bu özgüvenli, asaletli kadınlar, değil ikinci sınıf olmak, görünüşe bakılırsa hemcinslerimizi sindirip İran'ı ellerine almışlardı. Gerçek özgürlük ve öznelik imkanlarına rağmen düşmanca propagandalara payanda olacaklarsa, cinsel meta olmayı ve nesneleşmeyi arzuluyorlar demektir ki bu, şeytanın oyuncağı olmakla eş anlamlıdır. Batılı hayata duyulan özenti örnekleri, bizde bazen merhamet bazen de hiddet uyandırmıştı ve İran devletinin en ciddi açmazının bu olduğunu kavramak için birkaç gün bile yetmişti.

Tahran sokaklarında en sevdiğim şeylerden biri, on adımda bir karşınıza çıkan portatif çeşmeler ve buzdolaplarıydı. Bizdeki sebil geleneğini esnaf burada modern cihazlarla sürdürüyordu. Bir farkla ki çeşmelerin başında Kerbela'yı anan ibareler bizim

sebillerimizde bulunmazken burada dokunaklı biçimde vurgulanmıştı. Her çeşme ve su kabı, “Huseyn’in susuz dudakları”nı anarak, adeta o güne yetişmediği için kendini kınamaktaydı. Sünniliğin en ciddi zaafının, Kerbela ve Hüseyin bilincinin güdüklüğü olduğunu düşünüyordum, hala da öyle düşünüyorum. Hüseyin’i anlamadan kıyam ve direniş kültürü oluşturamazsınız. Kerbela’yı anlamadan Emevi iktidarını da İslam tarihi denen sultanlıklar tarihini de anlayamazsınız. Şiilerin Hüseyin’i ve Kerbela’yı yanlış anladığı söylenebilirdi. Peki, bizim geleneğimizin hiç anlamamasına ne demeli?...

Bir kitapçıya girdik. Bizdekilerden farklı olarak bir devlet kurumuydu burası. Devrim önderlerinin kitapları ve propaganda broşürleri, düzenli rafları doldurmuştu. Kimsecikler yoktu, memur da masa başında uyukluyordu. Türkiye’deki sımsıcak, demli sohbetlerin yaşandığı kitapevleriyle kıyaslanamazdı. Bir gün devrim olur da bizim kalabalık kitabevlerimiz de böyle tenhalaşır mı diye bir soru geçti kafamdan. Ensar-ı Hizbullah’tan gençleri görmek, içimize çöken kasveti biraz olsun dağıtmıştı. Samimi, ciddi, gözü kara, sportif ve bıçkındılar.

Sürgündeki Zat

İran’da uzun yıllardır bir nevi sürgün hayatı yaşayan meşhur zatı ziyaret etmemek olmazdı. Her ne kadar Tacikistan veya Keşmir’e gitmek için yola çıkmış olsak da kalbimde hep Lübnan vardı. Lübnan’a gitmek, Hizbullah saflarında İsrail’e karşı savaşmak, komplike ve kalifiye bir eğitim almak, en büyük düşlerimden biriydi. İsrail’e karşı verdikleri başarılı savaşta çok ileri bir askeri düzey yakalamışlardı. Orada kısa bir süre kalabilmem halinde çok ciddi bir subaylaşma yaşayabileceğimi biliyordum. Bu zat ile görüşme sebebimiz benim bu yöndeki ısrarımdı. Haci Abi’nin öngörüleri yamandır, “Bir şey çıkmaz Haci Abi, boş yere gidip canımızı sıkmayalım” diyordu. Bense kehanetlere inanmıyordum. “Bin demir kapıyla hesaplaşmaktan omzun çürümelidir” dizesini dilimden düşürmüyordum. Allah biliyor ya, yıllardır demir kapılara vura vura omzum çürümek üzereydi.

Zat, bizi çalışma odasında hiçbir coşku ya da sevinç duymaksızın karşıladı. Bu tür ziyaretlerden gına gelmiş gibi davranıyordu. Kendisinden iş istemeye gelenlerden usanmış bürokrat tarzı karşısında, acaba gelmemeli miydik diye düşünmekten kendimizi alamadık. Ortak bazı tanıdıklarımızdan konuştuk, bu bir nevi referans mektubu işlevi gören bir usuldür. O isimleri de gayet sükunetle hatta soğuklukla karşıladı. Tanıdığı herkesten darbe yemiş ya da ne bileyim az önce iflas ettiği dükkanına kilit vurmuş gibi bir hali vardı. Bu hali enerjisizlikten kaynaklanıyor olsaydı kendini anlatmaktaki enerjisi ve tutkusunu nasıl izah edecektik? Kendi düşüncelerini yüksek bir konsantrasyonla anlatırken biz bir şeycik söylemeye kalksak üstüne hemen bir yorgunluk çöküyordu sanki. Tanıdığım en kötü dinleyicilerden biriydi. Kendi kuşağından bazı teşkilat ve kalem erbabının bu tarz üslup ve davranışlarına az çok

alışık olduğumuz için çok fazla gücenmedik. Belki biz de yaşlandığımızda bunlar gibi genç dava adamlarına tepeden bakacaktık, kim bilir...

Bizi asıl gücendiren şey, tepeden bakmasından geçtik, bize bir dava adamı muamelesi bile yapmamasıydı. Bize evden kaçmış haylaz ve çaylaklarmışız gibi davrandı. Netice itibarıyla Lübnan'ı Keşmir'i bırakıp evimize dönmeyi nasihat etti. Cihadla ilgili yaklaşımları o kadar dışlayıcı ve küçümseyiciydi ki şaka yapmıyorduysa muhakkak takiyye yapıyordu. Bir an bu adamın bizim ajan falan olduğumuzdan huylanıp kendi durumunu rahatlatacak mesajlar vermeyi tercih ettiğini düşünecek bile oldum. Hayır, bunlar samimi görüşleriydi ve işin şaşırtıcı yanı dediklerine bakılırsa İran'ın "resmi görüşü" de bu istikamette idi.
Harita başına geçti ve İsrail ile ABD'nin, Türkiye'yle İran'ı çarpıştırmak için yaptıkları planları anlattı. Haritayı ve elindeki çubuğu güzel kullandığı söylenebilirdi ve buraya kadar anlattıkları malumun ilamı sayılırdı. Bundan sonra sözü öyle bir noktaya getirdi ki bu planın emperyalizmin son şansı olduğunu, kaçınılmaz olarak uygulamaya konacağını, buna engel olabilecek tek unsurun da Milli Görüş olduğunu söyledi. Hayda! Türkiye İslami hareketi, tüm stratejisini buna göre kuracak ve bu şeytani planı bozacak olan Erbakan'ı desteklemek için elinden geleni yapacaktı. Kulaklarıma inanamıyordum. Devrimci İran, bizi gırtlağımıza kadar düzenin içine sokacak bir süreci desteklememizi öneriyor olabilir miydi?

Gerçekten böyle bir tehlikeyi önleme adına bir işe yarayacaksa Milli Görüş iktidarı hayırlı bir şey yapmış olurdu ki, Zat'ın dediklerine göre Özal bile emperyalist baskılara rağmen İran'la iyi ilişkiler kurmuştu. Biz de şayet egemenlerin böyle derin bir planları varsa Milli Görüşün buna direnemeyeceğini, direnmeyi seçse bile iktidarının bertaraf edileceğini, planı da Milli Görüşü de gereğinden fazla önemsediklerini ve hatta abarttıklarını savunduk. Ayrıca tüm birikim ve mesafemizin inkarı anlamına gelecek olan böylesi bir strateji değişikliğinin, İran'la savaşa engel olmaya yarasa bile Türkiye İslami hareketinin gelişimine yaramayacağını anlattık. Milli Görüş hareketine ille de destek verilecekse bunun, toptancılığa düşülmeksizin, ilkesel ve eleştirel bir tavırla yapılmasının yegane devrimci tutum olabileceğini söyledik.

Bu nokta, tüm konuşmalarımıza yansıyan temel gerçeği gün yüzüne çıkaracaktı: Ne Zat ne de İran, Türkiye İslami hareketine güvenmiyor, bizden bir şey beklemiyorlardı. Evet, biz de bu güven ve umut erozyonundan kaçarak dışarılara gidiyorduk ancak umudumuzu yitirmiş değildik. Zafer günleri, çok çok uzak olsa da şahsiyetli bir İslami hareketin bu süreçte bile teşekkül edebileceğine inanıyorduk. Tartışma hararetlendikçe Zat'ın ilgisini çekmeyi başarmış olmalıydık ki, artık bize daha fazla söz hakkı tanıyor ve daha az tepeden bakıyordu.

İranlı bir yakını da ortama katılmıştı ve bize öyle müstehzi davranıyordu ki Müslümanlara kibir kadar yakışmayan ikinci bir şey varsa o da istihzadır. Bir Müslüman'ı, hele hele bir misafiri tahfif etmenin ahlaki bir tarafı yoktur. Kişi

muhatabını değil, kendini aşağılamış olur bu davranışıyla. Biz, İran'la ilgili bazı ufak tefek eleştirel gözlemlerimizi dile getirdiğimizde ise tavırları iyice çirkinleşmişti. Omzumda asılı olan küçük çantayı işaret ederek, "Onu boynuna assan iyi olur. Hırsızlara kaptırabilirsin ve o zaman da İran şöyleydi, böyleydi diye her yerde konuşursun!" dedi. Sinirlerimi denetlemekte zorlanarak, "Bana bak kardeşim! Biz buraya İran'ı eleştirmek için gelmediğimiz gibi eleştirilerimizi yaymak için bir yerlere gidecek de değiliz. Yaptığımız eleştiriler erken ve isabetsiz olabilir ancak bunlar bizim gözlemlerimiz. Biz, eksiklik ve kusur aramıyoruz ama galiba sen bizde eksiklik ve kusur bulmak için kendini zorluyorsun!" diye rövanşist bir karşılık verdim. Beklemiyordu, uzlaştırıcı şeyler söylemek gereği duydu ve oldukça utangaç bir tavra büründü. Pişman olmuştum ama haksız olduğumu düşünmüyordum yine de. Zat, taraf olmadı ve sakin davrandı; nazikçe, yarın bizi yeniden görmek istediğini söyledi.

Altın kubbeler altındaki İmam ve gül yaprakları üzerindeki şebnemler

Haci Abi ve Koca, İran'dan bir an önce çıkış yaparak menzil-i maksuda erişmek yanlısıydılar. Bense Beheşt-i Zehra'yı ve İmam Humeyni'nin kabrini ziyaret etmeden şuradan şuraya adım atmayacağımı söylemiştim. Ayrıca Haci Abi'nin kehanetvari öngörülerine inat, Zat'ın, bizim Lübnan Hizbullahına katılabilmemiz için yardımcı olabileceğine hala ihtimal veriyordum. Omzumu hala kullanabileceğimi düşünüyordum.

İmam Humeyni'nin kabrine gitmek için bir taksiye bindik. Türk olduğumuzu öğrenen taksici, "İbo'nun kaseti var mı?" diye sorunca var diyerek elimdeki kaseti uzattım. Kasette İranlı bir ahengeran yanık sesiyle mersiye okuyordu ve taksicinin kafası bozulmuştu. Kaseti çıkardı, radyoyu açtı. Orada da geleneksel ağıt türü bir müzik vardı. Şah devrinden kalma külüstür, "Burada gerek ki üç mendilin ola; sabah ağlayasan, öğlen ağlayasan, akşam ağlayasan!..." diye şikayetler ediyordu. Şah dönemini açıkça methettiği sözleri beni çılgına çevirmişti, dilimin yularını çözdüm ve oldukça tehditkar davrandım. Arabayı durdurmasını, inmek istediğimizi söyleyince aslında Humeyni'nin iyi bir adam olduğunu ama sonraki mollaların işi bozduklarını, kendisinin de Müslüman olduğunu, devrimin İslam için ve İran halkının selameti için yapıldığını ama maksada ulaşılamadığını, özür diler bir tarzda anlattı. Bu yetmişlik rakı şişesini daha fazla kırmanın gereği yoktu. Kabre de gelmek üzereydik zaten.

Kafamda tasarladığım İmam Humeyni kabri ile gördüğüm manzara arasında hiçbir alaka yoktu. Ben, sakin güzel bir bahçe içinde, sade bir mezar canlandırıyordum gözümde. Devasa bir caminin ortasındaki kabrini görünce çok şaşırdım. Caminin içinde bir mezar fikri, hangi mezhebi hüccetleri olursa olsun bana çok gayri İslami göründü. Caminin içinde bir Kabe minyatürü varmış gibi ona dönük namaz kılmak, etrafında el açıp dua etmek, asla tasvip edemeyeceğimiz davranışlardı. Büyük devrimci bir bilgeyi, Telli Baba'ya çevirmişlerdi. Eşikleri, kabrin demirlerini haşyet ile öpen

insanları görünce Hudeybiye ağacını kesen Ömer gözümün önüne geldi ama bunun Hz. Ömer'i gasıp olarak gören bir Şii için hiçbir mana ifade etmeyeceğini biliyordum.

Merhum Humeyni'nin, altın kubbeli bir mekanda metfun olmasında da içimi acıtan bir şey vardı. Hayatı, nebevi ve gönüllü bir yoksullukla geçmiş birine, gıyabında yapılmış bir kötülük olarak algıladım bunu. Sarayları yıkmak için yola çıkan İmam, saray havasında imar edilmiş bu mekanda adeta mahkum ve mahzun kalmış gibi geldi bana. Ona büyük saygı duyuyordum ama o an, derin bir acıma duydum. Kapıda ayakkabıların emanet edildiği kısma bakan memurlardan biri, bizden ısrarla Türk parası isteyince büyük bir pınarın başında susuzluktan kurumuş bir dikenin ellerime battığını sandım. Şah devrilmiş ne çıkar, ey sevgili İmam!? Halk denen iskelet yığınlarının içinde bin bir şah, hükümferma ediyor. Şeriati, bizden yıllar evvel, İmam Rıza'nın türbesini ziyaretinde aynı duygulara kapılmış ve kaleminden kan damlayarak şu satırları yazmıştı: "İmamın yerine imamın kabri, marifet yerine sadece ziyaret, takipçisi olmak yerine tapıcısı olmak, aşk ve mana yerine lafız, içerik yerine kalıp..."

İmam Humeyni'yi orada, altın kubbelerin altında kederli duygularla bırakıp Beheşt-i Zehra'ya yöneldik. Zehra'nın Bahçesi, devrim ve cenk şehidleri için hazırlanmıştı. Muhtemelen dünyanın en büyük kabristanlarındandı. Göz alabildiğine uzanıyor, yüz binlerce sakinini haşmetle ağırlıyordu. Devrim ve savaş edebiyatını seven herkesi kulağından tutup oraya götürmek gerek. Devrimin ve savaşın ne demek olduğunu, nice fedakarlığa ve acıya yaslandığını göstermek gerek. Ölmeyi bayılmak sanan biz Türkiyeli İslam devrimcilerinden her birine, bu muazzam feda ve acı deryasını gösterdikten sonra sormak gerek: "Emin misin?"
Hemen her mezarın başında şehidlerin resimleri bulunuyordu. O kadar güzel ve anlamlı yüzleri vardı ki Allah'ın onları güzellikleri yüzünden katına yükselttiğini düşündüm bir an. O güzellikten bize de bahşetmesini diledim. Dört bir yana yayılmış rengarenk çiçek ve güllerin, onları taklit edercesine güzellik ve koku yaydıklarını düşündüm. Kızıl güller ve laleler, sırf şehadeti remzetmek için yazılmış ve gençliğinin baharındaki şehidlere atfedilmiş ilahi bir şiir gibiydi. Bu kızıl güller, ziyaretçilerin gözyaşlarından sulanıyor olmalıydı. Gül yaprakları üzerindeki şebnemler, annelerinin, kardeşlerinin, eşlerinin ve çocuklarının gözyaşları olmalıydı.

Bazı mezarların başucuna konmuş bazı küçük özel eşyalar, çocuklarının bıraktığını sandığım oyuncaklar, göz pınarlarımı kurutacak oldu. Sarsıla sarsıla ağladım. Haci Abi, bir kenara çekilmiş teessür ve tefekkür içinde usul usul ağlıyordu. Birbirimizin mezarları başında ağladığımızı hayal ettim. Haci Abi mezarıma gelir de başucumdaki kızıl gülleri gözyaşlarıyla sular mıydı? Hey Haci Abi, gün gelip benden Irak'ta meçhul bir mezarda yatacağını ve başucuna gelip hasbihal edemeyeceğim bir firaka hüküm giyeceğimi nereden bilebilirdim?

Pilot'un şehid olduğu geceden beri bu kadar ağladığımı hatırlamıyordum. Kendimden geçmiştim. Haci Abi, "Taksiciyi iki saattir bekletiyoruz, gitmeliyiz!" diyerek

koluma girdiğinde buradan ayrılmak, bu güzel insanları terk edip gitmek gücüme gidiyordu. Tahran'a doğru ilerlerken, "Haci Abi" dedim, "diriler kentini bırakıp ölüler kentine gidiyoruz!" "Evet, aynen Haci Abi, aynen!" Ölüler kentinde veya başka herhangi bir ölü kentte kalmaya niyetimiz yoktu. Beheşt-i Zehra'dan sonra, beni dünyaya bağlayan kalbimdeki son kılcal damarların da koptuğunu hissettim. Bize özgürlük ve dirilik verecek dağlara gitmeliydik. Bir an evvel...

Doğuya doğru gitmek

Zat'ı son kez ziyaret edip yolumuza devam edecektik. Zat, önceki sefere göre çok sıcak ve güler yüzlü karşıladı bizi. Bizimle gece geç saatlere kadar dolaştı. Daha tabii ve samimi davrandıkça, teşkilatçı ve kalem erbabı sisleri dağıldıkça, aslında acı çeken yaşlı bir adamcağız gördüm karşımda. Zevcesi vefat etmişti ve kendini daha bir yalnızlaşmış hissediyordu. Vatan özlemi, bu yalnızlık duygusunu katmerli hale getiriyor olmalıydı. Dönmek istiyordu, yasal sakıncaları pek yoktu ama rejimin şiddetine maruz kalmaktan ve bazı komplolara alet edilmek istenebileceğinden çekiniyordu. Zannımca, birikimi, tecrübesi, bedel ödemişliği gibi vasıfları sebebiyle, ülkeye döndüğünde Müslümanlar arasında özel bir konumu olacağını düşünüyordu. Günlerinin boşa geçtiğini, artık burada kalmanın bir verimi kalmadığını, sıkıntıları olduğunu, İran rejimiyle, hükümet etme tarzıyla ilgili ciddi eleştirileri olduğu belliydi ama bunları ancak ihsas ediyordu, direkt ifade etmiyordu.

Garip bir tutumu vardı Zat'ın, ülkeler hakkında konuşurken çok temkinliydi. Takiyye yapmadığına emindim, bu adam gerçekten devrimci süreçlere, silahlı mücadeleye, koşulların zorunlu kılabileceği tekten noktasal silahlı eylemlere bile sempatiyle bakmıyordu. Türkiye'de eski tüfeklerin telkin ettiklerinden daha ağırkanlı ve uzun vadeli bir metodu savunduğu kesindi. Bu yalnız adam, memleketine dönecek olsa hiçbir ciddi örgütsel çalışma yapacak değildi. Buna teorik olarak karşı çıkıyordu, hatta İmam'dan, "Biz peygamberi bir hareketiz, örgüt değiliz" mealinde alıntılar da yaparak cami ve kültür merkezli oldukça barışçıl ve ılımlı bir süreç öneriyordu. Milli Görüş veya diğer bazı cemaatlerden hangi yönleriyle ayrışacağını dahi doğrusu hiç anlayamamıştım. Biz, ülkemizdeki yapıları yeterince devrimci olmadıkları için terk etmiştik ama -hakkında Zat'ın fikir verici bir özelliği var idiyse- İran, çoktan devrimcilik ununu elemiş ve eleğini asmıştı. Zat, devlet adamı değildi ve belki sanıldığından daha sivil ve bağımsızdı ama Zat'ın yılgınlığını, yorgunluğunu Türkiye İslami hareketinin İran'dan esecek rüzgarlarla bir diriliş ve yenileniş yaşayamayacağının ciddi bir kanıtı olarak yorumladım. Birçok konuda anlayamasak ve anlaşamasak da bu endişeli Müslüman aydından birçok şey öğrenmiştik. Hürmet ve muhabbetle vedalaştık. Herkes kendi yolunda yürümeliydi ve "Herkes mizacına göre bir yol tutar"dı.

Pakistan sınırındaki Zahedan şehrine giden otobüse binerek Tahran'dan ayrıldık. Yolumuzun uğradığı irili ufaklı şehirler, Tahran'ın modern görüntüsünden tarihi görüntülere doğru evriliyordu. Nihayet, Belucistan bölgesine geldiğimizde her türlü medeniyet görüntüsünü gerilerde bırakmış olacak, tam bir ilkellikle karşılaşacaktık. Çölleşen bölgede ne bir dinlenme tesisi ne de bir tuvalet bulmak mümkün değildi. Belucilerin devrimi içselleştirememiş yarı bedevi bir kavim olduğunu duymuştuk fakat vaziyete bakılırsa devrim de onları içselleştirmemişti. Devletin, hatta hayatın dışına sürülmüş, adeta dışlanmış bir hayat yaşıyorlardı.

Zahedan şehri ise gördüğüm en ilginç şehirdi. Afgani elbiseleriyle dolaşan bu silahlı adamlar, mücahid aydınlığından eser bulunmayan yüzleriyle burada neler yapıyorlardı? Bu karanlık yüzlü adamların, kirli ticaretleriyle maruf Afgan kabilelerinin adamları olduğunu anlamıştık. Şuracıkta gördüğümüz birkaç grup bile Afganistan'ın niçin huzur ve sükun bulamadığını izah etmeye yetebilirdi. Adamların varlığından vahşet ve dehşet fezeyan ediyordu. Şehrin havasında insanı huzursuz eden bir tehlike, kaos ve uğursuzluk vardı ki hepimiz bir an önce burayı terk etmemiz gerektiğini düşünüyorduk.

Sınır çizgisinin dibinde, hamağında salınarak öğlen uykusu çeken İranlı asker, yüzüne siper ettiği şapkasını kaldırarak bize seslendi: "Hara gidirsez, gidecek başka bir yer bulamadiz mi?" İran sınırına yaklaştığımız bir kontrol noktasında bir Türk asker de İran hakkında tıpatıp aynı cümleyi kurmuştu. Demek ki, doğuya doğru gitmek, doğululara bile garip geliyordu.

Muzafferabad: Kamplara açılan kapı

Yolculuğumuz bitmiş, menzil-i maksudumuza erişmiştik. Keşmir'deydik. Savaşın sürdüğü Cammu Keşmir'de değil, Pakistan tarafında kalan Azad Keşmir'deydik, ne yazık ki. Muzafferabad, Azad Keşmir bölgesinin başkenti sayılırdı ve mücahidlerin merkez büroları da değişik paravan isimler altında burada bulunuyordu. Bizim irtibat kurduğumuz örgüt, Keşmir'in en büyük cihadi yapılanması olan Hizbü'l Mücahidin idi. Bir gece vakti bitap vaziyette merkez bürolarına varmıştık. İç kısmında silahlı militanların nöbet tuttuğu büyük bir cümle kapısı, İngiliz stili dizayn edilmiş geniş bir bahçesi olan, büyük bir villaydı burası. Binanın giriş kısmında duvarı boydan boya kaplayacak şekilde büyük bir pano asılıydı ve panoda yüzlerce şehidin resmi vardı. Keşmirlilerin çoğunluğu oluşturduğu bu panoda Pakistanlı gençler önemli bir oran teşkil ediyordu. Bazı Arap mücahidler de yok değildi ancak olanca dikkatime rağmen Türkiye ibaresi yazan bir resim görememiştim. Keşmir, Türkiyeli mücahidler için yeni ve uzak bir cephe idi ve kim bilir belki bizden sonra gelecek olanlar "Türkiye" yazan birkaç resim görebileceklerdi bu panoda.

Binanın iç kısmı gayet sade ama şık dekore edilmişti. Yer minderleri ve silindir yastıklar hem çok rahattı hem de işlevseldi. Birer çarşaf serildiğinde salonda onlarca insan ağırlanabilirdi. Yemek vakti geldiğinde metrelerce uzunluktaki muşamba bez seriliyor ve herkesin sığabileceği büyük bir sofra kurulmuş oluyordu. Bu tarz çok hoşuma gitmişti ve geleneksel kültürümüzle de bağdaşan bu dekor içinde kendimi evimde hissetmiştim. Ev ahalisi de Kürt aşiretlerini andırıyordu ama onlar kadar misafirperver olduklarını söyleyemeyeceğim. Bir ilgisizlik ve serinlik vardı. Herhalde buralara yoğun bir yabancı mücahid akını olmuştu ki binlerce kilometre öteden gelip saflarına katılmak isteyen bu insanlara böyle davranıyorlardı. Bu ilgisizlik ve serinliğin sebebinin, yabancı mücahid yoğunluğu olmadığını anlayacaktık. Bu hal, onların ya geleneksel doğal halleriydi ya da savaş şartları onları böyle yapmıştı.

Komutan olarak tanıtılan şahıs yanımıza geldiğinde ilk dakikadan son dakikaya kadar yanımızda oturmadı, yattı. Adam ilk kez tanıştığı ve komutasına girecek misafirlerinin huzurunda başını yastığa koyduğu gibi salonun ortasına damperi devirdi. Dizlerini kırıp bacak bacak üstüne atması ise "Ohhaa!" dedirtecek cinstendi. Meramımızı kısaca anlattık, referansımızın mektubunu verdik. Kendimi mücahid değil de batıya kaçmak için şebeke liderine yaranmaya çalışan Pakistanlı yoksul bir mülteci gibi hissetmeme sebep olan bu adam, samimiyetinden böyle davranıyor değildi. Laubaliliğindendi ve birçoğunda bu gayrı ciddiliği müşahede edecektim. Kıyasıya eleştirdiğimiz Türkiyeli İslamcı kadroların arasındaki en laubali adam bile misafirlerine asla böyle davranmazdı. Davranamazdı, kültürel kodları elvermezdi buna. En azından kınanmaktan korkardı. Burada ise onun kınanmasını gerektirecek bir kültürel kod bulunmuyordu galiba.

Askeri tecrübemiz olup olmadığı, eğitim almak isteyip istemediğimiz soruldu. Haci Abi ve Koca, eğitim almak istediklerini belirttiler. O ikisine Afganistan'daki kamplarına götürüleceklerı söylendi. Bense Afganistan'ı müthiş merak etmeme rağmen hemen cepheye gitmek istediğimi, arkadaşların kamptan dönüşlerini dahi beklemek istemediğimi belirttim. Onlar Afganistan'a, ben de sınır boylarındaki intikal noktalarına doğru yola koyulacaktım. İçeride, Cammu Keşmir'de buluşup buluşamayacağımızdan emin olmaksızın, sabah hemencecik vedalaştık.

Yanıma verilen mihmandar ile Hindistan sınırındaki bir kasabaya gittik. Oradan daha iç kısımlardaki bir kampa yerleştirildik. Kamp, Pakistan ordusuna ait yazlık bir dinlenme yeriydi. Birkaç müstakil evden oluşuyordu. Komutanlara ayrılmış ev diğerlerinden daha bakımlıydı ve perdelerin aralığından görülebildiği kadarıyla mobilya takımları, halılarıyla bayağı lükstü. Pakistanlı komutanlar işlerini biliyorlardı demek ki. Ormanın göbeğinde, Çoruh'tan bile deli akan Çelum ırmağının kıyısında gayet güzel bir mesire yeri seçmişlerdi. Burada birkaç hafta kalan insan, kafasından atmak istediği her şeyden kurtulabilirdi. Ben de öyle yapacaktım. Zikir, ibadet ve sporla

kafamı boşaltacak, Kur'an ve seçme eserlerden oluşan okumalarımla da onu yeniden ama bu kez sistemli biçimde dolduracaktım.

Kampta Keşmirliler yoktu. Pakistanlılar ve Araplar ile takriben 20 kişiydik. Pakistanlıların tamamı, Cemaat-i İslami mensubu gençlerdi. Bu gençler, namazlarını kılmak ve genel İslami kurallara riayet etmekle beraber, maneviyat ve müktesebatça cılızdı. Vakitlerini uyuyarak, ormanda dolaşarak, kahkahalarla güldükleri sohbetler ederek geçiriyorlardı. Kur'an ya da başka bir kitap okuyan çok az kişi vardı, onlar da bunu mütemadiyen yapıyor değillerdi. Cana yakın ve hoş sohbetlerdi ama dünyadan haberleri yoktu. Arada bir yanlarına uğrayan cemaat görevlileri ise zeki ve birikimli adamlar olsa da bu ayrıcalıklı özelliklerini arkadaşlarıyla paylaşmaya pek yanaşmıyorlardı herhal. Kampımıza daha sonra katılacak olan Paki bir doktor, o candan adam, kampa canlılık getirecek ve en yakın arkadaşım olacaktı.

Araplar arasında Mutezili olmak

Araplar 5 Yemenli, 1 Mekkeli ve 1 Katarlıdan oluşuyordu. Bosna'da tanıdığım Arap mücahidlerden bambaşka modelde adamlardı. Hepsi çok gençti, biri hariç daha yirmisine bile basmamışlardı. Kelimenin tam anlamıyla toydular. Pakistanlılara göre allame sayılabilirlerdi ama bu bilgileriyle yetiniyorlar hatta istiğna ediyorlardı. Bosna'daki Araplarla tek benzerlikleri, onlar kadar olmasa da bolca Kur'an okuyor olmalarıydı. Katarlı oldukça acardı, her işe belli ki sevap bilinciyle koşturuyordu. Odun topluyor, yemek yapıyor, etrafı temizliyor, ezan okuyor, Pakilerle İslami sohbetler yapıyordu. Aslen Beluciydi ve bunu bana ancak kulağa söylenebilecek bir sır gibi söylemişti. Kendini Arap olarak tanıtmasının doğru olmadığını, Beluc kavminden olmasının bir noksanlık olmadığı gibi Arap olmasının da bir fazlalık olmadığını söylediğimde ise bunu Pakilerin bilmeleri durumunda kendisine karşı davranışlarının değişebileceğini, lüzumsuz ırk tartışmalarına girmek istemediği için bunu sakladığını anlattı. Mücahidler arasında bu tür kavmiyet takıntılarının olması ihtimali bile sinir bozucuydu. Bu "Beluci kökenli Arap"ın, Araplarla da tam kaynaşamamasının sebebi yine kavmi takıntılar olabilir miydi?

Arapların içinde en sevdiğim ve yakınlık duyduğum kişi, Mekkeli olan kardeşti. Siyahiydi, Bilal gibi bir adamdı. Onunla konuşurken karşımda sanki Bilal varmış da birazdan bana sıcak çöl kumları üstünde göğsüne konan taş hikayesini anlatacakmış sanıyordum. Bazen Nation of Islam'dan bir zenciyle konuştuğumu da sanıyordum. Çünkü takvası ve maneviyatı Bilal'i, sempatikliği ve hareketleri de Harlemlileri anımsatıyordu. Aslen Arap değildi o da. Mekke'ye göç etmiş, Afrikalı bir ailenin çocuğuydu. Arapların içinde en muttaki, en mütevazı ve mütebessim olan oydu. Kıyas edebildiğim kadarıyla ezberi ve tilaveti en güçlü olan da oydu. Fakat ne hikmetse namazlarda imam yapılmıyordu. İki Arap bile kalsa bizim Bilali'ye, diğer Arap'ın arkasında durmak düşüyordu. Yemenli, o şımarık liseli zengin bebelerine benzeyen topluluk onunla da kaynaşmıyordu.

Ben de inadına onlarla kaynaşmıyordum. Onlar nasıl ki, diğer kardeşlere karşı ağırdan alıyorlarsa ben de onlara ağırdan alıyordum. Beni çözemedikleri için çılgına dönüyorlardı. Aralarına karışmadığım gibi yanıma geldiklerinde de uygun bahaneler bulup yanlarından ayrılıyordum. Bilali ile takılıyordum, onunla Kur'an okuyor, Pakileri de etrafımıza toplayıp sohbetler ediyorduk. Bilali ve Doktorla spor yapıyor, ormana gezintiler düzenliyorduk. Diğer kardeşler de bizim yanımızda vakit geçirmeye başlayınca, bu sefer kıskançlık krizine girdi Yemenli tayfa. Milleti dışlamalarına mukabil kendilerinin dışlanmakta olduklarını fark edip kaynaşmak istedilerse de geçmişteki kibirli davranışları yüzünden kimse onlara yüz vermedi. Çünkü cihad ortamında yapılabilecek neredeyse bütün yanlışları, adeta bir plan dahilinde art arda yapmışlardı.

Kapalı devre bir grup kurmuşlar, kamptaki çoğunluk ile sadece namaz vakitlerinde bir araya gelmişler, onda da imamlığı kendilerinden birine yaptırarak kerameti kendinden menkul bir statü icat etmişler; sık sık gittikleri çarşılardan kendilerine özel yiyecekler ve meyveler getirirken kalanların ağzını sulandırarak ya da kirli çıkın hesabı gizli gizli geviş getirerek mideye indirmişler; hiçbir işe el sürmeyerek millete hizmetkar ve enayi muamelesi yapmışlar; ne eğitimlere canla başla katılmış ne de ortama İslami, insani bir katkı sağlamışlardı. Tatil için geldikleri yazlıklarında, komşularına nispet yapmak peşindeki uyuz burjuva davranışları beni isyana sürüklemişti. Türkiyeli Müslümanlardan, kendimdeki arıza ve zaaflardan kaçmıştım ama bizdeki en kofti cemaat elemanları bile bu kadar andavallı olamazdı. Yani hakikaten bir sabah kalkıp, "Ulan, sizi bize sayıyla mı verdiler!?" deyu bacaklarından tutup nehre atmak ile "Ya sabır, bu da geçer ya Hu!" demek arasında kontrpiyede kalmıştım.

Bir gün Bilali ile mezhepler tarihi meselelerini konuşurken nasıl oldu anlayamadım, kendimi Ebu Hureyre hakkındaki sert iddiaları dile getirirken buldum. Yemenliler hemen yakınımızda oturmuş lakırdı ediyorlardı ve konuşmalarımızı işittiklerini biliyordum. Normalde böyle bir konuyu bir Arap'la asla tartışmam. Üç sebebi vardır: Birincisi, bu ihtilafların konuşulması gereken son yer, cihad topraklarıdır. İkincisi, Araplar mektebi taassupları güçlü adamlardır, siz ne derseniz deyin, kendi otoriteleri tarafından tasdik edilmedikçe aykırı düşünceleri benimseme ihtimalleri sıfırın altındadır. Üçüncüsü, aynı dili konuşan insanların bile içinden çıkamadıkları bu meseleleri, Tarzanca ile hal yoluna koymanın mümkünatı yoktur. Allah bilir ya, ben o kendilerini bir halt zanneden cühela takımını tahrik amacıyla böyle fevri bir çıkış yapmıştım. Nefsim onlara karşı öyle kabarmıştı ki tüm Mutezili ve Şii görüşleri onlara karşı büyük bir zevkle savunabilirdim. Tartışmaya karışmak istediler ama muhatap olmadım, yine Bilali'ye dönük olarak iddiaları sıralamaya devam ettim. Zavallı Bilali, öfkeden kıpkırmızı olmuştu ama onların yanında en yakın arkadaşını incitecek biri değildi.

Ertesi gün, Bilali'yi de yanlarına alıp bana gelerek akaid dersi yapmayı düşündüklerini, derslere katılmak isteyip istemediğimi soracaklardı. Küçümseyerek reddettim, ihtiyaç duymuyorum, dedim ama dünkü taşkınlığıma da hayıflandım. Bilali'nin gözünde bile itikadı bozuk biri durumuna düşmüş olmam, avanakça bir şeydi. Neyse ki, Bilali'yle sonraki konuşmalarımızda, hadis literatürüne karşı hassas davranma çabasının, hadis inkarcılığı olmadığını daha itidalli anlatarak kendimi, sorunlu imajımdan kurtarmaya çalışacaktım.

Briyantinli Pakiler kampı

Ormanın sessizliğine inat büyük bir uğultuyla akan ırmak, zamanla tatlı bir ninni gibi gelmeye başlamıştı. Hayatımın en güzel dönemlerinden birini yaşadığımı söyleyebilirim -Yemenlilere rağmen, evet-. Sabah namazında başlıyordu gün. Envai çeşit güzellikte çiçek kokusu ve kuş şakımalarına eşlik eden Çelum'un çağıltısı damarlarımıza oksijen pompalıyordu. Sabah namazının akabinde 1 saatlik bir boşluk ve onu müteakip sabah sporu vardı. Ormana doğru patikalardan yaptığımız bu koşuya, ilk günlerde ciğerlerim başkaldırdıysa da zamanla alıştım ve muhakkak ilk üçe girmeye başladım. Gerçi bu bir başarı sayılmayabilirdi çünkü bu kampın havasından suyundan mıdır, yoksa lanetullahi aleyh şeytandan mıdır, herkeste bir sersemlik vardı. O güzelim ormanın diriltici havası bile arkadaşların üzerindeki sersemliği alıp götüremiyordu.

Dönüşte kendimizi küçük havuza atıyor ve bazen kahvaltımızı saatler sonra yapıyorduk. Kahvaltımız, genelde sahanda yumurta ve paket kaymaktan oluşuyordu. Bu tek lüksümüzdü. Binlerce paket stoka bakılırsa ya iyi bir infak yapılmıştı ya da iyi bir soygun. Tek meyvemiz ise mango idi. Bu bölgesel meyve de bölge insanı gibi nevi şahsına münhasır idi. Dış kabuğu, sert gözükmesine rağmen aslında yumuşaktı ve hatta cıvıktı. Muhakkak tanıdık geliyordu ama aslında farklı bir tattı. Ne tam tatlı, ne tam ekşiydi. Susuzluğunuzu gidermiyor ama kandırıyordu işte.

Kampımız, hesapta gerilla kampıydı ama ortada hiçbir ciddi askeri aktivite yoktu. Kampta sadece birkaç silah bulunuyordu ve bunlarla tuttuğumuz gece nöbetlerini saymazsak, kampımız oldukça sivil bir kamp görünümündeydi. Bir tür izci kampına geldiğimi düşünüyor ve gevşeyip pelteleşmemek için spora yükleniyordum. Bizden birkaç hafta evvel bu kampa gelmiş ve içeriye geçmiş olan Eskişehirli Haris'in yapmış olduğu spor kompleksinde tempolu antrenmanlar yaparak iyi bir kır gerillası olma hevesimi zinde tutmaya çalışıyordum. Haris, belli ki itinayla mekik düzeneği, barfiks, dambıl ve kum torbası imal etmiş ve rivayetlere göre bu kendi mamulü olan mini komplekste gece gündüz antrenman yapmış. Herkes ondan sitayişle söz ediyordu ve bana onun kavminden olduğum için ekstradan hürmet ediyorlardı. Bu güzel bir şeydir, sinek gibi tüketmek ve her şeye parazit olmak yerine arı gibi üretmek ve "hayırlı çığırlar açmak" güzel bir meziyettir. Bir kavimdaşınızın övülmesinde de insanın hoşuna giden güzel bir yan vardır.

Bazı geceler uzun yürüyüşlere çıkardık. Diğer kampların da katılımıyla yüzlerce genç, ormanın ürkütücü karanlığında sabahlara kadar yürürdük. Yukarı ve aşağı doğru baktığınızda kocaman bir anakondanın keskin kavisler çizerek hedefine doğru süzüldüğünü görebilirdiniz. Allah'ım, ne güzeldir senin yolunda ve mustazaflar uğruna düşmanın üstüne üstüne böyle süzülerek ilerlemek. Şu emeklerimizin ve içimizdeki en iyilerin yüzü suyu hürmetine bize o izzetli cihad günlerini ve görkemli zaferleri göster, ey Fettah!

Ne var ki işte burada çömelip kalıyordunuz. "Allah'a yaraşırcasına cihad etmek" şiarına yaraşmayan bir sürü bayağılık ve düstursuzlukla karşılaşıyordunuz. Cihad hararetini artırdıkça artıracak bu tür aktivitelere eğitim komutanınız, ağzında sakız, yüzünde somurtkan ve bazen de sırıtkan bir ifade ile katılıyorsa hararetiniz düşer, şevkiniz kırılır. Gece yürüyüşüne, ellerindeki fenerleri yakarak katılan ve bunu diğerlerine karşı bir imtiyazmış gibi sunan bazı beyzade tiplere höst demeyen bir komutanlığın, gerilla eğitimi şöyle dursun, izci eğitimi bile yaptıramayacağı aşikar değil midir? Gerilla eğitimi mi yapıyorduk yoksa ormanda gezinti mi yapıyorduk belli değildi. Sessizlik içinde hedefe yaklaşmak ve uzaklaşmak esası üzerine kurulu gerilla faaliyeti nere, şu bizim Yeni Delhi'deki birlikleri bile alarma geçirecek şamatacılığımız nere?

Ciddiyet bulamadım bu Pakistanlı toplulukta. Neşeli olmaktan çok farklı bir şeydi bu, bütünüyle laçkalık ve sululuktu. Ciddiyetin olmadığı yerde kararlılık da olamaz. Cemaat-i İslami'nin öğrenci gruplarından buraya katılmış olan bu gençlerde çok ciddi kişilik sorunları vardı ve gördüğüm kadarıyla bu sorunları çözmek ne kelime, bunların birer sorun olduğunun ayırdında olan komutanları da görünürde yoktu. Komutanlar lütfedip şöyle bir arkalarına bakıp da "Ne oluyoruz?" demiyorlardı. Yemenlilerin de keyfine diyecek yoktu. Vur patlasın çal oynasın. Şamatanın yarısını onlar çıkartıyorlardı zaten. Gülüşmeler, bağırtılar, sıra bozmalar asabımı fena halde bozuyordu.

Bu yürüyüşlerden birinde tepenin başındaki grup, genel havaya uygun saçma sapan bir espri anlayışıyla taşları bize doğru iteklemeye başladı. Taşlardan biri yuvarlanarak bana doğru geldi ve topuğuma hızla çarptı. Topuğumu tutarak gruptan ayrıldım ve açtım ağzımı yumdum gözümü. Komutana da "gerilla"lara da verdim veriştirdim. Hepsi başıma toplanmıştı, bu çıkışım hepsinde deprem etkisi yapmıştı. Dakikalarca hiddetimin sebebini, gördüğüm yanlışları, ciddiyetsizliklerini ve komutanların ilgisizliğini son söz edasıyla haykırdım. Başta o berbat şakayı yapanlar olmak üzere, hepsinde büyük bir üzüntü oluşmuştu. Komutan da bu anı beklercesine herkese kalay çekmiş ve bundan sonra herkesin aklını başına toplaması gerektiğini ihtar etmişti. Şu kadarcık bir tavır bile birçok aksaklığı gidermeye yetmişti. Diğer gece yürüyüşlerinde komutan daha dikkatli, gençler de daha ciddi olacaklardı. Bu hadise bana, cihadın insan kalitesini belirleyecek olan şeyin, gençleri cihada gönderen

cemaatlerin verecekleri şahsiyet ile gençlerin başındaki komutanlığın örneklik ve öğretmenliği olduğunu bir kez daha kanıtlayacaktı.

Anlattıklarıma bakarak bu adamların Türk parasıyla beş kuruş etmeyeceklerine hükmederseniz yanılırsınız. Size onlarla ilgili anlattığım bu gerçekleri genel Pakistan gerçeği ile birlikte değerlendirmeniz için birkaç enstantane sunmam gerek. Ben Pakistan ordusunun eğitimini de az çok gözlemleme fırsatı buldum. Şu bizim gece yürüyüşçüleri onlara kıyasla amfibi komandoları gibi kalır. Pakistan'ın, Hindistan'la olan en sorunlu hududundaki askerlerine verdiği eğitim ve askerlerinin durumu, bu ülkenin insan potansiyeli, örgütlenme kabiliyeti, disiplin anlayışı hakkında bolca veri sunmaktadır. Sözgelimi Pakistan birliklerinin her sabah yaptıkları koşuyu ele alalım. Askerlerin biri Şam'da, biri Halep'te. Üç askerin arka arkaya koştuklarını göremezdiniz. Silah yerlerde sürünür, baş bağır açılmıştır. Gören, bu askerlerin ya firar ettiklerini ya da Bangladeş'ten buraya bir nefeste koştuklarını sanırdı. Önlerinde arkalarında ne bir komutan ne bir teftiş... Ordu diye ben buna derim. Yine sözgelimi sınırdaki topçu birliklerini ele alalım. Bir gece bahse tutuşan üç sıradan şahıs, o toplardan her birinin namlusunu söküp dağdan indirebilir ve askerlerin ruhu bile duymaz. Ordu disiplini nasıl olmalı, sorusuna cevap arayanlar mutlaka Pakistan ordusunu mercek altına almalı ve orada ne varsa tam tersini yapmalıdır. Kendi kendime diyordum ki eğer Hint ordusu da böyle ise -ki muhtemelen öyledir- iyi eğitimli bir grup, hallaç pamuğu gibi dağıtabilir onları.

Bir kavme mensup bir grubu kendi kültürel ikliminden bağımsız olarak ele alacak olursanız haklı yargılara varamazsınız. Şayet genel resme bakmaksızın ışığı salt muhatap grup üstüne odaklarsanız açıklayamadığınız pek çok gerçek karanlıkta kalır. Pakistan gerçeği, ordusu ve mücahidiyle, sokağı ve parlamentosuyla birlikte değerlendirilmelidir. Sokaklarında dilenciden, lağımdan geçilmeyen bu ülkede çöpten pilav avuçlayarak yiyen açlık sınırı altında geniş kalabalıklar vardır. Bu ülkenin parlamentosunda, ne zaman ciddiye alınmasını istediği bir şeyler söyleyecek olsa hemen İngilizceye dönerek "I mean... (Yani...)" diye söze başlayan ve her hallerinden aşağılık kompleksi dökülen, at hırsızı elitler vardır. En kaba, dağlı ve köylü alışkanlıklarının üstüne en züppe İngiliz alışkanlıkları edinmişlerdir ki bu sizde emperyalizme karşı bir kin oluşturabileceği gibi "geri kalmışlığımıza" bir isyan ve ırkçı saplantılar da oluşturabilir.

Kaos, hayatlarının başat vasfıdır ve ahengin, onlar için ne denli zor olduğunu müziklerine kulak kabartarak anlayabilirsiniz. Kulaklarınızı tırmalayan bu ses, onlara evrensel bir senfoni gibi gelir. Kaos, üst bir düzen için aşılması gereken arızi bir durum değil asli bir haldir. Şu iddiamı kanıtlayacak bir dedektif çalışması elbette yapmış değilim ama bu adamların uyuşuk, kaotik yapılarının en önemli sebeplerinden birinin esrar olduğunu düşünüyorum. Bunu ilk kez, sigara almaya gittiğim bakkaldaki esnafın, "Bundan ister misin?" diyerek gösterdiği sarma cigaraları görünce fark etmiştim. Ayık

bir tek esnaf bulmanız, hele taşrada belki de imkansızdır. Şoförler, koltuklarına uyur gibi yaslanarak pişmiş kelle gibi sırıtıyorlarsa bu keyiflerini esrara borçlular. İslamcılar, içmeden sarhoş olanlar kategorisine giriyor. Her ne kadar kendileri bu tür melanetlerden uzak dursalar da demek ki ya genetik olarak atalarının içtiklerinin ceremesini çekiyorlar ya da bu başı dumanlı kültürün bir parçası olmanın tabii neticelerini yaşıyorlardı.

Müslüman bir kavmin bu kadar kirli ve pis olacağını yeminle anlatsalar inanmazdım. Gördüklerime de inanamadım zaten. Kadınların da olduğu bir otobüsten aşağı inip birkaç metre ötede def-i hacet eden saçlı sakallı adamları ilk gördüğümde gözlerime inanamadım. Bu davranışın o zırtonun şahsi terbiyesizliği olduğunu sanmıştım. Diğer saçlı sakallı erkekler de arkadaşlarını aklamak için aceleyle aynı şeyi yapmaya başlayınca meselenin şahsi bir terbiye mesele olmadığını ancak o zaman anladım. Beni kampa götüren mihmandarıma mola yerinde tuvaleti sorduğumda eliyle tüm araziyi göstererek “Her yer!” deyişini görmeliydiniz. Her yer kenef idi. Hakikaten de her yerden kenef kokusu geliyordu. Koca şehir logar gibi kokuyordu. Mihmandarıma sormuştum: “Hindistan nasıl, onlar da böyle mi?” Kahkahayla gülerek “Orayı görsen burnunu tutarak kaçar, koşarak buraya gelirsin.” Bu cevaba sevinmiştim. Bu rezilliğin salt Müslümanlara özgü bir şey olmak yerine bölgesel ve kültürel bir hastalık olduğunu öğrenerek teselli bulmuş oluyordum.

Tüm sokak hatta cadde duvarlarının yüzeyleri pisuar, dipleri de klozet fonksiyonu görüyordu. Dünyanın hiçbir kent düzenlemesinde bu kadar çok fonksiyonlu duvar kullanımı olabileceğini sanmıyorum. Bir keresinde abdest almak için bir caminin tuvaletlerine girmiştik. Aklınıza gelebilecek en küçük kapıyı düşünün, işte o kapı bile insanların her hallerinin alaçık olduğu şu tuvalet kapılarının yanında han kapısı sayılır. Gerçekten temizlik, hijyen, tuvalet gibi konulardaki masrafları, hepten israf sayan bir belediyecilik ve şehir kültürü vardı. Tuvaletlerde gördüğüm küçücük taşların ne olduğunu sorduğumda ise bunun “sünnet-i seniyye” olduğunu söyleyeceklerdi. Temizlik, edep, haya -haşa- sünnet değildi de çöl şartlarındaki muvakkat uygulamalar sünnetti. Söylenecek bir şey yoktu. Mevcut yaşama alışkanlıkları üç günde oluşmamıştı, üç günde de değişmezdi. Bir Türk’ün üç cümlesiyle hiç değişmezdi. Yemek zorunda kaldığınız baharatlı, acılı yemekler sizi ishal eder; bu gördüğünüz steril ve izole tuvaletler de sizi kabız ederdi.

Pakistan’da yaşamak çok zordu. Cihadın ve değerlerimizin hatırı olmasa üç gün kalmazdım. Aklıma sık sık Yusuf İslam’ın tarihi beyanı geliyordu: “İslam’ı tanımadan evvel Müslümanları tanısaydım, Müslüman olmazdım”. Ümmetin bu coğrafyasındaki yaşama alışkanlıkları, bir Batılının Müslüman olmasına asla vesile olamasa da Müslümanları dinden, mücahidleri de cihaddan edebilirdi.

Anlattıklarım, ırklar ve kültürler arasındaki farklardan kaynaklanan bir iletişim ve uzlaşı problemi olarak da görülebilir. Tarih kadar coğrafya ve hatta beslenme şartları

bile insanın kültürel biçimlenmesine tesir ediyor olsa gerekti. Medeniyet merkezlerinin uzağında, dağlık ve engebeli bir coğrafyada, o boğucu sıcak altında, o zehir gibi baharatları ve yağlı yemekleri yiyen birinden medeni bir incelik ve askeri disiplin beklemek yanlıştı belki de. Şayet kendi kültürünüzü ve alışkanlıklarınızı eksen alarak farklı kavimlerle bir arada yaşamaya kalkarsanız intibak ve iletişim zorluğu yaşamanız mukadderdir. Reaksiyonerlik ve tezcanlılık, ilişkilerinize de gayelerinize de zarar verecektir. Bu, bizi bildiğimiz doğruları ve güzellikleri sabırla ve zamana yayarak temsil etmekten alıkoymamalıdır, o ayrı.

Ayrıca bu demek değildir ki tüm Pakistanlılar yahut Paki İslamcılar, komple uyuşuk, bedbin ve derbederdirler. Hayır, içlerinde hayli dinamik, üretken ve disiplinli birçok dava adamı da vardır. Ancak bunlar, birçok yerde olabileceğinden daha azdır. Bu sorun üzerine gerçekten çok kafa yordum ama dört başı mamur bir kuram ileri süremiyorum. Ancak tek sebebe irca etmeksizin kuşatıcı bir değerlendirme ile bu halkların ve kültürlerin özgünlüklerini kavrayabileceğimiz kanaatindeyim. Hali anlama çabası, olanı doğrulama ve mutlaklık izafe etmek gerektirmediği gibi olanı kati hükümlerle yargılama ve tamamen iradi etkenlere bağlamayı da gerektirmez. Sözgelimi, aşılmaz dağlar, bu insanları teslimiyetçi bir hantallığa sürüklemiş olabilir mi? Eğer bu doğruysa daha az çetin olmayan bir coğrafyada yaşayan Çeçenlerin direnişçi ataklığını neyle izah edecektik? Görüldüğü üzere, bu zor sorulardan başımı alamıyordum, doyurucu cevaplara da ulaşamıyordum.

Her ne olursa olsun kalmaya ve sonuna kadar sebat etmeye kararlıydım. En güzel yemekleri yağlı mı yağlı, acılı mı acılı nohut olan bu insanlara ayak uydurmak için tüm beğenilerimi ve alışkanlıklarımı unutmak zorundaydım. Midemle öyle kıran kırana bir harbe girmiştim ki önüme ne konsa büyük bir oburlukla ağzıma tepiyordum. Hatta yemekten sonra, tıpkı onların yaptığı gibi yağlı ellerimi uzayan saçlarıma sürerek saç bakımımı da yapıyor, briyantinli saçlarımla onlar kadar mutlu ve güleç olmaya bakıyordum.

“Dağlara çıkmayanlar uzakları göremez...”; “Var mısın?” suali

Haftanın bazı gecelerini ormanda geçirirdik. Ormanda gecelemek, bambaşka hisler yaşatır insana. Büyük bir mabette, büyük bir bahçenin içindeki büyük bir mabette hissedersiniz kendinizi. Kainatın ritmini duyarsınız, bu ritme kalbiniz ve ruhunuzla eşlik edersiniz. Yıldızlar ve sema yakınınızdadır, samanyolunu elinizle derleyip dürebileceğinizi sanırsınız. Fezadaki boşlukta akan sayısız galaksiyi ve onların baş döndüren tavaflarını görür gibi olursunuz. Esmau’l Hüsna, mükevvenat kitabında tecelli etmiştir, kutlu bir şiir gibi okumaya başlarsınız onu. Kudret tecellisi, kainatın büyük hareketini idare eden tüm merkezkaç ve merkezcil kuvvetlerin boyun büktüğü büyük otoriteyi işaret eder. Rahim tecellisi, kainatın rahminde ruşeym halde bir varlık olduğunuzu idrak eden benliğinize tevazu ilham eder. Ormanın bağrındaki haşyet,

tevhidin fıtratınızdaki kıvrımlarını barışçıl dokunuşlarla kıpırdatır. Orman büyük bir birlik şuuru verir. Her şey, yakın ile uzak, iyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış, dost ile düşman aynı kozmik tablonun farklı figürleri olmaktan başka bir şey değildir.

Ormanın size armonik melodilerle terennüm ettiği bu mistik ezgileri dinlemezseniz şeytanın fısıltılarına kulak verip varlığınıza ve fıtratınıza yabancılaşırsınız. Haşyeti vahşet diye okuma yanlışlığına düşerseniz canavarlaşırsınız. Zaten ormanlar, savaşçıları ya Şeyh Şamil gibi aşkınlaştırır ya Şemdin Sakık gibi "canavarlaştırır". Allah biliyor ki harikulade bir iç barış yaşamaya başlamıştım. Dinginleşmiştim. Kendimle savaşım derinleşmiş ama paradoksal biçimde kendimle daha barışık olmuştum. Bu, kainatın eşsiz müziğinin, zikrin kalbi onaran ritminin ve cihadın şahsiyet ve yakin kazandıran nidasının meczolduğu büyük raksın eseridir.

"Dağlara çıkmayanlar uzakları göremez" kelam-ı kibarını doğrularcasına ferasetimin arttığını, basiretimin güçlendiğini seziyordum. Çok uzaklarda yanan kirli sarı ışıklar, bir daha hiç karışamayacağımı sandığım kentsel bir hayatın umarsız bir daveti gibi gözüküyordu. Sanki bir mazim yoktu, anılmaya değer hiçbir şey yaşamamıştım ve burada her şeye, hayata yeniden başlayacaktım. Buraya gelmeden evvel yaşlanmaktan korkuyordum. Burada, ormanın serin derinliği içinde ise kendimi gençleşmenin bile ötesinde çocuklaşmış hissediyordum. Her şeyi ilk kez görüyormuşum, her şey ilk kez vuku buluyormuş ve ben henüz terütaze bir çocukmuşum. Daha öğrenecek çok şeyi olan bir çocuk. Masum ve duru, tutkulu ve umutlu bir çocuk...

Buranın ormanları, hem bizim hem de Bosna'nın ormanlarından daha gür, sık ve yaygındı. Upuzun çamlardan oluşan ormanlar, göz alabildiğine her yanı kaplıyordu. Hançer sırtı vadiler, derinlemesine ve kilometrelerce uzadıkça uzuyordu. Böyle ormanlık ve kırık bir araziyi, bırakın Hint'i, Çin ordusu bile denetleyemez diye düşünüyordum. Çin ordusu, her askerini birer metre arayla dizse bile koca bir taburu aralarından geçirebilirsiniz. Çünkü mesela Bosna'da yaptığımız gece tatbikatlarında bir grup ormanda saklanıyor, onları arayan diğer grup yanlarından geçtiği halde katiyen bulamıyordu. Bu ormanlarda pusu atmak da pusu yemek de vakay-ı adiyyeden olmalıydı. Yüzlerce kilometrelik bir ormanlık alanda geçecek ilk grup biz olmamıza rağmen hala geçişimiz için gerekli şartların hazırlanamamış olmasına bir türlü akıl erdiremiyordum. Bölgeyi tanıyan birkaç deneyimli gerillanın kılavuzluğunda bir gece vakti sızmak için hiçbir şarta şurta ihtiyaç yoktu. Mesele, düşman güçlerle karşılaşmak idiyse haddizatında o maksatla sızıyor değil miydik? Keşmirli ve Pakistanlı kardeşlerin işlerini, en az kültürlerini yadırgadığım gibi yadırgıyordum.

Çatışma bölgesine intikal edecek ilk grubun içindeydim ama intikal vakti bir türlü gelmek bilmiyordu. Maneviyatım doruktaydı. Fiziki olarak da mermi gibiydim. Hayatımdan memnundum ancak bu memnuniyetimin kaybolacağı kadar uzun bir süre beklemekten de korkuyordum. Haci Abi ve özellikle Koca henüz gelmeden gitmiş

olmak istiyordum. Kendimle savaşımı, yalnızlığımla baş başa sürdürmek düşüncesindeydim. Gerçekten mesafe katettiğimde, anılmaya değer bir hayat yaşadığımda ve gerçekten aşkınlığı kuşandığımda, işte o zaman insanların arasına karışmak istiyordum. Hayatımda ilk kez inziva ve uzleti yaşamıştım. Tanıdığım en konuşkan kişilerden biri olan ben, bir ayı geçkindir hiç Türkçe konuşmamış, diğer dillerde de nadiren kelam ederek tam bir hal ehli olma yoluna girmiştim. İrtifa kaybetmek istemiyordum. Kişilik ve kişisel sorunlarla hırgüre girmek istemiyordum. Yalnızlık ile ilk kez buluşmuştum ve onu tahmin edemeyeceğim kadar çok sevmiştim. Ne ki, Haci Abi'yi özlediğimi kendimden bile saklamaya çalışsam da başaramıyordum.

Derken Haci Abi çıkageldi. Kucaklaştık. Koca'yı sordum, anlattı: Gitmişti, Türkiye'ye geri dönmüştü. Afganistan'daki kampta durmadan sızlanmış, her şeyi sorun etmeye başlamış. Durmadan olumsuzluklardan ve kötülüklerden bahsederek buradan derhal gitmeyi diline dolamış. Eğitimden hiçbir verim alamamış, hiçbir yeni şey öğrenememiş. Öğrenilenleri uygulama konusunda da isteksiz ve beceriksizmiş. Bir gün kampın yakınlarında yoğun bir çatışma sesi duyulmuş. Herkesin neler olduğunu merak ettiği sırada kamp komutanları, bu ikisinin yanına gelerek çok özel bir şey anlatacaklarını söylemişler. Civardaki eroinci Afgan kabileleri ile geçmişte çatışmaları olduğunu, daha önceki çatışmalarda çok sayıda karşılıklı kayıplar verildiğini, kabilelerin kendilerine saldırmak için yeniden hazırlandıklarına dair duyumlar aldıklarını anlatmışlar. Bizimkiler, artan bir heyecanla anlatılanları dinlerlerken, komutan bu kabilelerden birine bu gece ölümcül bir baskın düzenlemeye karar verdiklerini, bu yüksek riskli eyleme ancak gönüllü ve yetenekli savaşçıların katılacağını belirtmiş. Bizimkilerin bir şey sormalarına fırsat vermeden kendisi sormuş: "Var mısınız?"

Haci Abi coşkuyla, "Elbette!" derken, Koca ise tereddüde ve korkuya kapılmış. Kendisinin aslında buraya sadece eğitim için geldiğini, eğitimden sonra ülkesine dönmesi gerektiğini, belki başka bir cihad bölgesine gideceğini ya da daha sonra Keşmir'e yeniden gelebileceğini söylemiş. Komutanlar ayağa kalkıp giderlerken tüm anlattıklarının uydurma olduğunu, silah seslerinin kendi adamları tarafından kasten çatışma havası vermek için çıkartıldığını, ne böyle bir düşman ne de baskın olduğunu, bunları sırf kendilerini sınamak için anlattıklarını ve Koca'nın eğitimden sonra ülkesine dönmesinin iyi olacağına kendilerinin de katıldıklarını söylemişler.

Koca, neye uğradığını şaşırmış. O günden sonra daha bir içe kapanmış ve eğitimin bitmesini dört gözle bekler olmuş. Afganistan'dan çıkıp Azad Keşmir'e geldiklerinde ise eşyalarını merkezden alarak geldiği gibi gitmiş. Haci Abi, tüm bunları anlattıktan sonra ferahlamış görünse de Koca'nın böyle gitmesine üzülüyordu. Belki cihada katılacak azmi ve güveni bir daha kendisinde bulamayacak, zavallı hayatına geri dönecek ve küçük çemberinden dışarı adım atamayacaktı. Bana kalırsa o giderken değil gelirken hata yapmıştı. Hatta giderken, gelirken olduğundan daha dürüst davrandığı bile

söylenebilir. Hiç değilse kendi gerçeğinin daha çok şuurunda olarak davranmış ve tercihini ona göre yapmıştı. Oynamamıştı. İllüzyonlara kapılmamıştı. Komutanların kendisine sorduğu "Var mısın?" sualini buraya gelmeden önce kendisine bir kez olsun sormuş olsaydı bu duruma düşmezdi. Bir kez olsun bu suale dürüstlükle cevap verseydi kendini gerçekliği içinde görmeyi de başarabilirdi.

Samimi bir Müslüman eksiksiz değildir. O, eksikliklerini aşmak için kendisiyle savaşan ve bu savaşta rabbinin yardımını uman kişidir. Koca, ne aradığını bil/e/mediği için hiçbir şey bul/a/mamıştı. Arayışı olması, hiç arayışı olmayanların durağanlığından elbette iyidir. Buralara kadar gelmiş olmak, oturup kalmaktan iyidir. Ne var ki, "Durmaksızın kötülüğü emreden nefs"imiz, bizi arayıştan men etmek, onu arayışa zorladığımızda ise bulmaktan uzak tutmak, bulduğumuzda ise onu anlamlandırmaktan alıkoymak için türlü bahaneler üretip durmaktadır. Bu onun çamurunda vardır. Bu nefis çamurundan ne yazık ki nefes sahibi hepimizde vardır. Ve "Kim onu tezkiye ederse felah bulmuştur."

Koca'yı yıllar sonra bir Beyazıt eyleminde görecektim. Samimi, dürüst ve olgun bir tarzda konuşacak ve ol/a/madığı adamı oynamayacaktı. Ben de ona, oraları bırakıp geldikten sonra niçin bizim aleyhimizde, yalanların arasına yarı doğruları da katarak sağda solda konuştuğunu sormayacaktım. Çünkü ikimiz de onun, Keşmir macerasını sona erdiren sebepleri hakkıyla anlatabilecek kadar dürüst olmadığını biliyorduk. Kaçışına mazeret bulması gerekiyordu ve cihadı kötülemeye varmayan dili, kendisinden pek de fazlası olmayan yol arkadaşlarını uygun bir bahane olarak ileri sürebilirdi. Nefsi, kendisini kınamaktansa arkadaşlarını kınamayı kendisine daha sevimli ve faydalı göstermiş olmalıydı. Kim bilir, benim nefsim de kendinde olanları görmemek için gözlerini Koca'nın acınası haline çevirmiştir.

Karşılaşmamızdan bir müddet sonra içimde Koca'nın mahcup ve mustarip duruşundan kaynaklı bir vicdan azabı vardı. Acaba, biz gerçekten onun şeytanı olmuş olabilir miydik? Ya adam, samimiyetle bizde gördüğü yanlışlardan ötürü cihad yolundan döndü ise? Onu bir kez daha aramaya, nefsini tahrik etmeden geçmişin muhasebesini yapmaya ve cihada teşvik etmeye karar verdim. Akşam vaktiydi. Telefona kendisi çıktı. Yine mütereddit ve tedirgindi. Müsaitlerse bu akşam misafiri olmayı düşündüğümü, dostça ifade ettim. Karısı oradan, "Kimdir o?" diye bağırdı. Koca, muhtemelen ahizeyi eliyle kapatarak karısına adımı söyledi ve bu akşam kendilerine gelmek istediğimi belirtti. Elinden geldiğince kısık sesle konuşmaya, benim duymamamı sağlamaya çalışıyordu. Karısı ise belli ki uzaktan, bağırıyordu: "Kim? O mu? Hayır, de ki, şeyyy, elektrikler gitmiş burada, müsait değiliz!" Koca, ahizeyi yeniden ağzına götürüp karısının talimatlarını harfiyen yerine getirdi. Elektrikleri var mıydı, yok muydu bilemiyordum ama bugün olmuş, Koca'nın darmadağınık bir evde, karanlıklar içinde kaldığını düşünüyorum.

Malarya kötü kalpli sevgilimiz

Haci Abi geldikten sonra yalnızlığımla kendisi arasında bir tercihe zorlanmıştım. Gönlüm ikisinden de ayrılmaya razı olmadığı için bir denge kurmaya çalışıyordum. "Yalnızlık, kötü arkadaştan iyidir ama iyi arkadaş, yalnızlıktan iyidir". Ormanın içinde çiçekli, gür otların arasına uzanıyor, genellikle tesbihat yapıyor, ayrı ayrı ve beraberce Kelamullah'ı kıraat ediyorduk. Onda da ben de memleketimizde olduğundan daha kamil bir kalbi hal ve manevilik hasıl olmuştu. Konuşmalarımız iki eski arkadaşın konuşmalarından ziyade birbirlerine ihtiram eden seyr-i süluk içindeki iki mana erinin, adeta ermişlerin diyaloglarını andırıyordu. Bizi içine çeken derin manevi girdaptan birbirimizi çıkarmamak üzere zımni bir anlaşma yapmış gibiydik. "Ya hayrı söylüyor ya da susuyorduk." Bunu hiç de zorlama bir yapaylıkla yapıyor değildik. Asık suratlı ya da ağır ol batman gelesin misali yapıyor da değildik. Hakikaten mesut, müsterih ve mütebessimdik. En dünyevi konuşmalarımız, Türkiye'de yaşadıklarımız hakkında Haci Abi'nin yaptığı tümüyle kendine özgü espritüel yorumlardı. Burada tanık olduğumuz komik durumları ve tipleri de değme tiyatroculara taş çıkartacak biçimde tıpatıp canlandırıyordu, gülmekten kırılacak gibi oluyorduk. En kötü alışkanlığımız da bu idi.

Haci Abi geldiğinde aldığım kiloları görüp hayretler içinde kalmıştı. Herhalde buranın yemekleri nefistir diye heveslenecek ama ilk öğünde hevesi kursağında kalacaktı. O iri kıyım adam, yarım porsiyon bir adam olmuştu. Hiçbir yemekten yiyemiyordu. Açlıktan benzinin solduğu zamanlarda bile kendini zorlayarak birkaç lokma alıyor, sonra da dürüm ettiği ekmeği eline alarak sofradan kalkıyordu. Şehre gittiğimiz zamanlarda mücahid büro ve merkezlerinde kısmen daha iyi çıkan yemekler de olmasaydı birkaç ay içinde zafiyet geçirebilirdi. Yıllardır dövüş sporları çalışan dağ parçası Haci Abi, sabah koşularını bile tamamlayamıyordu çoğu zaman. Onca ısrarıma rağmen Haris'in tesisinde, Bilali ve benimle de spor yapamıyor, bizi keyifle seyredip bazı teşvik ve tavsiyelerle yetiniyordu.

Bir gün sabah koşusunun ardından okuldan kaçmış çocuk heyecanıyla havuzda su topu oynamaya başlamıştık. O ışıl ışıl güneşin altında hepimiz cıvıl cıvıldık ve avluda serili duran sahanda yumurtalar hiçbirimizi havuzdan çıkartacak kadar iştah çekici görünmüyordu. Mübalağasız beş saat havuzda oyun oynadık. Hiçbirimiz havuzdan çıkıp gitmek istemiyordu ama artık ayakta duracak, kulaç atacak mecalimiz de kalmamıştı. Havuzdan çıkıp öğlen yemeğini yedikten ve namazı kıldıktan sonra bahçeye çıkıp Kur'an okumaya başlamıştım. Acayip biçimde üşüdüğümü fark edince içeriden aldığım battaniyeye sarınmıştım. Üşüme, giderek titreme şeklini almaya ve midem inanılmaz biçimde bulanmaya başladığında bunun çocuksu aşırılığımıza karşı ilahi bir uyarı olduğunu düşünmeye başlamış ve bir daha soğuk suyun içinde bu kadar vakit geçirmeyeceğime kendi kendime söz vermiştim.

Odaya geçip yatmak zorunda kaldım. Durumum iyice ağırlaşmıştı. Haci Abi başucumda dikiliyor, moralimi düzeltmek için benimle dalga geçiyor ve havuzdaki komiklikleri muzipçe taklit ediyordu. Bense esprilerine ilk kez gülmeden duruyor ve gittikçe sönükleşen bakışlarla onu seyretmekle yetiniyordum. Haci Abi, koltuğumun altına girerek beni temiz havaya çıkardı. Bu sırada Doktor da gelmişti ve bahçede şikayetlerimi dinlerken elini alnıma koymuş ve sonra da nabzımı dinlemişti. Doktorun yüzünü ikinci kez böyle görüyordum. Fotoğraf makinesinde hiç poz olmadığını ilk gördüğündeki yüz ifadesini hatırlamıştım ama bu yeni ifade daha korkunç gözüküyordu. Sadece Haci Abi'nin duymasını istermiş gibi yüzündeki umutsuz ifadeyi tek kelimeyle dudaklarının ucundan çıkardı: "Malarya!"

Malarya diye bir hastalık hiç duymamıştım ama aklıma nedense kolera geliyordu. Onun da ne menem bir şey olduğunu tam bilmiyordum ama telaffuzunda bile tehlike çanlarının çınladığını duyabiliyordum. Doktor'a, onu suçlarcasına "Malarya! Nasıl yani?" diye sordum. Çok korkmuştum, bana bu hastalıktan ölmeyebileceğimi söylemesine, sadece küçücük bir umuda bile fittim. Doktor, bunun su ve sivrisinek yoluyla bulaşan ateşli bir hastalık olduğunu, ciddi bir hastalık olmakla beraber yalnızca bazı türlerinin ölümcül olduğunu, o türlere bile vaktinde müdahale edilirse denetim altına alınabileceğini serinkanlı olmaya gayret ederek anlattı.

Havuzun içinde, arıdan daha büyük sinekler tarafından defalarca ısırıldığımı çok net hatırlıyordum. Böyle bir hastalık riski olduğunu bilseydim değil havuza girmek su bile içmezdim. Cehaletimi suçlamam da kaderimi sorgulamam da yersizdi. Bu hastalığın, dünyada en yaygın olduğu bölgelerden birinde bulunduğumuzu, dışarıdan gelenlerin çoğunun bu hastalığın ateşten pençelerine düşmekten kutulamadığını sonradan işitecektik. Bir sivrisinek yüzünden ölme ihtimali, aklıma Nemrut'un ölümünü getiriyordu. Rabbimin beni düşmanına verdiği bu ibretli ceza ile cezalandırmasından korkuyor ama bunu yapmayacağını düşünerek de umutlanıyordum. Düşman darbesiyle öldürülmek isterdim, bir sinek ısırığıyla değil.

Teşhisim üzerinden daha bir saat geçmemişken Haci Abi yanıma uzanarak, "Yav Haci Abi, bana da bir şeyler oluyor!" diyerek kendini bırakacaktı. Doktor bana yaptığı gibi onu da muayene edecek ve bu sefer daha kanıksamış biçimde aynı kelimeyi söyleyecekti: "Malarya!" O esnada midem gibi perişan olmuş zihnim, iki bulanık fikir arasında gidip geliyordu: Biricik yakınımı ve yardımcımı da kaybetmiştim, şimdi ikimiz de burada bu korkunç ölümle toprak olup gidecektik. Bu kabusumdu. Beni tek yakalayan bu kalleş düşmana karşı artık yalnız değildim ve ikimiz omuz omuza onu alt edebilirdik. Bu da rüyamdı. Malarya isminin soğukluğuna zıt biçimde sıcak çağrışımları olan "sıtma"ya yakalandığımızı anlamıştık. Doktor, yakın kamplardan birinden getirdiği serumlara ateş düşürücü ve ağrı kesici iğneleri enjekte ederek ilk müdahaleyi yapmıştı. Haci Abi'nin hastalığını bencilce yorumlayarak umutlansam da dönüp feci haline baktığımda yeniden kabus görmeye başlıyordum.

Bu hastalık, belki tüm ateşli hastalıklar gibi halüsinasyon derecesinde bir hayal ve vehim alemine sokuyordu sizi. Bulunduğunuz evreye göre ya mutlu iyimser rüyalar görüyordunuz ya da patolojik kötümser vehimlerin yılanlı kuyularında kıvranıyordunuz. Karaciğerinizin yerini psikopat bir anatomi hocası gibi ezberleten bu ateş kumkuması sizi terler içinde zemheri ayazında kalmışsınız gibi titretiyor, karnınızdan bir çengelle tavana asılmışsınız gibi canınızı ağzınıza getiriyordu. Kulaklarınızın dibinde mehter davulları çalınıyormuşçasına çılgın bir uğultu, kafanızda Muhammed Ali Clay ile biraz önce otuz rauntluk bir maçtan çıkmışçasına güm güm zonklayan bir ağrı, bedeninizde günler boyu taş taşımışçasına külçe gibi bir ağırlık ve midenizde baldıran zehri içmişçesine iğrenç bir istifra duygusu. Zehirli bir ishal de sizi berbat bir aşağılanmaya sürüklenmek için yoktan yere peyda olmuş gibidir. Günlerce bir lokma ağzınıza koymamışsınızdır ama dışarıya taşınır durursunuz.

Sıtma nöbetim kaç gün devam etti, hatırlayamıyorum. Ben iyiden iyiye kendime gelmeye başlamışken Haci Abi yılanlı kuyularda inlemeye devam ediyordu. Yavaş yavaş o da toparlanmaya, ayağa kalkmaya başlamıştı ama hiçbir şey yemediği için Nazi kamplarındaki Çingenelere benziyordu. Bense açlıkla geçen günlerimin intikamını alırcasına tüm yiyeceklere aç kurt gibi saldırıyordum. Nöbetlerin, bünyemizin zayıfladığı anları kolladığını biliyordum, yeniden pençesine düşmemek için kazanların dibini silip süpürmeye de razıydım. Yeniden koşulara katılmaya, spor yapmaya çalışıyordum fakat bir haftalık işkencenin beni aylarca geriye attığını çaresizlik içinde fark ediyordum. Bunun bir imtihan olduğunun elbette idrakindeydim ama şu yapmaya çalıştıklarımdan başka ne yapmam gerektiğini bilemiyordum. Dua ve yakarış noktasında maneviyatım güçlüydü. Ancak bedensel ve zihinsel güç kaybına paralel olarak moral/motivasyon noktasında kendimi oldukça zayıf hissediyordum.

Dağlardan gelen mektup ve Pakistan istihbaratının istismarı

Haci Abi'yle bahçede ağır çekimde dolaşırken Yemenliler telaşla bizi çağırdılar. Yanlarında bizden bir önceki grupla beraber içerideki gerillalara katılmış olan genç bir Paki de vardı. Oldukça yiğit görünümlü ve ciddi bir gençti. Cebinden muska gibi sarılmış bir kağıdı çıkarıp Yemenlilere uzattı. İçerideki Arap komutan göndermişti ve herkes heyecanla buruşuk kağıdı düzelten Yemenliye bakıyordu. Mektubun aceleyle yazıldığı anlaşılıyordu. Her şeyi birkaç satıra sığdırmaya çalışan bir karmaşa ve yoğunluk vardı mektupta ama buna rağmen oldukça net mesajlar içeriyordu:

"Bu mektup, Keşmir dağlarındaki Arap ve Türk mücahidlerden buraya intikal için kamplarda beklemekte olan Arap ve Türk kardeşlere gönderilmiştir. Bizler burada gördüğümüz menfi durumlardan ötürü topluca geri çekilmeye ve burada daha fazla kalmamaya karar verdik. Bu kararımızın sebeplerini, burada tamamen anlatamayız. Ancak ana hatlarıyla şunlardır: Burada gerilla savaşından umduğumuz hiçbir şeyi bulamadık. Düşmandan saklanmak ve dağlarda durmadan yer değiştirmekten başka

bir şey yaptığımız yok. Burada savaşmıyoruz, kaçıyoruz. Düşman güçleriyle birkaç kez karşılaşmış olmamıza rağmen onlara zarar verecek saldırılara kalkışmak yerine kaçmamız emrediliyor. Kaçmaktan ve saklanmaktan usandık. Savaşın gidişatı, mücahidlerin atak olduğu bir evreye uzun bir süre gelmeyecek gibi görünüyor. Mücahid gruplar ve farklı örgütler arasında irtibatlar zayıf ve bizi zor durumlarda bırakan birçok ihtilafa şahid olduk. Hindular, her köyden ajanlar edinerek ve bizim kullandıklarımızdan çok daha gelişmiş telsizler vererek köyleri de bizim için güvenliksiz yerler haline getirmeyi başarmış bulunuyor. Çok muhbir ve ajan var ve birçok kez tuzaklarına düşmekten bizi Allah korudu. Gerillalar arasında disiplin ve düzen yok. Bir keresinde Yemenli Abdullah, istirahat yerinden tuvalet ihtiyacı için biraz uzaklaştığında grubu kendisini orada bırakarak gitmiş. Günlerce silahsız, yiyeceksiz, susuz vaziyette gideceği hiçbir yeri bilmeksizin ormanda tek başına dolaşmış. Üç gün sonra Allah'ın yardımıyla başka bir mücahid grubuyla karşılaşmamış olsaydı ya açlıktan ölecek ya da Hindulara esir düşecekti. İçimizde sıtmaya yakalananlar var ve hepimizin morali çok bozuk. En kısa zamanda yanınıza gelip her şeyi konuşmak ve birlikte bir karara varmak istiyoruz. Biz Arap kardeşleriniz size, Türk Haris de Türk kardeşlerine bizi beklemenizi tavsiye ediyoruz. Bizi bekleyin ve yeni bir cepheye birlikte gidelim. Aramızda, Afganistan üzerinden Tacikistan'a geçebileceğimiz fikri ağırlık kazandı ama başka yerler de olabilir. Şu an sınırı geçmek için uygun zamanı bekliyoruz ve inşaallah bu mektubu getiren Paki kardeşten birkaç gün sonra yanınıza gelmeyi ümid ediyoruz. Vesselamu aleyküm...."

Garip bir durum. Buradakiler içeri girmeyi, oradakiler de dışarı çıkmayı umuyordu. Ne yapmalıydık? Araplar, gidiş fikrine çabuk kapaklanmışlardı, çantalarını toplamaya başlamışlardı bile. Biz ise mektubu tüm detaylarıyla farklı açılardan yorumlamayı deniyor, kendimizi onların yerine koyarak bakış açılarını anlamaya çalışıyorduk. Paki grupların disiplinsizlikleri ve düzensizlikleri, mektuptaki en tartışılmaz gerçekti. Mücahid gruplar arasındaki irtibat problemlerini de tahmin edebiliyorduk. Bize en ürkütücü gelen şey, farklı mücahid gruplar arasında olduğu söylenen ve sanki iç çatışma tehlikesinin de ima edildiği kargaşa durumu idi. Böyle bir durumla karşılaşmaktansa eve dönmeyi tercih ederdik. Mücahidlerin devamlı pasif savunmada kaldığı hususunda ise hem kuşkularım vardı hem de mücadele şartlarının bu tür taktikleri devrevi olarak zorunlu kılabileceğini düşünüyordum. Bu yaklaşımımı, konuştuğum Paki komutanlardan biri de teyit edecekti. Her ne kadar mektuptaki bilgileri yalanlamasa da Hint ordusu karşısında pasif konuma mahkum edildiklerini ama yine de yer yer "agresif" olanın yine kendileri olduğunu söyleyecekti. Fakat söylediği bir şey vardı ki, mektuptaki olumsuzluklardan daha fazla canımızı sıkacaktı.

Paki komutan, o zamana kadar bizden sır gibi saklanan bir şeyi deyim yerindeyse ağzından kaçırmıştı: İntikal noktalarını Pakistan İstihbaratı ISI belirliyordu. İçeri sızacak mücahidlerin silah ve mühimmatını veren de onlardı. Silah olarak birer Kaleşnikof ve tabanca, mühimmat olarak da 2 el bombası, 120 adet Kaleşnikof mermisi

ve 2 şarjör tabanca mermisi veriliyordu. Verilen mühimmat, en fazla ikinci muharebede bitecek demekti. Eksiklerimizi ve biten mühimmatımızı nasıl tedarik edecektik? “Bitirmemelisiniz, belki çok uzun bir süre hiçbir destek alamayabilirsiniz.” Bu cevap, kafamda şimşeklerin çakmasına yol açtı. Artık her şeyi sil baştan düşünmeliydik.

Keşmirli mücahidlerin Pakistan istihbaratından ve ordusundan destek aldıkları bir sır değildi -Pakistan’ı bu desteği vermeye mecbur bırakan şey Hindistan’ın işgali ve zulmüydü, bu desteğinden dolayı Pakistan’ın suçlu gösterilmeye çalışılması uluslararası düzenin haksızlığını gösterir ancak-. Lakin intikal noktalarını ve geçiş yoğunluğunu belirleyenin ISI oluşunda, es geçilemeyecek yanlar vardı. Bir cihadi oluşum, düşmanlarına karşı başkalarından hatta düşmanlarından yardım ve destek alabilir. Bunun meşruiyetini inkar edenler, olsa olsa mücadele pratiğinden uzak salon mücahidleridir. Müşriklere karşı Yahudi ve Hristiyanlarla fiili dayanışmalara giren Rasulullah’ın (a.s) örnekliği bir nass hükmündedir. Ayrıca bizi bundan men edecek herhangi bir nakli ve akli delil de bulunmamaktadır. Velakin bundan sonrası netamelidir ve görünüşe bakılırsa Keşmirli mücahidler kantarın topuzunu kaçırmışlardır. “Yardım alan, emir de alır” kabulünü haklı çıkaracak bir noktaya gelmişlerdi. Biz İslami hareket olarak dünyanın değişik bölgelerinde değişik mücadele metotları takip edebilirdik, bu tarihsel ve toplumsal şartların ve bunları dönüştürmek için prensipler vazeden şeriatın tabiatından kaynaklanmaktadır. Fakat hangi şartlar ile kuşatılmış olursak olalım bağımsızlık şiarımız olmalıdır. Düşmanlarımızla bağımsız varlığımız için dövüşürken diğer düşmanlarımıza bağımlı olacaksak ne için dövüştüğümüz hususunda kafamız hayli karışık demektir.

Keşmirli mücahidler bağımsızlıklarını yitirmiş görünüyorlardı ve kendilerini bağımlı kıldıkları devlet, her yerinden cerahatlar dökülen, kendisi de global çeteye bağımlı olan Pakistan’dı. Hindistan’dan iki defa fena dayak yiyen bu sakar ve korkak rejim, cihad, şehadet ve şeriat adına yola çıkan, on binlerce şehid vermiş, türlü bedeller ödemiş İslami hareketleri vesayetine almak istiyordu. Böylelikle Hindistan’a karşı elini güçlendirmekle kalmıyor hem kendi selameti uğruna hem de efendilerinin buyrukları doğrultusunda İslami hareketleri kontrol etmiş oluyordu. İçeride biriken cihadi enerjiyi manipüle ederek dışarı akıtmış oluyordu. Keşmir’de şehid olmuş Pakistanlı yüzlerce gencin otobiyografisini ilk okuduğum anda bile münafık Pakistan rejiminin, Keşmir cihadına destek veriyormuş gibi görünerek bu gençleri başından attığını ve müstakbel bir tehlikeyi Hinduların eliyle bertaraf etmek isteyebileceğini sezmiştim. Azımsanmayacak bir kısmı Afgan cihadında deneyim kazanmış Pakistan’ın bu yüz akı gençleri, 120 mermiyle, milyonlarca askerden oluşan bir canavar sürüsünün içine atarak ölmelerini bekleyen bir istismar olgusu, zihnimde netleşmeye başlamıştı. Bize, ta baştan bilmemiz gerekenleri en sonda anlatan komutanın yüzünde, çok aramama rağmen bu haince tuzakları boşa çıkartacak ne bir kudret alameti ne de onu mustarip

edecek bir hassasiyet gördüm. İslami hareketin devrimci bir komutanı değil ISI'ın maaşlı elemanı gibiydi. Korkunçtu...

Kader, müthiş gizemli bir şey. Kara kara şimdi ne yapmalıyız diye düşünürken kamptaki Araplar yanımıza geldi. Gelişlerinden olağanüstü bir hal olduğu belliydi. Yanlarında yine genç bir Pakistanlı vardı. Paki kardeşin yüzü morluk ve kızarıklıklarla doluydu, bir bozgundan çıktığı anlaşılıyordu. Anlatmaya başladı: Arap mücahidler ve Haris, kendi gruplarından ayrılarak sınıra yakın bir bölgeye geçmişler. İlk fırsatta bu tarafa geçeceklermiş. Erzak almak için bir köye gitmişler. Muhbirler ihbar etmiş olmalı ki kısa bir süre sonra kuşatılmışlar. Büyük bir çatışma yaşanmış. Altı Arap orada şehid düşmüş. Diğerleri kaçmayı başarmış. Ertesi gün onlar da yine erzak almak için başka bir köye gittiklerinde aynı şey bu defa onların başına gelmiş. Hepsi orada katledilmiş. Haris dahil hepsinin cenazeleri köylü tarafından namazları kılındıktan sonra tekbirlerle toprağa verilmiş.

Yüreğimiz dağlanmış, kafamız allak bullak olmuştu. Kendilerini heyecanla beklediğimiz Allah'ın savaşçıları, hoşnut olmadıkları bir savaş beldesinden hoşnut olacakları bir barış beldesine intikal etmişlerdi. Diri umutları bir bir vurulmuştu. Kim bilir, ilk çatışmadan kurtulmayı başaran savaşçılarımızın kütüklüklerinde kaç adet mermi kalmıştı? Muhtemelen tüfeklerinin mermisi bittiği için atmış ya da gömmüşlerdi ve pusuların kıskacında tabancalarıyla yalın kılıç kalmışlardı. ISI şeflerinin bu haberi aldıklarında "İyi oldu maksimalistİere!" dediklerini duyar gibi olmuştum. Şehidlerimize matem tutmak ile Hindulara kin tutmak ikilemine, ISI kodamanlarına karşı hissettiğim nefret de eklenmişti.

Elveda arkadaşlarım, elveda!..

Aylarca monoton bir tempoya alışmışken her şey tuhaf biçimde hızlanmıştı. Zamanın tekerleğine sokulan çomak fırlayıp çıkmış, saatin zembereği boşalmıştı. Paki komutan ve kampımızdaki kardeşler, aceleyle bize doğru geliyorlardı. İntikal için sıra bize gelmişti. Her şey hazırdı, bizi intikal bölgesine götürecek kamyonet hareket için hazırlanmaya başlamıştı. Araplara baktık, cevaplarını herkes tahmin edebiliyordu ama gözler yine de onlara çevriliydi. Kararlarını çoktan vermişlerdi: "Bu iş bitti, biz gidiyoruz! Keşmir'e geçmeyeceğiz!" dediler. Gözler bize, Haci Abi'ye ve bana çevrilmişti. "Bize istişare için lütfen 1 saat süre verin" dedik. Bilali, Yemenlilerin arasından ayrılarak yanımıza geçti: "Ben onların kararlarına tabi olacağım!" Yemenliler bozulmuş, biz ise doğrusu gururlanmıştık. Fakat yükümüzün ağırlaştığını da farketmiştik. 1 saatimiz vardı ve dediğim gibi zamanın tekerleği hızla dönüyordu.

Çelum'un kıyısına çekildik, ince bir ağacın gölgeliğine. Bilali'nin değirmi nurani yüzü ve inci gibi ışıldayan dişleriyle gülümseyişi... Bana bunu zaman unutturamadı. Haci Abi'nin, ciddiyetin ak bir pelerin gibi yakıştığı heybetli gövdesiyle, gölgeliği

adımlayışını da. Ağaca sırtımı vererek bu iki yoldaşımı gururla seyrediyordum. Bu adamlarla hayat da güzeldir, ölüm de diye düşünüyordum. Yerin üstünde olmak da yerin altında olmak da. Gitmek de güzeldir, kalmak da... “Kararı siz verin!” dedim, “Sizin evet dediğinize, ben şimdiden 3 kez evet diyorum!” Onlar da aynı tarzda kararı verme yükümlülüğünü bir diğerinin omuzlarına yıkma arzusundaydılar. Hiçbirimiz evlerimize dönmek istemiyorduk, bunda mutabıktık. Yıllarca, on yıllarca dağları mesken tutmaya ahdetmiştik. Gidip vatandaş olmayacaktık. Uyrukların içinde bir kuyruk gibi yaşamayacaktık. Cihad bizi ölümsüz bir gençliğe, hayatın ta kalbine çağırırken, kendimizi diri diri mezar kentlere gömmeyecektik. Şıkları ikiye indirgemeyi başarmıştık: Ya giden bu kamyonete binerek Keşmir’deki Müslüman gerillaların arasına katılacaktık. Her şeye rağmen... Ya buradan ayrılıp bizi başka bir cihad/ribat bölgesine götürecek vasıtalar bulacaktık. Her şeye rağmen... “İki sevdayı muhalif arasında” kalakalmıştık.

Zaman, süratli çevrimlerle ilerlerken biz şıklardan birini elemeyi hala başaramamıştık. İki gönüldaşım da suskunluk zırhını kuşanmışlardı, beni zaman tekerleğinin önüne atmışlardı. Her şeye rağmen Keşmir cihadına katılmak, beni kamyonete yönelmekten alıkoyuyordu. Her şeye rağmen burayı bırakıp bir başka cihad beldesine gidemeden eve dönmek de beni kamyonete yöneltiyordu. Allah’tan inayetini diledim. Kendimi, bizim için razı olduğu kadere razı olarak ellerine bıraktım. Buraya, bu ağacın dibine tarihi bir kararı vermek üzere değil de O’nu zikretmek üzere gelmişiz gibi O’nun güzel isimlerini andığımız bir cezbeye bıraktık kendimizi. Zaman umrumuzda değildi, gitmek ya da kalmak hususunda son sözü söylemesi için hepimiz susmuş, ilahi kararı beklemeye koyulmuştuk.

Zaman bitmişti. Çelum, demin nasıl akıyor idiyse biz de demin nasıldıysak yine öyleydik. Bir kararımız olmaksızın kamyonete binmeye başlayan Pakilere doğru yürümeye başladık. Komutanın yanına vardığımızda başka bir komutan da oraya gelmişti. Haci Abi’yi Afganistan’daki kampta sınayan komutanlarından biriydi, samimiyetle kucaklaştılar. Benimle tanıştırdığında bana da muhabbetle sarıldı. Genç, dinamik, tertemiz bir yüzü olan, gözleri ile sözleri aynı şeyi söyleyen bir komutandı. Allah’ı çokça zikreden kişilere özgü bir yalınlık ve dinginlik okunuyordu gözlerinde. Kendisine olan biteni anlatmayı denerken zarifçe cümlelerimizin arasına girdi. Zamanın daraldığını o da biliyordu. Her şeyi, tüm olumsuzlukları, kaygılarımızı, kararsızlıklarımızı birkaç dakika içinde hülasa etti. “Sizi anlıyorum” dedi, “Müsade ederseniz size bir şey önereceğim...”

Paki mücahidler arasında disiplin ve ciddiyeti her şeyine yansımış komutanların olduğunu görmek bana güven vermişti. “Tefaddal! (Buyrun!)” dedik. “Sizi komutanımız Emir Selahuddin ile görüştürmeyi ve daha sonra da Afganistan’daki Arap kamplarında, en güzel eğitimi almanız için imkanlar oluşturmayı öneriyorum. Dilerseniz oradan Tacikitan’a ya da başka bir bölgeye de geçebilirsiniz. Keşmir’e, bu sorunlar henüz

çözülmeden girmenizdense kendinizi askeri, ilmi, irfani olarak geliştirebileceğiniz bir yere gitmeniz daha güzel olur. Orada dünyanın en güzel Müslümanları ve komutanları var, bunu bizzat orada geçirdiğim yıllardan biliyorum. Lütfen teklifimi kabul edin. Sizin bir asker gibi savaşmanızdansa, alacağınız eğitimden sonra birer komutan olmanız ümmetin daha çok menfaatinedir. Allah hepimizi Keşmir'de veya belki de başka bir cihad beldesine bir araya getirmeye kadirdir..."

Kader. Kader. Kader... Allah'a ant olsun ki o birkaç gün ve birkaç saat içinde yaşadıklarımızın başka bir adı yoktur. Bizler tercihler yapmaktayız ve fakat "başıboş bırakılmış" değiliz. Allah, anbean hayatın ve zamanın akışına müdahale etmektedir ve hesabın içinde ve üstünde başka bir hesabı vardır. Alllahuekber! Bu genç komutan, sırtımızdaki yükü hafifletmişti. Ey Allah'ım, sen de onun yükünü hafiflet!

Komutan içimizdeki tüm şüphe ve endişeleri, dudaklarından dökülen duru kelimelerle arındırmıştı. Teklifine candan "Evet" dedik, "Rabbimiz hayırlısını versin. Neyin gerçekten hayır ve neyin gerçekten şer olduğunu ancak O bilebilir..." Kamyonetteki kamp arkadaşlarımız, gözlerini üstümüze dikmiş, hareketlerimizden kararımızın ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Anlamışlardı. En yakın arkadaşlarımdan bazıları ağlıyor, bazıları da yüzünü benden saklayarak başka yerlere bakıyordu. "Ağlamak sadece zayıfların işidir/Ben ise oldukça zayıfım". Gözyaşlarımı saklamaksızın hepsiyle kucaklaştım. Bir daha görüşemeyeceğimize dair kalbimde uyanan his, onlarda da uyanmış olmalıydı ki bana dünyanın o en güzel gerilla kampında geçen günleri hatırlatan cümleler kuruyorlardı. Yadigar olarak ise buğulu bakışlarını, kavisli yolda yankılanan haykırışlarını bırakmışlardı. "Giden değil asıl /Kalandır terk eden"
Elveda arkadaşlarım, elveda!...

Keşmir'in sadık aşıkları; Kendi savaşını kazanan Emir'le cihadın muhasebesi

Hizbü'l Mücahidin'in İslamabad'daki merkez bürosundaydık. İçeri girdiğinde herkes sevinçle ayağa kalktı. Genç-yaşlı herkesle musafaha ettikten sonra bize kollarını açarak içtenlikle "My dear! (Sevgili/Aziz!)" diye hitap etti ve bir militan sıcaklığıyla sarıldı. Sıhhatimizi sorduktan sonra, kendisini tam olarak anlayabilmemiz için tane tane konuştu: Gitmek zorundaydı. Dün gece, kamplardan birinden diğerine gitmekte olan mücahidlerin araçlarına Hint ordusunca uçaksavarlarla ateş açılmış, araçlardan biri şarampole yuvarlanmış; şehidlerin cenaze törenine yetişmeliydi, döndüğünde muhakkak geniş bir zamanda görüşmek istiyordu. Bizimle yeniden kucaklaştıktan sonra tüm ihtiyaçlarımızı çekinmeden söylememizi "rica" etti. Mihmandarımıza dönerek Keşmir dilinde bir şeyler söyledi. Çok doğal ve yumuşak bir üslubu vardı; komut vermiyor, rica ediyordu ama en etkili komuttan daha fazla harekete geçirici olduğu kesindi.

Mücahidlerle kardeşçe bir ilişkisi vardı. Genel komutan, ünlü lider havalarında değildi ama her hareketinde müthiş bir karizma ve ihtişam vardı. Heybetliydi. Keşmirliler arasında onun kadar iri kıyım çok az mücahid vardı. Korumalarından da iriydi ve kimin kimi koruduğu pek belli değildi. Bizimle ilgilenmekle vazifelendirilmiş Keşmirli gencin onun hakkında söyledikleri manidardı: "O bizim her şeyimiz. Onsuz biz bir hiçiz!" Bu sözler örgütlenme ve siyasi çalışmalar bağlamında söylenmiştir ve gerçekten de Emir Selahuddin'in yerini doldurabilecek nitelikte ikinci bir adam, görünürde yoktur.

Diğer komutanlar, yetersiz bir ortalama düzeyinde bulunuyordu. Keşmirli lider kadro içinde emirin coşkusu ve dinamizmiyle mukayese edebileceğimiz başka biri yoktu. Ya molla tiplerdi ya da vasat birer bürokrat. Hakikaten mihmandarımızın tespiti doğruydu: Emir olmasa hareket, coşkusunu da dinamizmini de kısa zamanda yitirirdi. Genç komutanlar arasında yiğit olduğu kadar birikimli olanları da vardı ama neticede gençtiler ve büyük hareketler, gençlerin omzunda yükselse de olgun lider kadrolar, eşyanın tabiatı gereği şarttır. Gençler, dağlarda ve şehirlerde komita tarzı faaliyetlerde hünerli olabilir fakat iş halk hareketine geldi mi, halklar peşlerinde yürüyecekleri, gençlik çağını aşmış kişiler arar.

Mihmandarımız çok sempatik biriydi. Tam bir dost canlısıydı. Birkaç yıl evvel sızma esnasında Hindularla girdikleri çatışmada kurşun bir gözünü kör ettiği için camdan bir gözü vardı. Camdan gözü, onu çizgi film kahramanlarına benzetmeme sebep oluyordu. Keşmir'de bıraktığı Safir isminde bir sevgilisi vardı. Onun yıllardır kendisini beklediğini ve asla başkasına varmayacağını, geçen yıl hac dönüşü kendisini ziyarete gelen annesinden öğrenmişti. Aşkını anlatırken dokunaklı bir heyecana bürünüyordu. "True love (hakiki aşk)" diyordu, bir gün mutlaka kavuşacaklarına inanıyordu. Sevgilisinin buraya niçin gelmediğini sordum. Emir Selahuddin bile eşini ve çocuklarını getirmiyorsa bunu çok arzulamasına rağmen yapamayacağını söylüyordu. Burada cihad için çalışıyordu, evinin geçimi için çalışmak istemiyordu. Harekete yük olmak da istemiyordu. Kendisinin durumunda binlerce genç vardı ve o da diğerleri gibi özlemlerini, gelecek zafer günlerine erteliyordu. Zaferi gerçekten göreceğine ise aslında pek inanmıyordu. Bunu çekinerek ve sözlerini doğru anlayacağımıza emin olduktan sonra söylemişti.

Konuştuğumuz üst düzey bazı bölge komutanları da bunu dillendireceklerdi. Görünür gelecekte zafer umudu yoktu ama bu, mücadelenin inkarı ve iptalini gerektirmiyordu. "Biz zafer garantisiyle bu yola çıkmış değiliz. Allah bize İslam ve vatanımız için, haklarımız, özgürlüklerimiz ve onurumuz için savaşma izni ve emri vermiştir, biz bunun için savaşıyoruz. Bir zafer olacaksa bunun mücadeleden başka bir yolu da yoktur. Düşmanın bize yaşattığı acı ve yenilgiler, dayattığı şartlara teslim olmamızı sağlamak içindir. Biz, bizim neslimizin zaferi göreceğini düşünmesek de sonraki nesillerin zafere yürüyebilecekleri bir mücadele yolu ve geleneği bırakmak

istiyoruz.” Bu veciz hakikatleri inançla ve güvenle dillendiriyorlardı. Saygı duymamak mümkün değildi.

Buradaki komutanlardan bir kısmı, bazı görevler için gelmişlerdi ve yeniden cepheye döneceklerdi. Bir kısmı, ağır yaralı veya hasta olduğu için dönemeyecekti ve bir şekilde burada istihdam edilmişti. Birçoğuyla yakın bir dostluk kurmuştuk. Zehir gibi zekiydiler. Çok badirelerden geçmişlerdi. Çok yengi ve yenilgi görmüşlerdi. Her biri yıllarca dağlarda kalmış, yüzlerce gence öncülük etmişlerdi. Dağlar, onların kalplerini katılaştırmamış bilakis saflaştırmıştı. Öncülük, onlara kibir değil tevazu ve kemal kazandırmıştı. Çok fazla okumuyorlardı ama şiiri ve müziği seviyorlardı. Her fırsatta meramlarını ifade için mısraları ya da ezgileri yardıma çağırıyorlardı. Çoğu bekardı ve hepsinin kendisini ait hissettiği bir sevgilisi vardı. Keşmir, onlar için sadece bir vatan değil, kendilerini sadakatle bekleyen bir sevgiliydi. Onlar da ona sadıklıkta sebatkardılar.

İçlerinde canlılığı ve konuşkanlığıyla dikkatleri en çok çeken, Mugayir’di. Avrupai bir görünümü vardı, sarışındı. Sesi, davranışları mücahidden çok aktörleri hatırlatıyordu. Her jesti majestik bir stildeydi. Müthiş keyifli ve nüktedandı. Konuşmalarını dinlemekten yorulur ama usanmazdınız. Anlattığı her şeye komedi katmayı bilir ama bunu asla bayağılaştırmazdı. Haci Abi onu dinlerken yerlerde uğunur, en son dayanamayacağını anlayıp karnını tutarak kendini dışarı atardı. Mugayir, dağlardaki mücahidler ile genel komutanlık arasında ve gruplar arasındaki muhaberatı temin eden kişiydi. Her haber, önce ona ulaştırılıyor, o da frekanslarla veya kuryelerle gitmesi gereken yere gönderiyordu. Dağlarda yürümekten, diz kapaklarındaki sıvı yok olduğu için buralara gelmişti, yoksa dağlardan ineceği yoktu. Doktorlar, dağlara çıkmasını katiyen men etmişlerdi ama doktorları dinleyeceği de yoktu. Bize durmadan şunu öneriyordu: “Gidin, kendi kadrolarınızı oluşturun. Riski dağıtın ve sorumluluk verin. Cesur olun ama kendinizi çok iyi koruyun. Gönüllüler bulun ve işleri onlara yaptırın. Kendinizi harcamayın. Hareketin sürekliliğini sağlamak istiyorsanız elemanları bir maşa gibi kullanabilmelisiniz.” Bu önerilerinin içeriğinde ve üslubunda bir gaddarlık seziyordum ama o ne dediğinden emindi. Yineliyordu: “Yönetin, yaptırın ve kendinizi koruyun. Elemanlar kullanılmak içindir. Komutanlar ise kullanmak içindir. Bu, şahsi bir şey değildir. Mücadelenin gereğidir.”

Babasının Hinduların işkencesinden sonra vefat ettiği haberi geldiğinde ise bu gaddar adam, çocuklar gibi günlerce yatağından çıkmayacak, kimseyle konuşmayacak, ağzına tek lokma koymayacaktı. Bir daha bizimle ya da kimseyle şen şakrak konuşamayacaktı. Harap olmuştu. Babası ve kardeşi kaç defa işkenceye alınmış ve kaç defa kendisine teslim olması karşılığında onların serbest bırakılacağı teklif’i yapılmıştı. Bu son gözaltından çıktıktan birkaç gün sonra babasının yaşlı bedeni bunca acıyı kaldıramamış olmalıydı. Gaddar olmaya heveslenen adam, aslında gadre uğramış

küçük bir çocuktu. Seruma bağlanmış cansız kolları ve kan çanağı gözleriyle bize bakarken anlattığı her şeyi unutmuş, babasının ölü hayaline bakıyor gibiydi.

Ecmel Han, Keşmir'in başkenti Srinagar bölgesinin komutanıydı ve o da yakalandığı bir hastalıktan dolayı buraya gelmek zorunda kalmıştı. Çok olgun ve beyefendi biriydi. Görünümü ve hitabeti itimat telkin ediyordu. Bir teorisyen titizliğiyle meseleleri tahlil ediyordu. Onunla yaptığımız konuşmalardan biri, onun evrensel düşünme yeteneğine açıklayıcı bir misal olabilir. Biz ona, İran İslam Cumhuriyeti'nin Hindularla yakın ilişkilere girmesini ve Keşmir cihadına belirgin bir destek vermemesini nasıl değerlendirdiğini sorduk. Bunu tahrik kastıyla sormuş değildik ancak öfkeli ve mezhepçi yorumlar yapacağını sanıyorduk. O ise gayet sakin ve sıcak biçimde İran halkının, İslam devrimi uğruna büyük bedeller ödeyerek kendileri ve diğer İslami hareketler için yapabilecekleri en büyük yardımı yaptığını söyleyecekti. İran'ın bundan sonra da yapabileceği en büyük katkının, İslami bir devlet modelini Müslüman halkların önüne koymak olduğunu ifade etti. Duygusal beklentiler içinde olmadıklarını, bazı politik dengeleri gözetmek durumundaki İran'ın şimdiki tutumundan daha farklı bir tutum almasının düşük bir ihtimal olduğunun farkında olduklarını belirtti. İran'ın, Keşmir'deki Şii azınlığa el altından bazı yardımlarda bulunduğunu bildiklerini, bu tür yardımları kıskanmasalar da İran'ın bazı platformlarda, mücadelelerine sahip çıkmasının çok sevindirici olacağını, romantizmden uzak ince bir sitemle vurguladı.

İçlerinde en kıdemli ve yetkili olan Ömer Cavid ise kırk yaşını çoktan aşmış köylü görünümlü, oldukça zeki ve teşkilatçı biriydi. Keşmir dağlarında genel komutanlık düzeyinde bulunmuştu, burada da Emir'den sonra en etkili adam konumundaydı. Birçok kez yaralanmıştı ve kolu sakat kalmıştı. Savaşçılarından biri oğluydu ve onu da şehid vermişti. Kalan ailesinden uzakta, burada cihadın her türlü teknik, lojistik, cephe gerisi sıkıntısıyla uğraşıyordu. Elinden bırakmadığı telsiz telefon, bir dakika olsun susmuyordu. "Keşmirli olsanız ve içeri geçmek isteseniz bile size izin vermezdik. Çünkü savaşın sürekliliğini sağlamak için kurumlarımızda istihdam etmemiz gereken nitelikli insan sayısı azdır" diyordu bize. "Gidin, kendi ülkenizde kendi hareketinizi oluşturun. Başlayın. Siz başlamazsanız kim başlayacak? Kusurları olsa da pratik, teoriden iyidir."

Bir gün bir odaya çekilmiş kitap okuyordum. İçeri Ömer Cavid girdi. Her zaman olduğu gibi sımsıcak bir selam ve ilginin ardından, okuduğum kitabı merakla eline aldı. Camus'un "Başkaldıran İnsan"ını, bir o yana bir bu yana çevirdi. "Kimdir bu?" dedi, Camus'u tanımıyordu. Hayatı dağlarda savaşmakla geçmiş bu kıymetli komutanı bundan dolayı kınamak aklımdan bile geçmedi. Fakat hayatının anlamını cihadda bulmuş bu adama, hayatına anlam ve amaç bulamadan ölümün kucağına atlamış bir adamı nasıl anlatacaktım? Başarısız cümlelerimi yarıda keserek, "Kardeşim!" dedi, yakınlıkla, "Hz. Ömer, Bağdat kütüphanesini yaktırırken ne demişti?" Bu yanlış

sorudan doğru bir cevap çıkmayacağı aşikardı: “Şayet bu kitaplar, Allah’ın kitabına uygunsa bunlara gerek yoktur. Yok, şayet Allah’ın kitabına aykırıysa okunmalarına hiç gerek yoktur!” Ömer’in (r.a.) bunu yaptığına inanmadığımı söylüyordum ama o bir başka soruyla yine önümü kesti: “Şimdi bana söyler misin, bu kitap Allah’ın kitabına uygun mu, değil mi?” Sorusuna tebessümle karşılık verdim ve kaldığım yerden okumaya devam ettim. Şimdi ise Camus okumakla elime ne geçtiğini ve Ömer Cavid şu yazdığım kitabı görse aynı soruyu yineler miydi diye kendi kendime soruyorum.

Ve beklediğimiz buluşma gerçekleşiyordu. Korumaları bizi çağırmış, kapıya kadar bizimle gelmişlerdi. Bahçede bizi bekliyordu ve bizimle içeri girmeye hazırlanan korumalara eliyle işaret ederek gitmelerini emretti. Odası gayet mütevazı döşenmişti. Güzel bir halı, orta büyüklükte bir kitaplık ve karşılıklı iki çekyat bulunuyordu. Lüks olduğunu düşündürecek hiçbir şey yoktu. Üçümüz küçük bir daire oluşturduk. Çok mert ve harbi tavırları vardı, yanında rahat ediyordunuz. Erdemlerinizin takdir edileceğini, zaaflarınızın örtüleceğini düşünüyordunuz. Kerem sahibi birinin yanındaydınız ve kendinizi dürüst ve şeffaf olmak zorunda hissediyordunuz. Bulunduğu her yere bu şekilde bir aydınlık ve seviye kazandıran çok az adam tanımışımdır. Hamdele ve salveleden sonra sözü bize bıraktı, bir sofraya buyur edercesine bizi konuşmaya davet etti.

Haci Abi tercüme edecekti ama ben tam olarak nereden, nasıl başlayacağımı şaşırır gibi olmuştum. Milyonlarca insanın takip ettiği bu asil kumandanın, yıllar süren bir emekle vücut verdiği hareketini eleştirecektim. Hayatlarımız ve sicilimiz, onunkinin yanında bahse konu olmayacak bir sıradanlıkta idi. En fazlasından birer militandık ve deneyimlerimiz, onunkiyle boy ölçüşebilecek değildi. Küstah durumuna düşmekten korkuyordum. Darlık ve sıkıntılar içindeki bir hareketi sürdürmeye çalışan, bu emektar adama nankörlük etmekten, moralini bozmaktan korkuyordum. Türkiye’den ve diğer beldelerden gelecek mücahidlere karşı olumsuz duygular beslemesinden korkuyordum. Yanlış anlaşılmaktan, anlaşılamamaktan korkuyordum. Bunlara rağmen düşüncelerimi kendisine iletmeksizin buradan gitmekten daha fazla korkuyordum. Neden bu korkularımı ifade ederek başlamayayım ki diye düşündüm.

Kesin bir dille, bu endişelerin yersiz olduğunu, bizlerin kardeş olduğunu, “tavsiye” ve “marufun emri”nin karşılıklı sorumluluklarımız olduğunu, kendilerinin övgüye değil eleştiriye ihtiyaç duyduğunu, bana cesaret verecek biçimde ifade etti. Haci Abi’nin mükemmel İngilizcesini hayranlıkla dinliyor, cebinden çıkardığı bloknota şevkle kayıtlar düşüyordu. Onun heyecanını gördükçe ben sakinleşiyor ve cümlelerimi daha isabetli kurabiliyordum. Gördüğümüz yanlışları, eğitim ve kamp hayatındaki yetersizlikleri, Paki komutanların ilgisizliklerini, içeride şehid düşen kardeşlerin mektuplarında bildirdikleri sıkıntıları, hepsini teker teker arz ettikten sonra müsaade ederse, “haddimiz olmayarak”, kendilerine bazı önerilerde bulunmak istediğimizi söyledim. Aynı şevk ve heyecanla devam etmemizi belirtti.

Öncelikle Pakistan'la girdikleri ilişkinin bir el verip kolu kaptırma işine döndüğünü, onların silahlarını, arabalarını, kimlik kartlarını kullanmalarına mukabil onların da kendilerini kullandığını düşündüğümüzü anlattık. Merkezin karşısında oturan generalin bahçıvanının, bahçeyle ilgilenmek yerine sadece bu binaya giren çıkanla ilgilenmesi örneğinde görüleceği üzere alenen kontrol altında tutulduklarını ve Pakistan'ın en önemli gayelerinden birinin de bu kontrol olduğunu vurguladık. Buna acıyla gülümsedi ve yine devam etmemizi rica etti. Hareketlerini bağımsız bir karaktere kavuşturmalarının elzem olduğunu, bunun için de şimdiye kadar izledikleri stratejinin yerine daha kapsamlı ve etkili siyasetler izlemeleri gerektiğini; dünya medyasının, dolayısıyla halkların ilgisinden uzak kır gerillası mücadelesinin geldiği aşama itibarıyla da artık aşılması gerektiğini, şehirlere ağırlık veren yeni bir gerilla eylemliliğinin zorunlu olduğunu, şehirlerde tutunmayı başarmaları halinde Pakistan devletinin desteğine şimdi olduğundan daha az bağımlı kalacaklarını… Bu bağımlılık zincirinin kırılması için hareketi Müslüman halklara duyuracak eylem ve etkinliklere ağırlık vermeleri gerektiğini, özellikle Arap dünyasına hitap eden organizasyonlara gidilmesinin kısa vadede bile olumlu neticeler vereceğini… Keşmir'e sıkışıp kalmak yerine başta Hindistan'daki Pakistan nüfusundan bile kalabalık olan Müslüman unsurlar olmak üzere, Sih, Maoist tüm muhalif unsurlarla koordinasyonlara gidilmesini ve eylemlerin, Hindu yönetimini tam kalbinden vurmak üzere Hint metropollerine kaydırılmasının zaruri olduğunu… Bunlarla da yetinmeyip bir zamanlar FKÖ'nün ve şimdi Lübnan Hizbullahının yaptığı gibi Hindistan'ın gittiği her yere savaşı da götürmelerini, Abbas Musavi'nin intikamını Arjantin'deki İsrail büyükelçilik binasını havaya uçurarak alan eylem gibi bazı kritik misillemeleri, dünyanın değişik coğrafyalarında gerçekleştirmenin harekete maddi ve moral düzeyde ivme kazandıracağını… BM'nin yıllar önce aldığı, Keşmir'e otonomi öngören kararının uygulamaya konabilmesi için, uluslararası toplum denen egemen düzeni buna mecbur edecek bir ulusaşırı mücadelenin zorunlu olduğunu… Onun yaptığı gibi tane tane anlattık.

Memnuniyet ve hatta minnettarlıkla dinledikten sonra konuşmasına başladı. Pakistan'ı bir müttefik olarak gördüklerini, hareketin deklarasyonunda Pakistan'a bağlanmak fikri olmadığı gibi pratikte de bağımlılık olgusundan rahatsızlık duyduklarını, bunu aşmak için burada bizim dile getirdiğimiz birçok fikri, kendilerinin de değerlendirdiğini ve önümüzdeki süreçte hareketi mutlaka her yönüyle yenilemek azminde olduklarını söyleyecekti. Pakistan'ın, cihadın geleceğiyle ve zaferle alakadar olmadığını, yalnızca Hindistan'ı ekonomik olarak ezmek için kendilerine destek verdiğini, bu desteğin hiçbir zaman kendilerini sonuca götürecek bir düzeye gelmeyeceğinin şuurunda olduklarının altını çizdi. Kendilerinin, gerillacılıkta şu an dünyadaki en deneyimli hareketlerden biri olduklarını, "Sizin oradaki PKK"dan daha etkili ve güçlü bir askeri aygıta sahip olduklarını, halk desteği sorunları olmamasına rağmen birçok alanda ileri hamleler yapamadıklarını ama mücadelenin uzun bir süreç meselesi olduğunu, Filistin sorununu çözecek bir irade ve kuvvet oluşmadan diğer

Filistinlerde de kangren olmuş sorunların çözülemeyeceğini, savaşlarının batıla karşı hak cephesinin bir parçası olduğunu ve ümmetin vahdet günlerinin zor zamanlarda bile mücadeleyi sürdürmekle gelebileceğini... Tok bir sesle anlattı. Elbette bize somut planlarından söz edecek değildi ancak mevcut tıkanma, verimsizlik ve bağımlılığı yenmek için ciddi emelleri olduğunu anlayabiliyorduk.

Bunu Pakistan İstihbaratı da muhakkak anlıyordur ve ben bu güzel insanın satılık tetikçilerle vurulabileceği fikrine saplanmıştım. O takipler, kontroller boşuna olmasa gerekti. Bu adamı vurup Hindistan yaptı demeleri, onlar için çok zor da değildir. Koca bir hareketin önderi, tüm Keşmir'deki direnişçilerin çatı örgütü olan Front of Liberation'un (Hürriyet Cephesi'nin) lideri bu heybetli adama, melal ve merhametle baktım. Büyük bir ejderhaya karşı emanet kargılarla hamle yapan biri vardı karşımızda ve bu kavgayı kazanmak için elinden geleni yapsa da kargının elinden alınabileceğini, ejderhayı yenme ihtimalini azaltan asıl etkenin bu olduğunu, en iyi o biliyordu. O cengaverin hali tıpkı şiirdeki gibiydi: Düşmanı kavi, dostu gafil, talihi zebundu...

Kat'i surette depresif ya da gergin değildi. Angaryalar, tartışmalar, müzakereler, günün yirmi saatini dolduran o canhıraş uğraşlar, onun coşkusunu, enerjisini, umudunu, samimiyetini azaltmayı başaramıyordu. Kafasından çıkardığı anda ayna gibi parlayan kel ve elips kafasıyla, aslında çok şirin ve uysal birine benziyordu ama upuzun sakalı, ona büyük bir azamet ve kavgaya hazır tehlikeli biri imajı veriyordu. Keşmir'den gelen bir ulema heyeti ile randevusu vardı ve bizim de namaza kadar kalmamızı rica etti. Misafirlerini dost ve alicenap tavırlarla karşılamış, bizi onlara sevgiyle tanıtmıştı. Namaz için imamlığı onlara teklif etmekle beraber ısrarlar karşısında kendisi imam olmuştu. Onunla kıldığımız namazı Haci Abi de ben de daima yad edecektik. Onun, Kur'an'ı gerçekten göksel bir hitap olarak algılayışı ve bir yakarış olarak göklere yeniden iade edişi, yüreklerimizi kabartmıştı. O büyük cengaveri zaferinden dolayı kutlamak isterdim. Savaşın neticesi ne olursa olsun -inşaallah- o kendi savaşını çoktan kazanmış bir kahramandı.

Binlerce mistik gerilla

Mihmandarımız Cam Gözle Hizbü'l Mücahidin'in kamplarını gezmeye başlamıştık. Gittiğimiz yerde birkaç gece kalıyor, oradan başka bir kampa gidiyorduk. Her kamp, bir şehid komutanın ismiyle isimlendirilmişti. Zaman bana birçoğunu unutturmuş olsa da bunlardan hikayesini hatırladığım birini anlatabilirim: Şehid Şahin Kampı. Dağlardan ailesini ziyarete gelen Komutan Şahin, daha sabah olmadan Hint ordu güçlerince kuşatılır. Şahin, aile fertlerini dışarı çıkartır ve kendisi teslim olmama geleneğinin şahidlerinden biri olur. Şehidlerin hikayeleri birbirinden dramatik ve ibretlidir ve mücahidler, kaldıkları kamplara isimlerini veren bu sembollerle gurur duymaktadırlar. Onların hikayesini merak ettiğinizde, gamdan çok gıptayla onu size anlatmak için yarışan kalabalık bir topluluk bulabilirdiniz. Kampların duvarlarında yazılı duran "Cemaat cihad için; cihad cennet içindir!" sloganlarını içselleştirmiş bu

gençler, somut siyasi talepler için savaşmayı çoktan geçmiş, cennet için savaşma makamına ermişlerdi.

Kampların neredeyse tamamı kentlerin dışında, köylerin uzağında ve dağ yamaçlarında kuruluydu. Genellikle çadırlardan oluşan kamplarda kışın zor günler geçirildiği kesindi. Siyasi, kültürel ve manevi eğitim veriliyordu gençlere. Her kampta yaralılığı ya da hastalığı sebebiyle orada olan eski bir komutan bulunurdu. Çok az sayıda silah vardı, onlar da nöbet esnasında kullanılırdı.

Kamplarda gerillalara hitap etmem istenirdi. Ben Türkçe konuşurdum, Haci Abi Arapça ya da İngilizceye tercüme ederdi, başka bir tercüman, bunu Urduca'ya çevirirken bir diğeri Keşmir diline tercüme ederdi. Hakikaten, ümmet olma duygusunu en yoğun yaşadığımız bu anlarda gözyaşlarımızla da konuşurduk. Haci Abi, Türkiye'ye döndükten sonra ne zaman bende kendisini sinirlendirecek bir kusur bulsa o günleri hatırlatarak, "O tercüme ettiğim konuşmaları yapan adam böyle olmamalı!" der, beni bu şekilde yerden yere vururdu. Esasında o da ben de o gençlerle geçirdiğimiz vakitleri asla unutabilecek değildik. Geçmiş zaman dervişlerini andıran o esrarengiz kıyafetlerinin altında ezgin, yoksul, vatansız, annesiz, sevgilisiz bu binlerce çocuğu görünce, mücadelenin marşlarda ve şiirlerde olduğundan çok farklı bir şey olduğunu bazen dehşete kapılarak anlıyorduk. Hayatları dağlarda geçecek olan bu gençler vurulacak, sakat kalacak, esir düşecek, kurda kuşa yem olacaklardı. Yüzlerindeki masumiyet ve mazlumiyetle dağlarda zahitçe yaşayan bu gençler, ümmetimizin onurlu savaşçılarındandır. Coğrafyamızın dağlarında bu gençler gibi şahinler olduğu müddetçe ümmetin kurtuluş kavgası engellenemeyecektir. Ve inşaallah zaferi de engellenemeyecektir.

Bu kamplardan birinde tanıştığımız Paki bir genç, bizi oldukça müteessir etmişti. En yakın arkadaşı, o günlerde artmakta olan kitle eylemlerinden birinde polis tarafından vurulmuştu. Yanı başında vuruluşunu gören bu genç, arkadaşına kavuşma özlemiyle, Keşmir cihadına katılmak ve şehid olmak istiyordu. Genç, güzellik timsali bir delikanlıydı. Üniversitede okuyordu. Arkadaşına duyduğu hasreti görünce bizi evinde misafir etmekten kaçan, başından def etmek için fırsat kollayan çocukluk arkadaşlarımızı, dava arkadaşlarımızı düşündüm. Bu çocuk da Müslüman, onlar da.

Arkadaşını anarken gözyaşları yağmur gibi boşalan bu genç, şehadet dualarının kabul olması için bizim de dua etmemizi istiyordu. Bu masumiyetin yanında İslami hareketin genel portresini görebiliyordum. Arkadaşını vuran Pakistan polisiydi ve arkadaşına kavuşmak için en kestirme yolu denemiyordu bu kardeş. Bu, korkaklığından ya da ahmaklığından değildi. İslami hareketin bulunduğu merhale, rejimlerle silahlı kapışmayı mümkün ve gerekli kılmadığı için kendini Keşmir dağlarına atmak istiyordu. O gencin durumu, ülkesinden uzakta cihad ve şehadet arayışı içinde olan tüm diğer Müslüman gençlerin durumundan çok farklı değildi aslına bakılırsa.

Pakistanlı Müslüman gençlerin enerjisi şimdiye kadar dışarıya yönlendirilmişti ama bugünlerde durumlar değişmeye başlamıştı. Türkiye'deki imajının aksine devrimci yöntemleri tasvip etmeyen Mevdudi'nin hareketini devralan Gazi Hüseyin, sistem içi parlamenter bir mücadeleden sistem dışı bir sokak mücadelesine geçileceğinin sinyallerini veriyordu. Günlerce süren protesto gösterilerinde, yüz binlerce taraftarını etkili biçimde rejimin karşısına çıkarabiliyordu. Polisin kimi zaman silah kullanmasına rağmen engelleyemediği bu eylem kampanyası parlamentonun işgaline kadar varmıştı. Birkaç gün süren eylemin en önünde dövüşen Gazi Hüseyin'i görünce insan gençliğinden utanıyordu. Biz ayriyeten ülkemizdeki İslamcı liderleri hatırlayıp utançla boynumuzu eğiyorduk.

Gazi Hüseyin'in açtığı devrimci çığır, sistemden kopuş süreci ve yeni bir İslami hareket dalgası oluşturabilecek miydi? Bu sorunun cevabı, Hizbü'MÜl Mücahidin'i ve dolayısıyla tüm Keşmir cihadını da yakından ilgilendiriyordu. Keşmirli mücahidler, süreci yakından takip ediyor ve ellerinden geldiğince destek veriyorlardı. Hükümetin devrilmesini sağlayan Gazi Hüseyin, bununla kalmayacağa benziyordu ve onunla organik bağlan olan Emir Selahuddin, bazı gelişmeler olacağını ima ederken bunları da kastediyor muydu?

Keşmir; cennetin arza düşen gölgesi

Biz denklerimizi tutup Peşaver yoluna koyulacaktık. Orada bizi günlerdir bekleyen Bilali'yle beraber Afganistan'a geçmeyi ve oradan da Tacikistan cihadına katılmayı planlıyorduk. Keşmir hikayemiz, burada sona erecekti. Başta Emir Selahuddin olmak üzere nice kahramanı tanıma fırsatı bulduğumuz için kendimizi şanslı hissediyorduk. Keşmir dağlarında cihad edememiştik ama cihada dair çok ciddi tecrübeler kazanmıştık. Keşmir cihadı, biz bölgeden ayrıldıktan sonra durgunluk devresinden çıkarak hızlanmaya ve boyutlanmaya başlayacaktı. Mücahidler, yeniden "agresif" konuma geçecek ve Hindu katillere etkili darbeler vuracaklardı.

Ne yazık ki, Haci Abi bu cümbüş başladığında başka bir cephede savaşıyor olacak, ben ise Türkiye'de hapiste olacaktım. İkimizde de çok ciddi bir Keşmir sevdası olmasına rağmen Allah bize oralara gitmeyi bir kez daha kısmet etmeyecekti. Ancak bizden sonra çok sayıda Türkiyeli kardeş oraya giderek dağlarda silah çatacaktı. Hamza Türki namıyla Keşmir'de yediden yetmişe herkesin tanıyacağı ve nesiller boyu efsaneleşerek anlatılacak kahramanlarımız da olacaktı. Keşmir'de, o cennet vadide nice yiğidimiz dağlar gibi yatacaklardı.

Cennetin dünyaya düşen gölgesi, düşlerimizde vatanlaşmaya devam edecekti.

Rasulullah (sav)*: "Benim ümmetimin ruhbanlığı, cihaddır…"*

Ömer bin Hattab (r.a): *"Eğer şu üç şey olmasaydı ölmeyi arzu ederdim: Birincisi, Allah yolunda cihada çıkıp yolculuk yapmak; ikincisi, secde ederek alnımı onun için toprağa koymak; üçüncüsü ise hurmanın güzelinin seçer gibi sözün güzelini seçmeye çalışan bir kavim içinde bulunmak."*

Halid bin Velid (r.a) -ölüm döşeğindeyken-*: "Yeryüzünde benim katımda, suyun donduğu bir gece muhacirlerden oluşan bir müfreze içinde, sabahın erken saatlerinde düşmana hücum etmek üzere hazırlanmaktan daha sevimli bir şey yoktur. Amellerim içinde şehadet kelimesinden sonra sabaha kadar sağanak halinde devam eden yağmurun altında kalkanımı elime alıp düşmana baskın yapmayı beklediğim bir gece kadar bana ümid veren bir amelim yoktur…"*

Umeyr (r.a.) –harp meydanında sadağından birkaç hurma çıkarıp-: *"Bunları bitirinceye kadar hayatta kalacak olursam bu benim için uzun bir süre olacaktır" dedi. Sonra da elindeki hurmaları attı ve şehid düşene kadar savaştı. Şu şiiri okuyordu: "Cihad yolunda sabır ve metanet göstererek Allah'a doğru ilerlemekteyim. Bu yolda takvadan, Allah rızası ve ahiret için yapılan amelden başka bir azığım yoktur. Zaten içinde takva, sadakat ve hidayet bulunmayan azıklar, tükenmeye mahkumdur!…"*
(Hayatu's Sahabe'den)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AFGANİSTAN

Casus

Keşmir'i ve oğullarını arkamızda bırakarak kendi kaderimize doğru yola çıktık. Bilali, bizden çok önce Peşaver'e gelerek Afganistan'a ve oradan Tacikistan'a geçmemizi sağlayacak ilişkiler kurmaya başlamıştı. Keşmir'de bize yardım sözü veren Paki komutanın referansıyla burada bir dizi görüşmeler yapmış ve bizi heyecanla çağırdığına göre bazı olumlu sonuçlara ulaşmıştı. Biz ise bu habere sevinemeyecek durumdaydık. Malaryamız yakamızı bırakmamaya yeminli gibiydi. Yalnız kalmaya hiç niyeti yoktu, vantuzlarıyla ikimizden birini kendine çekiyor, vücudumuzdaki tüm hayat belirtilerini asgariye indirdikten sonra refakatçi olan diğerimize yöneliyordu.

Yolculuğa çıktığımızda malaryanın sıradaki kurbanı bendim. Midemdeki irin kapsülleri patladığında minibüsü durdurarak yol kenarlarına acı acı böğürerek çömeliyordum ama daha arabaya adımımı atmadan kapsüllerden diğeri patlıyordu. Kendisi de birkaç gün önce aynı zehirli kuyuda kıvranmış olan Haci Abi, halime baktıkça aynı acıları kendisi çekiyormuş gibi yüzünü buruşturuyordu. Benim hastalıktan gayrı yüzümü buruşturan başka bir sebebim daha vardı.

Yola çıkmadan kısa bir süre önce Keşmir'deki kamplardan birinde yaşadığımız bir hadiseyi gözümüzde dehşetleştiren bir haber ulaşmıştı. Yaşadığımız hadise şuydu: Haci Abi'nin başka bir kampa misafir gittiği bir gece bahçede gezinmekte iken Yemenliler koşa koşa yanıma gelmişlerdi. Ben de tıpkı şimdi sizin söylediğiniz gibi içimden söylenmiştim: Yine ne oldu!? İçeride Mısırlı bir casusun bulunduğunu ve bunun, Mısır istihbaratının bir uçak dolusu elemanla Pakistan'dan izin ve destek alarak Arap mücahidlere karşı operasyon yapacağı şayialarını doğru çıkardığını, kelimenin tam anlamıyla panik halde anlatmışlardı. Böyle bir şayia vardı var olmasına da adamın o ajanlardan biri olduğunu nereden anlamışlardı? "Her halinden"! Biraz sonra gözleri bantlanıp ilk uçakla ülkelerine götürüleceklermiş gibi titriyorlardı. Onları bu kadar panikleten şey ancak yakın ve gerçek bir tehlike olabilirdi. İçeriye birlikte geçmiştik. Yemenliler, Pakilerin de kulaklarına üflemiş olmalılar ki onlarda da bir gerginlik ve tedirginlik göze batıyordu.

İçeri girmeye tam cesaret edemeyip kapıda bekleşen Yemenlileri de sayarsak koğuşta yirmiye yakın adam vardı. Mısırlı casus, köşedeki mindere ağalar gibi kurulmuş oturuyor ve ortamdaki tuhaf havayı geniş burun delikleriyle koklamaya çalışıyordu. Kara, uzun ve iriydi. Geçip tam karşısındaki minderlere oturdum. Göz altlarındaki morluk, ona hapçı/eroinman görünümü veriyor ve orta yaş gösteriyordu. Daha hiç hoş geldin beş geldin demeden yüzüne nefretle bakarak taarruzuma başlamıştım: "Eroinci misin sen!?" İçeriye el bombası düşmüş gibi olmuştu. Bombadan en az etkilenene benzeyen oydu: "Nereden anladın?" dedi, "Gözlerinden" dedim, "Gözlerin, bir eroincinin gözlerine benziyor!" "Haklısın" dedi, "Ben cahiliyyeden yeni kurtuldum. Tüm günahları işledim ve kimyasal da dahil birçok uyuşturucuya müptelaydım. Fakat Allah bana hidayet etti ve ben de kefaret ve şükür için cihada

geldim. Afganistan’a geçip Taliban’a katıldım ama oradaki savaşa devam etmek istemedim. Buraya gelip Hindu müşrikleriyle savaşmaya karar verdim.” Anlattıklarına inanmamıştım ama ne diyeceğimi de şaşırmıştım, rolüme nasıl devam etmem gerektiğini bilememiştim. Beklemediğim bir rahatlık ve içtenlikle karşılaşmıştım ama bu rahatlık ve içtenliğin, onun rolüne çok önceden ve ciddi biçimde çalışmasından kaynaklandığına hükmetmiştim. Buna benzer tacizlerime o yine arkadaşça ve sıcaklıkla karşılık vermiş, bu karşılıkları da öncekiler gibi onun işini iyi bilen bir casus olduğunun kanıtı saymıştım.

Dakikalar ilerlerken iki Paki, aşina olduğumuz laubaliliklerinden bir potpori sunmaya, birbirilerine karate yapmaya başlamıştı. Casus bu sırada ayağa kalkmış ve bu münasebetsiz ikiliye, yumruk ve tekme nasıl atılır münasebetsizce öğretmeye soyunmuştu. Bu hareketini de bir tür gözdağı verme çabası olarak yorumlamış, ona karşı iyice bilenmiştim. Şamatasız duramayan Pakiler, bu geceyi curcunaya çevirmeye azmetmiş görünüyorlardı. Casusa, “Müsabaka yapmak ister misin?” diye sormuşlar, daha adamın cevabını beklemeden ve bana da hiç sorma gereği duymadan kolumdan tuttukları gibi adamın karşısına çıkarmışlardı.
Biri, elindeki hayali mikrofonla ciyak ciyak biz orta sıklet amatörleri tanıtıyor, biri üstümü çıkartmaya çalışırken diğeri eline aldığı havluyu yüzüme doğru sallayarak yılların boks hocası tripleriyle taktikler veriyordu. Casusun az önceki hareketlerini alıcı gözlerle seyretmiş ve kondisyonunun da tekniğinin de zayıf olduğunu anlamıştım ama maçta beni abandone edecek bir sürpriz yapmasından korkmuyor da değildim. Ona yenilmem durumunda, onu küçük düşürmeye çalışarak ulaşmak istediğim gayeye tam zıt bir neticeye hizmet etmiş olacaktım. Ben, mücahidlerin moral ve cesaret kazanması adına onunla karşıtlaşmıştım ve şimdi mücahidlerin moral ve cesaretlerini yerle bir edebilecek bir müsabaka için karşısına çıkmak zorunda kalmıştım. Ben kaybedersem hepimiz kaybedecektik. Firavun’un casusuna asla kaybetmemeliydim.

Hayali gonk çalmış ve müsabaka başlamıştı. Tezahüratlar benim adımaydı ve Casus da hayatının en önemli müsabakasına çıktığını anlamış olmalıydı. İkimiz de ilk hamleyi birbirimizden bekliyorduk. Bu tür durumlarda kararlı olan ve ilk iyi hamle yapan kazanır. Kararlılığı kalmamıştı, ihtimal ki bu saçmalığa sebebiyet verdiği için o iki Paki’yi ve kendini suçluyordu. Savunması zayıftı ve kontraya çıkmaya cesaret edemiyordu. Havlu atacak hocası da yoktu ve durumu gittikçe umutsuzlaşmıştı. Köşeye iyice sıkışmışken ellerini teslimiyetle kaldırıp, “Okey, okey. . .“ demiş, patlayan dudağını silmeye başlamıştı. Gözüne dayadığım yumruğu yenilgisini bir kez daha itiraf edinceye kadar tehditkar biçimde havada tutmuş ve düştüğü yerde onu bırakarak hiçbir şey söylemeden ringi terk etmiştim. Binlerce dolar kazanmış bahisçiler bile odadakiler kadar sevinemezdi. En önde Yemenliler hepsi peşimden bahçeye çıkmış, bana coşkuyla sarılarak tebrik etmiş, düşmanlarından birine yaman bir ders verdiğim için bana minnetlerini ifade etmişlerdi.

Ertesi gün Haci Abi geldiğinde olanları öğrenmişti. Bahçeye çıkan Casus'la bir süre konuştuktan sonra yanıma gelmiş, "Valla Haci Abi, adamı casus bilip dövmüşsün de bence adam casus falan değil, Allah bilir ya Yemenlilerin evhamına kurban gitti ..." demişti. Haci Abi'nin yorumu da bir yorumdu ve iddiaları ortadan kaldıracak bir veri ortada gözükmüyordu. Casus, o gün benimle konuşmak için yanıma çok gelip gittiyse de hiç yüz vermemiştim. Ortada ciddi zanlar vardı ve masumiyetini kanıtlayamıyordu. Ona yüz vererek emellerine yaklaşmasına göz yumamazdım. Yemenliler, Paki komutanlarla görüşmüşler ve onun kovulması gerektiğini anlatmışlardı. Komutanlar, adamın casus olduğuna dair hiçbir kanıt olmadığını, bu yüzden kovamayacaklarını ama Yemenlileri huzursuz etmeyecek uzak bir kampa göndereceklerini söylemişler, nitekim öyle de yapmışlardı. Vedalaşmak için bana yaklaşan Casus'a, mecburen elini sıkmışsam da yine oldukça soğuk ve tehditkar davranmışım. Ben o tuhaf geceden sonra onu çoktan unutmuştum ve casus olup olmadığını gündemimden çıkarmıştım.

Şimdi yüzümü buruşturan haber ise Casus'un bizden sonra içeriye geçtiği, Keşmirli gerillalarla buluşmak için yöneldikleri bir bölgede, yanındaki Pakistanlı ile beraber yüksek kayalıklardan yuvarlanarak paramparça oldukları haberi idi. Kayalıklara birlikte yuvarlandığı Paki genci tanırdım. Çok samimi, heybetli ve hayat dolu biriydi. Her Cuma günü gözlerine sürme çekerdi ve kadınların bile kıskanacağı harika gözleri vardı. Son görüşmemizde nakil için hazırlıklarını tamamlamış ve yine gözlerine sürme çekmişti. O sürmeli gözleriyle yanında yatan mor gözlü Mısırlının masumiyetini bana anlatmaya çalışıyordu. Bir Mısırlı casusun o kayalıklarda ne işi olabilirdi? İçerideki tüm Arapların vurulduğu haberi geldikten sonra, bir Arap casusun içeri girmeye çalışmasının ne manası olabilirdi? Hangi casus ya da teşkilatı, hiçbir getirisi olmayan bir iş için ölümü göze alırdı ki?

Casus, uçurumun dibindeki karların üzerinde kanlar içinde yatarken mor gözleriyle bana sitemkarca bakıyordu. Elini patlamış dudağına götürüp acı ile soruyordu: "Limeza ya ahi!?? (Niçin ey kardeş!??)" Onun gerçek bir casus olduğuna artık emindim. O, Firavunların değil, Allah'ın casuslarındandı. Bizi deşifre etmek için gönderilmişti ve içimizdeki tüm illegal örgütlenmeyi açığa çıkarmaya muvaffak olmuştu. Yemenlilerin cahil, acemi ve cesaretsiz, benimse acul, küstah ve hikmetsiz iç örgütlenmemi tümüyle deşifre etmişti.

Kendimle ilgili tüm hayırhah tasarılarım yer ile yeksan olmuştu. Kanıma sabır zerk edecek, mizacıma nezaket üfleyecek, kalp gözüme feraset ilham edecek bir damar yakalayamadığımı ayan beyan görmüş ve gelecekte de şimdi ne isem o olacağımı düşünmeye başlamıştım. Kendi vahşetimden ürpermiştim. Kendime güven ve saygıyla ördüğüm çitlerim kırılmış, benlik sınırlarım karmakarışık olmuştu. "En büyük düşmanımın iki kaşımın arasındaki benliğim" olduğunu biliyordum ve bu düşmana galip gelme umudum, yüksek kayalıklardan aşağı yuvarlanıp paramparça olmuştu.

Casus, kazananın kaybettiği bir kavgada beni nakavt etmişti.

Afganistan'a gelemeyecekse ayakkabıyı neylesindi?

Bilali, her şeyden habersiz bir çocuk masumiyetiyle bize gelişmeleri anlatıyordu. Bir Arap mücahid ile tanıştığını ve onun Afganistan'daki Arapların tedariklerini karşılayan önemli biri olduğunu, bir kurye gibi Afganistan ile Pakistan arasında durmadan mekik dokuduğunu söylüyordu. Artık geçmişte kalan tüm sıkıntıları unutmaya çalışıyor ve Mehdi'yi bekler gibi o Arap teşkilatçıyı bekliyorduk.

Üç rutinimiz vardı: Birincisi, kaldığımız medresenin yakınındaki bir kahvede oturup çay, sigara içmekti. Bir oda büyüklüğündeki kahvenin sahibi, tıpkı mekanı gibi eskimiş ve yıpranmış bir Paki idi. Bizi gördüğünde sevinmesi boşuna değildi çünkü daimi müşterisi olmuştuk ve iyi bahşiş veriyorduk. Bir gün, katran gibi kaynatarak getirdiği çay fincanında feci bir kir gördüm. Yanına gidip özürlerle gösterdiğimde "No problem!" dedi ve "harrtt!" yaptığı gibi fincanın içine lop diye tükürdü ve parmağıyla kiri yudu arıttı. Kan beynime sıçramıştı, şimdiye kadar amcam bize salyalarını içirmiş de haberimiz yokmuş. Ağzımdan çıkan Türkçe kelimeleri kulağım duymaksızın kendimi dışarıya atmıştım. Haci Abi, karnını tuta tuta ardımdan seğirtiyordu. O günden sonra ne zaman bir problemle karşılaşsak "No problem!" diyor ve "harrtt!" yapıyorduk.

İkincisi, medresenin camiinde o anlatılmaz güzellikte okuyuşu olan imamın arkasında beş vakit namaz kılmaktı. İmam, gencecik bir adamdı ve yüzünü de örten kırmızı beyaz poşusuyla fizik ötesi bir varlığı çağrıştırıyordu. Sesinin perdeleri, vurguları, tavrı sizi öyle bir vahiy sağanağın altında bırakıyordu ki ne Abdussamed'den ne Minşevi'den o feyzi almanız mümkün değildir. Haci Abi, her namazdan sonra mest olmuş vaziyette camiden çıkardı. Kendimizi Erkam'ın evinde az önce inen ayetleri dinlemiş ve Mekke'ye doğru yokuş aşağı iniyormuşuz gibi hissederdik. Haci Abi ile birlikte kıldığımız ve o gencecik imamı hayırla anmadığımız bir namaz gerçekten sayılıdır.

Üçüncüsü de medresenin bahçe duvarının dibine çöküp karşımızdaki otoyolu seyretmekti. Yollara bakıp geçmiş ve geleceğin düşlerine dalmıyorduk yalnızca. Gelip geçen birbirinden ilginç kamyonları bir lunapark keyfiyle seyrediyorduk. Birbirinden renkli motiflerle işlenmiş kamyonlar mı o kadar komikti, yoksa onları komik hale getiren Haci Abi'nin birbirinden renkli esprileri miydi, doğrusu bilemiyorum.

Seyretmek güzeldi fakat seyredilmek için aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Biz duvara yaklaşır yaklaşmaz, gözlüklü zayıf kapkara suratlı biri de oralarda bir yerlerden bize doğru yaklaşırdı. Bunun, kuklaların kuklalarından biri olduğunu anlamıştık ve medreseden çıkmadıkça hiçbir halt edemeyeceğini bilsek de huzursuz oluyorduk. Sayıları artmaya başladıkça tehlike katsayılarının da artmaya başladığını hesap

edebiliyorduk. Burada artık daha fazla kalmasak iyi olacaktı. Gerçekten de bir gün daha kalmış olsaydık Pakilerin bile "Öğhh!" yaparak lezzeti ve temizliği hakkında oldukça açıklayıcı bilgiler sundukları yemeklerin verildiği bir cezaevini boylamış olacaktık. Polis operasyon yapmış, çok sayıda kişiyi gözaltına almıştı. Kuklaların bizi mi, yoksa başka birini mi aradıklarını ise öğrenemeyecektik.

Bilali'nin bahsettiği Arap teşkilatçı tam zamanında gelmişti. Ufacık tefecik, kibar mı kibar bu adam, kendini Faslı olarak tanıtıyordu ama Bilali onun bu sözlerine gıyabında burun kıvırıyordu. "O Faslı ise ben de Japon'um" diyordu. Arap mücahidler, öylesine bir devlet terörü ile karşı karşıyaydılar ki, ülkelerini bile gizleme gerekliliği hissediyorlardı. Bizim Faslı Ebu, gerçekten farklı bir tipti. Masallardaki ormanlarda münzevi yaşayan ve başına gelen olağanüstü belalardan iyi kalpliliği sayesinde kurtulan oduncu dedelere benziyordu. Otuzlu yaşlardaydı ama fiziki olarak çökmüştü. Tüm varlığı maneviyatla dolu, nur saçan bir kişiliği vardı. Haci Abi, onunla konuşurken gözleri dolu dolu oluyor, "Sübhanallah, sübhanallah! Bu adam, derya derya Haci Abi! Bu adam bu dünyanın adamı değil vallahi, dünyanın hiçbir kiri bu adama bulaşmamış. Haci Abi, valla bu adam canlı bir şehid! Allah'ım, eğer Afganistan'dakiler de böyleyse bizi onlara kavuştur ya Rabbi!" diye heyecandan yerinde duramıyordu. "Haci Abi! Türkiye'yi bizden daha iyi tanıyor, bu adam dağda taşta bu bilgileri nereden alıyor?" diye bazen ondan ufolardan söz eder gibi söz ediyordu.

Faslı Ebu, Peşaver'deki zamanının çoğunu bizimle uzun uzun sohbetler ederek geçirdi. Bu sohbetlerin amacının, bizim dünya görüşümüzü ve şahsiyetimizi tanımak olduğunu kavramıştık. Gözü tutmuş olsa gerek ki daha açık konuşmaya, bizi orada bekleyen gerçeklerle ilgili teferruatlar vermeye başlamıştı. Şehre gidip geldikten sonra bizi etrafına toplayarak yola çıkmak için hazır olmamızı söyledi. Afganistan'daki kamplarda bulunan Tacikistanlı mücahidlerle ilişki kurmamızı, şayet aksilikler olursa kamplarda kalarak eğitim görmemizi sağlayacak bir mektup verecekti bize. Kendisi de bir müddet sonra yanımıza gelecekti. "Fakat" diyordu, "Bilali'nin gelmesi, hayli müşkül çıkarır, sınırdan geçebilme ihtimali çok düşük. Artık cihad döneminde olduğu gibi Arap mücahidlerin girip çıkmalarına müsamaha edilmiyor. Yakaladıkları her Arap mücahid için Arap tağutlardan bir çanta para alıyorlar. Bilali'ye de Suud iyi para verebilir sanıyorum."

Bilali yıkılmıştı. Zaten o gün ayakkabılarını mescidde çaldırmıştı, Pakistanlı mücahidlerin gelip gittiği bir İslami kurum içinde böyle bir hırsızlığın verdiği moral bozukluğunun üstüne bu haber tuz biber ekmişti. Derisinin rengi, ona burada da mazarrat çıkarmıştı. Artık Afganistan'a da gelemeyecekti ve bu, ona ayakkabılarını çaldırmanın üzüntüsünü unutturmuşa benziyordu. Afganistan'a gelemeyecekse ayakkabıyı neylesindi?...

Biz yine de ona jest olarak süper bir ayakkabı alıp hediye etmiştik. Haci Abi'nin verdiği ayakkabıları giyerken gözlerinden yaşlar akıyordu. Bana Allah'ın Casusundan

sonra yeni acılar yaşatacak bu ayrılığa hazır değildim. Onunla dramatik bir vedaya cesaret edememiştim: “Bilali!“ demiştim, “Git, önce sen git buradan, seni bırakıp gittiğimizi düşünmek istemiyorum!...” Oyundan çıkartılmış bir çocuk gibi gözlerini sile sile yanımızdan ayrıldı. Arkasından bakmamaya kendime söz vermiştim fakat dönüp baktığımda o da arkasına dönmüş, bize bakıyordu. Parmaklarındaki öpücüğü bize doğru savurarak Keşmir’deki tüm vedalarımızda söylediğimiz, o unutulmaz cümleyi hıçkırıklarla bağırdı: “See you in cenneh! (Cennette görüşürüz!)”

Celalabad, matruşka kamplar

Sınırdan geçmemiz için Paki bir tüccar topluluk bize vaziyet edecekti. Görünüm olarak da zaten Pakilere benziyorduk hatta dağlarda o kadar yanmıştık ki Afrikalı olduğumuz bile sanılabilirdi. Peki, bunca Arap nasıl oluyordu da sınırı geçebiliyordu? Bunun sırrına ermek için Pakistan polisini bir nebze tanımak kafi gelir. Pakistan devleti, ülkede ne kadar hırsız, gangster varsa hepsini işe almış, ellerine değnek, bellerine de tabanca vermiş. Pakistan’da bir kanundışı şahıs şayet tutuklanmışsa bu demektir ki yakalanma esnasında cebinde bu gangsterlere verecek yeterince parası kalmamıştır. Parayı bayılırsanız, paraya bayılan Porsukların çiğnemeyecekleri kanun yoktur. Pakistan, alasından bir polis devletidir ve polisinin itibar ettiği yegane kanun, dolar yeşilinin üstündeki rakamdan ibarettir.

Yolun ortasına Pakistan polisinin gerdiği zincir sınır çizgisiydi ve zincirin üzerinden atlayıverdiğimizde de ver elini Afganistan! Pakistan-Afganistan sınırı, bana nedense Amerikan filmlerindeki Meksika sınırını hatırlatmıştı. Onların Meksikası varsa bizim de Afganistanımız vardı.

Afganistan için sınırların pek ehemmiyeti yoktu galiba. Sınırda ne bir polis vardı ne de asker. İçeride bir yerlerde ellerinde silahlarla oturmuş sohbete dalmış şu adamlar, sınır güvenliğinden sorumlu askerler olmalıydılar. Nöbete değil de pikniğe gelmiş gibi çaylarını içerek sohbet ediyorlar, gerçekten çok ilginç bir hükümet etme tarzını ortaya koyuyorlardı. Devlet, komple uzun bir tatile girmiş olmalıydı. Enfes bir şey bu, en az devlet en iyi devlet! Bizi Celalabad kentine götürecek kamyonete bindiğimizde Afganistan’da olduğumuza inanmakta zorlanıyorduk. Afganistan’da olmak bu kadar kolay olmamalıydı. Afgani elbiseleri ve Kaleşnikoflarıyla yollara barikat kurmuş şu adamlar olmasa Afganistan’da olduğumuzdan kuşkuya kapılmaktan kurtulamayabilirdik.

Celalabad’a geldiğimizde Paki tüccarlar, önümüzden geçmekte olan üstü açık askeri bir cipi kornalarla ve el kol hareketleriyle durdurdular. Kamyonette biri siyahi iki Arap vardı. Tüccarlara gönül dolusu teşekkürler ederek yeni mihmandarlarımızın yanına gidebilirdik. Haci Abi’nin hikayemizi anlatmasına gerek bile kalmadan Faslı Ebu’nun adını vermemiz, eşyalarımızı tutup kamyonetlerine atmalarına yetmişti bile. Siyahi hiç konuşmuyor, onun da Afganistan’daki ilk günüymüş gibi etrafa garip garip

bakıyordu. Gerçekten hali de garibandı, bana Bilali'yi hatırlatıyordu. Diğeri ise oldukça delişmen ve sportif biriydi. Siyahi, arabada oturup etrafı seyrederken her yere o koşturuyor, seri hareketlerle alacaklarını alıp başka bir dükkana giriyordu.

İleriye park etmiş bir kamyonetin kasasındaki genç kızlar birbirlerine Siyahi'yi gösterip gülüşüyorlardı. Bizim gariban Siyahi, sıkıntıyla yüzünü başka tarafa çevirse de kızlar onun bu sıkıntılı utangaçlığına bakıp iyice keyifleniyordu. Neyse ki arkadaşı gelip arabayı başka bir yere sürmüştü de sıkıntı sona ermişti.

Gittiğimiz yer Celalabad'ın su istasyonuydu. Bir deponun içindeki su, değirmene benzeyen eski bir sistemle arındırılıyordu. Bir çember oluşturan kollara bağlı kovalarla sular havaya kaldırılıyor, sonra yeniden aşağı boşaltılıyordu. Kocaman buz kütleleri dikkatimizi çekmişti, oradan bu kütleleri aracımıza taşırken ise merakımızı bastırmakta epey zorlanmıştık. Sonradan anladığımız kadarıyla kamptaki bazı kimyasal maddeleri belli bir ısının altında korumak için kullanılıyordu bu buzlar. Elektriksiz olduğunu anladığımız kampımıza doğru nihayet hareket etmiştik ve kendimizi hiç olmadığımız kadar özgür hissediyorduk.

Celalabad'dan kampa giden yol bize çok uzun geldi, sınırdan buraya geldiğimiz yoldan daha uzunmuş gibi. Bu yanılsamanın sebebi, yolun çok kötü bir stabilize olmasıydı. Güzelim Keşmir'i bırakıp steplerin ortasına düşmüştük. Etrafta tek ağaç görünmüyordu. İnsanın içini kasvetle dolduran çalılıkları ve vaha türü birkaç dere kenarındaki yalnız ağaçları saymazsak. Yol boyunca, Orta Asya'dan buraya bir fırtına tarafından sürüklenip serpiştirildiği izlenimi veren obalar görecektik. Öyle sanıyorum ki, bu çalı çırpıdan yapılmış derme çatma kulübeler ve kıl çadırlar, daha sonra başka bölgelerde de karşılaşacağımız göçebe Türkmenlere aitti. Yolu bize uzun gösteren gerçek sebep ise efsanevi cihad kamplarına bir an önce varma iştiyakımızdı. Dinlediğimiz onca ezgide, şiirde, hikayede geçen o kamplara giden yol, sabrımızla alay edercesine uzadıkça uzuyordu. Bir rampayı tırmandıktan sonra önümüze çıkan barikat, sabrımızın bitmek üzere olduğu bir anda yolun da bittiğini bildiriyordu.

Genç nöbetçinin davranışları, bizi buraya getiren Arapların, kampın önemli adamlarından olduklarını gösteriyordu. Kendilerine teşekkür etme fırsatı bile bulamadığımız adamlar nereye gittiler, ne oldular hiç anlayamadık ve bir daha da yüzlerini görmedik. Kamp denen yer, matruşka gibi iç içe geçmiş ve irili ufaklı kamplardan oluşuyordu. Arapların Afganistan'daki kamplarının, Celalabad'dakilerden ibaret olmadığını öğrenmek için fazla beklemeyecektik. Bunları düşünmek için erkendi ve kampın girişindeki kulübede yeni gelenlere uygulanan prosedürü uygulamak için komutan bizi bekliyordu.

Genç komutanın yüzü ışıl ışıldı. Bir insan, bu sıcağın alnında bu beyazlığı nasıl koruyabilirdi? Dikkatle baktığımda aslında oldukça esmer biri olduğunu ve yüzündeki beyazlığın tensel bir şey olmadığını kavradım. Kampta göreceğimiz tüm komutanlar

gibi çok ciddi bir adamdı. Onu harita başında öğrencilerine ders verirken gördüğümde de aynı ciddiyet, yüzündeki aydınlıkla yaratılışsal bir doğallıkla bütünleşmişti. Faslı Ebu'nun gönderdiği mektubu birkaç saniye içinde okudu ve hiçbir yorum yapmadan bize çantalarımızdaki tüm elektronik eşyaları kendilerine emanet etmemizi söyledi. Ben yanımdaki meşhur fotoğraf makinemi, Haci Abi de en kıymetli eşyası olan radyosunu kendisine uzattık. Benim emanetim kamptan ayrılıncaya kadar geri verilmeyecek, Haci Abi'ninki ise kısa bir incelemenin ardından iade edilecekti. Biz tüm işlemlerin bittiğini sanırken komutanın yanındaki genç, bize polis tarzı bir üst araması yapmaya başlamıştı. Komutan da bu esnada çantalarımızı kontrol etmiş ve bunun rutin bir uygulama olduğunu ve yanlış anlamamamız gerektiğini, bizi pohpohlamadan rencide de etmeden kısa cümlelerle anlatmıştı. Alışageldiğimiz tarzlardan apayrı bir tarzla karşılaşmıştık ve buranın bildiğimiz kamplardan biri olmadığını osaat idrak etmiştik.

Gitmemiz gerektiğine karar verilen yere bizi götürecek olan Arap kılavuzumuzla beraber vadiye kurulu çadırların arasındaki patikadan yürüyorduk. Kılavuzumuz, Türkiye'de müsabakalara katıldığını ve İstanbul'u çok beğendiğini söyleyen eski bir güreşçiydi. Bize, "Nefes nefese kaldınız, siz de sigara içen Türklerden misiniz?" diye sordu. Türkiye'de herkesin sigara içtiğini, bunun çok kötü bir hastalık olduğunu ve burada sigara içmenin yasak olduğunu söylemesine gerek bile olmadığını, aheste aheste anlattı. Keşmir'de Araplar bile şehre gittiklerinde bana sigara getirmek zorunda hissediyorlardı kendilerini, çünkü hasta olduğumu anlamışlardı. Buradaki Araplar da birkaç dakika içinde aynı teşhisi koymuş oluyorlardı ama burada tedavi usulü olarak karantinaya alınacağımız anlaşılıyordu. Son içtiğim sigarayı hasretle anmaya başlamıştım bile.

Patikanın dikleştiği bir yerde, Haci Abi yanıma yaklaşıp ağzını eliyle yarım kapayarak "Haci abi bak, şu gelen Türk'e benziyor, sakın ola renk vermeyesin, vallahi hem de çok boş ve sorunlu bir Türk'e benziyor." Patikadan aşağı bize doğru sallana sallana gelen adam, biraz bizi inceledikten sonra bağırdı: "Kardaş, siz Türk müsüz!?" Az kalsın elimdeki çantalarla birlikte aşağı yuvarlanacaktım. Haci Abi'nin küsmeyeceğine emin olsam o dakka makaraları koyverirdim. Haci Abi, "Ne olmuş yani!?" tarzında bir "Evet"le yetindi. Türk'ümüz, hemen kamptaki hikayesini anlatmaya koyuldu. "Valla kardaş, ne umutlarla gelmiştim buraya, altı aydır sadece tank eğitimi görüyorum. Usandım tanklardan. Ya ahi tamam diyorum, iyi güzel de diyorum, ben tankı her savaşta nereden bulayım, baba biraz da başka şeyler öğretin diyorum, her gün içerideki kampa geçmek için başvuruyorum ama almıyorlar, kardaş ben bu Araplardan bir şey anlamadım. Siz de en az bir altı ay burada beklersiniz ya hayırlısı olsun, ne yapalım!"

Adam tam Haci Abi'ye göreydi, müthiş bir eküri olabilirlerdi gerçekten. Biz de "Hayırlısı olsun" dedik ve patikayı tırmanmaya devam ettik. Onun, "Eee, nereye

gidiyorsunuz? Bu yol, benim gitmek isteyip de gidemediğim kampa gidiyor, valla kardaş, bir günde oraya geçeceğinizi sanıyorsanız yanılıyorsunuz!" diye uyarı mı, sitem mi, haset mi olduğu pek belli olmayan sözlerine Haci Abi, "Hayırlısı be, olmadı geri döner tanklara hep beraber bineriz!" diye karşılık verdi. Kendisinden hep "Tankçı" olarak bahsedip güleceğimiz kardeşle bir daha karşılaşmadık. O kardeş, kendisini ileri aşama eğitimlere taşıyacak bir yeterlilik gösteremediği için diğer kamplara alınmamıştı ve bunu bir türlü anlayamadığı için de Allah bilir tanklara binmeye devam edecekti. Biz ise Faslı Ebu'dan torpilliydik ve tankla bankla uğraşacak değildik.

Muhammedî uğultu; iç savaş yorgunları

Patika, bir düzlük üzerine kurulmuş başka bir kampa götürdü bizi. Düzlükteki ağaçlar, Afganistan hakkında fazla Orta Asyalı kalan yorumlarımıza itiraz edercesine gür ve dimdik duruyorlardı ve gölgelerinin tatlı serinliği bir rüzgar gibi yüzümüzü esenlemişti. Kılavuzumuz, ikindiyi ikame için bize mescidi gösterdi ve kendisinin biraz sonra geleceğini söyleyerek gitti. Mescid, küçücük bir cami sayılabilirdi ve alışkın olduğumuz şatafatlı mefruşattan hiçbir şey yoktu. Fakat öyle bir maneviyat ve uhreviyat vardı ki bir an Kabe'nin içine girdiğimi düşündüm. Bana bu hissiyatı veren, mescidin sadeliğinden ziyade loş serinliğinde ellerindeki Kur'an'ları vecd ile okuyan gençlerin halleriydi. Başlarına örttükleri poşularının altından görünen uzun saçları, simsiyah kıvırcık sakalları ve yudum yudum nur damlayan yüzleriyle bir insan topluluğundan çok bir melek topluluğunu andırıyorlardı. Dillerinden dökülen semavi kelimeler, beşeriyete dönük bir sözden öte melekuti bir zikir gibi uğultu halinde dalgalanıyordu.

Bir rivayette, Muhammed ümmetini tasvir için geçen "uğultu", bu olsa gerekti. Muhammed (a.s.) bu mescide gelse ve bu gençlerin hallerini görse çok memnun ve mesrur olurdu diye düşündüm. Bu delikanlılar Allah'ın adamları, Muhammed'in askerleriydiler. Mezhepleri de meşrepleri de umrumda değildi. Onlara hidayetlerini, takvalarını ve güzelliklerini veren Cemal'e, hamd-ü sena ettim. Dünyanın dışındaki bu yerde ömrü müddetimce yaşayabileceğimi, uzlet ve inziva içinde berhayat olup yaşlanabileceğimi düşündüm.

Kılavuzumuz, mescidin kapısından bize dışarı gelmemizi işaret etti. Dışarıda bir ağacın gölgesinde hüzünle oturan genç, Tacikistan'a gitme meselesini görüşeceğimiz kişi olmalıydı. Haci Abi, yüzü upuzun bir sakal ve melalle çevrelenmiş Tacik gence hikayemizi kısaca anlattı, Tacikistan'a gitme meramımızı dile getirdi. Ülkesindeki cihada katılmak için buralara kadar gelmiş birilerini görmenin mutluluğuyla yüzündeki melal biraz olsun dağılsa da genç yeniden melül havasına büründü. Önderlerinden bazılarının Afgan güçleri tarafından tutuklandığını, Tacikistan-Afganistan sınırındaki İsmaili köylerinin Rusların yanında yer alarak mücahidlerin intikallerine engel olduklarını, intikallerin ancak bu köylülerle çatışmaya girilerek ve ciddi zayiatlar verilerek yapılabildiğini, intikal edecek mücahidlerin belli

bir sayıya ulaşmasının ve hazırlıklar yapılmasının şart olduğunu, bunun için de aylarca beklemek gerektiğini anlattı. Köylülerden bazen Şii bazen İsmaili diye söz ediyordu. Ben de her Şii deyişinde araya girerek İsmaili diye düzeltiyordum. Bu farkı önemsememi yadırgamış görünüyor ama tartışma konusu etmiyordu.

Şimdi ne yapmalıydık? Şeytan ve askerleri, bizim kendi sınırlarımızı aşabileceğimiz bir cihada katılmamızı engellemek için bütün sınır kapılarını tutmuşa benziyordu. Gerisin geri gitmek, en aptalca tercih olurdu. Kalmak? Faslı Ebu'nun anlattığına göre kalmamız sorun teşkil etmezdi, hatta kendimizi geliştirmek ve kalifiye elemanlar haline gelmemiz için en akıllıca tercihti. Kılavuzumuza durumu ifade ettik, o da önceki kampa giderek komutanlara durumu bildirip geri geldi ve başka bir kampa gönderileceğimizi söyledi. Yüzümü çevirip mescide baktım, burada kalmak hiç de fena olmazdı, ancak "Niçin burası değil de başka bir kamp?" diye soramazdım. Tacik kardeşle görüşmek dileğiyle vedalaşıp çantalarımızı aldık ve bu sefer başka bir patikadan yürümeye başladık. Mescitten gelen o metafizik uğultu, perde perde azalıp kayboluncaya kadar hala aynı güzellikte idi.

Uzaklardaki büyük dağ sıralarının aksine küçük tepelerle sarılı bir dere yatağına, dere yatağının kenarındaki iki toprak ev ve birkaç barakaya doğru iniyorduk. Evin önünde oturan üç kişi yanlarına varıp selam verdiğimizde ağır hareketlerle kalkıp bizi karşıladı. Etrafa dikkatlice bakmış ama bu ilginç üçlüden başka kimselerin bulunmadığını farketmiştim. O dillere destan kamplardan birinin burası olduğuna inanmak gerçekten güçtü. Bir kamptan ziyade terkedilmiş bir mezrayı andırıyordu. Şu, bizi hiç de sıcak karşılamayan üç kişi de, eğitim komutanlarından ziyade misafirden pek hoşlanmayan mezra sakinlerine benziyordu.

Topal ayağıyla ağır aksak sofrayı kurma hazırlıklarına başlayan kişinin Farsça konuşmalarından Tacik olduğu açıktı. Saf ve komikti. Genç Arap, verem geçirmiş ve tam olarak iyileşememiş gibi hastalıklı ve güçsüz görünüyordu. Kamburu, çiçek ölüsü yüzü ve suskunluğu, hiç de pozitif elektrik yaymıyordu. Üçüncü şahıs ise kırk yaşlarında top sakallı, gaga burunlu, bıçak gibi keskin dudakları, delici bakışları, kendine aşırı güvenini saklamayan tavırlarıyla tehlikeli bir çete reisine benziyordu.

Aksak Tacik'in sofraya koyduğu bulgur pilavının, burada kaldığımız tüm günlerin yegane yemeği olacağı, Haci Abi'nin de benim de aklımıza gelmezdi. BBC haberlerini dinleyen Arap ikili, kuş sütü eksik mükellef sofraya hoşnutlukla kuruldu ve rahat hareket etmemizi istedikleri için böyle davrandıklarını düşündürmek istercesine bize, "Niçin gelmiyorsunuz?" dediler. Sirkeli bulgur günlerimiz hızlı başlamıştı ve açlıktan iki büklüm olmuş midemizin buna şimdilik diyeceği pek bir şey yoktu.

Yemekten sonra tehlikeli reisimizin arkasında akşam namazlarımızı eda ettik. Aksak'ın demlediği bitki çayını içerken midelerimiz Beyazıt'taki kahvehaneleri hatırlamaktan çok mutlu olmuştu. Güneş batmış ve gecenin ılık rüzgarı tatlı tatlı

esmeye başlamıştı. Buradaki Arapların adları, tanıdığımız tüm diğer Araplarınki gibi "Ebu" ile başlıyordu. Ebulardan biri Filistinliydi, diğeri ise Cezayirliydi. Daha doğrusu öyle söylüyorlardı. Filistinli Ebu, hayata küsmüş bir suskunlukla bir kenarda kimsenin yüzüne bakmadan otururken biz Cezayirli Ebu ile koyu bir sohbete dalmıştık. Üslubu, jest ve mimikleri onu, tanıdığım tüm Araplardan başka bir kategoriye koymama sebep oluyordu. Klasik İslami kavramları onun kadar az kullanan bir Arap mücahid tanımamıştım, ondan sonra da tanımayacaktım. Doğal top sakalı ve ince keskin hatlı yüzüyle bir Leninist'e, hatta bizzat Lenin'e benziyordu. Her söyleneni en direkt, en derin ve nihai anlamıyla kavrıyor, bir şifre çözücü gibi en küçük detaylara dikkat ediyor, ele aldığı konuları avının üstüne saldıran bir kartal gibi gaga burnuyla didikliyordu. Çok geçimli birine benzemiyordu ama disiplinli bir illegalite adamı olduğu ve her türlü belaya göğüs gerecek, zor biri olduğu kesindi. Asude bir teyakkuz ve büyük eylemlere hazırlandığını düşündüren bir tehlike vardı gözlerinde. On küsur yıldır Afganistan'daydı ve en az konuşmak istediği konunun Afganistan olduğunu anlamıştık. Bense en çok o konuları konuşmak istiyordum ama bu adam, herhangi bir şeye ikna edilebilecek biri değildi. Sertti ve sertliği seviyordu, bizim nazik üslubumuzdan hoşlanmadığı ortadaydı. Soru sormayı da sorulmasını da sevmiyordu. Bir konu açıyor, sonra diğer konuya aniden direksiyon kırıyordu. Bizimle samimi olmaya arzusu yoktu ve hiç olmayacaktı. Kısa sayılmayacak birlikteliğimize rağmen gittikçe daha güler yüzlü ve şefkatli olsa da hiçbir zaman özel bir alaka ve sevgi göstermeyecekti.

Güldüğünde dakikalarca kahkahalar atan bu adam, aslında aşırı ciddi ve hatta belki de mutsuz biriydi. Yüzlerce çatışmaya komutan olarak katıldığını sonradan öğrendiğimiz bu Mağripli, mazisi karmaşa ve maceralarla dolu şimdi ise monoton biçimde zaman öldüren karizmatik ve sinematografik bir komutandı ve bana nedense Kazablanka filmini hatırlatıyordu. Burada, bu kurumuş derenin kıyısında onun, okyanusun kıyısında uzun bir yolculuğa çıkmaya hazırlanan biri olduğunu tasavvur ediyordum. Burada hayatını pinekleyerek, radyo dinleyerek ve gelen giden çaylaklarla lak lak ederek geçirecek biri değildi.

Onun mutsuz ve bedbin halinin, mizacının bir eseri olmaktan çok ümmeti dirilten Afganistan destanının, ümmeti mahveden bir iç savaş rezaletine dönüşmesinin sonucu olduğunu düşünecektim. Konuşmalarımızdan birinde ona, Kabil'i bombalayan Hikmetyar'ın attığı roketlerden biriyle hafif yaralanan, hastaneye gittiğinde ise bir kolu kopmuş, diğer koluyla serum şişesini tutarak boş bir tek odası ve koridoru kalmamış hastanenin merdivenlerinde oturan bir Türk mücahidle karşılaşan arkadaşımı anlatmıştım. Arkadaşım, Hikmetyar'dan "Roketyar" diye söz ediyordu ve ben de Kazablanka'ya Roketyar'ın nasıl biri olduğunu sormuştum. Canı müthiş sıkılmıştı, o günleri yeniden yaşamış gibi yerinden sıçrayarak ayağa kalkmış ve "Bombalamanın emirlerini veren bendim" diyerek sineklik olarak kullandığı tül perdeye sarılıp uyumaya çalışmıştı. Geçmişiyle hesaplaşmasını huzurumuzda yapmayacak kadar gururlu bir

adam olduğunu düşünmeme sebep olan bu hareketi, onunla bu konuda bir daha konuşamayacak olduğumuzun kesin alametiydi.

Filistinli Ebu, altı yıldır Afganistan'daydı ve birkaç kez ölümcül yaralar almıştı. Bu yaralardan biri, bu kampta bir mayınla tuzaklama denemesi yaparken yaşanan patlama sonucu sırtından aldığı yaraydı. Yüzündeki çiçek ölülerinin arasına giren toz küçüklüğündeki şarapneller de onu gerçekten oldukça çirkin gösteriyordu. Yüksek seviyede İngilizce biliyordu. İngilizceyi nerede öğrendiğini sorduğumuzda ise Hindistan'da mühendislik okuduğunu söylüyordu ancak onun Avrupa'da bir yerlerde üniversite tahsili yapmış olduğuna kalıbımı basarım.

Hiçbir kişisel konuşma yapmayan, mümkün olduğunca kendi yalnızlığıyla baş başa vakit geçiren Filistinli Ebu bir gün, "Zülkarneyn ile tanışıyor muydunuz?" diye bir soru sordu. Cevaplarımıza hayli şaşırarak, "Nasıl olur, tüm Afganistan'ın duyduğu bir Türk mücahidi siz nasıl duymazsınız?" dedi. Zülkarneyn, başka Araplardan da duyduğumuza göre yıllarca Afganistan'da kalmış, tam anlamıyla destansı eylemlere imza atmış, olağanüstü bir mücahidmiş. Burada, bizim için efsanevi savaşçılar olan Arap komutanlar bile ondan böyle bahsettiklerine göre gerçekten büyük bir kahraman olmalıydı. Anlatılanlara göre, tek başına tankçı birliğini esir alması gibi inanılması çok zor işler başarmış. Zülkarneyn'in Bosna'ya gittiğini ve orada şehid olduğunu öğrendiğimizde ise kahroldum. Zülkarneyn'ler aralarından çıkıp gidiyor, nice uzak memleketlerde kahramanlaşıyor da Türkiyeli Müslümanlar onlardan hiç haberdar bile olmuyor. "Hamallık ki, sonunda ne rütbe var ne de mal/Yalnız acı bir lokma, zehirle pişmiş aştan/Ve ayrılık anneden, vatandan ve arkadaştan..."

Filistinli Ebu da bizimle aynı dertten mustaripti. Çok sık sıtma nöbeti geçiriyordu ve bünyesi zayıf olduğu için de nöbetleri çok ağır seyrediyordu. İlk nöbetinde Haci Abi ve ben, elimizden gelen ne varsa yapmaya gayret ettik. Yemek yedirmeye, terlediğinde üstünü değişmesine, kustuğunda elini yüzünü yıkamasına yardımcı olduk ve ateşi yükseldiğinde alnına soğuk pansuman yaptık. Ancak o bir kez olsun teşekkür etmedi ve yardımlarımızın aramızda bir yakınlaşmaya ve arkadaşlığa dönüşmesine izin vermedi.

Uzun nöbetlerinin hiçbirinde Kazablanka ona hiçbir yardımda bulunmadığı gibi bizim ilgi ve yardımlarımızın da nafile olduğunu anlatmak istercesine, "Onu kendi haline bırakın!" diyordu. Aralarında mesafeli bir iş arkadaşlığını andıran bir soğukluk vardı. Filistinli Ebu'nun duygusal kapanmasına zıt biçimde dışa dönük bir mizacı olan Kazablanka'nın onunla ilgilenecek bir zarafeti yoktu. Birlikte çok kötü sınavlardan geçmişler ve bunları anmamak için başka şeyleri de konuşmaktan kaçıyorlarmış gibi bir görüntüleri vardı. Gerçekten de Filistinli Ebu da Hikmetyar'ın Hizb-i İslamisinin saflarında Afganistan iç savaşına karışmış ve anladığımız kadarıyla birçok kanlı olayda yer almıştı. Bu kirli ve kirleten savaşın sebep olduğu, bir çeşit travma sonrası psikolojik stres bozukluğu yaşadıklarından kuşkum kalmamıştı.

Aksak Tacik, yıllardır Araplara hizmet eden Afganlardan biriydi. Ayağının Ruslarla girdiği bir çatışmada sakat kaldığını söylüyor ve ballandıra ballandıra savaş anılarını anlatıyordu. Kazablanka geldiğinde susup konuyu değiştirmesinden ve Kazablanka'nın pis pis sırıtışından anlattıklarının belki de tamamının hayal mahsulü olduğunu anlayabiliyorduk. Yine de bu masum sayılabilecek yalanlarına inanmış görünerek yalanlardan umduğu saygıyı kendisinden esirgemiyorduk. Kelimenin gerçek anlamıyla kahraman olan büyük savaşçılarla yan yana bulunup da hiçbir gerçek kahramanlık tecrübesi olmayan Aksak'ta, kendisiyle empati kurmamızı kolaylaştıran şeyler görmemiz, onun yalanlarına tolerans göstermemizin başka bir sebebi olabilir. Garip olan şudur ki, yüzlerce Arap komutan ve savaşçı tanımıştık ama bir tekinden olsun savaş anısı dinlememiştik. Kendini ispat çabasının en az olduğu bu insan tipinin, doğrusuna bile iltifat etmediği bir şeyin yalanına başvurması düşünülemezdi bile.

Yatsı namazından sonra Kazablanka ve arkadaşı, yılların verdiği bir itiyatla küçük radyolarını açar ve İngilizce, Arapça haberlerin ardından İran radyosunun Farsça yayınını dinlerlerdi. Borsadaki yatırımlarını takip eden iş adamı dikkatiyle haberleri dinleyen bu suskun ikili, nadiren ve kısa cümlelerle birbirlerine yorumlar yapar, sonra aynı can kulağıyla dinlemeye devam ederlerdi. Haberlerin başında ve arasında giren kısa müzikten duymamak için birinin parmağı mutlaka "off" tuşunda olur ve bu aç-kapalardan bizim aksimize hiç usanmazlardı. Müziğin haram oluşuna dair kati görüşlere samimiyetle inanıyor ve gediksiz bir tutarlılıkla uyguluyorlardı. Haci Abi, Kazablanka'nın bir defasında, İran müziklerinin ve özellikle marşlarının çok güzel ve etkili olduğunu, gizli bir günahını itiraf eder gibi söylediğini anlatmıştı.

Akrepler ve yaralı abid

Bütün bu anlattıklarımın yaşandığı her dakika içinde bir akrep vakası yaşandığını söylesem kim inanır? Dere yatağı, akrep yatağıydı sanki. Belki de taşlı tepelerden geliyorlardı. Her yerde onlar vardı. Kilimlerin üstünde, döşeklerin altında, kitapların arasında, her yerde... Üstümüzden akrep atmadığımız bir gece hiç olmadı. Konuşmanın ya da sessizliğin ortasında birbirimize "Şişşt!" ederek gizli gizli üstümüzde ya da yakınımızda dolaşan bu sevimsiz kamp arkadaşlarımızı işaret ederdik. Kampta hiçbir panzehir olmamasına rağmen bu kadar rahat olmayı başaran bu insanlar kahraman değil de nedir? Biz de tez zamanda kahramanlaşacaktık ama Haci Abi bu akreplerden biri tarafından sokulduğunda bedelsiz bir kahramanlığın olamayacağını da öğrenecektik. Neyse ki tam sokarken fark edilmiş ve zehrini tam akıtmasına engel olunmuştu da büyük bir felaketten kurtulmuştuk. Akrep olduğu söylenen bir evde bir gece kalmak karşılığında o evin bana verileceğini taahhüt etseler, aman alın hayrını görün deyip topuklayacak olan ben bile akreplerin sülalece yaşadıkları daracık bir alanda hayatımı idame ettirebildiysem bu demektir ki herkes en zor şartlara bile intibak edebilir ve şartlar dayatırsa kahraman da olabilir.

Uyku saati geldiğinde yataklar yerlere seriliyor ve yıldız palasta yatılıyordu. Şehid Azzam'ın "Yerleri döşek, gökleri yorgan et bizim gibi..." davetine tabi olmuş ve berrak göğün, kehkeşanların altında, hayatımızın çocukluktan sonraki en güzel uykularını uyumaya başlamıştık. Ben sürüden ayrılmış ve henüz onlar kadar kahraman olamadığım için daha az akrebin bulunduğu damda yatmaya karar vermiştim. Diğer bir kampta günlerini geçiren ve geceleri yatmak için bizim kampa gelen bir Arap da benimle aynı damda yatıyordu. Bir uçak savar mermisini incelerken fünyenin infilak etmesi neticesinde iki elinin de tüm parmaklarını kaybeden bu genç, her gece teheccüd namazına kalkar ve ağlamaklı bir uğultu ile saatlerce kıyama dururdu. Başucumda onun, yıldızların ve ayın kendisine refakat ettiği bir "esas duruş" için bileklerini birbiri üstünde tutma çabasını gördükçe, tüm yakınları adına derin bir üzüntüye kapılır ama bu denli takva sahibi biri ile bu kadar yakın olduğum için de sevinirdim.
Burada ve başka bir yerde fiilen hiçbir savaşa katılamayacak olan bu "eğitim zayiatı" gencin, neden hala burada bulunduğu sorusunun cevabı ise Arap cunta ve krallıklarının bu gençlere uyguladığı işkence ve katliam politikalarında yatmaktadır. Yüzünden hiçbir zaman gülümsemenin eksik olmadığı bu genç, her türlü fiziki gerçekliğe yıkıcı bir meydan okumada bulunan ruhun kudretini, parmaksız ellerine almış gibiydi. Bu yüzden hepimizden daha güçlü olduğunu görebiliyordum.

Üstad: Simyager ve heykeltraş

Gün sabah namazıyla başlıyordu, tüm cihad kamplarında olduğu gibi. Sabah okuyuşları, imanın en lezzetli meyvelerinden tatmamızı sağlıyordu. Güneş bir mızrak boyu yükselmeden kampımız kalabalıklaşmaya başlıyordu. Farklı tepelerden insanlar birer ikişer inmeye başlıyorlardı. Dere yatağından aşağı doğru omzundaki tüfekle hep aynı saatte bir başına gelen yaşlıca adamın, öğrencilerden biri olmadığı gün gibi ortadaydı. O, müddet-i ömrümüzce unutamayacağımız büyük üstadımız ve şehidimiz olacak kişidir.

Kahvaltı, onunla oluşan çemberle birlikte yapılıyordu. Genellikle çay ve ekmek, bazen de süt ve ekmekten oluşan kahvaltımızda bir tek defa doyduğum vaki değildir fakat ailemle yaptığım kahvaltılardan bile daha çok keyif aldığım ve tokluk hissi duyduğum çok olmuştur. Üstad'ın, bu yoksul sofraları Allah'ın lütfu ile bereketlendirdiğini düşünüyorum. Tepeden tırnağa ihlas ve samimiyet abidesi dünyadaki ender insanlardan biriyle muhatap olduğumuzu Haci Abi de ben de biliyorduk. Ta uzaktan göründüğünde bizi maneviyatıyla ışıtıyordu. Oturması, kalkması, hitabı, öğretmenlik tarzı, vakar ve tevazuu, pek çok vasfı bize Rasulullah'ı (a.s.) hatırlatıyordu, görünüm olarak hiç benzemese de. Üstad, orta boya yakın bir kısalıkta, tombul denecek kadar kilolu ve hantal denecek kadar ağır biriydi. Her Cuma günü o da gözlerine sürme çekerdi. -Gözlerime hiç sürme çekmedim ve çekebileceğimi de sanmıyorum. Kültürlerimiz arasındaki en belirgin farklardan biri de budur. Biz tüm kültürlere göre biraz maço kalıyoruz galiba-. Üstadın meziyetlerini, onda gördüğümüz

güzel vasıfları burada anlatamayız. Anlatılacak bir şey de değildir. Yüzünde ve halinde gördüğümüz manevi işaretleri, bir tür içe doğuş ile idrak edebiliyorduk. Oldum olası şeyh mürit ilişkisinden bir şey anlamamışımdır, bir insanın meziyetlerinin abartılarak onda bazı başka haller olduğu iddialarını daima teenni ile karşılamışımdır, ta ki üstadımızı tanıyıncaya kadar. Şeriatın prensipleri ve maruf üzere bir manevi lidere tabi olmak ne güzel, ne huzur verici bir şeymiş. Bunda, Türkiye'deki radikal unsurların bilemediği bir liderlik ve rehberlik tarzı söz konusudur ve manevi boyutunun ise yanına dahi yaklaşılabilmiş değildir.

Üstad, tepenizde dikilen buyurgan bir otorite değildi. Bir otorite değildi. Sizin üstünüz değil, daima astınız olarak davranırdı. Böyle bir tek Türk ya da Kürt lider gören varsa onun elini öpeyim. Yoktur, bizde nebevi değil modern ya da geleneksel liderlik modelleri egemendir. Bizimkilerde kalp kırmak şanlarındandır. Ben üstadın bir tek defa olsun sesini yükselttiğini görmedim. İnsanları bozmak, onlara direktifler vermek, bir otorite olduğunu anbean hissettirmek bizde bir riyaset üslubu iken, Üstad'ın bir tek kardeşe bırakın incitici, alenen sade bir uyarıda bulunduğunu dahi görmedim.

Tek uyarısı, bir şey alırken ve verirken sağ ellerimizi kullanmamızı salık veren sünnetin ihyası için olandı: "Bi yeminüke! (Sağınla!)" Teknik, fikri ya da manevi bir hataya düşmeniz durumunda bunu ikaz konusu yapmaksızın, kelimesiz bir tarzda öyle nazik bir ifade ile gündeminize sokuyordu ki kendinizi değiştirmek için büyük bir moral güç ve gereklilik hissediyordunuz. O, bir hoca değil şahitti. Bizim kişisel maharetlerimizi ve bilkuvve meziyetlerimizi ustalıkla yüreklendiriyordu. İzzetinizi kendi izzetinden aziz bilen bir üstada, öndere sahip olmak ne büyük bahtiyarlıktır.

Mısırlı bir kimyager olan Üstad, bana kalırsa bir simyagerdi. Ölümcül dersleri, hayat bahşedici bir manevi simyaya dönüştürebilen bir simyager... Her ders, onun "Eüzu billah... Bismillah... Elhamdülillah... Vessalatu vesselamu ala rasulullah!..." açılışıyla ve kendimizi bir savaş eğitiminden ziyade dervişlik eğitimine alındığımızı düşündüren ruhsal sondajlarıyla başlardı. Bizi konuşmaya, İslami ve hikemi bahisler açmaya teşvik ederdi. Herkesin bir şeyler söylemesi için adeta yalvarırdı. Her şeyi, en malum bilgileri bile ilk kez duyuyormuşçasına bir zevk ve hayretle dinlerdi. Gerçekten kalbe, ruha dair her ibare onda belirgin bir ürperişe sebep olur, gözleri yaşarır, göğsü kaynamaya başlardı. Yüzü daima hülyalıydı. Kalbi sarhoştu, sizinle büyük bir dikkatle ilgilenirken bile kalbinin başka şeylerle iştigal ettiğini, kendinde olmadığını sezebilirdiniz. Ondaki manevi derinlik olmasa nasıl biri olurdu, Müslüman ve mücahid olmasa nasıl bir kişiliği olurdu diye kendi kendime sorardım. O başka bir şey olamayacak kadar nefsini imha etmişti. Adını silmiş ve kendini bir demir gibi hedeflerinin potasında eritmişti. Bir heykeltraş gibi kendini törpülemişti ve geriye sadece bir önder kalmıştı.

İkiz Kulelerin "uçaklanması" eyleminden çok önce kulelerin garajında bombalama eylemi yapan Remzi Yusuf'un da öğretmeni olduğu söyleniyordu. Kendisine onun nasıl bir öğrenci olduğunu sordum. Hiçbir gurur alameti ya da böbürlenme sergilemeksizin, "Çok kimseler dersler aldı benden" demekle yetinmişti. Sanki Remzi Yusuf'ta beğenmediği bir şeyler vardı yahut uğradığı akıbete kederleniyordu. Başka bir beyanda bulunmaksızın sükut etmişti.

Ondaki kemal ve dinginliğin, medeni haliyle de ilgili olduğu kanısındaydım. Biri Mısırlı, diğeri Afgan, iki hanımı ve mebzul miktarda da çocuğu vardı. Torun sahibi bir dedeydi ama idealizmi ve savaşçı özlemlerinden zerre kaybetmemişti. Ailesi tam anlamıyla cihadla haşır neşir olmuş, hatta bu uğurda heder olmuştu. Mısır'daki akrabaları mütemadiyen rejimin hukuksuz saldırılarına maruz kalıyorlardı. Tutuklamalar, işkenceler, tehditler... Damatlarından biri Bosna'da komutandı ve kızıyla yıllar olmuş görüşememişti. Çocukları, cihadın çocukları olmuştu. Eşleri, biz erkekleri dahi kısa zamanda hayattan bezdirecek mahrumiyet koşullarında ona yoldaşlık etmekten yüksünmüyorlardı. O kamptan bu kampa, Üstad'ın ardı sıra sürükleniyorlardı. Türkiye'de böylesi meşakkatli bir hayatı göze alabilecek ne bir erkek çıkar ne de bir kadın. Er kişiler çıksa bile hatunları, onları arkalarından geri geri çekerek güvenli ve konforlu bir hayatın yörüngesine oturturlar. Bizdeki önder makamlarını dolduran şahısların çoğu, ailelerine sözleri geçmeyen ve savaşı cephe gerisinde kaybetmiş zavallı komutanlardan oluşmaktadır. Üstad, "cennetin hoşumuza gitmeyen şeylerle çepeçevre sarıldığını" görmekle kalmamış, bu özgürleşmiş görüşü aile fertlerine de kazandırmaya muvaffak olmuştu.

Haci Abi ve ben, onun en yakın şakirtleri olmayı başarmış ve sırlarını konuşabileceğimiz bir ünsiyete vasıl olmuştuk. Daha önce fark etmediğimiz bazı yorgunluk tezahürlerine tanıklık edebiliyorduk. Afganistan'a sıkışıp kaldığı için ciddi bir boğulma hissi yaşadığını söylüyordu. Yıllar yılı kamplarda savaşçı eğitse de savaşın uzağında kalmaktan şikayet ediyordu. Kendisi bizzat savaşın ileri cephelerinde yer almak ve daha fazla yaşlanmadan ve zamanın ifsat edici saldırılarına daha fazla uğramadan şehid olmak istiyordu. Her birimize gıpta ile bakıyordu, savaşın içinde düşman darbeleriyle arınmış olarak daru'l bekaya irtihal edeceğimiz için. Bir defasında küçük bir kardeş gibi gözlerindeki yaşları yırtık gömleğine silerek, "Ey kardeş! Artık katlanamayacağımı düşünüyorum. Rabbimin bana ya bir cihad kapısı açması ya da canımı burada alması, beni bu dünyadan kurtarması için her an niyaz ediyorum ama beni yanına hiç almayacakmış gibi erteliyor. Ne olur, dualarımın kabul olması için dua et !" Rabb'in, öyle aziz bir kulunun yakarışını geri çevirmeyeceğini tahmin edebiliyordum.

Bir konuşmamızda çocuklarının buraya gelirken yolda çıkan aksaklıklardan ötürü İran'da uzun bir süre beklemek zorunda kalmış olduklarını ve ailesine İran halkının ve yerel idarecilerin çok iyi davrandığını, kendisinin de İran'a gelip yerleşmesi için davette

bulunulduğunu söylemişti. İran ve Şiilik hususunda hiç de dostane düşünmeyen arkadaşlarından bunları sakladığını düşünmemize sebep olacak bir temkinle söylemişti. Biz de ümmetin farklı iki kanadı arasında böyle bir yakınlaşma ihtimal ve imkanından umutlanarak kendisinin bu davete icabet etmesinin hayırlı olabileceğini söylemiştik. O ise kendi meşrebi ve mazisi bilinmesine rağmen İran'ın böyle bir teklifte bulunmasının kendisini de çok sevindirdiğini, mezhebi farklara rağmen ortak düşmanlara karşı dayanışma duygularının, İslam'ın genel maslahatlarına uygun olduğunu, yine de endişelerini bir kenara atamadığını ifade etmişti. Birincisi, Üstad savaşmak istiyordu, sıradan güvenli bir hayatın arayışında değildi. İkincisi, mezhebi çelişkilerin husumete dönüşerek yeni hayatlarını katlanılmazlaştırmasından çekiniyordu. Üçüncüsü de devrimin asaletine rağmen İran'ın bazı menfaatler uğruna kendisini harcamasından, Mısır'a teslim etmesinden korkuyordu.

Neticede Üstad İran'a gitmemiş ve gitmeyecek olsa da bu durumdan benim çıkardığım bazı önemli ibretler vardı: Şayet İran, bu insanları tekdüze bir indirgemecilik ve kategorileştirme ile düşman tanımlamasının içine sokmasa ve iyi ilişkiler kurabileceği jestler yapacak olsa bu insanların sert önyargıları büsbütün yok olmasa bile yumuşayabilirdi. Ümmetin bu iki devrimci enerjisi birbirini zıt yönde iterek ümmetin durağanlaşmasına sebebiyet vermekten çıkartılabilir, özlenen vahdet ve uhuvvetin temelleri bugünden atılabilirdi. Bunun, tahakkuk etmeyecek bir rüya olduğunu, uyanıkken baktığımız iki tarafta da görebiliyorduk oysa.

Bir gün Üstad'ın ve Kazablanka'nın da bulunduğu bir toplulukla otururken Lübnan Hizbullahını konu etmiştim. Onların savaşının çok nitelikli, başarılı ve ümmet perspektifine sahip olduğunu vurgulamış, kendilerinin ne düşündüğünü sormuştum. Kazablanka'nın cevabını merak ediyordum ve sorum tamamen ona dönüktü fakat onun bir anlık duraklamasından yararlanarak araya giren çokbilmiş bir Arap genci, soruyu kendisine sormuşum gibi geniş geniş cevapladı. Bu soruyu Kör İmam olarak tanınan Mısırlı Ömer Abdurrahman'a sormuşlar ve o da şu cevabı vermiş: "Şayet yanlarında savaşacağınız bir tek Sünni örgüt yok ise o zaman Şii bir örgütün yanında cihad edebilirsiniz." Hepsinde, ikrar nevinden bir sükut vardı. Orada kaldığım zaman zarfında Şiilik lehinde ya da aleyhinde Bosna'da olduğu gibi özel ya da genel bir konuşmaya tanık olmadım. Bu, daha nötr ve ılımlı olmaktan kaynaklanabileceği gibi her yönüyle vuzuha kavuşturulmuş bir konunun, konuşulmaya değer bir yanının olmadığı kanaatinden de kaynaklanabilir.

Kampımızın birkaç yüz metre aşağısında devasa bir baraj vardı. Ruslar tarafından yapılmış olan baraj, hem temizlik sularını aldığımız su depomuz hem banyo yaptığımız büyük küvetimiz hem de doya doya tatil keyfi yaşadığımız plajımızdı. Öğle-ikindi arası molalarda koşa koşa baraja gidiyorduk. En kötü yüzücüler Haci Abi ile bendik. Hepsi balık adamdı. Yüzlerce metre ilerilere açılan yüzücülerdi tamamı. Çölün çocukları balina gibi yüzerken, üç tarafı denizlerle, dört tarafı düşmanlarla çevrili yurdumun

insanları, kurbağa gibi kıyılarda çırpınmakla yetiniyordu. İyi yüzücü olmak bizim için imkansızdı ama daha iyi birer yüzücü olmak için vakit çok geç sayılmazdı.

Eğitim ve örgütlenme; Arapların stratejileri ve sorunları

Cuma namazlarını, yakınımızdaki merkez kampta kılardık ve doğrusu Cuma günlerini, eğitime ara verildiğinden midir, yoksa daha büyük bir toplulukla kaynaşmanın verdiği diri duygulardan mıdır, bilemiyorum, iple çekerdik. Camimiz, daha önce anlattığım mescid büyüklüğünde, duvarları badanalı, toprak zeminli oldukça mütevazı bir yerdi. Beyaz entarili, gözleri sürmeli genç imam, iri bir kütükten ibaret olan minbere çıkar, elinde Kaleşnikof'uyla kısa veciz cümlelerle hutbesini irticalen irat ederdi. Ümmetin zillet ve cehalet içindeki hazin durumunu, cihadın keyfi ve psikolojik bir tercih olmayıp bir vecibe olduğunu, cihadsız cennetin ve sabırsız cihadın olamayacağını, mücahidlerin ilişkilerinde ahlaki seviyeyi muhafaza etmelerinin lüzumunu anlatır, hayati konulara dair ilmi ve askeri konuşmalar yapardı. Niçin onca büyük komutan varken bu gence bu büyük görev verilmişti? Anladığım kadarıyla büyükler, kendilerini iradi olarak geri çekmiş ve gençleri öne çıkararak kampı ve cihadı fiilen sahiplenmelerini temin etmeyi hedeflemişlerdi. Burada gençler, salt birer asker olarak eğitilmiyor, geleceğin cihad ve zafer kuşaklarını yetiştirecek birer önder oldukları bilinciyle donatılıyorlardı.

Gerçekten de ben Türkiye'de, hiçbir cemaatte gençlerin bu denli derin ve geniş inisiyatiflerle donatıldıklarına tanık olmadım. Abiler, muhakkak bir şekilde başarılı eylem ve organizasyonların kendilerine atfedileceği hamleler yapar, hadisenin bir şekilde kendi vesayetlerinde vuku bulduğunun altını çizmeye özen gösterirdi. Tabi, yaşanan olumsuzluk ve zaafların gençlerin işi olduğunu söyleyebilecek bir mesafe koymayı da ihmal etmezlerdi. Burada ise gençlerin önder, kadim savaşçıların ise tebaa olduklarını düşünmenize sebep olacak kadar gençlerin her işte öne çıktığı, kendine mahsus bir mektebi bir tutum vardı. Bu tutum, Türkiye'de her yerde rastlayabileceğiniz kuşak çatışması motiflerine, burada neredeyse hiç rastlayamayışınızın da müsebbibi olabilir.

Eğitimimiz, kır ve şehir gerillacılığının tüm birikimini bizlere kazandırmayı amaçlayan uzun bir süreci öngörüyordu. Bazı eğitim türleri düzenli ordu tarzlarını da vermeye matuftu. Eğitim, en çekici olandan en çekilmez olana doğru bir seyir izliyordu. Tabanca ve tüfek atış talimleri ile başlayan eğlenceli eğitim, binlerce rakam ve teknik kavramı ezberlemek zorunda kaldığınız sıkıcı bir fizik dersine, sayısız element ve karışımın üstünüze boca edildiği, bir asit gibi beyninizi eriten kimya derslerine dönüşüyordu. Bir silahın tüm fonksiyonel ve hendesi özelliklerini hiçbir yazıya bakmaksızın dakikalarca anlatan komutanları gördükçe bu kaç bininci anlatımıdır acaba diye düşünmeden edemiyordunuz. Portatif tahta üzerinde gayet kaliteli keçe kalemleriyle verilen taktik ve strateji dersleri, mücahidlerin kendilerini birer sıra neferi olmaktan öte birer komutan olarak algılamalarına vesile olabilecek,

gerçek bir akademi dersi niteliğinde idi. Harita okuma ve harita çıkarma, sızma, köy ve şehir savunması ve saldırısı, silah ve savaşçıların diziliş ve konumlanışlarının esasları hakkında deneysel örnekler ve tatbikatlar... Tam bir kurmay eğitimine tabi tutuluyordunuz. Burası gerçekten, ümmetin savaş akademisiydi. Bu eğitimlerden geçen birinin, dünyanın her yerinde bir gerilla önderi olabileceği izahtan varestedir. Her şey, en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş, öğrenmeyi kolaylaştıracak psikolojik ve teknik hazırlıklar vakitlice yapılmıştı. Her biri, aslında tüm sahalarda geniş malumata sahip olan komutanların, en yetkin oldukları sahalarda ders vermeleri sağlanmıştı. Eğitim komutanları, bilgilerini lütfen ve nezaketen paylaşan yahut bilgi ve deneyimleriyle caka satan tipler değillerdi. Vazife şuuruyla ve ibadet aşkıyla derslere giren komutanlar, değil öğrencilerini aşağılamak, kendilerine sevap kazanma imkanı verdikleri için onlara hürmetkar ve minnettar davranıyorlardı.

Gerilla kitaplıklarını gördüğümde gözlerime inanamadım. Binlerce kitap, bomba, strateji-taktik, suikast tarzları, silahsız savunma ve dövüş teknikleri, kılık ve ses değiştirme, dağ ve kamp hayatı, sağlık ve ilk yardım gibi sadece savaşla ilgiliydi. Benim gördüğüm, küçük bir kampın kitaplığıydı ve diğerlerinde neler olduğunu hayal bile edemiyordum. Dosyalanmış fotokopi ve notlarda ise neler yazdığını, Allah bilir.

Bunca birikim, salt dağlara dönük olmadığı gibi salt dağlarda edinilecek bir şey de değildir. Bunun sırrı, cihada katılan insan portföyünün muazzam genişliğinde saklıdır. Afganistan cihadına katılmak için gelen binlerce insan arasında farklı dallarda uzmanlaşmış yüzlerce kişi vardır ve bunlar gelirken yanlarında çok hassas bilgi ve dokümanlar da getirmişlerdir. Ayrıca Arap ülkelerinde askeri ve istihbari cihazlarda bulunmuş nice kalifiye unsur, İslamizasyon politikalarının aldatıcılığına rağmen cihad topraklarına hicret ederek birikim ve deneyimlerini cihadın hizmetine sunmuşlardır. Aralarında komutanların, polislerin, korumaların, istihbaratçıların bulunduğu bu seçkin unsurlar, devletlerinden azad olup ümmetlerinin kadroları olmuşlardır. Komutanlardan biri bir defasında, yakın savunma ve çatışma tekniklerini Tunus devlet başkanının korumasından öğrendiklerini anlatmıştı. Bundan, cihadın bir başarısı ve kazanımı olarak söz ediyorlar ve gelecekteki büyük çözülme ve katılımların habercisi olarak görüyorlardı. Arap gizli servislerinin sızma ve cihadı manipüle etme gibi muhtemel planlarına karşı ise küçümseyici olmasa da ciddi bir özgüven sergiliyorlardı. Tüm Arapların, Yemenli bebeler gibi olmadığını bu kadar yakından görmek sevindirici bir şeydi.

Eski-yeni tüm savaşçılar, komutanlar ve neferler, ağzını açan herkes, konuşmaya Amerika ile başlıyor, İsrail ile devam ediyordu. Ben Kazablanka ve diğer komutanların, "İsrail mi Amerika mı başat düşmanımızdır?" tartışması yaptıklarına defalarca şahit olmuştum. Bu durum, bir veçhesiyle bir tür kafa karışıklığını gösterir ise de diğer veçhesiyle ciddi bir netleşme sürecinin yaşanmakta olduğunu da göstermekteydi. Sıralama kısmını dışta bırakırsak ortada ciddi hiçbir karışıklık da bulunmuyordu. Bu

stratejinin nasıl pratiğe döküleceği ise ya henüz belirginleştirilmemişti ya da bizim konumumuzdaki savaşçılara bildirilmiyor/du.

Buradaki Arap kardeşlerde en çok hoşuma giden şeylerden biri, İsrail'e karşı duydukları tarifsiz nefretti. Bu nefret, siyasi bir nefretin çok ötesinde neredeyse kimyevi bir nefretti. Türkiye İslamcılarının en antisiyonisti bile bu kardeşlerin yanında barış elçisi sayılabilirdi. Gerçi kimi zaman İsrail düşmanlığıyla Yahudi düşmanlığı, Yahudi düşmanlığıyla İsrailoğullarına düşmanlık arasındaki ayrım hatları belirsizleşmiyor değildi. Ancak bu hatlar, "İsrail'e destek vermeyen Yahudiler bizim hedefimiz olmamalıdır" tarzındaki ifadelerle belli düzeyde yeniden belirginleştirilebiliyordu.

Tüm Arapların, her hususta olduğu gibi askeri mücadelenin keyfiyeti hususunda da yekpare bir görünüm sunmadıklarını söylememe gerek yoktur sanıyorum. En doktriner topluluklarda bile düzey farkından kaynaklanan çelişkili, bulanık görüşlerin olması kaçınılmazdır. "Niye barlara bomba koymuyorsunuz?" diyen Yemenli çaylaklar gibi hiçbir ciddi teorik pratik birikimleri olmayan az sayıdaki unsura karşı meseleleri müdrik ve muhakemeleri gelişkin unsurlar da vardı ve bunlar ümit verici biçimde daha ağır basıyordu.

Teorik olarak zihinlerini nakış nakış dokumuş komutanların, savaşma tutkusuna en fazla sahip unsurlar olması da anlamlıdır. Çoğu daha otuzuna bile basmamış bu gencecik komutanlar, cihad yürüyüşünde ileri hamleler yapabilecek tüm gerekli sıfatlara haiz olmakla kalmayıp "okların doğru yönü gösterdiğine emin olmak için arada sırada arkasına bakabilecek" lider vasıflarına da sahiptiler.

Gerçekten özeleştiri yetenekleri, Türkiye'deki İslami çevrelerde pek rastlayamadığımız bir dürüstlükte ve derinlikteydi. Bunu ve daha birçok güzide vasfı, engin tevazularına borçluydular. Kendilerini, cihadın oğulları olarak görüyorlardı ve insanlara bir şeyler öğretme konumunda olsalar da kendilerinin de öğrenmeye ve gelişmeye muhtaç birer cihad talebesi olduklarını bihakkın biliyorlardı. Komutanlar, genç savaşçıların önlerinde duran birer prototip, model olduklarının farkındaydılar. Vakur, dengeli ve doğal olmaya çok da çalışmıyorlardı çünkü bu özellikleri, cihadın bereketiyle içselleştirmeyi zaten başarmışlardı. Hallerindeki asalet ve estetik, kimi zaman bu güzel insanları öz kişiliğinizden uzaklaşarak taklit etmenize sebep olabilirdi. Bu kadar güçlü modellerin etkisinde kalarak özgün şahsiyetinizi kaybetme riskiniz her zaman vardır. Nitekim biz gençlerin en ciddi handikapları da buydu. Bir kısmımız kabukla meşgul oluyor, özü ihmal edebiliyordu. Komutanların şahsiyetlerindeki yansımalarla uğraşmak yerine, dipteki dalgaları kendi denizinde keşfetmeye çıkan, akıl sahibi gençler de az değildi. Ben diğerlerini de kınamıyorum. Hiç değilse modelleri, kendileri olmalarını sağlayacak kadar doğru modellerdi. Bu, biraz zaman alacak olsa da.

Fanatizm ve bağnazlıkla özdeşleştirilen Arap mücahidlerin, Türkiye'deki tanıdığım tüm cemaatlerden daha özgürlükçü olduğunu söylesem yadırganacağımı biliyorum. Ama öyleydi. Klasik, hiyerarşik teşkilatlanmanın dayatılmamasının, değişik fikirlerin var olmasına da uygun bir zemin sunduğu kanaatindeyim. Bağımsız hücreler şeklinde teşkilatlanma mantığının izlerine o dönemde rastlanabiliyordu. Fakat ana gövde öldükten sonra yaşamaya devam eden dallar örneğinden daha farklı bir durumdu bu. Ana gövde de dallar da sizdiniz. Size herhangi bir talimat verilmiyor, tabir caizse yalnızca ilham veriliyordu.

Ben yaptığım müşahedelerden yola çıkarak iki önemli hükme varmıştım. Birincisi, Bosna'da alametlerini gördüğüm şey, burada ayan beyan kendini göstermeye başlamıştı: İslam dünyasının bundan sonraki en dinamik ve etkin unsurları Sünni Arap dünyasından ve Selefi akımlardan çıkacaktır. İran İslam devriminin rüzgarı din/diril/miş, yatış/tırıl/mıştır. Radikal oluşumların yelkenlerini dolduracak rüzgar, Arap dünyasının Sünni/Selefi rüzgarı olacaktır. İran İslam devrimi, devletleşerek durağanlaşmış, bazı Şii limanlara demir atarak duraklamıştır. İslam devriminin yeni adresi artık Sünni/Selefi hareketlerdir.

İkincisi ise bu hareketin, İran aleyhtarı bir hareket olmasına rağmen, stratejik konsept ve tercihlerini mütenakız biçimde İran devriminden devşirmiş olduğu söylenebilecek kadar onunla benzeşmesiydi. Şöyle ki, İran Devrimi, devrimin, halkların katılımı ve iradesi ile gerçekleşebileceğini, daha da önemlisi, gerçekleşmesi gerektiği fikrini temsil ediyordu. Burada şekillenmekte olan Sünni/Selefi cihad hareketi de devrimi birincil gündeminden bütünüyle çıkartarak halkların iradesine teslim etmiş gibiydi. Kendileri, bu iradeyi harekete geçirecek bir katalizör işlevi göreceklerdi en fazla. Devrim sürecinde rejimleri sendeletecek hamleleri kendileri yapsalar da devirme eylemi kitlelerin işiydi. Devrim halkların işiydi, bu insanlarsa ümmetin işgal edilmiş beldelerini özgürleştirmek için fedaice savaşarak halkların gündemine ümmeti, cihadı, devrimi sokmayı tasarlıyorlardı. Bir kez Müslüman halklar, bu idealler ekseninde düşünmeye ve davranmaya başladılar mı, iğreti tabanlar üstüne bina edilmiş bu payanda rejimlerin devrilmesi sanıldığından daha kolay olacaktı.

Bu müstakbel hesaplaşmanın, ana karakter olarak büsbütün silahlı bir hesaplaşmadan farklı olacağı genel kabul görüyordu. Mısır ve Cezayir deneyleri, birer iç savaş örgütü olarak vücut bulan bu rejimlere karşı silahlı kalkışmaların, halk desteği ile tahkim edil/e/memesi halinde faciaya dönüşeceğine dair ölümcül dersler vermişti. Arap mücahidlerin yeni stratejisi, bu deneyler ele alınmadan kavranamaz. Yeni stratejinin, bu deneylerin birikimi üstüne değil de boşlukta şekillendiğini sanmak da oldukça acınası bir düşünme biçimidir.

Selefi cihad hareketinin bu stratejik yaklaşımı, merhum Humeyni'nin, Amerika ve İsrail'i devrimin ve ümmetin stratejik düşmanı ilan eden değerlendirmesiyle de birebir örtüşmektedir. Humeyni, "İsrail'e ve Amerika'ya karşı Hizbullahi direniş çekirdekleri

oluşturun" diyordu ve görünüşe bakılırsa devrimin yerini alan devlet, bu hedefi -en yumuşak deyimle- rafa kaldırmıştı. Bu hedef şimdi, Çoğu Humeyni'yi tekfir eden Selefi unsurlar eliyle gerçekleşmekteydi. Bu gerçeklik ya da görünüm, İran İslam devrimine, İmam Humeyni'ye büyük sempati duyan benim için elverişli bir psikolojik geçiş süreci imkanı da sunuyordu. Binaenaleyh, Şehid Azzam'ın bazı kitaplarındaki, İran İslam Devrimi'ne ve Humeyni'ye dair mutedil ve müspet yaklaşımları görmek, Arap teşkilatlanmasının, ümmetin parçalanmış dokusunu iyice tahrip edebileceği endişesinden büyük oranda sıyrılmama da sebep olmuştu. Şii-Sünni ihtilafının telif edilebileceği, ümmetin kitapta ve sünnette yeniden vahdete erebileceği umudum, Bosna cihadında yerini umutsuzluğa bırakmıştı. Şimdi ise idealizmimden vazgeçmeksizin daha gerçekçi bir bakış edinmiştim. İdeal vahdetin önündeki engeli, Sünni/Selefi yapılar olarak takdim eden propagandif iddiaların, gerçeği yansıtmadığına emin olmuştum.

Mutahhari gibi bayrak şahsiyetlerin, "Vahdet ya da başka bir şey için değil Şia itikadından vazgeçmek, mezhebimizin bir tek mendubundan bile vazgeçecek değiliz!" mealindeki yazıları, ayaklarımızın suya ermesine evvelce vesile olmuştu. Şimdi, şehid Şeriati'nin, "Şiilik ile Sünniliğin vahdeti imkansız, Şiilerle Sünnilerin vahdeti ise hayatidir" yaklaşımına yakın bir pozisyona çekilmiştim. Tıpkı Şeriati'nin dediği gibi, "İslam toplumu, insani bir güç olarak ortak inançlara, ortak hedeflere, ortak kadere, hepsinden önemlisi ortak düşmana sahiptir." O düşman, Amerika ve İsrail'dir ve ümmetin, bu düşmana karşı "Bir bilek ve yumruk olabilmesi gerekmektedir". Artık Arapların, Şiiliği mezhebi olarak nasıl tanımladıklarından ziyade ortak düşmana karşı, onları bir müttefik olarak tanımlayıp tanımlamadıkları sorunuyla ilgileniyordum.

Selefin ışığı ve gölgeler

Arap kardeşlerde benimseyemediğim, iştirak edemediğim, özümseyemediğim yanlar da yok değildi. Onların yanında kendimi Rey ekolünün yalnız bir temsilcisi ve yel değirmenlerine taarruz eden bir Don Kişot olarak gördüğüm çok olmuştur. Birçok konuda aynı yargılara varıyor olsak da o yargılara varış tarzımız üzücü biçimde farklıydı. Onların bizden oldukça farklı bir kültürel iklimin, ilmi havzanın, dini mektebin insanları olduğunu bazen acı duyarak fark ediyordum.

Belki de bu acıdan bir kaçış eğilimi olarak, farklılıklarımızın ümmetin sıhhatini koruyacak büyük bir imkan olduğunu da düşünüyordum. Ümmetin tüm ürünlerini, meyvelerini yok edebilecek afetlere karşı bazı farklılık içeren tohumlarımızın olması hayırlı bir şey değil midir? Gerçek bir vahdet için bizi birbirimizden farklılaştıracak mümtaz yönlerimiz de olmalı değil midir? Mesele de burada başlıyordu: Araplar, askeri/siyasi konularda oldukça toleranslı olmalarına rağmen ilmi, içtihadi meselelerde, herkesin kendi te'vilini tercih edebileceği meselelerde pek de toleranslı olmadıklarına dair önyargılarımı perçinleyebiliyordu. İslam'ın kucaklayıcı enginliğini ve muhteşem kapasitesini kısırlaştıran bir kalıpçılıktan yeterince sakınmıyorlardı. Ehl-i

Hadis ekolünün mimarlarından imam Şafii'nin olgunluğu keşke onlarda da olsaydı: "Hakikatin daima karşı tarafın lisanında tecelli etmesini arzu ederim. Benim mezhebim, yanlış olma ihtimali olan doğrudur. Başkasının mezhebi ise doğru olma ihtimali olan yanlıştır."

Arapların temel zaafı bu düzlemde tecessüm etmekteydi: İtikadi, mezhebi, mektebi doğrularından kuşku duymayı beceremiyorlardı. İlmi ve ahlaki bir mecburiyet olan kuşkuyu, imanı zedeleyecek bir tereddüt hali, ameli ifsada sebebiyet verebilecek bir düşük seciye göstergesi olarak algılıyorlardı. Askeri ve siyasi konulardaki açıklıklarına zıt, kapalıydılar. Korkmuyorlardı, fikri tercihlerinin yanlış ve isabetsiz olabileceği ihtimalinden yeterince endişe duymuyorlardı. Rivayetlerle tasdik edilmek, onlar için korunaklı bir teorik çerçeve sunuyordu. Hadisin ve selefin çizdiği bu sınırlara bağlı kaldıkları ve tüm diğer bilgi kaynaklarına karşı bunları hamiyetle savundukları müddetçe kurtuluşa ereceklerine inanmışlardı. "Fırka-ı Naciye" olunduğuna emin olmaksızın bu tavırların mütemadiyen tekerrür etmesi mümkün değildir. Kur'an'la hadis külliyatı arasındaki tenakuzları gidermek için gösterdikleri dirayet performansını, hadisi kendi içinde kritik etmek için gösterecek olsalar şu satırların yazılmasını gerektiren birçok saik de zail olacaktı belki.

Ne var ki mesele bu kadar basit değil. Arapların, eleştirilere bahis mevzuu olan hususiyetlerinin, mezheplerinden ziyade meşreplerinden kaynaklandığını anlamak zorundayız. Anlayabildiğim kadarıyla Araplar, Selefi oldukları için katı, lafızcı, kuralcı olmuş değillerdi. Bilakis böyle oldukları için Selefiydiler. Selefiliği, belki de yalnızca Selefiliği neşvünema ettirebilecek olan çöl, Arap karakterinin ana hatlarını belirleyen ve fakat taraftarlarının da muarızlarının da yeterince dikkate almadıkları esas faktör olsa gerektir. Çölün, okyanuslardan bile daha güçlü bir yalıtım gerçekleştiren, insanı tüm diğer yaşama ve düşünme biçimlerinden ayrık tutan özelliğini göz önüne getirmeksizin Arap karakterini de Selefiliği de idrak edemeyiz. Teoriler, felsefeler ölüm ile yaşam arasındaki sınırın çok kolay aşılabilir olduğu çöl gerçeği için fazla lüks değiller midir? Pratik çözümler ve ölümcül risklerden koruyacak istikametler, her şeyden daha öncelikli ve önemli değil midir? Suyun duruluğu ve yönün netliği... Arap karakteri için diğer şeyler çok da ehemmiyetli değildir.

Selefilik. Öncekiler. Atalar. Atalar dini... Çok mu insafsızca bir diziliş? Kur'an'ın şiddetle kınadığı "atalar dini" olgusunun en şedit örneklerine bu topraklarda rastlanması, bir tesadüf müdür? Atalar dinine bağlanmaya bu kadar düşkün bir karakterin topyekün tasfiye olduğunu düşünmek, saflık değil midir? Bu karakter, tasfiye olmamış, vahiy ile ıslah edilmiş ve başka bir yere raptedilmiştir. Taklit kültürü sünnet ile mukayyet kılınarak bu karakteri doyuracak berrak bir memba ve yeni bir istikamet sunulmuştur. Sünnetin tekilliğinin kafi gelmediği bu karakterin, bir kök ve aidiyet arayışının bir sonucu olarak realitelere rağmen idealize edilmiş bir "Selef/önceki nesil" kurgulaması da anlaşılmaz bir şey değildir.

Kendisine kavi referanslar bularak kuvvetini artıran bu karakteri karşımıza almakla elde edebileceğimiz hiçbir şey yoktur. Bu, sonuçsuz ve -Allah bilir- hayırsız bir teşebbüs olacaktır. Araplar böyledir ve buna rağmen bizim kardeşlerimizdirler. Selefiliğe ve onu imal eden asli karaktere rağmen onları kardeş görmeyi denersek bu karakterin, ümmetin sıhhatinin devamlılığı açısından vazgeçilmezliğini de görmemiz mümkün olacaktır. İslam'ı bir kanun ve irade olarak ikame eden katılıkları, İslam'ın bir efsane ve hezeyana dönüştürülmesini engelleyen muhkem bir set işlevi görebilir. Lafızlara riayet konusundaki dakik dikkatleri, nefisleri azdıran keyfiliğe ve mantar gibi türeyen bidatlere karşı İslam'ın özünü koruyan sağlam bir dış kabuk vazifesi ifa edebilir. Bütün görüşleri, bütünüyle olumlu olmayabilir ancak olumsuzluklara karşı bariyer olabiliyorsa bu çok kıymetli bir ameliyedir. Araplar böyledir ve bu yüzden bizim kardeşlerimizdirler...

Şayet Selefi devrimciliği, varlığının neşet ettiği Arap karakterine bağımlılığını sürdürecek olursa, Şii devrimciliğinin Şii coğrafyaya hapsolması gibi Arap dünyasında mahpus kalacaktır. Kendini aşma yönünde sınırlarını zorlama kabilinden denemeler, ümmetin kurtuluşu ve vahdeti adına sevindirici gelişmelerdir. Bu gelişmelerin oldukça yavaş ve seyrek oluşunun sebeplerini anlamakta artık eskisi kadar zorlanacak da değiliz. Çok ciddi geleneksel direnç noktalarına sahip olan Selefi akım, kendi kodlarına içsel bağlılığını muhafaza etse de daha esnek, ılımlı, kuşatıcı bir tutuma kendini uyarlayabilir. Bunu başaramaması halinde, dayatmacı bir mezhebi hareket ve Arap dünyasındaki rejimlerle kan davası güden bir kabile savaşçılığı düzeyine hapsolması mukadder gözükmektedir. Selefi akımın içsel direncini ihmal eden yaklaşımların acilci eleştirileri ve beklentileri ise ilginç biçimde eleştirdikleri tutumlarla kendilerini aynı hizaya çekmektedir.

Araplarla beraberken durmadan şu soruyu soruyordum: Selefiler değil de başka bir mektebi akım olsa idi cihadi hareketin mecrası nasıl olurdu? Cihad, elbette Selefilerin babalarının malı değildir; Allah'ın bize sunduğu adalet ve özgürlük silahımızdır. Ancak cihadın özneleri neden Selefilerdir de diğerleri değil? Selefileri yerden yere vuranlar neredeler? Ümmetin kavgasını sahipsiz bırakarak meydanları Selefilere bırakanların, dilleri kadar elleri de çalışıyor olsaydı cihad Selefilik ile özdeş hale gelebilir miydi? Selefiliğin en büyük gücü şu an, mezhebi özelliklerinden azade biçimde cihadın prestijinden kaynaklanmaktadır. Diğer akımlar, bu prestijden kendilerini yoksun bırakarak aslında geleceklerini tehlikeye atmışlardır. Denebilir ki, Selefiliğin güçlenişi aslında rakiplerinin görkemli bir eseri olacaktır.

Diğer mektepler cihadı omuzlasalardı onların da kusurları, aşırılık eğilimleri, sapma potansiyelleri olmayacak mıydı? Her akım, Selefilik gibi olumluluklarının yanı sıra olumsuzluk da üretecek değil midir? Her ışık, bir gölgeye sebep olacak değil midir? Selefilik lafızcı ise diğerlerinin lafazan olmayacağının, Selefiler nakilci ise diğerlerinin akılcı olmayacağının, Selefiler katı ise onların gaz olmayacaklarının garantisi var mıdır?

Şu halde, cihadı Selefilerin tekeline bırakanların bundan şikayet hakkı yoktur ve daha iyisini yapabileceklerini düşünüyorlarsa "Allah'ın arzı geniş değil midir?"

Selefileri, selef'i dahi iptal etme düzeyinde hakir görenler; fırka ihtilaflarını kuşku ve nefret imalatına çeviren bezirganlar; Hariciler aleyhinde okudukları üç beş satırı, mezhepçi bir malumatfuruşlukla bu insanlara uyarlayanlar; ümmetin özgürlüğü ve kurtuluşu için hiçbir risk ve maliyet üstlenmeyenler; gözlerinin retinasına işlemiş olan egemenlerin bakışını İslami kavram ve sözüm ona endişelerle allayıp pullayanlar; bağımsızlık ve özgürlüğün dirilten soluğunu, hayatlarının hiçbir anında bir kez olsun ciğerlerine çekme cesareti gösteremeyenler; hikmet-i vücutlarını kaybetmek, saf dışı olmak tehlikesi ile burun buruna geleceklerinin idraki içinde direnişi düzenli olarak küçük düşürmeye çalışanlar; demoralizasyon ve pasifizasyon tekniklerinin ustaları; "korku müzelerinin bekçileri"; küçüklük ukdesi ve aşağılık kompleksleriyle cihad güneşini vehim ve komplo bulutlarıyla karartmaya çalışan sabotörler... İşte onlar şüphe, korku, acziyet bataklıkları içinde "oturanlarla beraber oturma"yı seçenlerdir ki, pek azı müstesna, hallerini ıslah edecek değillerdir. "Onların işi Allah'a kalmıştır..."

Cihad yükünü omuzlayanlar Selefiler değil de Sufiler ya da Mütezililer olsaydı bile itham borazanlarını öttürmeye devam edecekler için söylenebilecek hangi söz vardır? İdealopati hastalığına yakalananlar, mükemmeliyet peşinde beyhude nefes tüketenler, insani olan hiçbir şeyin mükemmel olmayacağını, nakıs ve marazi hallerine bakıp da görmektense var olan her şeyde noksanlık ve maraz arayanlar, müzmin birer laf ebesi olmaya mahkumdurlar. Onlara laf da kar etmez artık. "Şüphelerinin karşılığını, şüphelerinin doğrulanmasıyla ödeyeceklerdir" ve bununla sevineceklerdir. Onlar, kendi hallerine dışarıdan bakışı dayatan her türlü kahramanlığa ve feda destanlarına kem gözlerle haset etmekten vazgeçmedikçe hallerini değiştirebilecek de değildirler.

Elbette mevcut gidişatta asla sükut ile geçiştirilmemesi, tenkit ve men edilmesi gereken ciddi kusurlar, yanlışlıklar olacaktır. Bizler "hakikatperest"iz, şahısperest olamayız ve hiçbir şahsın hatırı, "hakikatin ulvi hatırından evla değildir". İslam'ın idealleri, cihad ahkamı, Rasulullah'ın örnekliği, selefin hikmeti, örf, maşeri vicdan, kitlelerin bilinç durumu, hassas dengeler, dünyadaki konjonktürel gelişmeler, her şey cihad pratiklerini ele alırken müracaat edeceğimiz kıymetli ölçüler sunmalıdır ve sunmaktadır da. Bu ölçülerden kendini bağışık gören bir hareket, cihada değil cinayete, kıtale değil katliama vasıta olacak demektir ki İslam'ın diriltici daveti ve hak adalet talepleriyle bağdaştırılabilecek bir durum olmayacaktır bu. Cihadın noksanlıkları ve zaaflarının ikmal ve ıslah edileceği yer de yine cihad meydanları ve cephelerdir. Cephe gerisinde dahi yer almayı başaramayanların sözleri, kendilerini mutlu edecek birer lakırdı, egemenleri sevindirecek rüşvet-i kelam olacak ise de cephelerde düşmana ölüm yağdıranlar için sinek vızıltısı kabilinden olacaktır.

Cihadın talihsiz talebesi olmak

Cihadın zorunlu bir parçası olan eğitim, parçanın bütünü yansıtması gibi zorluk, tehlike ve engellerle dolu, sıkıntılı bir faaliyettir. Zihinsel ve bedensel olarak oldukça yorucu olan bu sürecin hakkını vermek her yiğidin harcı değildir. Şeytan sizi her yönden kuşatmaya, her vesile ile kalbinize vesveseler düşürmeye çalışır. Yaşadığınız inhiraf ve inkıtaların bir kısmı beşeri tabiatınızdan neşet ederken bir kısmı da eğitim sürecinin tabiatından neşet etmektedir. "Ey Allah'ım! Yüz binlerce tuzak ve yem var, biz ise ihtiraslı ve azıksız kuşlarız. Her birimiz doğan ya da Simurg olsak da her an yeni bir tuzağa yakalanmaktayız..."

Zorlu yolda karşınıza çıkan detay ve engellerle o denli meşgul olabilirsiniz ki, o yola niçin çıktığınızı şeytan size unutturmayı başarabilir ve gerçekten insan, nisyan ile maluldür. Yola çıkış gayesini unutturmayacak bir zikir halini gündelik tarz edinmeyenlerin, bu yolda yürümeleri yolun tabiatına da aykırıdır. Bu yolda yolcu olmak şerefiyle yetinmeyenler, başka ödüller arayanlar, yollarını kaybedecek olan kayıp kişilerdir ve kötü birer yol arkadaşıdırlar.

İnsan için yegane huzur ve saadetin ancak gayeye odaklanmış ve gaye ile uyumlu bir hayat ile mümkün olduğunu anlamaksızın, bize gerçek huzur ve saadet verecek faaliyetlerin kıymetini takdir edemeyiz. Ormanla beraber ağaçları görmeyi sağlayacak bir basiret, göz nuru dökmeden elde edilebilecek bir şey değildir. Herkesin kendine, yalnızca kendine münhasır bir öğrenme ve tekamül etme tarzı vardır ve bu tarzı, kişinin iyi kavraması gerekir. Bu, öğrenirken bile dürüst olmaktır ki sanıldığı kadar kolay değildir. Ne olacağımıza karar vermeden önce dürüstçe ne olduğumuza karar verebilmeliyiz. Eremeyeceğimiz bir düzeyi nişanlarsak isabet etmemiz olanaksızdır. Öğrenme ve tekamül tarzımıza baskı yapmak yerine, önümüze çıkan barikatları kaldırmayı denemeliyiz. "Zihinsel şehvet"lere kapılarak niceliksel bir öğrenme yerine, hayat içinde bunları layıkıyla üretebilecek ve uygulayabilecek niteliksel bir öğrenmeye talip olmalıyız. Cihadın ve hayatın engin öğretici süreçlerine açık olmayı başarmalıyız. Daima daha isabetli kararlar verme, daha doğru bir görüşe ulaşma azmi ve özeleştiri çabası olmaksızın cihadın talebeleri/taliplileri olamayız.

İnsanda gerçekliği çarpıtan algı bozuklukları vardır. Bazı tipler, "düğüne gider zurnaya, hamama gider kurnaya aşık olur". Bazıları da, "düğüne gider zurnayı beğenmez, hamama gider kurnayı beğenmez." Bu iki tip birbirinden daha iyi ya da kötü değildir. Dünya hayatında ideal olan yoktur. Dünyevi ve insani olan her şeyde bozulma ve kusur vardır. İdeallerimizin somut karşılıklarını muhataplarımızda ve ortamlarımızda görmeye şartlanırsak yeise düşmek, kaderimiz olur. Mükemmelliyet, ütopyamızdır ve asla yakalayamayacağımızı bilsek de peşinden koşmaktan yılmayacağımız, nazlı bir sevgiliden başka bir şey değildir.

Eğitim sürecinde, kullanılmayan adalelerin iş görmez hale gelmesi gibi hayatiyetini yitirmek üzere olan çok sayıda yetimizi canlandırmak zorunda kalırız. Görünümlerimiz gibi zeka tiplerimiz de farklıdır ve zekadan daha önemli bir şey varsa

o da yaptığımız işe gösterdiğimiz ehemmiyet ve ihtiramdır. "Kuru gayret çarık eskitir." Zamanlama ve odaklanma kabiliyeti, gayretimizi gayemize yaklaştıracak vasıtalardır. Her şeyi sorulara dökmek ve teorik bir sorun olarak ele almak yerine yüzmeyi suya atlayarak öğrenmeye çalışmak en güzelidir. Belki her yeni gün, çabalarımızın neticesini bize göstermemek için ufkumuzu bulutlarla kaplayabilir ve yanıp yakılmamıza rağmen ortada gözle görülür bir neticenin oluşmadığını düşündürtebilir. Ancak, birer kum tanesi iken bizi altın parçalarına dönüştüren sürece sabretmemiz gerekir. Zaten cihadın ve ribatın dünyası, "ya tahammül ya sefer" dünyasıdır.

İki kör üzüm yiyormuş. Biri, diğerini uyarmış: "İkişer ikişer yeme!" Kör, kendi gibi olan arkadaşına taaccüp ile sormuş: "İkişer ikişer yediğimi nereden biliyorsun?" Arkadaşı da, "Kendimden biliyorum!" demiş. Yukarıdaki uyarıları fazlasıyla hak eden yanlışları, ardışık biçimde yaşamıştık. Yani tüm bunları kendimden biliyorum.

Orada öğrendiğimiz teknik konulardan neredeyse hiçbir şey hatırlamıyorum. Bu biraz da ansiklopedik bilgiyi küçümseme alışkanlığımdan kaynaklanan bir durumdu. İki sayfaya yazıp bir kenarda saklayabileceğim bir şey için neden günler boyunca tekrar yapacaktım ki? Bu düşüncemin faturasını ağır ödedim. Orada aldığım notları, başka bir nüshasıyla beraber Türkiye'de akıllara zarar biçimde kaybettim. Haci Abi de onca rizikoyu göğüsleyip ülkeye sokmayı başardığı notlarını, kendi elleriyle imha etmek zorunda kalacaktı. "Söz uçar, yazı kalır" demişlerdi ama söz uçtu, yazılar da yandı bitti kül oldu.

Taliban'dan kaçış; Kabil düşerken

Gel gelelim "Kaderi güldürmek istiyorsanız ona planlarınızdan söz edin." Kaderin bizimle ilgili farklı planları vardı. Rus işgaline karşın ayakta kalmayı başaran kamplar, Taliban güçlerinin bölgeye doğru ilerlemesiyle kapanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Eğitimimize daha taze bismillah demişken kampın boşaltılması için hazırlıklara başlanmıştı. Cihaddan nasip almamızı engelleyen kaderimiz, burada da eğitimden nasip almamızı engelliyordu. Afganistan'ı terketmek için kamyonetlere doluşan Arap ve diğer kavimlerden gençlerle birlikte gitmemiz için komutanlar teklifte bulundular. Celalabad sınırlarına dayanmış Taliban'ın, daha önce Hizb-i İslami safında yer almış olmalarından dolayı Araplara intikamcı saldırılarda bulunmasından endişe ediliyordu. Bu saldırıların neticesinin ne olacağı belli değildi ve ufukta uzlaşma imkanı görünmüyordu. Burada saçma bir kavganın içinde harcanmaktansa edinilmiş bilgilerle yetinip gitmemizin en doğrusu olacağını söylüyorlardı. Bir kez daha yollar çatallanmış ve hangi yöne gitmemiz gerektiğine karar vermek zorunda kalmıştık.

Haci Abi, gidenlerle beraber gitmeyi kabul ettiğini açıkladı. Bana da aynı şeyi önerdi ama ben kalmak ve "kaderimden, başka bir kadere kaçmak" niyetindeydim. Üstad'a, o nereye gidiyorsa onunla gideceğimi, Taliban'la savaşılırsa savaşacağımı, barış

olursa da eğitimime devam etmek istediğimi bildirdim. Üstad, duygulanmış ve beni sevgiyle kucaklayarak kararımı bir kez daha gözden geçirmem gerektiğini söylemişti. Filistinli Ebu, buralarda bu koşullarda kalmanın rasyonel bir tercih olmadığını, arkadaşımdan ayrılmamın da doğru bir karar olmadığını, ilk kez samimi bir ilgiyle anlatmıştı. Kazablanka'ya baktım, tehlikeye ve belaya müptela gözleriyle o da bana bakıyordu ve bakışlarından burada kalmamın maceralı olacağını anladım. Onunla aynı cephede savaşa girmek düşüncesi, endişelerimden sıyrılmamı sağladı. Kalacaktım. Haci Abi'yle vedalaştık. İkimiz de birbirimizi yalnız bıraktığımız için buruktuk. Bu yollar, ikimizi birbirimizden ayırıyor olabilirdi ve fakat uzun bir yolu yalnız yürüyecek dirayeti de yine bu yollarda tedarik etmiştik.

Haci Abi gittikten sonra tenhalaşan kampın içinde yalnız dolaşıyor, Üstad'ın ve Kazablanka'nın yüz hatlarından gelişmelerin hangi minval üzere olduğunu çözmeye çalışıyordum. Barajın öte yakasında görülen yolda askeri kamyon ve tankların, Taliban'a karşı şehrin savunmasına katılmak için böğüre böğüre ilerlediklerini görebiliyordum. Uzaklardan gelen top seslerinin, Taliban'ın Kabil'e yürüyüşünün burada durdurulacağı ve yıllarca, bu savunma hattını aşamayacağı yönündeki söylentileri doğruladığını düşünüyordum.

Kampımıza gelip giden Hizb-i İslami yetkililerinin yüzlerindeki umutsuz ifadeyi görünceye dek kampımızın ve şehrin emniyette olduğunu sanmaya devam etmiştim. Hizb-i lslami'den gelen heyetler, Kazablanka ile görüşüyor ve anladığım kadarıyla eli boş dönüyorlardı. Kazablanka, Afganistan iç savaşına hangi safta olursa olsun bir daha katılmamak eğiliminde olduğunu bana da söylemişti. Mecbur kalınmadıkça ve Arap mücahidlerin birincil menfaatleri sabote edilmedikçe Taliban'la savaşılmayacaktı. Yine de barıştan pek umutlu değildi, çünkü Amerika'nın güdümündeki Taliban'ın, uygun bir zamanda muhakkak kendilerine saldıracağını düşünüyordu.

Birkaç gece neredeyse hiç uyumadık. Karmaşık bir trafik dönüyordu ortada. Daha önce hiç görmediğim Arap komutanlar, grup grup gelip Üstad ve Kazablanka ile bir şeyler konuşuyor ve acele ile başka bir yere gidiyorlardı. Taliban'la savaşa tutuşulan ön cephelerden gelen haberler iç açıcı değildi. Şehrin düşeceği artık açıklık kazanmıştı. Kampı boşaltma işlemlerine hız verildi. Yarın sabah erkenden Kabil'e doğru yola çıkacaktık. Gece boyunca kamyonları yüklemekten omurgam kırıldı. Ne kadar çok malzeme ve silah vardı. Bunları nakletmek için gelen ne kadar çok yeni sima vardı. Kimi korsanlar gibi bir gözünü meşinle bağlamış, kimi topallayarak yürüyor, kimi dirsekten kopuk kolunu kuru bir dal gibi yanında tutarak mühimmatın taşınmasına yardım ediyordu. İnsanda bir bakışta korku, bir başka bakışta umut uyandıran, hepsi birbirinden ciddi, haşin adamlardı. Saatler süren hamallığımız boyunca tek kelime konuştuklarını duymadım. Yalnızca kısık sesle tekbir getiriyor ve tesbihat yapıyorlardı. Yüzlerinde sıkıntı ya da korkudan çok farklı, ilginç bir gerginlik vardı.

Sabah olduğunda hoş bir sürprizle karşılaştık. Haci Abi, karşı tepeden koşa koşa bize doğru geliyordu. Onu görenler, önceki günkü konuşmaları birbirlerine hatırlatarak gülüşüyorlardı. Haci Abi'nin birlikte gittiği grup, Afganistan-Pakistan sınırında, bazı istihbarat teşkilatlarının ağlarını sermiş vaziyette kendilerini beklediklerini haber almış. Gençlerin çoğu, ağa düşecekleri sınır kapılarından gitmektense dağlardan aşarak ve sınırdaki aşiretlere para yedirerek bölgeyi terk etmek için güvenli bir yerde beklemeye karar vermiş. Az bir kısmı da geri dönüp Kabil'e gidenlere katılmak için dört nala buraya gelmiş. Görünen o ki kaderin bizimle ilgili planları ayak uyduramayacağımız kadar çabuk değişiyordu.

Üstad'ın eşyalarını taşımak için evine gittik. Küçük bir bahçesi olan kibrit kutusu gibi bir evdi. Bu evde bir kadın asla yaşamazdı ama iki kadın yıllarca yaşamıştı. Ev halkı, biz oraya gelmeden Kabil'e doğru yola çıkmışlardı. Üstad'ın muhteşem bir kütüphanesi vardı, zaten başka bir şeyi de yoktu. Eşyaları kamyona kısa zamanda yükledik, gitmeye hazırlanıyorduk ki bir Afgan, elinde bir paketle bahçe kapısından içeri daldı. Üstad'ın komşusu olan mollanın, kendisine bir kavanoz bal gönderdiğini söyledi ve geldiği gibi gitti.

Üstad, adamın tavırlarından kuşkulandığından mıdır, yoksa bir suikasta uğrayacağına dair sezgilerinden midir, paketi kendisi açmadı ve açmam için bana uzattı. Gözde olduğum için mi yoksa gözden çıkartıldığım için mi ben seçilmiştim, bunu hala anlayabilmiş değilim ancak bir suikasttan biz de kuşkulanacak olsak Üstad'a siper olur, kendimizi ateşe atardık. Onun bunu bilmezmiş gibi beni öne sürmesinde, kendisine yakıştıramadığım bir dünyevilik vardı. Kuşkulanıyor idiyse kuşkularını izale etmenin başka bir yolunu bulabilmeliydi. Kendisini vurmak için gönderilen paketin, beni parçaladığını görmek, suikastı atlattığı için sevinmesine mi sebep olacaktı sanki?

Paketi elime aldım ve bunları düşünerek açmaya başladım. Üstad, bencillik olarak yorumlanabilecek hareketini kendi de kendisine yakıştıramamış olacak ki, hemen yanıma gelip oturdu ve elini elimin üstüne koydu. Pakette, esrarengiz adamın söylediği gibi bal kavanozu vardı ve Üstad da göğün altındaki tüm ölümlüler gibi mükemmeliyetten uzak, kusurlu bir kuldu.

Yeniden küçük kampımıza geldik ve kalan son eşyalarımızı da arabaya yükledik. Kazablanka elinde Kaleşnikof ve ceplerine doldurduğu bir sürü şarjörle hazır asker olmuştu ve çok coşkulu gözüküyordu. Yol arkadaşımız Araplar, onunla vedalaşmaya başlayınca şaşırdım ve doğrusu çocukça bir hisle ona gelmesi için yalvarmak istedim. Bizimle Kabil'e gelemeyecekti çünkü Hizb-i İslami'nin savaştığı gruplar, özellikle Ahmet Şah Mesud grubu ile Özbekler, Kazablanka hakkında ölüm fermanı çıkarmışlardı ve yolda kendisini tanıyacak ya da ihbar edecek birilerine rastlayabilirdi.

Kucaklaşırken, "Merak etmeyin, belki yakında yine görüşürüz!" dedi. Yüzünde endişeden eser olmayan bu adam, ayrılıklara gamlanacak biri değildi ve aksiyon

potansiyeli arttıkça onun da coşkusunun arttığı belliydi. Bizi yüzüstü koymuş gibi ona kırılmıştım. Hareket eden kamyondan boş gözlerle ona bakıyordum. Kazablanka, yumruk gibi kullandığı silahı kaldırarak haykırıyordu: “Kıtal, kıtal, hatten nasr! (Savaş, savaş, zafere kadar!)”

Barajın yanındaki ilk barikat, Hizb-i İslami’ye aitti. Kamyonumuz durduruldu. İki kişiydiler. Biri hızla kamyonun tepesine tırmandı. Bize hiçbir şey sormadan hatta dönüp bakmadan, aç bir çakal gibi bir şeyler arandı. Gözüne kestirdiği birkaç parça eşyayı, yangından mal kurtarır gibi kaptı ve aşağı atladı. Ç/a/ldıklarından birinin büyük bir su bidonu olduğunu hatırlıyorum. Şoför mahallinde oturan Üstad ve Filistinli Ebu, hiçbir şey yapmadılar ama yüz hallerini tahmin edebiliyorum. İlk molada konuştuğumuz Üstad, “Gençlerimizin saflarında dövüştükleri Hizb-i İslami, işte bu!” dedi. “Hizb-i İslami değil, Afganistan işte bu!” diyerek de sorunun, hizip sorunundan daha genel bir sorun olduğunu belirtmekle yetindi.

Yol boyunca başka barikatlardan da geçtik. Bunlardan birisi, daracık yolun üst kısmındaki kayalıklarda olanıydı. Karanlıkta def çalarak eğlenen Afganların neşeli seslerini işitince Afganistan hakkında daha önce okuduğum bazı görüntüler zihnimde canlandı: Acaba o mağara barikatta, zenne elbisesi giydirilmiş oğlan çengilere dans ettiriyorlar mıydı?

Akşam namazı ve yemek için verdiğimiz molanın ardından arabamıza binerken Filistinli Ebu ile bir grup Afgan arasında bağrışmalar yaşandı. Celalabad’dan Kabil’e kaçtığımızı anlayan Afgan grup, kaçışımızı korkaklık ve hainlik olarak niteleyip başka hakaretler de edince Filistinli Ebu onlara karşılık vermişti. Sözlü dalaş kavgaya dönüşünce Filistinli Ebu, sırtındaki tüfeği eline alarak mekanizmayı çekti ve Darice naralar atarak namluyu Afganlara çevirdi. Üstad, gayet sakin ve olgun hareketlerle araya girerek Ebu’nun kolundan tuttu ve arabaya doğru sürüklemeye başladı. Silahlarına davranan Afganları ise orada bulunan diğer Afganlar engellediler. Taliban’dan kaçıyorduk ama galiba bu yanlış bir istikametti. Belki de tüm Afganistan’dan kaçmalıydık...

Bir sonraki molamızı Serubi barajının kıyısında verdik. Elektrik santrallerinin yakınlarındaki Afgan askerleri, yaklaşmakta olan Taliban’a karşı hazırlıklarına devam ediyorlardı. Damperlerini yamaçlara yanaştıran tırların üzerine tankları çıkarmaya çalışıyorlardı. Bu bölge çok sarptı, yolları çok dardı ve Kabil’in savunması için hayati önemdeydi. Hiç değilse burada Taliban’ın durdurulacağını düşünüyordum, çünkü yıllarca Hikmetyar’a karşı şehri başarıyla savunmuş olan Şah Mesud’un, yanına almayı başardığı yeni müttefiki Hikmetyar ile beraber ilanihaye direnebileceğini sanıyordum. Tankların üstündeki poşulu Afgan gençleri görünce doğrusu kanım kaynamıştı. Şefkatle onlara baktığımı görmüş olsa gerek ki Filistinli Ebu önümüzden geçmekte olan bu gençleri işaret ederek, “Bunlar hakkında ne düşünüyorsun?... Size bunların Afgan mücahidleri olduğu söylendi değil mi? Bunlar Şah Mesud’un adamları. Yıllarca

onlara karşı savaştım. Bunlara karşı yanında savaştığımız adamlar, şimdi bunlarla birleşerek başkalarına karşı savaşıyorlar ve biz onlardan kaçıyoruz. Çok garip, çok...!"

Geceleyin Üstad, Haci Abi ve ben kamyondan indirdiğimiz battaniyelere sarınarak barajın kıyısında uyumaya başladık. Tam uykuya geçecekken kamyoncunun embesil oğlu, bizi dürterek uyandırdı. Ağzındaki sigarayı göstererek kibrit istediğini aptalca hareketlerle anlatıyordu. Üstad'ı hiç o kadar öfkeli görmemiştim: "Estagfirullah, Estagfirullah!" deyip oğlana çıkışırken Kazablanka'nın, onun bol G'li Mısırlı aksanıyla dalga geçişini hatırlayıp gülmeye başlamıştım. Sabaha kadar titreyerek uyuduğumuz o gece, Afganistan'ın yeni bir mevsime girmeye başladığının da habercisiydi.

Sabah namazından sonra yeniden hareket etmek için kamyona bindiğimizde Filistinli Ebu'nun artık bizimle beraber gelmeyeceğini öğrendik. Bize uzun uzun sarılan Ebu, dolu gözlerle, "Forgive me for everything! (Beni bağışlayın her şey için!)" diye adeta yalvarıyordu. Ondaki bu insancıllığı daha önce hiç bu kadar belirgin görmemiştim. Kabil'e gelmek üzere, kendisi için daha güvenli bir yol izlemeye karar vermiş olmalıydı. Kazablanka kadar olmasa da onun da tehdit altında olduğu açıktı. Arkasını dönüp giderken kamburuna ve zayıf bedenine bakarak bir daha kendisini göremeyeceğim bu adamın yitik gençliğine, belli belirsiz yazıklandım.

Çimlere düşen çiğlerin azizliğine uğradığımdan mıdır bilinmez, yeniden malaryanın kollarında buldum kendimi. Malaryanın vantuzları, hiçbir şey yiyemeyen, durmadan kusan karnımdan zalimce çekiyordu. Motorlu taşıtların ilk icat edildiği günlerden kalma kamyonumuzun iğneli beşiklerinde, kendimi dünyayı baştan sona dolaşmak zorunda bırakılmış naçar bir Çingene gibi hissetmeye başlamıştım. Ne Taliban umrumdaydı artık ne de kaderim. Gidecek bir yeri olmadığı için oradan oraya savrulup duran, yollara yazgılı naçar bir Çingene'ydim.

Bir rüya, acılar içinde bir rüyaydı yolculuğum. Üstümüze yıkılacakmış gibi duran dev sıradağlar, kınından sıyrılmış kılıç gibi yolumuzu kesen kayalıklar, okyanus dalgalarından daha sarsıcı inişler ve çıkışlar... Yol boyunca susuyor, hiçbir şey konuşmuyordum. Yalnızca dupduru akan bir akarsuyu Haci Abi'ye göstererek, "Daha önce hiç bu kadar berrak bir su gördün mü? Keşke Üstad izin verse de hiçbir yere gitmeden bu suyun içinde saatlerce uzansak!" demiştim. Haci Abi, henüz hayatta olduğuma sevinmişçesine "Çok doğru. Keşke..." diye karşılık vermişti. Ses tonundan, onun da vantuzların çekim alanına girdiğini anlayabiliyordum.

Dipsiz uykumdan nasıl uyandığımı hatırlayamıyorum ancak hala uykuda olduğumu sandığımı, gayet net hatırlayabiliyorum. Çünkü gördüğüm bu yer, bir şehirden çok bir müzeye benziyordu. Geçmiş kavimlerden arta kalan hayalet bir şehir de denebilirdi belki ve rüyalarımın devam ettiğini düşünmekten kendimi alamıyordum. İçine girdikçe, bir film setinde gezindiğimizi sanmaya başlamıştım.

Hiçbir şey sahici görünmüyordu. Heybetli dağların arasında, sarı gri bir antik kentin içindeki bu güzel bahçeli evler, malaryalı kafamı iyice sersemletmişti. Üstad'ın, sevinçle kamyondan inip eski bir şilte gibi yığılıp kalmış bu iki Çingene'ye anlatmaya çalıştığı şey, acaba yolculuğun bittiği haberi olabilir miydi?

Eşyaları kimler indirdi, nereye gelmiştik, Üstad neredeydi, Haci Abi neredeydi? Başucumda, havluları kovaya batırıp alnıma ve göğsüme koyan gencin, Üstad'ın oğullarından biri olduğunu hayal meyal anımsıyordum. Üstad'ın oğlu, bir yandan soğuk pansuman yapıyor, bir yandan da benim deli saçması sorularımı tebessümle yanıtlıyordu. Kafamı kaldırıp doğrulduğumda ise Haci Abi'nin vurulmuş gibi yattığını gördüm. Kusmak için sürünerek dışarı çıkmak zorunda kaldığımda ise yan odalardan bir düzine çocuğun bağırtılarını duyuyor ve bu geniş bahçeli evin Üstad'ın yeni evi olduğunu ayırt edebiliyordum. Onun adına sevinmiştim ama açlıktan ve ağzımdaki zehirli su tadından, baktığım her yere lanet bulaştıracağımı vehmediyordum. Uykulara sığınmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu.

Kabuslarla sıçrayıp uyandığımda ise uzun bir sofranın serili durduğunu ve sofranın etrafında Üstad, Kazablanka, Haci Abi ve tanımadığım birkaç kişinin bana acıyarak baktıklarını gördüm. Kazablanka, belki de bizden daha hızlı gelmişti buraya. Bu adamın burada sessizce oturuşunda bile insana canlılık veren gizemli bir şeyler vardı. Yüzündeki her şeye tepeden bakan gülümseme aynen duruyordu. Sakalını, köse olduğu anlaşılmayacak kadar kısaltmış, kafasına Tacik şapkası takmış ve kentli giysilerden giyinmişti. Yüz hatlarındaki keskinlikleri, munis bir çehreye nasıl dönüştürdüğünü ise anlayamadım. Üstad, Mısırlıların geleneksel, uzun şeritli elbiselerinden giyinmişti ve bunlarla hem daha genç hem de daha soylu görünüyordu. Tanımadıklarım ise bizi hastaneye götürmek için gelmiş Hizb-i İslami mensupları idi.

Kabil hastanesinde Arap bir doktora muayene olduk. Kollarımıza bağladığı serumlarla beraber bir poşet dolusu ilaç verdi bize. O müşfik ve mütevazı doktora nasıl da imrenmiştim. Mahrum ve mazlum ümmetimizin yaralarını saran bir doktor da olabilirdim, burada hiçbir şey olamamaya yazgılanmış bir adam olmaktansa, bu fevkalade hayırlı bir şey olurdu. Sıtmanın da azdırdığı bir kötümserlikle kendimde, ümmete sunabileceğim hayırlı ve üstün hiçbir nitelik olmadığını fark ediyordum. Bir doktor olaydım, şu hasta ümmete deva olaydım. Bir mühendis olaydım, şu hanumanı viran olmuş ümmetin yıkıntılarını kaldırıp imar edeydim. Yapmakla ilgili hiçbir şey öğrenmemiştim, sadece yıkmakla ilgili bir şeyler öğrenme hevesine kapılmıştım. Ta buralara kadar bu yüzden gelmiştim ama onu da öğrenemeden Taliban denen pasaklı bir düşman tarafından kovalanarak harap olup gidiyordum.

Koridorda, bazı erkeklerle fingirdeşen sıkma başlı Afgan kızları görünce bunun da, sıtmanın bana ettiği fenalıklardan biri olduğunu sanıyordum. Defalarca Türkiye'ye gelmiş ve Milli Görüş'ün Afgan halkı için topladığı yardımları ülkesine götürmüş Afgan refikimiz kızları göstererek, "Bunlar, Şah Mesud'un fahişeleri!" demişti. "Zenginlerle ve

yabancı ülke temsilcileriyle düşüp kalkıyorlar…" "Burada Türk elçiliği de var, değil mi?" diye sordum, onun anlattıklarıyla ne ilgisi varsa. "Var, evet" dedi, "Onlar da Dostum'la düşüp kalkıyor…" Dışarıda bekleyen arabamıza binmiş, evimize giderken Türk elçilik binasında dalgalanan bayrağı seyrettim. Hiç de ülkemizde gözüktüğü kadar haşmetli değildi, iddiasız salınıyordu öylece.

Üstad'ın evinde kaç gün kaldık, sıtmalı deprenişlerimiz ne kadar sürdü bilemiyorum. Sadece gözlerimi açtığım her defasında yanı başımızda sabırla bekleyen, Kur'an okuyarak "Sadrımızda olana şifa" sunan Üstad'ın oğlu Aslan'ı hatırlıyordum. Ey "Lemyelid velemyuled! (Doğmamış ve doğrulmamış !)" Ümmete ne temiz evlatlar armağan etmişsin? Bu yaşta, daha 16 yaşındaki bir çocuğa verdiğin bu bağışlarla nasıl da lütufkarsın! Hafızdı, babası da onun arkasında namaz kılıyordu ve o nasıl güzel namazdı. Bir alim baba, ilimde şimdiden kendisini geçmeye aday oğlunun arkasında namaza duruyor, bu ne büyük bir kıvanç vesilesidir. Kasem olsun ki ben onun gibi bir genç görmedim. Ahlaki kemal ve rüşdü, bizi nasıl da eziyordu. İlmin yanına hilmi ve hikmeti ne çabuk ikame ettin sen çocuk? Tüm savaş sanatları hakkındaki o engin birikimi nasıl derledin?

Büyük bir misafirperverlikle hazırlanmış sofralarda o güzel insanlarla Allah'ın adı ile yemeğe başlamak ve sohbetlere dalmak ne güzeldi? Üstad ve Aslan oğlu, patates kızartmalarına olan iştahımızı görünce sık sık ondan yaptırıyorlardı. Haci Abi de benim gibi nekahet evresine geçmeyi başarmıştı, sıtmamız da Taliban'dan kaçıyormuş gibi aceleyle bizden uzaklaşmaya başlamıştı. Bir sabah, Aslan'ı göremeyince nerede olduğunu merak ettik. Üstad, biraz üzgün biçimde, "Oğlum, Kabil'e yaklaşan Taliban'la çarpışmak için gitti. Ona engel olmak istemedim. Çünkü haklı olan belki odur. Bir de istesem de engel olamayacağımı biliyordum" dedi.

İçimden bir his, Aslan gitmişse Kazablanka'yla birlikte gitmiştir, diyordu. Onlara katılmak için hazırlanmaya başladım. Hizb-i İslami'den tanıştığımız kişilere ulaşıp onların yanına, cepheye gidecektim. Bu kararımı Üstad'a bildirdiğimde, onun yine ihtiyatlı yaklaşımıyla karşılandım. Onlardan haber gelmesini beklemenin doğru olacağını söyledi. Arapların üst düzey komutalarının, kamplar hakkında Taliban'la uzlaşma arayışları içinde olduğunu, bazı olumlu gelişmelerin duyumunu aldıklarını anlattı. Akşam olduğunda ise Aslan'ın üzgün ve sinirli biçimde odamıza girdiğini gördük. İttifak'ın hiçbir cephede direnecek güçte olmadığını, yenilgiyi kabullenip çekilmeye hazırlandıklarını söyledi.

Taliban, makus talihimiz gibi ardımızı bırakmıyordu. Üstad, ailesiyle birlikte bazı hatırlı mollaların himayesine girmeyi başardıklarını ancak bizleri koruma sözü alamadığını üzüntüyle ve büyük bir ezginlikle anlattı. Biz ise yalnızca ondan ayrılacağımız için üzülebilirdik. Bir kez yolun oğlu olmuştuk ve yeni kaderimize doğru atımızı mahmuzlamaktan kaçınacak değildik. Her cümlesinden, her sükutundan

manevi esinler aldığımız bu azizi bırakıp gitmek, akıl karı değildi. Kalbimiz hiç razı gelmiyordu ama kader bize başka bir seçenek de bırakmamıştı.

Üstad son konuşmamızda bize, bu ülkeden gitmemizi, kendi ülkemizde ümmetin düşmanı olan Amerika ve İsrail hedeflerine tüm gücümüzle vurmamızı, kendi ülkemizi de cepheleştirerek ümmetin kurtuluşuna en büyük katkılardan birini yapmış olacağımızı, şayet başaramazsak bir cihad bölgesine giderek savaş pratiği içinde kendimizi geliştirmeyi ve arındırmayı tavsiye ediyordu. Daima muttaki ve mücahid kişiliklerle hemhal olmamızı, tüm diğer insanları hangi vasıf ve imkana sahip olurlarsa olsunlar terk etmemiz gerektiğini ve daha başka birçok nasihati dura dura ve ihlasla dile getirdi. Bizim zekamızı ve azmimizi öven, geleceğe güvenle bakmamızı öneren sözleri ise benim bir madalya gibi taşıyacağım ender övgülerinden biriydi.

Elini öpmek için eğildiğimde Üstad gözlerini güleç bir aydınlıkla silerek bana sarıldı ve dualar etti. Haci Abi de vedalaşırken herkesi müteessir eden bir ayrılık sızısı kalplerimize hücum etmişti. Üstad'ı, Aslan oğlunun yanında bırakarak gözü yaşlı gönlü yaslı kamyonete yerleştik. Üstad, dua ve zikir cümlelerini hepimizin duyacağı biçimde tekrarlarken arabamız usul usul kıpırdamaya başlamıştı. Titreyen elimi kaldırarak "Üstad!" dedim, "See you in cenneh!..." Gözlerinden akan yaşı durdurmaya çalışmadan ve son emrini veren bir komutan olarak boğum boğum seslendi: "Tamam, cömert kardeş, her kim önce giderse diğerlerini beklesin!"

Uğraklardaki Arap delikanlılar; Taliban komutanlarından sürpriz ziyaret

Saatlerce ne etrafa bakabildim ne de bizimle aynı kaderi paylaşan genç Araplarla tek kelime konuşabildim. Üstad'dan ayrılmak hayatımda en çok zorlandığım hadiselerden biriydi. Haci Abi'ye ya da bana Üstad'ı hatırlatacak herhangi bir şeye bakmak istemiyordum ama her şey onu hatırlatıyordu. Onunla geldiğimiz yolları, şimdi gerisin geri gidiyor ve sanki onu Celalabad'da bırakmışız da ona doğru gidiyormuşuz gibi yapay umutlara kapılıyordum. "Artık bana düşen bir sabr-ı cemildir."

Yol arkadaşlarımız, en alengirli meseleleri bile sessizce halletmeyi bilen çok olgun insanlardı. Bu sefer Üstad'la yaptığımız yolculuk gibi kaçmıyor, adım adım hedefe doğru ilerliyorduk. Gittiğimiz her kasaba ve hatta köyde molalar vererek gideceğimiz istikamette neler olup bittiğinin haberlerini alıyor, geldiğimiz istikamette olanları da oradakilere biz anlatıyorduk. Vardığımız her durakta bizleri bekleyen ve aldıkları haberleri bize ileten ve sonra yeniden meçhul istikametlere giden teşkilat elemanlarıyla buluşuyorduk. Haci Abi ile birbirimize Arap teşkilatlanmasının Afganistan'ın her yanına mı yayılmış diye sormak durumunda kalıyorduk.

Yollarda karşılaştığımız bu gençlerin, teşkilatın gelecekteki komuta kademesini teşkil edecekleri belliydi. Tanıdığımız en nitelikli gençlerden bile her açıdan daha seçkindiler. Fazilet ve hasletlerine derin bir saygı duymamak elde değildi. Tamamı

yıllardır buradaki kamplarda tüm askeri eğitimlerden geçmiş bu delikanlıların, büyük bir mektebi terbiye aldıkları da ortadaydı. Yüzlerinde "secdelerden eserler" olan bu gençlerin güzelliğine ülkemizde rastlamak için tüm cemaatleri didik didik aramanız gerekirdi. Şayet birkaç taneye rastlayabilirseniz sevinmeliydiniz. Kuluçka evresinden yeniden hortlayan sıtmamıza yaptıkları müdahaleye bakılırsa ya hepsi de sıtma geçirmişti ya da iyi birer tıp eğitimi de almışlardı. İlk kez gördüğümüz bu gençler, çocukluk arkadaşlarımızmış gibi yakın ve sıcak davranıyorlardı. Onlardan bir kısmıyla birlikte bir şölen havasında yediğimiz haşlamayı Haci Abi yıllar sonra bile ağzını şapırdatarak hatırlardı: "Şu yediğimiz de nefis bir yemekti ama yok, Kabil dönüşünde yediğimiz haşlamayı tutmaz..."

Uğraklarda, Kabil'e giderken yaşadıklarımıza benzer kapışmalar yaşamadık ama bazı Afganların hor bakışları ve davranışlarıyla bu seferimizde de karşılaştık. Sanki iç savaştan ve Taliban'dan biz sorumluymuşuz gibi davranıyorlardı. Konakladığımız yerlerdeki Afganlar ise onların bu cahilce sataşmalarından haberdarlarmış ve telafi etmek isterlermişçesine bizi konuksever ve dostça karşılıyorlardı. Yıllardır Araplarla birliktelikleri olan bu insanların Araplarla ilişkileri konjonktürel değildi. Aynı dava ve idealleri paylaşıyor olmanın verdiği bir sahiplenme ve yakınlık hissediyorlardı. Gerçekten de bu insanlar, Afgan insanının karakteristik kabalık ve sertliğinden uzak, şiddete değil barışa eğilimli insanlardı. Yanlarında kendinizi İslam'ın silm'i (barışı) içinde hissedebiliyordunuz. Bunun ne büyük bir fark olduğunu, Afganları tanımayan birinin anlamasını bekleyemeyiz.

Kulağımda volkmenle Araplardan gizli gizli "Cesur Yürek" filminin müziğini dinliyordum. Yola çıkmadan evvel iki kez seyrettiğimiz bu film için Haci Abi, "Muhakkak her Müslüman'a bu filmi seyrettirmek lazım. İnsanımıza cesaret verecek bir film" demişti. Ben de Afganistan'ın ulu dağlarına bakarak bu müziği dinlemeyi ona tavsiye ediyordum. Haci Abi'yle dolaşmak için çıktığımız bahçelerin yüksek surlarından, kime ait olduğunu anlayamadığımız füze rampalarının kamyonların sırtlarında süratle bir yerlere götürüldüğünü görebiliyorduk. Kabil düşmek üzereydi ama savaş henüz bitmiş değildi. Satranç tahtası ortadan kaldırılacağa ve oyun biteceğe benzemiyordu. Bu duruma sevinmeli mi, yoksa üzülmeli mi, biz de şaşırmıştık.

Kaldığımız bazı konaklara Taliban komutanlarının geldiği vakitleri keşke tüm detaylarıyla anlatabilsem. Bu ziyaretlerden ilki, Haci Abi bir yanda, ben bir yanda sıtma gazisi olarak yatmaya devam ederken gerçekleşmişti. Kalabalık bir heyet olarak gelen şu yaşlı başlı adamların, günlerdir kendisinden kaçtığımız adamlar olduklarını düşünmek bazen komik geliyordu insana. Birçoğu dedemiz yaşında olan adamların en genci bile bizden iki kat yaşlıydı ya da öyle gösteriyorlardı. Her biri hakikaten, aynı tornadan çıkmış gibi dolgun ve iri kıyımdılar. Belki de galip bir gücün insanda bıraktığı mütehakkim izlenimdir bu.

Hepsi de bülbül gibi kitabi Arapça şakıyan Taliban komutanları, belli ki iyi niyet gösterisi olarak yanlarında silah olmaksızın geliyorlardı. Hareketlerini tanıtmayı amaçlayan ve bazen propagandaya dönüşen bu konuşmaların, Arapların tutumlarını anlamak gayesi taşıdığı da belliydi. Tarafsız olmak için çırpınan Araplar, meğer kendilerini tarafsızlaştırmak için çırpınan bu Taliban'dan kaçıyordu. Taliban temsilcilerinin, aba altından sopa göstermeyi de savsaklamadıkları bu görüşmeler, dostluk ve barış temennileriyle nihayete eriyordu.

Bu heyetlerden biri geldiğinde Araplar bize, "Türk olduğunuzu belirtmeyin, Arapça konuşun, kafaları karışmasın!" demişlerdi. Bana kalsa sağır ve lal numarası yapmam daha akıllıca olurdu. Sıtma terleriyle sırılsıklam yattığımı gören Taliban yetkilileri en çok benimle ilgilendiklerinde oldukça zor anlar yaşamıştım. Allah'tan, genel nezaket konuşmalarından başka bir diyaloga girmemişlerdi de foyamız açığa çıkmamıştı. Taliban komutanı, o ziyarette kendinden gayet emin biçimde hareketin çıkış şartlarını, gayelerini anlatırken Arap komutanlardan biri, sıtma terlerimin üstüne ecel terleri dökmeme sebep olan sorusunu lak diye sormuştu: "Sizin Amerika'dan dolar üzerinden maaş aldığınız söyleniyor, doğru mu?" Hayda! Türkiye'de laiklerin bizim hakkımızda oluşturdukları "kör testere" imajı gözümde belirdi ve bu adamların hepimizi oracıkta kör bir testere ile doğradıklarını tahayyül ettim. Olur olurdu, bu Arap'ın yaptığını hakikaten Çorumlu bile yapmazdı.

Taliban komutanı, cüppesinin altındaki kör testereyi çektiği gibi önce o soruyu soran Arap'ı, sonra da sırayla hepimizi kıtır kıtır kesmedi. Bu maksimum risk kokan soruyu, Arapça bir gramer sorusuymuş gibi özenle ve ciddiyetle cevapladı. Arap komutanı tenzih ederek bu istifhamları ortaya atanları müfteri olmakla suçladı. "Biz" dedi, "İslam için savaşıyoruz. İslami bir Afganistan kurulması için kafirlerden yardım alacak kadar ahmak değiliz. Bizim Amerikancı olduğumuzu söyleyenler, bu sözlerinden dolayı bu dünyada da utanacaklar. Taliban'ın en üstünden en alt tabakasına kadar öyle bir şuuru vardır ki, şayet liderimiz Molla Ömer bile hareketimize hıyanet edecek olsa onu da ezer geçer ve yolumuza devam ederiz. Bizim yolumuz, şahısların değil ilahi kanunların ve Rasulullah'ın (a.s.) yoludur."

Bu cevaplar tahminlerimizin çok ilerisinde cevaplardı. Komutan, kendinden gayet emin konuşsa da anlattıkları insanda önceki kabullerini sarsacak etkiler bıraksa da hiçbirimiz Taliban'ın kendi dilinden sunduğu gibi bir hareket olduğuna inanmıyorduk. Türkiye'de bir şarkı kalıbına benzer biçimde belletilen nakaratlarla düşünüyor ve Taliban'ın, "Amerika'nın siyasi, Pakistan'ın askeri, Suud'un mali desteğiyle kurulmuş, güdümlü bir hareket" olduğunu dillendiriyorduk. Arapların durumu da pek farklı değildi. Şu gün Türkiye'deki İslamcılar Arap mücahidlere nasıl bakıyorlarsa onlar da Taliban'a öyle bakıyorlardı. Onlar sadece Taliban'a karşı değil Afgani olan her şeye teenni ile yaklaşıyorlardı. Daha önceki acıklı tecrübelerinden, Afganistan'ın yalnızca Ruslar için değil herkes için bir bataklık olduğunu düşündüklerini tespit etmiştim.

Taliban komutanları, bize yansıtmaktan kaçındıkları hınçlarını onlardan alırcasına Şiilere ateş püskürüyordu. Şiilerin cihad boyunca savaşmadıklarını, o dönemde bir kısmının Komünist olduğunu, diğerlerinin de Ruslarla anlaşarak mücahidlere düşmanca davrandığını, şimdi de o günlere benzer biçimde İttifak'ın yanında yer alarak kendilerine karşı mevzilendiklerini, İran'ın da hem bunları hem de diğer düşmanlarını sonuna kadar destekleyen gerçek bir düşman olduğunu, kinle anlatıyorlardı.

Takiyyenin, salt Şiilere özgü bir tutum olmadığını gösteren bazı durumlara da tanık olabiliyorduk. Abdullah Azzam'ın kurmuş olduğu hayır kurumunda kaldığımız gece, ziyaretimize gelen bir Taliban komutanının anlattıklarından çok etkilenmiş görünen Arap, bizleri Taliban saflarında dövüşmeye çağırıyormuş gibi yaparak, 'Yallah ya şebab! (Haydi gençler!)" diye ünlemişti. Taliban komutanı arkasını döndüğünde ise nanik yapmayı marifet saymıştı tabii. Bu çiğ davranış, Taliban olgusunun yalnızca kafalarımızı karıştırmakla kalmayıp kişiliklerimizi de allak bullak ettiğini göstermekteydi.

Afganistan; can alıcı kaos

Kabil'den gelirken Taliban tarafından vurularak yol kenarına atılmış iki İttifak milisinin cesedini gördüm. Orada vurulmamışlar ama oraya atılarak gelen geçene ibret olmaları istenmişti. Gerçekten ibret vericiydi. Simsiyah olmuş cesetler, davul gibi şişmiş ve mezbele gibi koku saçıyorlardı. Şeriat'tan, yani bizi kaynağa götürecek yoldan bahseden bir hareketin en son yapacağı şey vahşi güç gösterisine başvurmaktır. O vurup bir leş gibi attıkları cesetler, Taliban'ın hükmetmek istediği ülkenin parçası olan iki kişiye aitti. Oradan geçip gidenler arasında o insanların kardeşleri, eşleri, anne babaları ve yakınları da olabilirdi. Bu manzarayı gören insanlar, gücüne boyun eğseler bile Taliban'a yüreklerini veremezler diye düşünüyordum. Afganistan'ı boydan boya zaptetse bile Taliban'ın da yürekleri fethetmeye pek arzusu yokmuş gibiydi.

Bu hukuksuzluk, acaba gücün sarhoşluğu mudur, yoksa Afganistan'da yerleşik vahşet uygulamalarına erken bir adaptasyon mudur? Taliban'ın Afganistan'a vahşet taşıyan bir güç olmadığı, konuya vakıf herkesin malumu idi. Hatta vahşetin kol gezdiği bir coğrafyaya hukuk, nizam, asayiş yani şeriat getirmek iddiasıyla kendilerini tanımlamış ve meşrulaştırmışlardı. Ne var ki Afganistan'ın şiddet üretmekteki mümbit toprakları bu tür hukuk dışı davranışları absorbe edebiliyordu demek ki.

Afganistan'ı anlamadan Taliban'ı anlayamayacağımı fark etmiştim. Afganistan gerçeğinin organik bir parçası olan Taliban'a bakarak Afganistan'ı daha iyi anlayabileceğimi de. Şehirlerinden hiçbirinde kanalizasyon altyapısının bile bulunmadığı, modern bir şey olarak sadece silahların ve savaş arabalarının bulunduğu bir ülkeydi karşımızda duran. Her 5 kadından 4'ünün, her 2 erkekten 1'inin okuma yazma bilmediği, bilenlerin de ne okuduklarını az çok tahmin edebildiğimiz bir ülke.

Yüz binlerce insanını şer yüzlü istilacılara kurban vermiş, kalanlarının da her gün onar onar açlıktan ölümüne seyirci olan bir ülke. % 80'i mayınlarla kaplı, dünya kara mayınlarının her 10 tanesinden 1'inin gömülü olduğu bir ülkeden bahsediyoruz. En az 10 milyon mayından, 2 milyon sakattan, yıllarca süren bir işgal ve bir o kadar süren iç savaştan... Oluk oluk kan akan ve bir tür paralı askerlik sistemiyle ayakta duran örgüt yapıları aracılığıyla ucuz emek istihdamının yapıldığı, kanlı yatırımlar ülkesinden bahsediyoruz.

İç tefrika ve dış müdahalelerle yırtılmış bir toplumsal dokuyu onarma adına harekete geçen -ya da geçirilen- Taliban'ın, yapabilecekleri ta baştan ciddi kayıtlarla mukayyetti. Yırtığı izale edemez, ancak yamalayabilir yahut dikebilirdi. Yeni yırtılmaların önünün alınamayacağı gergin bir dokusu vardı Afganistan'ın. Kirli ve anlamsız bir iç savaşın yılgınlaştırdığı kitleler, asayiş ve adaleti sağlayabilecek bir kurtarıcı irade bekliyor olsa da çıkarını tefrika ve kargaşada arayan irili ufaklı grupların beklentileri çok farklıydı. Taliban, ezgin kitlelerin umudu olmuş ve iç savaş gruplarının yıpranmışlıklarından istifade ederek gücünü artırmıştı. Ancak kalıcı bir zafere kimsenin inanmadığını görebiliyordunuz.

Kabil dönüşü rastladığımız Hizb-i İslami komutanlarından biri, "Çekildiğimiz bölgelerde silahlarımızı çok iyi gömdük. Milislerimiz de yeni dönem için hazırlanacak" derken satranç oyunun bitmediğini, henüz tam olarak mat olmadıklarını ifade etmiş oluyordu. Taliban, şimdilik ilerliyordu ancak ilerlemesini durduracak tabii ve beşeri sınırlara toslamasına az kalmıştı. Tacik ve Şii bölgeleri, domino taşları gibi birbiri üstüne düşen şehirler gibi kolayca zaptedilebilecek değildi. Zaptedilse bile Taliban'ın şiddetli bir itaatsizlik ve muhalefetle karşılaşacağını herkes biliyordu. Afganistan, tıpkı coğrafi şekillerinde olduğu gibi büyük iniş ve çıkışların olduğu, her an şekil değiştirebilecek bir siyasi vasat arz ediyordu.

Yollarda karşılaştığımız, diz dize oturup çay içtiğimiz, namaz kıldığımız Afganlar, Taliban devri/mi/nden pek etkilenmemişe benziyorlardı. Adeta "Taliban gelmiş neyime, kan damlar yüreğime" der gibiydiler. Olur böyle vakalar, aldırmayalım biçiminde zımni bir toplumsal mutabakat vardı. Dünyada başka bir toplumun devrim, darbe, savaş olgusunu bu kadar büyük bir soğukkanlılıkla karşılayabileceğini sanmıyorum. Benim kısıtlı gözlemlerime göre Afganistan ile Taliban arasında kilit-anahtar uyumunu andıran bir şey vardı ve Afganistan, belirlenen bir şey olmaktansa her şeyi belirleyen katı ve kuvvetli bir özneydi. O size değil siz ona uyabilirdiniz.

İçinize çektiğiniz havada bile ürkütücü bir kaos hissediyordunuz. Pakistan'dakinden farkı, oradaki kaos can sıkıcı olabilirdi ama buradaki can alıcı türdendi. Müzikleri, doğaçlamaya yatkınlık açısından Pakistan'ınkine benzese de bize daha tanıdık gelen bir tınısı vardı. Ritim yavaşlamış ama sertleşmiş ve hırçınlaşmıştı. Baktığınız insan yüzlerinde tatlı tatlı konuşamayacağınız, her an kestirip atabilecek,

sabırsız çizgiler görüyordunuz. Taciklerin daha ılımlı ve yumuşak olduğunu söyleyebilirim. Dilin insana sunduğu duygu ve düşünce malzemeleri arasındaki farkla ilgili olabilir miydi bu durum?

Afganistan, ibretamiz biçimde Kürdistan'a, Afganlar da aynı şekilde Kürtlere benziyordu. Coğrafyanın haşinliği ve hoyratlığı benzediği gibi kalın saçlı, kaşlı, bıyıklı, sakallı, koyu esmer insan tipi de birbirine benziyordu fakat bizim Kürtler, Afganların yanında salon erkeği kalırdı. Görünüşteki bu benzerlik, aşiret yapıları ve aşiretlere rağmen ortaya çıksa da zamanla aşiretleşen örgüt pratiklerindeki benzerliklerle sürüyordu. Şiddete eğilim ve vahşete açıklık, tek yumurta ikizleri gibi birbirlerine benzemelerini sağlıyordu. Kaosa, parçalanmaya, dış müdahalelere elverişlilik, iki siyasi coğrafyanın da koordinatlarında saklı gibiydi. Kaygan ve kırılgan ilişki ve ittifaklar zemini, ikisinde de aynı toprak tipinin olduğunu düşündürmekte idi. Kadının dışlanmış ve baskılanmış konumu, sosyolojik benzerliklerinin sürdüğü başka bir saha idi.

Taliban'ın adım atmadığı bölgelerde burkalı kadın sayısının diğerlerinden ezici biçimde üstün olduğunu gözlemlemiştim. Tacik ve Şii bölgelerindeki durumu bilemiyorum ama Peştun bölgelerinde kadının geleneksel giysisi burka idi. Anladığım kadarıyla bu bölgede bir tek Türkmen kadınları burka giymiyorlardı, bizdeki Yörükler gibi giyiniyorlardı. Her neyse, bir Müslüman olarak hicabı her ne pahasına olursa olsun savunmak zorundayız ancak burkanın içinde bir kadın olmayı hiç istemezdim doğrusu. Burkalı olmak yetmezmiş gibi yola sırtı dönük olarak oturtulan kadınların görünmeyen bakışlarının bile günahmış gibi algılanması, tam anlamıyla bir aşırılık örneği geldi bana. Ben İslam'ın, Kur'an'ın ve Rasulullah'ın (a.s) bu kadınlara merhamet ederek hicabı cezaya dönüştüren bu uygulamaları ilga edeceği kanaatindeydim.

Ben Taliban'a kişisel olarak uyuzdum, uyuz olmuştum. Tatilinizi yarıda kesmek zorunda bırakan kötü kalpli yeni ev sahibiniz gibi güzelim kamp günlerimi darmaduman ettiği için kişisel bir hıncım vardı. Fakat esas sebep bu değildi. Laik bir eğitim almıştım ve bu geçtiğimiz laik tezgahların zihinlerimizi nasıl iğfal ettiğini tüm kapsamıyla kavrayamıyordum. Taliban'a bakarken ta çocukluğumuzda gözümüze geçirilmiş laik lensleri bilinçsizce kullandığımı sonradan fark etmeye başladım. Her şeylerini küçümsüyordum. Sarıklarını, sakallarını, üsluplarını, bilgilerini... Sarıklarının geleneksel yönleri olsa da Peygamber'in (a.s.) bir sünneti olduğunu bile bile bir Müslüman bunu nasıl yapabilir? Sakallarını, Kemalist bir modernizm ile çarpılmış kişiden başka kim gerilik ve ilkellik alameti sayabilir? Üsluplarındaki nakilciliği, akılcılık illetine duçar olmuş kişiden başkası niye kerih görsün ki? Bilgilerine yukarıdan bakma hakkını nereden alıyordum? Hem de neyi bildiklerini dahi bilmeksizin.

Amerika'nın Suud ve Pakistan maşalarını kullanarak Afganistan ateşindeki kestaneleri toplamaya çalıştığı tezi bana makul gözüküyordu. Bu yüzden Arapları,

Amerikancı olduğundan kuşkulandıkları bir taşerona karşı İttifak'ın yanında yer almadıkları için bazen açık açık eleştiriyordum. Er ya da geç Taliban ile kapışılacağını söyleyen bazı Araplara "Bunun zamanını niye biz seçmeyelim?!" diyordum. Ancak aynı şekilde kirli bir savaşın parçası olmaktan, zanlarımın yanıltıcı tuzaklarına düşmekten de korkuyordum. Kazablanka ve Filistinli Ebu'nun iç savaş enkazı görüntüleri, gözümün önünden gitmiyordu. Mısır'dan Taliban saflarına katılan Allah'ın Casusu'nun durumunu biz nasıl şaibeli karşılamıştıysak benim savaşım ve ölümümün de öyle karşılanmasını istemezdim. Asil bir kavganın içinde olmak için buralara gelmiştim. Müslümanlar arasındaki tefrikalarda kan dökmek ve ahiretini riske etmiş niyazilerden olmak istemiyordum. Gariban annem, beni Taliban'la savaşayım diye mi doğurmuştu? Kafam çok ama çok karışıktı.

Arap müftü ile hasımlaşmak

Dolambaçlı güzergahımızda günlerce yol tepiyorduk. Herhalde dünyayı birkaç kez turlamışızdır diye düşünüyordum. Haritaya baktığımda ise bir arpa boyu yol aldığımızı şaşkınlıkla görüyordum. Kamyonetin arkasında yine sıtma gardiyanının zincirleri altında mahpuslar olmuştuk ve kabuslarımızın başrol oyuncusu Taliban'dı. Bizlerse küçük birer figürandık.

Yol boyunca karşılaştığımız, sürülerini bir otlaktan diğerine götüren Türkmen kızlar, Haci Abi ile bana bakıp tuhaf tuhaf gülüyorlardı. Sıtmanın ateşinde devreleri yanmış bilincimiz ancak o zaman ayırt edebiliyordu, tozdan yapılma bir heykele dönüştüğümüzü. Parmağımı kıpırdatacak halim yoktu ama Haci Abi'nin tozların arasında yanıp sönen kara gözlerine baktıkça gülmekten bayılacak gibi olmuştum. Kendimin farkında değildim. Haci Abi, ilk durakta cebinden çıkardığı aynayı yüzüme tuttuğunda ise kendimden geçmiştim. İri gözlüklerimle, tozlu bir göçük altından çıkarılmış Tipi Tip'e benziyordum.

Konakladığımız bir evde Afganistan serüvenimizin başlatıcısı Faslı Ebu ile karşılaşmak çok güzel bir şeydi. Faslı Ebu, bizi gördüğünde o kadar çok sevindi ki annemiz bizi görse ancak o kadar sevinebilirdi. Kaç gündür o evde kaldığını bilmiyorduk ama bize kendisinin de misafir olduğu bu evde tam bir ev sahibi gibi davranıyordu. Abdest almamız için su getiriyor, havlu tutuyor, leğeni boşaltıyor, seccadelerimizi seriyordu. Sofraya elimizden tutarak oturtuyor, yemeğin en güzel yerini bize döndürmeye çabalıyor, çaylarımızı kendi elleriyle dolduruyordu. Bize gösterdiği hürmet ve hizmeti hiçbir arkadaşımızdan hatta aile fertlerimizden görmüş değildik. Ben Haci Abiyi kenara çekerek dedim ki, "Haci Abi, kardeşim, bu adamın bizimle bu derece ilgilenmesinde bir menfaat talebi olmasın? Yıllardır burada kalan bu adam, belki de pasaportunu burada kaybettiği için bizden pasaport falan isteyecek. Ben bu ilginin bir menfaat için olduğundan şüpheleniyorum..." Haci Abi de, "Valla kardeş, benim de zanlarım var ama hayırlısı bakalım..." demişti.

Faslı Ebu, aynı fedakarlık ve gayretkeşlikle bize hizmette bulunuyor fakat pasaport mevzuunu bir türlü açmıyordu. Herhalde bizi tam tavımıza getirmediğini düşünüyordu. Bekliyorduk. Günler geçiyor ama aynı suskun hizmet durumu devam ediyordu. Bu adamın bir menfaat talebi olduğu konusunda yanılmamıştık. Ancak talebinin muhatabı biz değildik. Ülkesine ya da başka bir yere gidecek bir pasaport peşinde de değildi. Yalnızca cennete gitmesine vize verilmesini sağlamak için yüce sahibi adına kullara hizmet ediyordu. Hayatımda onun bizi utandırdığı kadar utandığım nadirdir. Şeytanın zan dolu tutanaklarıyla bir insanı mahkum etmek, bizi şeytanın mahkumu edecek bir tutanağa kendi imzamızı atmak gibidir. Bizi şeytanın iğvalarına mütemayil kılan ise Türkiye'de Müslümanlar arasında da veba gibi yayılan bireyselcilik ve bencillik hastalıklarıdır. Fiilen ve kısmen bu hastalıkları belki aşmıştık ancak zihnen ve kalben bu hastalıkların kıskacından, Ebu'lar gibi kurtulamamıştık. Gerçek Müslümanların ve mücahidlerin diğergamlık ve feragat kapasitelerine erişebilmek için her Türkiyeli Müslüman gibi bizim de çok aş ekmek yememiz lazımdı. Yine de utanabilmek bir aşamadır. Sizi şahitlikleriyle utandıracak birileriyle birlikte yaşamak ise gerçek bir bağış ve onurdur.

Bu bağış ve onurun farkında olmayıp nankörlük eden yalnızca biz değildik. Haci Abi'nin tanık olduğu bir hadise vardı ki, bizi öfkeden deliye döndürmüştü. Bağışlanmamı umarak hadiseyi anlatacağım. Haci Abi, benim bahçede gezindiğim bir saatte bir grup Arap'la birlikte oturmaktaymış. Odada, yol arkadaşımız Araplar ve burada bekleşen birkaç Arap varmış. Araplardan biri, burada tanıdığımız ve bir kampta fetva makamı olarak görüşlerine başvurulan orta yaş bir alimdi. Hayatımda gördüğüm en bet insanlardan biriydi. Musavvir'in onu, "Allah sizin suretlerinize bakmaz, amellerinize bakar" hükmüne bir numune olarak yarattığını düşünüyordum. Gerçekten yüz hatları, onulmaz bir kabalık ve karalık hissi uyandıracak şekilde çizilmişti. Biz onun hakkında su-i zanna kapılmıyor ama tavırları da en az yüzü kadar itici olan bu adama pek yaklaşmıyorduk da.

Durmaksızın mücahidlere hizmet eden Faslı Ebu, o esnada da ortalığı temizliyormuş. Odada pis bir koku oluşmuş. Bu rahatsız edici kokunun daha fazla rahatsızlık vermemesi için birisi pencereyi açarken Müftü, paçasından tuttuğu Faslı Ebu'ya ithamlarla bağırarak "Çık dışarı, çabuk dışarı çık!" diye kapıyı göstermiş. Bu faili meçhul kokunun kime ait olduğunu anlayacak dedektif bir burna sahip olan Müftü, tavrının bu kokudan daha rahatsız edici olduğunu akledecek bir beyne sahip değildi. Haci Abi'nin dediğine göre altına işemiş çocuklar gibi ezile büzüle dışarı çıkan Faslı Ebu uzun bir süre topluluğun arasına karışamamış.

Din adamlarının şımarıklık ve azgınlık potansiyelleri hakkında benim için fazlasıyla açıklayıcı olan bu iğrençliğe karşın Arap gençlerin hala o Müftü bozuntusuna hürmetkar davranmasında da düşündürücü yanlar vardır. Alimlik, Arapların yumuşak karnıydı. Oysa hürmeti hak eden "dili alim kalbi cahil olanlar" değil yaşayan birer kitap

olan, ilmiyle amil alimler ve mücahidlerdir. Yıllardır dağlarda taşlarda, en az bizimki kadar ağır sıtmasıyla arı gibi çalışmaktan geri durmayan bir emektara yapılan bu muameleye sessiz kalamazdık.

Haci Abi'yle benim tepkim, yeterince sert olamadıysa da Müftü'ye haddini bildirecek epey atraksiyon da yaptık hani. Ayaklarımızı ona doğru uzatıp gözlerinin içine baka baka burnumuzu karıştırıyor, sesli sesli mahsustan sümkürüyorduk. Birbirimizi ikide bir dürterek onun hakkında bir şeyler konuşarak üstünde başında, yüzünde bir şeyler varmış gibi tilt olmasını sağlıyorduk. Her hareketini, konuşma tarzını abartılı biçimde taklit ederek yaptığı küstahlığa denk misillemelerde bulunuyorduk. Yürekli biri olmadığı kesindi, aksi halde o evde üçümüz birlikte kalamazdık. Adam bizim elimizden tam anlamıyla pasifize olmuştu.

Müftü, Arapların içinde gördüğümüz tek kötü kişiydi. Diğerlerinde de kusurlar gördüğümüz olmuştu ama bu adam, bize göre kusurlu değil kötüydü. İnsani kalitesi itibarıyla en düşük gördüğümüz kişinin bir alim olması, ne acayip bir haldir. Belki de adamcağız, olabileceğinin en iyisi olmayı başarmıştı ve daha fazla iyi olmak, onun doğal kapasitesini aşıyordu. Kim bilir?...

Taliban'la ilk savaşımız ve barışımız

Host şehrine gelmiştik. Şehir yerine, ortaçağdan kalma bir kasaba dense daha doğru olurdu. Geceyi burada geçirecek, ertesi sabah da bu şehre yakın bir yerdeki Arap kampına gidecektik. Han gibi bir yerde durakladık. Yemeklerimizi yemiş ve namaz hazırlıklarına başlamıştık. Ben abdest almış bir kenarda oturuyordum ki, elli yaşlarında bodur bir adam, yanında yirmi yaşlarında filinta gibi bir delikanlıyla yanımıza daldı. Burnundan soluyordu. Bazı Araplar, çaktırmadan silahlarını hazırlamaya başlamışlardı. Arapça bağırıp çağırıyor, kurban olarak seçtiği bir Arap gencin abdest almak için sıvazladığı kolundan sert hareketlerle o yana bu yana çekiştiriyordu.

Kendisini Taliban komutanı olarak tanıtan Afgan, niçin namazı camide değil de burada kıldığımızı soruyor, sormuyor tehditlerle sorguluyordu: "Taliban otoritesini meşru görmediğiniz için camiye gitmediğinizi bilmediğimizi mi, sanıyorsunuz? Burada yıllarca Hikmetyar, Seyyaf gibi şerirlere hizmet ettiğiniz yetmezmiş gibi şimdi de bize karşı o hainler gibi muhalefet mi sergiliyorsunuz? Akıllı olun! İslami hükümetimize karşı düşmanlık eden kim olursa olsun savaşmaktan çekinmiyoruz. Burada İslam'ı hakim kılıncaya kadar da savaşacağız. Vallahi, şayet camilerimizde namaz kılmazsanız sizi tutuklayacağım. Hanefi değilsiniz, o halde size İmam Şafii'nin, cemaatle kılmayı namazın farzlarından biri olarak yorumlayan fetvasını hatırlatıyorum."

Dehşetli tehditlerle başlayan saldırı, giderek fıkıh dersine dönmeye başlayınca kısmen rahatlamıştık. İstediği sadece camiye gitmemiz idiyse, buna bu konuşmadan sonra kimsenin itiraz edeceğini sanmıyordum. Araplar, Taliban'la savaşacaklarsa bile bu savaşın namaz meselesinden çıkmasını istemeyecek kadar akıllıydılar elbette.

Aslında Taliban'ın bölge komutanı da bu aklıselime hitap ediyordu. Yalnızca oradaki Araplara değil bu konuşmanın ta en yukarıdaki komutanlara iletileceğini bilerek kelimelerini cımbızla seçiyor, tüm Arap güçlere hitap ediyordu. Yanındaki güzel yüzlü Afgan delikanlıya baktım. Huysuz babasının ardına takılarak buraya kadar gelmek zorunda kalmış, kendisine kalsa bu mevzulara hiç girme gereği duymayacak, bu tantanaya sırf babası olduğu için göz yuman, sadık bir oğul gibi duruyordu.

Taliban'la ilk savaşımızı ve barışımızı yapmıştık. Biz camiye cemaate katılacaktık, onlar da bizi tutuklamayacaklardı. Kabil'de zorla namaza götürülen sarıklı iki kişinin, Sih nedir bilmeyen Taliban milisine durumu anlatamadıkları için hayatlarının ilk namazını kılmak zorunda kaldıklarını işitmiştik. O Sihler kadar olmasa da bizim durumumuz da asap bozucuydu.

Akşam ezanı okunduğunda barış anlaşmasına sadakatimizin ölçüleceği an gelmişti. Kırılmış gururlarımızla camiye gittik. Cami kuruldu kurulalı, o kalabalığı herhalde Cuma namazlarında bile görmemiştir. Gerçekten benim de kıldığım en kalabalık akşam namazıydı. Görünen o ki bodur komutan fazla mesai yapmıştı. Tutuklanmakla namaz kılmak arasında bir tercihe muhatap olmak, gerçek anlamda bir fikir özgürlüğü olsa gerekti. Belki de birkaç gün önce bu şehirde ani bir takva dalgası oluşmuş ve şehir cümbür cemaat muttaki olmuştu. Kıldığım hiçbir namazda o kadar çok riya ve nifak kokusu almamıştım. Biz İslam devletini bu kokuyu yaymak için mi, kaldırmak için mi istiyorduk diye kendi kendime çok sorup duracaktım. Fıkıh kitaplarını açıp baktığınızda ise Hanefi fakihlerin bile namaz kılmayanlar için şiddetli tazir cezaları öngördüklerini okuyunca Taliban'ın yaptığının mı, yoksa sizin itirazlarınızın mı doğru olduğuna karar vermekte zorlanacaktınız.

İmam Fatiha'yı bitirdiğinde, sesli sesli "Amin" dediğimiz bölümde, sesimizi yükseltmememiz için Araplar tarafından uyarılmıştık. İmam, "Veleddallin" dedikten hemen sonra ben, "Amiiiin !" diye, camideki birçok kişinin duyacağı biçimde sesimi yükselttim. Yanımdaki Arap kardeşin sert dirsek darbesi ise nefesimi kesmişti. İkinci rekatta da bağırırdım da imam Fatiha'ya başlar başlamaz dirseğini solukluğuma dayayan kardeşi daha fazla sinirlendirmek istemedim. Bu, çocukça ve biraz da salakça sivil itaatsizliği, Taliban'ın hiç değilse namaz kılma tarzımıza karışıp karışmayacağını test etmek için yapmıştım. Aldığım sonuç, namazlarda "amin" deme özgürlüğümüzün olduğu yönünde idi. Namaz çıkışı gittiğimiz handa namazını iade eden Arap kardeş ise benim zırdeli olduğumu düşünmekte çok da haksız değildi.

Handaki peykelerin üstünde oturarak enfes bir et ziyafeti çektik. Afganlar kesinlikle Pakilerden daha temizdi. Handa çalışan genç çocukların Arap mücahidlere büyük sempati duydukları apaçık belli oluyordu. Bizimle konuşabilmek için can atıyorlardı. Arap gençler de duvarda asılı olan, "Şefaat Ya Rasulallah!" levhasını gösterip şefaatin yalnızca Allah'tan istenebileceğini, Rasulullah'ın (a.s) dualarımızın yöneleceği bir merci olmadığını anlatmaya çalışıyorlardı. Afgan gençler, kafaları karışmış olarak

yanlarından ayrıldıklarında ise Araplarda tebliğde bulunmuş olmanın esenliği vardı. Doğrularını yanlış bulabilirsiniz ama bu kardeşler gerçekten, inandıkları doğruları büyük bir samimiyetle insanlara ulaştırmak isteyen davetçi vasıflara sahiplerdi.

Hanın dam palasında uyumak ise tek kelimeyle rezaletti. Etraftan gelen kenef kokularından burnumuzu kapamıştık. Yüzlerce sivrisineğin pikesinden korunmak için yapabileceğimiz çok az şey vardı. Çünkü battaniyeleri yüzümüze çeksek ayaklarımızı, ayaklarımıza çeksek yüzümüzü nişan alıyorlardı. Uyuyamayınca Haci Abi'yle dışarı çıkıp açık bir bakkaldan bir sigara aldık. Bir köşeye çekilip aylardır sigarasız kalan ciğerlerimizi üst üste içtiğimiz sigaralarla bir güzel tütsüledik. Geri gelip sivrisinek filosunun altında yatmaya çalıştığımızda ise Araplar, üstümüzdeki nikotin kokusundan sigara içtiğimizi anlamışlardı. Yalnızca şaşırmış ve nasihatte bulunmakla yetinmişlerdi.

Host'taki mağara arkadaşlığı

Kampa varmıştık. Burada kısa bir süre bekleyecek ilk fırsatta Pakistan'a kaçacaktık. Vadinin yakalarına kurulu kamp yaklaşan akşama hazırlanıyordu. Girişteki düzlüğe yapılmış uzun çardak, kısa ayaklı masaları ve kütükten sandalyeleriyle kampın yemekhanesiydi. İri kıyım Afganlar, onbeş-yirmi metre uzaklıktaki küçük mutfaktan kazanları çardağa taşırlarken masalar da dolmaya başlamıştı. Hacı Abi'yle geçip rastgele bir yere oturduk. Açlıktan, sıkılmış süngere dönmüş midelerimiz, yemeklerin servis edilmesini heyecanla bekliyordu. Herkesin önüne plastik ucuz tabaklardan konmuştu ve elden ele, kazanların başındaki Afganlara uzatılıyordu. Yarı dolu tabakların, ana menü öncesi çorba olduğunu sanacak kadar iyimserdik fakat tabaklardaki yemeği görünce midelerimizdeki kasılmayı engelleyemedik. Tatsız, tuzsuz, etsiz, susuz, ne olduğu belli olmayan bir çeşit türlüyü kaşıklarken midelerimiz bunun kötü bir şaka olduğunu düşünerek umudunu korumaya çalışıyordu. Herhangi bir lokantada verilecek olsa kimsenin beş kuruş vermeyeceği yemeği yiyenler, "Elhamdülillah!" deyip bir bir kalkmaya ve kazanlar da mutfağa geri götürülmeye başlayınca midelerimiz büsbütün hayal kırıklığına uğradı.

Arap teşkilatı, mücahidlere bu kadar kötü beslenme imkanları sunacak kadar parasız mıydı? Parasızlıktan kaynaklandığını düşünmediğim bu durumun, bir tercih olduğu kanısındayım. Bu kötü ve az yemekler, muhtemelen en iyilerin ayakta kalması için bir tür doğal seleksiyon fonksiyonu görüyordu. İradi ve bünyevi olarak zayıf olanlar elenecekti böylece. Araplar, buranın bir tür gezi parkı olmadığını her düzlemde kanıtlamaya çalıştıkları gibi burada kalacak olanların da bunu anladıklarını kanıtlamalarını bekliyorlardı. Mücahidler burada savaşa hazırlığın bir aşaması olarak kısıtlı imkanlara alıştırılıyordu. Arap dünyasına, bir elleri yağda bir elleri balda izlenimi vermekten sakınılıyor da olabilirdi.

Paranın oldukça tasarruflu kullanıldığı, daha elzem ve ehem alanlara kaydırıldığı kesindi. Hatta eğitimin masraflarına katılmak için bizim ne kadar para infak

edeceğimiz bile sorulmuş, verebildiğimiz altmışar doları da bütçelerine katmışlardı. Her gün binlerce merminin yakıldığı, onlarca roket ve patlayıcının ateşlendiğini bu kampın giderlerine herkesi ortak ederek ortaklık ve katılım bilinci oluşturulmak istendiği anlaşılıyordu.

Sıradan mücahidlerden vazife ayrılığı haricinde hiçbir ayrıcalıkları olmayan komutanların, bunca yıl bu mahrumiyetlere nasıl katlandığı sorusu ise kafamda bir istifham olarak hala durmaktadır. Normal bir insan, toplamda bir öğün bile etmeyen bu yemeklerle birkaç ayda bir deri bir kemik kalırdı. Bu insanlarsa yıllardır kuzu pastırmasıyla besleniyorlarmış gibi dinç ve güçlüydüler. Moral denen görünmez güç'le takviye olmaksızın bu hal, olanaksızdır.

Kampın kurulu olduğu vadiye açılan bir başka vadideki mağarada kalıyorduk. Sekiz-on metre genişliğindeki mağara, bir basketbol sahasından daha uzundu. Tepenin bir ucundan girip diğer ucundan çıkıyordunuz. Bu mağaranın doğal bir mağara olduğuna düşünecek kadar Arapların savaş birikimleri hakkında bilgisizdim. Bu mağaralardan yüzlercesinin daha Afganistan'ın değişik yerlerinde bulunduğunu çok sonra öğrendik, herkes gibi. Afganistan'ın en yüksek rakımlı bölgelerine yapılan ve içinde raylı sistem dahil pek çok şaşırtıcı düzeneğin kurulu olduğu bu sığınakların nasıl yapıldığını anlamak için öncelikle Arap teşkilatlanmasının gücünü küçümsememekle işe başlamak gerekiyor. Adamlar, geri imajlarının ve o alçakgönüllü görünümlerinin aksine teşkilatlanma ve savaş sanatları noktasında çok çok yüksek bir düzey yakalamışlardı.

Mağarada kalmak, ormanda kalmaya bazı yönleriyle benzeyen bir şeydir. Dünya içinde bir dünya... Gizemli ve şiirsel bir bahçede kaldığınızı düşündüğünüz çok olur. Kendimi burada inkarcı kavimlerinden kaçan Ashab-ı Kehf'in bir üyesi olarak düşlüyordum. Yattığım uykulardan yüzyıllar sonra uyanıp bambaşka bir dünyaya gözlerimi açabileceğimi sanıyordum, belki de umuyordum.

Bir de hadiste geçen mağara kıssasını anımsıyordum. Muvahhid bir genç topluluğun sığındığı mağaranın kapısına bir kaya parçası yuvarlanır ve çıkışı kapatır. Gençler, kapıdaki kayanın kalkması için hayatlarında yaptıkları en güzel amelleri vesile kılarak Allah'a tazarruda bulunurlar. Her bir duada biraz daha gerileyen kaya parçası, son duayla beraber Rabbinin kendisi için takdir ettiği yere çekilir ve gençler "dualara icabet eden"in inayetiyle kurtulurlar. Burada aynı sahnelerin de yaşanabileceğini sanıp kendi hayatım hakkında tefekküre dalıyordum. Yolumuzu kapatan kaya parçalarını geriletecek hangi amelim vardı? Ey Mucip, dualarıma icabet etmen için hangi vesileye sahiptir bu miskin? Senin merhametinden başka hangi vesileye sahiptir? Mağara arkadaşlarımın hallerine baktıkçaysa umutlanıyordum. Kaya parçalarını savurup atacak çok genç vardı aralarında.

Bu gençler, uğruna hayatlarını adadıkları Kudüs'ün büyük fatihi Selahaddin toprağa verilirken söylenen sözlerin muhataplarıdır: "Onun bütün serveti bu kılıçtı!..." Kudüs'e girecek kutlu ordunun neferi olmak iştiyakında olan bu insanların da yegane zilyetleri kılıçlarıdır. Allah'ın hoşnutluğuna ermek için tüm hoş şeyleri ellerinin tersiyle iterek cihad uzletine çekilmişlerdi. Yumuşak döşekleri bırakmış, kayaların üzerinde taşları yastık etmişlerdi. Dağlarımızı mabetleştirmişler, dünyanın hiçbir manastırında, hiçbir dergahında görülemeyecek bir iç titreyiş ve neşveyle Rablerine adanmışlardı.

Dünyanın hiçbir yerinde hiçbir topluluğun onlar kadar arınma çabası içinde olduğunu sanmıyorum. Her namazları son kıldıkları namazmış gibi birer arınma töreniydi ve diğer zamanlarda da namazda gibiydiler. Ruhlarını selamlayan sekine, onların hiçbir mistik aşırılığa düşmemelerini, denge ve vakarlarını korumalarını sağlıyordu. Her günleri bir oruç perhizinde geçse de pazartesi ve perşembe sünnetini canlı tutuyorlardı. Kendilerini soyutlayarak ve gönüllü yoksulluk ufuklarına kanat çırparak zenginleştiriyorlardı. Faziletlerinin kaynağı, kalbi derinliklerindeki paha biçilmez incilerdi. Onların zühdü, "devrimci bir zühd"dü. Devrimcilikte de zühdde de bizden açık ara ilerideydiler. Bize aşırı görünmelerinin sebebi belki de bu idi.

Onların tevekküllerine bakarak pasif birer kaderci olduklarını sanabilirdiniz. Emek ve iradelerine bakarak da onların kadere asla inanmamış insanlar olduklarına hükmedebilirdiniz. Sabır şiarlarıydı ama pek tutarlı değildiler, cennete gitmek için pek sabırsızdılar. Cennete gitmenin bir yolunu bulmaya kararlı görünüyorlardı ve zafer, cennetin yanında çok sönük bir şey kalıyordu onların nazarında. Kalabalıkları, kitleleri yadsımışlardı. Onların işi, gönlü kahramanlıkta olan gönüldaşlarlaydı. Gönüldaşlarıyla yapacakları kahramanlıklarla, halkların gönlünde olanı değiştirmeyi umuyorlardı. Biliyorlardı ki, "Yeryüzü taşlarla doludur ve pek azı boyunlara kolye olur." Boyunlara kolye olmak derdindeydiler. Böyle olmayanları hemdert edecek değillerdi.

İçlerinde boş ve sorunlu olarak bir tek Arap genç vardı. Onun kadar boşboğaz ve dırdırcı hiçbir Arap mücahid olduğunu sanmıyorum. Herhalde Allah, dünyadan bütünüyle kopmayalım, yanımızda dünyayı da hatırlatan bir şeyler olsun diye bu zevzeği buraya yollamıştı. Konu, İrem bağları olsa allem kallem kendi bahçelerinin tasvirini yapardı. Salih'in devesini konuşacak olsak kendi cipiyle ilgili uzun bir tefsire girişirdi. Hayatım boyunca yaptığım en güzel amelleri vesile ederek Allah'ın bizi bu çocuktan kurtarması için dualar ediyordum. Haci Abi ise onun sesini duyduğunda sıtmalı kulaklarını yastığıyla kapatıyordu. Kaderin cilvesine bakın ki yıllar sonra Haci Abi bu çocukla Çeçenistan'a girmek için bekledikleri sınır köyünde karşılaşacak ve aynı odada kalacaktı. Şöyle diyecekti: "Haci Abi, neler çektiğimi anlayabiliyorsun değil mi? Gerçi çok şükür, cipinden daha az bahsediyordu..."

Mağaradaki ilk gecemizde uykudan uyandırıldım. Bir Dağıstanlının elime tutuşturduğu Kaleş ile küçük vadimizde nöbet tutacaktım. Dağ rüzgarı, alnımdaki ateşi dindirir gibi olmuştu ve asumandaki hilal, sevgili nazenin bakışlarıyla bana ışık

saçıyordu. Elimdeki silahı, selsebil dolu bir aşk kadehi gibi ona doğru kaldırarak selamladım.

Allah'ın saf Türkleri

Sabah namazından ve okuyuşlardan sonra ana kamptaki meydana toplanmamız için çağrıldık. Haci Abi ile benim, meydana gidecek kadar bile dermanımız yoktu. Dağıstanlı ve Filipinli kardeşlerden, durumu komutanlara bildirmelerini isteyerek mağaranın loş serinliğinde harap olmuş bedenlerimizi dinlendirmeye çalışıyorduk. Birden içeriye bir Arap girdi ve bağıra çağıra derhal kalkmamızı emretti. İlk kez böyle bir emirle ve tabii emrivakiyle muhatap oluyorduk. Nezaketle vaziyeti izah etmeyi denediysek de nafile. Boyu oldukça kısa olan komutanın kulakları duymuyordu ama akustik mağarada bizim kulaklarımızın zan patlamak üzereydi. Her kısa boyluda bu tür despotik eğilimlerin olduğu doğru mudur, bu tipolojik bir vakıa mıdır diye kendi kendimize sormaya fırsatımız bile yoktu. Çaresiz, kalkacak ve eğitim meydanına gidecektik.

Meydana ulaşmayı büyük bir azim örneği sergileyerek başarmıştık da yapmamız istenen hareketleri yapmamızın mümkünatı yoktu. Herkes birini omuzlarına oturtmuş, meydanı boydan boya koşmaya başlamıştı. Haci Abi ile benim birbirimizi taşıyabilmemiz için öncelikle birbirimizin omuzlarına çıkabilmemiz gerekirdi ki bu imkansızdı. Halimizi gören Arap Napolyon da insafa gelmişti de, "Peki o zaman, siz şu karşı tepeye kadar yavaş yavaş yürüyün!" demişti. Karşı tepeye baktık, hesaplamalarımıza göre birkaç güne ancak gidip gelebilirdik. Bizimle aynı durumda olan başka hastalar da vardı ve onlarla beraber kaplumbağa yürüyüşümüze başladık.

Bu gençler, çekik gözlerinden anladığımız kadarıyla Çin'den Maçin'den falan gelmiş olmalıydılar. Birkaç dakika yani birkaç metre, hiçbir şey konuşmadan yan yana yürüdük. Bu yol, sessizlikle bitirilebilecek bir yol değildi. Memleketlerimizi sordular, "Türkiye" deyince hemen boynumuza sarıldılar. O kadar kuvvetli sarılmışlardı ki hasta olduklarına inanmak oldukça güçtü. Bu gençlerle karşı tepeye kadar değil ta Çin seddine kadar yürür atlar geçerdik bile. Öz Türkçe konuşuyorlardı. Bazen onların konuşmadığını, Kutadgu Bilig'den ezberledikleri pasajları okudukları hissine kapılıyordum. Bizden birkaç adım önde yürüyorlardı, bize ayak uydurmaları durumunda bu yolculuğun hiç bitmeyeceğini anlamışlardı. Ellerimizden tutup çekiştiriyor, bizi gayrete getirmeye çalışıyorlardı. Bizse komutanın bizi göremeyeceği bir yere gelmeyi başarmış ve burada bir süre bekleyip geri dönmeyi ve Türk usulü, "Gittik geldik değil mi arkadaşlar?" demeyi öneriyorduk. Allah'ım, bunlar senin ne saf Türklerindir! Katiyen razı olmadılar ve bizi de peşlerinden sürükleyerek emredilen yere kadar yürüdüler. Arkalarına dönerek isimlerimizi çığırışlarını, o çocuksu hareketlerini, mazlum disiplinlerini yıllar yılı unutamayacaktık.

Kamptaki son gecemizde, bizden özür dileyerek uzun uzun helallik dileyen Napolyon'umuz da dahil, tüm mücahidler meydanda toplandığımızda biz 4 Türk/iyeli, saf Türklerle yan yana oturacaktık. Büyük bir daire oluşturmuştuk ve onlarca kavimden gençler vardı. Her dilden '"neşid"ler söyleniyordu. Her neşid, coşkulu ve militaristti. Sıra Doğu Türkistanlı kardeşlere gelmişti. İçlerinden biri ayağa kalkarak ağlaya ağlaya içli bir ağıt söyledi. "Ana!" diye başlıyor ve hicranını dile getiriyordu. Bazı kelimelerini anlayabildiğim bu ağıtın, ancak Doğu Türkistan tarihi bilinerek anlaşılabileceğini o zaman idrak etmiştim. Ant olsun ki, kamptaki en yakın arkadaşlarımızdan olan bu gençler kadar temiz, masum ve mahzun bir tek insan topluluğu görmedim. Her birinin yüzünde, hazin tarihlerinin direniş ve yenilgi çizgilerini görebilirdiniz. Bir gençlik, vatanlarının kaderini ancak bu kadar temsil edebilirdi.

Küskün Türklerin kardeşliği

Kampta bizim Türklerden iki kardeşle karşılaştık. Haci Abi, herhangi bir ikazda bulunmadığına göre "dolu ve sorunsuz" tipler olma ihtimalleri yüksekti. Zeki ve yeteneklilerdi gerçekten. Onların da bizim gibi başlarını sokmadıkları cemaat kalmamış, en son kapağı buraya atmışlardı. Onlar da Tacikistan'a geçmeye çalışmış ancak bizim başımıza gelen, onların da başına geldiği için buralarda kalmışlardı. Altı ayı aşkındır buradaydılar ve bize nispetle oldukça komplike bir eğitim almışlardı. İyiydiler hastılar da Haci Abi'nin sandığı kadar sorunsuz değildiler.

Şehid Azzam, "Evli Müslümanlar cihadın temel taşlarıdır. Zorluklara katlanma ve istikrar konusunda bekarlardan ileridedirler" diyor. Arap mücahidlerle ilgili bu tespit Türkiyeli mücahidler için geçerli değildir. Buradaki evli olan kardeş de Azzam'ın tespitini haksız çıkarmak için bize epey dil döktü. Bir gönüllüyle berabersinizdir ancak o gideceği günü sayan bir gurbetçi gibi mızmızlanınca sizin de keyfiniz kaçar. Buraya kendi tercihiyle gelmemiş de kandırılarak gelmiş gibi pişmanlık çağrışımlarıyla geçmiş günlerine gömülü kaldıkça buradan alacağınız verim, sizin için de asgariye iner. Ben Türkiyeli mücahidlerin içinde evli olup da dirayetini koruyanına, geçmişe değil de geleceğe bakanına çok az rastladım, ne yazık ki.

Bizimkilerin çoğu, ileriye gitmekten çok geri dönüş hayalleri kurmakla meşgul oluyor. Azıcık malı mülkü varsa Allah size kolaylık versin, susun ve onu dinleyin. Bizimkilerin çok şükür, gözlerini arkada bırakacak bir mülkleri yoktur ama ailelerinin yoksullukları, kafalarının hep onlarla meşgul olmasının olağan mazereti gibi sunulur. Oysa aileleri, onlar buraya gelmeden önce de yoksuldu, şimdi biraz daha yoksullaşmış olsalar da. Ailesini bu kadar önceleyen biri, kendisine cihaddan başka bir meşgale bulursa diğer mücahidleri çok büyük bir kulak işkencesi ve ayak bağından kurtarmış olur. Kendisi de akşam evine dolu bir poşetle gider ve pijamalarını giyip zapping yaparak Müslümanların dertleriyle dertlenmiş olur.

Bu iki kardeşin arasında, biz oraya gelmeden hemen evvel birbirlerinin babalarını öldürmüşler gibi hırçınca bir küskünlük vardı. Bizim zorumuzla bir araya geldikleri açıktı ve birbirleriyle hiçbir şey konuşmuyor, sorularımıza verdikleri cevaplarda bile birbirlerini tamamlamaktan bir günahtan sakınır gibi sakınıyorlardı. Koca Afganistan'da topu topu iki kişiydiler fakat burada da mitoz mu mayoz mu her ne haltsa, o budalaca bölünme alışkanlığından sıyrılamamışlardı.

Bosna'daki arkadaşlardan birinin bu konuda söylediği bir şey vardı. Derdi ki, "Öyle bir yere gideceğim ki, ne Kürtler olsun, ne de Türkler. Çünkü Kürtler vahşi, Türkler de entrikacı! Bunların olduğu yerde cihad mihad olmaz!..." Tüm bu yaşadığımız kör dövüşlerinin, manasız ve hayırsız didişmelerin bir sebebi olmalı. Topu hemen şeytana atmadan, tüm güzelliklerimizi sıfırla çarpan bu nefsani işlemleri, iyi irdelemek mecburiyetindeyiz. Bu kampta bulunan yüzlerce Arap'ı barış ve huzur içinde tutan şeyden bizde niye yoktu? Bu, gittiğimiz her yere serpe serpe götürdüğümüz fitne ve tefrika tohumlarının meyvelerine nasıl da müptelaydık?

Sormuşlar, kardeşin iyi midir? "Şimdiye kadar hiç yolculuk yapmadım" demiş. Hakikaten yolculuk ve silah arkadaşlığı, bir insanı tanımak için mükemmel deneylerdir. Bu iki şahıs, birbirlerinin şahsiyetlerini tanıdıklarını sanarak yola çıkmışlardı. Tanımadıklarını ise burada veya yolda anlamışlardı. Önceleri birbirlerine "Yusuf suretinde" görünen kardeşler, zamanla birbirlerini "kurt suretinde" görmeye başlamışlardı. Halbuki "onun sureti değişmemiştir, evvela gördüğün adamdır"... Anlayamamışlardı.

Kardeşlik gülü solmaya başladığında çürüme kaçınılmazdır ve "çürüyen gül pis kokar." Kardeşliğin tükenişinde pek çok ara safha vardır. Bu safhalar genellikle vaktinde fark edilmez ve ancak çürümenin kokuları etrafı sarmaya başlayınca fark edilir. Tıpkı göle düşen nilüfer yaprağı hikayesinde olduğu gibi: Gölde yalnızca bir nilüfer yaprağı vardır. Her gün nilüferlerin sayısı iki katına yükselir ve nilüferlerin gölü tamamen kaplaması 30 gün sürer. Ne gariptir ki, ilk 28 gün boyunca kimse gölün nilüferlerle kaplanmak üzere olduğunun farkına dahi varmaz.

"İnsan helu (huysuz, tahammülsüz) yaratılmıştır; şer dokundu mu mızıkçı, hayır dokundu mu kıskanç. Müstesna ancak o musalliler" diye bildiriyor Kitap. Evvelemirde, yaratılışımızdaki zaafları göz ardı ediyoruz. İçimizdeki cangılın, cinnet ve canavarlıklarla dolu karanlık mahzenlerin farkında değiliz. Birbirimiz ve kendimiz hakkında başlangıçtaki optimist görüşlerimiz, kısa bir süre sonra zıddına inkılap ediyor. Önce de sonra da yaratılışımızdaki ortak yönleri hep ıskalıyoruz. Birbirimizin aynası olduğumuzu, arkadaşımızın ikinci benliğimiz olduğunu unutuyoruz. Hayatımıza dışarıdan ya da yukarıdan bakmayı başaramıyoruz fakat kardeşlerimize bakarak kendi hayatlarımızı izlemekten de uzak duruyoruz.

“Söyleyen, sözü güzel söylesin. Çünkü şeytan, sizi birbirinize düşürmek için aranızda dönüp durmaktadır” fermanına riayet etmiyoruz. Bir Arap şairi diyor ki, “Sükut ettiğimden dolayı hiç pişman olmadım ama söylediğim sözlerden dolayı çok pişman oldum.” Hükema, “Cahillerin kalpleri ağızlarında, alimlerin ağızları ise kalplerindedir” diyor. Biz, kalplerimizin ağızlarımızda olmasını dürüstlük sayıyoruz. İstediğimizi söyleyince de istemediklerimizi işitmeye başlıyoruz. Çuval gibi ağzımızdan eskiyoruz. Ya sorunları halının altına süpürüyoruz ya da tokat gibi surata vuruyoruz. Çoğumuzun sezgilerinin menzili çok kısa ama dili çok uzun. Ömer (r.a.) diyor ki, “İnsan, öfkesini yudumlamaktan daha hayırlı ve faydalı bir süt ya da bal yudumlamamıştır.” Bizi öfkelendiren konulara sessizlikle ve içe bakışla eğilebilmeyi başarsak daha ıslah edici fikirlere ve söylemlere ulaşabileceğiz. Yapılmış olan hata aslında yeterli bir cezadır. Dostlarımızın asıl yanında olmamız gereken an, onların hatalara düştüklerini gördüğümüz anlardır. Onlardan koparak içimizde ur gibi şişen duyguları anlatmayı düşündüğümüz insanlar ise onlardan daha nitelikli ve hayırlı değildir. Muhtemelen onlarla da yola çıksaydık benzer sorunlarla, belki daha ağırlarıyla karşılaşacaktık.

İnsan kusur ararsa bulur. Rasulullah (a.s.) diyor ki: “İnsanların kusurlarını bırakıp kendi kusurlarıyla meşgul olana ne mutlu!” Kardeşlerimizde erdem aramalıyız. Dedikodu yapacaksak arkadaşlarımızın güzellikleri, erdemleri hakkında dedikodu yapmalıyız. İlgimizi, görünür kusurlardan, kalpteki halisane niyetlere çevirmeliyiz. Kalplerindeki güzellikleri görmeye başladığımızda, kardeşlerimizle çözemeyeceğimiz çok az sorun vardır aslında. Her sorun, çözülmek zorunda da değildir. Biz kendimizden sorumluyuz, kendi sorunlarımızı çözmeye uğraşsak, ah buna bir azm-ü karar etsek, kendimizden daha çok kardeşlerimizi düzeltmeyi başardığımızı da göreceğiz. Bir cürüm olarak algıladığımız tavırları zamanla ve kademeli olarak geriletmek yerine sert tavırlarla anında tepki vermek, yalnızca ilişkinin sabote edilmesine katkı sağlayacaktır. Kardeşlerimizden daha derin bir vukufiyete ve muhakemeye sahip olsak bile bunları dile getiriş tarzımız onlara üstünlük taslar nitelikte mi olmalıdır? Vallahi, onların sana olan gereksinimlerindense senin onlara olan gereksinimin daha fazladır. Halden bilen, ilkeli bir dostun refakati, kolay bulunan bir şey midir ki, kolayca heba edilsin?

Kardeşler arasında rekabet de vardır. Bazı çirkin dışavurumlar rekabetin komple kötü bir şey olduğunu göstermez. Doğamızdaki rekabetçi eğilimleri, her birimizdeki en iyi vasıfları ortaya çıkarmak için kullanabiliriz. Rekabet, husumete dönüşürse artık enaniyetler birbirine kılıç çekmiştir. Enaniyet kadar yolumuzu engelleyen ve kardeşliği lekeleyen ikinci bir şey yoktur. Tüm ama tüm husumetlerin bir şekilde sağına soluna gizlenen, en sinsi hasmımız da bu enaniyettir. Halbuki kardeşlerin yanında caka satmak, benlik cilalamak büyük bir günah olmanın ötesinde insanı aşağılık kılan marazi bir zaaftır. Kardeşler arasında düzenli ve düzeyli bir ilişkinin ne başında ne sonunda, kendinden uzun uzadıya bahsetmek, kendini öne çıkarmak, kendini dayatmak yoktur. Düzensiz ve düzeysiz her örnekte ise bunları fazlasıyla görebilirsiniz.

Gerçek bir mücahid, ismini kimselerin göremeyeceği kadar siler. Kendinden asla kasıntı ile yahut kanatları gökyüzünü yalayan bir tevazu ile bahsetmez. Bunu yapmaya başlayanlar, kardeşlerinden hürmet yerine husumet göreceklerdir. Bir kez ilişki bu şekilde çalkalanırsa artık "aynı suda iki imparator yüzünü seyredemez."

Rumi'nin, birbirine bağlanmış iki kuş istiaresi çok güzeldir: iki kuşu birbirine bağlasan uçamaz, dört kanatlı olmuş olsalar da. Çünkü "ikilik kaimdir." Velakin diri kuşa bir ölmüş kuş bağlarsan o uçar, zira ikilik kalmamıştır. Kader bağıyla bağlandığı kardeşinin yanında, bir ölü kuş gibi "nefsini öldürenler"e ne mutlu!..

Kardeşler arasında diyalogsuzluk vardır. Saatlerce konuştuklarında bile aslında birbirleriyle konuşmadıkları çok olmuştur. Çünkü iki taraf da aslında diyalog değil sesli monolog için oradadır. Siz kardeşinizi mi dinliyorsunuz, yoksa konuşma sırası size geldiğinde neler anlatacağınıza dair kendinize mi kulak veriyorsunuz belli değildir. Ebu Derda (r.a.)'ın dediği gibi, "Senin başkalarını dinleme isteğin, konuşma isteğinden daha fazla olmalıdır." Ve konuşmaya, "dinleyiş kapısından gir." Kardeşleri dinlemek, her zaman daha şirin gelmelidir bize. En sıradan, en bilindik konuşmalarında bile dikkatimizi çeken öğretici yanlar vardır ve biz onları bulmaya başladıkça kendimizle beraber ilişkimizi de zenginleştirebiliriz. Birlikteliğimizin gayesi, birbirimizle aşık atmak değil, düşmana karşı aşkımızı güçlendirmek olmalı değil midir?

Hatalarımızı kabul etmek, kardeşlerin dile getirdikleri kusurları ikrar ederek düzeltmeye çalışmak, bir erdem olarak görülürse bir lütuf gibi de sunulabilir. Oysa bunlar bizim mütevazı görevlerimizdir. Hata boynumuzdaki akreptir, kardeşlerin uyarısını kabul etmediğimizde hatalarımızın kıskaçlarıyla ağulanırız. Vallahi birçok kusurumuzun farkında değiliz. Keşke kardeşlerimizin dile getirdiklerini düzeltsek de bunları hiç değilse biraz azaltabilsek. Nerede o, nefsinin, enaniyetinin derinlerine dalış yapıp dipteki gözeleri kurutanlar? Yansımalarla değil, asıllarla uğraşanlar nerede?

Afganistan'a veda…

Haci Abi ile ben de küskün Türkler kadar katiyen olmasa da bir küs bir barışıktık. Bazen bizi birbirimize yeniden bağlayacak belaların başımıza gelmesini isteyecek kadar tamiri zor kırgınlıklar yaşayabiliyorduk. Gururdan mıdır, yoksa herkesin kendini haklı gördüğü tavırlarından geri adım atmama hırsından mıdır, bu kırgınlıklar birkaç gün soğuk rüzgarların esmesine sebep olabiliyordu.

Ben, maalesef birçok kötü huyu olan bir adamdım -ve hala öyleyim-. Yakınlarına karşı yeterince merhametli ve sıcak olamayan biriy/d/im. Her şeye eleştirel bakan bir kişiliğim vardı/r ve bu benim arzuyla yaptığım bir şey değildi/r. Zihnimin işleyişini eleştirel ve tartışmacı bazı aygıtların elindedir. Dostlarımı, yakınlarımı daha önceden çokça incittiğim gibi burada da Haci Abi'yi incitiyordum. Beni hırçınlaştıran durumlar görüyor, sonra da hırçınlaşmama sebep olduğunu düşündüğüm için daha çok

hırçınlaşıyordum. Hassas ve alıngan bir tabiatı vardı Haci Abi'nin ve benden birçok dostum gibi artık o da yorulmaya başlamıştı herhalde.

Sıtmadan, yolculuklardan, kötü ve yetersiz beslenmeden, bedeni kadar zihni de zayıf düşmüştü. Sabırsızlaşmıştı. Gitmek, buradan bir an önce gitmek istiyordu. Her sabah Arap kardeşlerle yaptığımız Kur'an okumalarına katılmayı inatla reddediyordu. Namazdan sonra suratı bir karış yatağa uzanıyor ve onu aramıza katmaya çalışan kardeşlerin kalbini beklenmedik biçimde kırabiliyordu. Bu kalibrede bir adam değildi, psikolojisi bozulmuştu.

Ben Haci Abi'den farklı düşünüyordum. Ona, burada kalan az sayıdaki Arap'la beraber sabretmeyi ve Afganistan'daki kargaşa durulursa kampta eğitime devam etmeyi tavsiye ediyordum. O ise Üstad'ın tavsiyelerinin daha makul olduğunu, burada saçma bir savaşta çarçur olmaktansa ülkemizde bir şeyler yapmayı, işgalcilerin Türkiye'deki uzantılarına, temsilci ve görevlilerine karşı etkili saldırılar düzenlemeyi öneriyordu. Bense bu önerilere kanmak istesem de tam manasıyla ikna olamıyordum. Etkili eylemler yapabilecek mali, istihbari, lojistik güce ulaşabileceğimize kuşkuyla bakıyordum öncelikle. Behemehal "provokasyon" olarak nitelenecek bu eylemlerin, genel İslami gelişime zarar verebileceğinden, içsel ve dışsal müdahalelerle zararlı hale getirilebileceğinden korkuyordum. Silahlı bir mücadeleyi kaldıracak bir bünyeye sahip olmadığını düşündüğüm Türkiye İslami hareketinin, daha devletin hamlesine gerek kalmadan, bizi bir kaşık suda boğacağından emindim.

İdeolojik olarak bir parçası olsam da psikolojik olarak Türkiye İslamcılığından kopmuştum ve bu yüzden buralardaydım. Buraya geliş gayelerimden neredeyse hiçbirine ulaşamadan gerisin geri dönmek bana zorların zoru geliyordu. Ülkeye döneceksem dönüşüm muhteşem olmalıydı. Hakikaten bambaşka bir adam olarak dönmeyi ve yer aldığım harekete ivme kazandırmayı umuyordum. "Hicret kaçıştır, kendinden kaçıştır." Kendimden kaçıp kurtulamamıştım henüz. Kendimden kurtulamadıkça, sırtımda bir kambur gibi taşıdığım zaaflardan kurtulmadıkça, bu zaafların kuş sütüyle beslendiği bir beldeye dönmeye niyetim yoktu.

Yoktu ve lakin benim ne düşündüğümün de bir ehemmiyeti yoktu. Araplar, mümkün olduğunca kampları boşaltmaya karar kılmışlardı. Gidebilecek olan herkesin gitmesini salık veriyorlardı. Kader, bir kez daha beni iki müphem gelecek arasında mütereddit bir tercih yapmaya zorlamıştı. İhtişamlı bir saray ve mücerret bir mabet bulduğum bu kamplarda yalnız başıma kendi savaşımı vermek ile Haci Abi gibi bir refikle ülkemde onulmaz bir savaşıma öncülük etmek arasında günlerce bikarar salındım durdum. Haci Abi'nin, insanın gönlünü çelen vaatleri olmasaydı kasem olsun ki o saray ve mabetten ancak büyük bir cihad için huruç ederdim.

Yılgın bir umutla Haci Abi'ye kararımı bildirdim. Sevindi ve kararımı sabitlemek için ülkemizdeki düşman unsurları nasıl vuracağımız hakkında hayal gücüme hitap

eden hamasi konuşmalar yaptı. Bu konuşmaları ona hatırlatacağımı söyleyerek onu tehdit ettim. O da "Yapıcaz Haci Abi, göreceksin yapıcaz, yeter ki Allah bize fırsat versin…" diyerek bana güven aşılamaya çalıştı. Kader, hakikaten muammalarla doludur. Aylar evvel beni buralara gelmek için teşvik eden adam, şimdi buralardan gitmek için teşvik ediyordu. Kaderin rol dağıtımında hakikaten meçhul bir kurgusu vardır.

Son vedanın saati gelip çatmıştı. Doğu Türkistanlılarla son kucaklaşmamız içimizi en çok burkanıydı. Küskün Türkler, daha sonraki kafilelere katılacaktı. Onlarla ayrılışımız pek dokunaklı olmamış olsa gerek ki net olarak hatırlayamıyorum. Hiç unutamadığım ayrılık seremonisi ise Keşmir'deki Yemenlilerin en genç olanının, beni kamyonetin üstünde gördüğü vakit kamyonetin peşinden ağlayarak koşturmasıydı. Kamyoneti durdurarak uzun uzun dualar etmiş ve defalarca helallik dilemişti. Burada büyümeye başladığını ve geçmişteki olumsuzlukları çok da abartmamam gerektiğini fark etmiştim.

İlk çıkış denemesini biz yapacaktık. Yollarda, şayet mücahidleri bekleyen tehlikeler varsa kalanlar bir süre daha bekleyecek ve başka yollar bulmaya çalışacaklardı. Araplar üzerinde yoğunlaştığını bildiğimiz Pakistan polisinin dikkatini ölçmek bize kalmıştı. Sınırın hemen yanındaki çadırdan kahvelerde bizi bekleyen Araplarla dikkat çekmeyecek biçimde vedalaştık.

Bizi kapıya kadar bir Afgan genç götürecekti. Silik görüntüsünün altında korkunç örgütsel yetenekler saklayan bu gençle uzun zamandır birlikte yolculuk yapıyorduk. Çantamdaki meşhur makineyi çıkarıp kendisine hediye ettiğimde sevincini bastırmaya çalışarak nezaketen reddetmişti. Ancak bunu kabul etmesi benim menfaatime idi. Çünkü çantamda dikkat çekebilir, enselenmeme sebep olabilirdi. Pakistanlı garibanların bedduasını almış bu makinenin, başıma iş açmasını istemiyordum.

Afgan kardeş, kontrolün en zor olduğu noktayı tespit etmişti. Gerçekten de binlerce insanın bekleştiği bu kapıda fark edilmemiz kolay değildi. Yığılmanın sebebi, Taliban'dan kaçan bazı Afganların kapılara hücum etmesiydi. Afgan kardeşin bildirdiğine göre çoğu eroinci ve laik olan bu tipler, güvenliklerinin kalmadığını söyleyerek kaçıyordu. Hakikaten de Afgan kardeşin hemen önümüzde burkalı bir kadının kocasıyla yaptığı konuşmayı anlayabiliyorduk. Adam eski komünistti ve Taliban iktidarında yaşamayacağını söylüyordu. Taliban tam bir gulyabaniydi. Eroincisi, laiği, komünisti, mücahidi herkes ondan kaçıyordu.

Ellerindeki upuzun sopalarla bekleşenleri hizaya sokan Afgan askerleri gördükçe Afganistan'ın hamurunun nasıl bir maya ile yoğrulduğunu bir kez daha anladım. Bu halk için şiddet, alabildiğine sıradan bir şeydi. Hatta yegane iletişim biçimi bile denebilirdi. Ellerindeki sopalarla halkına gavura vurur gibi vuran o askerler, belki de yıllardır bu işi yapıyorlardı ve Taliban'dan ya da başka bir otoriteden bir talimat da alsalar bunu yapmaya devam ederlerdi. Beş dakikada bir sıra dayağından geçen

Afganların ise bundan pek de şikayetleri yoktu. Askerler daha arkalarını bile dönmeden, tek sıra kuyruk, geniş bir korteje dönüşüyordu. Sopa, bir boğa yılanı kalınlığında olmasa ben de bu halkın güzel bir sopayı hak ettiğini düşünmüyor değildim.

Sıraya girmeden evvel, Arapların yanındayken aldığım sigarayı yakmıştım. Çizeceğim tip, kafayı yemiş molla tipiydi. Uzun sakallarımla, bir elde doksan dokuzluk tespih, bir elde sigara, aptalca hareketler yaparak yürüyecektim. Araplara rolümden kısa bir kesit sunmuş, oldukça beğeni toplamıştım. Araplar elimdeki sigarayı gösterip, "El yevm caiz! (Bugün caiz!)" diyorlardı gülerek.

Haci Abi ile aramızda birbirimizi görebileceğimiz ama birlikte olduğumuzun gözükmeyeceği bir mesafe ayarlamıştık. Yüzümdeki aptalca bir ifade ile ilk kobay olarak Pakistanlı polislerin arasına daldım. Onlarca metre uzunluğundaki polis koridorunda benimle ilgilenen bir tek memur olmadı. Aptal görünmek, aptal olmanın aksine çok faydalı bir şeydir. Benim Afganistan hikayem işte burada bitmişti.

Dakikalarca beklememe rağmen Haci Abi koridordan bir türlü gelmek bilmiyordu. Oysa benden sadece birkaç kişi sonraydı. Daha önce bize tembih edildiği gibi dolmaya başlayan şu minibüse binip gitmeli mi, yoksa biraz daha beklemeli miydim? Bana çok uzun gelen bir süre daha bekledim. Etrafımda, seken balık var mı diye aranıp duran piranalar dolanırken oldukça riskli bir hareketti bu. Onun yakalandığı kesindi ve beklemekle ona yapabileceğim hiçbir iyilik yoktu. Ancak ayaklarım bir türlü gitmiyordu. Haci Abi'nin yakalanıp tutuklanması durumunda cezaevindeki yemeklerden tek lokma yiyemeyeceğini ve cidden açlıktan ölebileceğini biliyordum. Ölene dek, "Yapabileceğim bir şeyler belki olabilirdi" diye kendi kendimi yiyeceğime, cezaevindeki yemekleri yemeye karar verdim. Onu özgür ya da tutsak görünceye kadar bekleyecektim.

Neden sonra Haci Abi piranaların arasından sıçrayıp karaya çıkmış bir kazazede gibi kıpkırmızı bir yüzle koridorun ucunda göründü. Hali bütün hikayeyi anlatıyordu. Yakalanmıştı. Israrlı sorgulamalarda, kendinin bir Özbek olduğunu iddia etmişti. Polisler, "Özbekistan'daki mücahidlerden misin?" diye sorunca da, içinden "Hay ağzınıza sağlık, bunu biz bile düşünememiştik enayiler!" diye geçirirken, başıyla, söylenen harika imajı onaylamıştı. Piranalar, Haci Abi'nin çorabının içine sakladığı dolarları fark edince bu sıkıcı sorgudan aniden çark etmiş ve Haci Abi'nin abartılı, "Etmeyin eylemeyin!" itirazlarını da onun zavallı bir Özbek olduğunun kati delili sayıp salıvermişlerdi.

Haci Abi gelir gelmez, "Valla paralar gitti, Haci Abi!" deyince, ben de özgür bir deli molla olarak polislere yüzümü çevirdim ve "No problem!" deyip "harrrttt" yaptım: "Takma kafayı Haci Abi, Türkiye'ye kadar yayan yürürüz, ötesi var mı?..."

Anlayalım, sonra gene yargılarız; El Kaide'nin elini görememek

Afganistan dağlarında gördüğüm ve konuştuğum bu insanları hakkıyla anlatabilmeyi isterdim. "Gözlerin ve dudakların aleyhimize şahidlik edeceği gün"den korkarak... Fakat övgüye tenezzül etmeyecek bu insanları nasıl öveyim? Nadide fazilet ve hasletlerini beyan için hangi kelimeleri yardıma çağırayım? Muazzam vazgeçişlerini nasıl dile getireyim? Ülkelerindeki "ısırıcı melik"lerden ve kan içici diktatörlerden Allah'ın mağaralarına kaçan bu vatansızlar, şimdi işkence adalarında yılanlar tarafından ısırılıyor ve vampirler tarafından kanları içiliyorken yazmak ruhumu muazzep ediyor.

Bu insanları asli kimlikleri ve kişilikleriyle anlatan gazetecilerimizin, yazarlarımızın olmaması ne acı? Hiç tanımaksızın onlar hakkında spekülasyon yapanlar, benim tanık olduğum arınmışlığa ve adanmışlığa tanık olsalardı o hasmane tutumlarını acaba gene de sürdürürler miydi? Türkiye İslamcılığının, dünyanın ana gündemi olan ve bizi çok yakından ilgilendiren bu insanları tanıma adına hiçbir sahici teşebbüste bulunmaması manidar değil midir? Hasım olurken de dost olurken de daima böyle mi davranmalıyız? Bu insanlar, bizim kendilerini tanımamıza belki gereksinim duymuyor ama bizim onları anlamaya çok gereksinimimiz var. Anlayalım, sonra gene yargılarız. Vuracaksak vuralım ama haklarını vermeden mi bunu yapalım?...

Gidişatlarını beğenmesek de eylemlerini meşru görmesek de illegalite alacakaranlığından ürküntü duysak da egemenlerin haber ağlarına zihinlerimizi ve kalplerimizi bu kadar kolayca teslim etmemeli ve olan biteni gerçekliği içinde anlamaya çalışmalıyız. Onlar birer nesne, piyon, taşeron olsalar bile işgalin karşısında direnişin safında aktif olarak mevzilenmeliyiz. Bu savaş bir mezhep savaşı değil, bir din savaşıdır; tüm provakatif süreçlere rağmen bu böyledir. Bu direniş, ümmetin ve vatanın müdafaasıdır. Bu işgal, bugün orada, yarın buradadır. Kendimize dönüp bakmalıyız. En kutsal eylemi zapping olan biz seyirciler mi nesneyiz, yoksa elde silah savaşanlar mı? Onlar, kötü birer özne olabilirler. Peki, daha iyi bir özne olmak için kimin hevesi ve hazırlığı var?... "Allah, sinelerin özünde olanı bilendir..."

Kamplar El Kaide'nin kamplarıydı, evet. Biz de El Kaide'nin savaşçılarıydık. Şu var ki, El Kaidenin "El"i yoktu ortada. Kaide'ler, kurallar vardı ama El Kaide yoktu. Merkez, üs anlamına gelen "El Kaide"yi duymamış olsak da buranın bir tür üs olduğunu idrak edebiliyorduk elbette. Bu kampların başta Arap dünyası olmak üzere tüm İslam dünyasını kapsayan genel bir teşkilatlanmanın çok önemli bir parçası olduğunu anlayabiliyorduk. Ancak ortada ne bir manifesto ne bir deklarasyon ne de bir lider vardı. Herhangi bir örgütsel yapıya katıldığınıza dair ne bir seremoni ne de yazılı ya da şifahi bir ahit söz konusu değildi. Yalnızca, bazı eğitim komutanlarının, derslere başlamadan önce, "Bu bilgileri nefsani emeller için değil, Allah için kullanacağınıza söz verin!" türünden ricaları vardı ki, "Allah için"lik herhangi bir örgütsel tavra

indirgenemeyecek kadar geniş ve genel bir ifadedir. Bu ifadeden "örgütsel bir sözleşme" anlamı çıkarmak için uzun seneler anlambilim dersi almak iktiza eder sanıyorum.

Bize eğitim imkanı sunan yapı tırnak içinde bir örgüt idiyse tuhaf bir örgüttü. Hiçbir propagandaya, irtibat kuracakları bir adres ya da isme ihtiyaç duymayan, hakikaten tuhaf bir örgüttü. En azından bize yönelik tutumları yahut bizim dönemimizdeki durumları böyleydi. Bize, ne yapmamız gerektiği konusunda aman aman bir angajmanda da bulunulmadı. En net konuşanı bile Amerika, İsrail gibi genel stratejik düşman tanımlaması yapmakla yetiniyordu. Durum şu merkezdeydi: Ne yapacağımızın onlar açısından önemi yoktu. Yeter ki doğruları yapalım!...

Belki de biz kedi yavruları gibi kördük. Kendimi Alamut kalesinde feda eylemlerine hazırlanan bir Sabbahi gibi algıladığım zamanlarda bile ortalarda bir Hasan Sabbah falan göremiyordum. Eğitim komutanları vardı ama onların Hasan Sabbah'ı çağrıştıracak tutumları yoktu. Ne Üsame'yi gördüm ne Eymen Ez Zevahiri'yi ne Ebu Hafs El Mısri'yi... Şayet bulunduğumuz yerlere gelmiş olsalardı ve bir kez olsun karşılaşmış olsaydım mutlaka hatırlardım. Kamptakilerin sıradışı bir saygı gösterdikleri farklı bir sima olarak yalnızca İbnüşşeyh denen biri vardı ve onunla birkaç kez aynı ortamda bulunmuştum. İbnüşşeyh, Taliban krizindeki mekik diplomasisinin de başlıca sorumlusuydu. Taliban heyetleriyle görüşmelerinin sonucuna istinaden, kampların nasıl bir konum alması gerektiğini komutanlarımıza bildiren oydu.

Daha sonra El Kaide liderleri olarak yayınlanan bir dizi resmin arasında, dikkatle bakmama rağmen İbnüşşeyh'in resmini göremedim. Demek ki bizim bulunduğumuz kamplar, teşkilatın beyin mekanizmasının bulunduğu yerler değildi. Host'taki o büyük kampın, Arap teşkilatlanmasının en eski ve değerli kampı olduğunu sonradan öğrendim. Bu kamp, Şehid Azzam ve Üsame tarafından, ta Ruslara karşı savaşın sürdüğü yıllarda kurulmuş ve faaliyetlerine kesintisiz olarak devam etmiş. Anlaşılan en merkezi noktalarda da bulunmuştuk fakat beyin kadrolar başka noktalarda temerküz etmiş olsa gerekti. Anlayabildiğim kadarıyla İbnüşşeyh, kamplar ile beyin arasında bağlantı ve koordinasyonu sağlayan kişi idi. Devamlı seyyardı. Afganistan'da bulunduğum tüm kamplarda ve birçok durakta kendisiyle karşılaşmıştım. Tüm kritik kararlar için onun gelmesi bekleniyordu veya kendisiyle temas kurmak için kuryeler gönderiliyordu. O vakit, merkez kadronun, kampların haricinde temerküz ettiğini, gördüğümüz komutanlardan farklı kişilerden teşekkül ettiğini kavramıştım.

Üsame Bin Ladin ismini bir tek defa duydum. Hayatımda ilk kez duyduğum bu ismi telaffuz eden kişi ise bir Türk'tü. Bana, "Kardaş, bu Arapların arasında Üsame diye biri varmış, duydun mu hiç? Ben de yeni duydum. Cezayirliymiş. 'El Mukatele' diye bir dergi çıkarıyormuş..." diye anlatmıştı. Anlatımındaki mış'lardan olsa gerek, Araplara bu isim kimdir diye sorma lüzumu hissetmemiştim. Başka bir şekilde de bu ismi hiç kimseden işitmemiştim. Malum gelişmelerin ardından şöhret kazandığında ise o Türk

hafiyenin verdiği bilgilerin, Üsame'nin Arap olması hariç, baştan sona yanlış olduğunu teessüfle görecektim.

Safiyane bakışımıza karşın, ortadaki hummalı faaliyetleri görmüyor değildik. Bu faaliyetlerle açığa çıkan enerjiden daha önemli olan şey ise orada bulunan dünyanın dört bir yanından gelmiş cengaverlerin ortak enerjilerinden harmanlanan muazzam sinerjiydi. Bir yay vardı burada ve atılmak için son raddeye kadar gerilmişti. Okun yaydan fırlayacağı besbelliydi, nereye fırlayacağı pek belli olmasa da. Bu enerjinin bir çıkış yolu bulması gerektiğini anlamamak imkansızdı, aksi halde içeriye doğru bir infilak kaçınılmaz olurdu. Ne var ki bu enerjinin hangi yöne kanalize edileceğine dair sarih işaretleri göremiyorduk. Gerçekten bir dönüm noktasındaydı buradaki teşkilat, bunu pek çok kez sezinlemiştim. Ne yana dönüleceğini ise net olarak ifade ya da ima eden hiç kimse göremiyordum.
Bir eylül sabahı, herkesin gözlerini Afganistan'a ve Araplara çeviren "tarihin en büyük terör eylemi"ni gerçekleştirdikleri vakit, o enerji ve sinerjinin hangi yöne kanalize edileceğini ben de herkes gibi şaşkın bakışlarla görmüş olacaktım. Her ne kadar askeri açıdan herhangi bir örgütten fersah fersah ileride olduklarını görebilmiş isem de 11 Eylül tarzı bir eylem, vehmime bile gelmezdi doğrusu. Sadece benim değil, kendileriyle yıllardır beraber olan ve bizim gibi sadece kısa bir süre parça bölük eğitim almakla kalmayıp teşkilatın mensubu olan Arap gençlerin bile bu çapta bir eylemi öngörebildiklerini sanmıyorum.

Tarihin dinamiğini ve akışını değiştirecek olan bu insanları, henüz kendilerini stratejik düzeyde tam olarak ifade etmedikleri bir zaman diliminde tanımış bir insan olarak ikircikli duygular taşıyorum. Egemenlerin tamamının, Müslümanların da azımsanmayacak bir bölümünün onlara nefret nazarıyla baktığı bir zamanda bunları yazmak zorunda kalıyorum. Şayet egemen bakışı ve Müslümanların zanlarını onaylayamıyorsam bu bir insanın tanık olduğu gerçekleri namusluca ve şereflice savunması gerektiğine olan pürüzsüz inancımdan kaynaklanıyor. Egemenlerle uyuşmayışım, anlaşılmaz bir şey değildir. Müslümanlarla olan uyuşmazlığımda ise kendimi gayet müsterih hissediyorum. Çünkü onlar duyduklarına inanıyorlar, bense gördüklerime. "Allah'ın beni sahip olduğum bilgiden daha iyi bir bilgiye ulaştırmasını umuyor" ve "en doğru yola iletmesini" diliyorum...

Dostlara dair haberler

Doğu Türkistanlılar, Allah'ın o saf Türklerinin kısm-ı azamı, Pakistan eliyle Çin hükümetine teslim edildiler. "Made in China" yazan beyaz eldivenli robotların kafalarına sıktıkları birer kurşunla çukurlara atıldılar. Bir kısmı da Guantanamo'da çağın Ashab-ı Uhdutların ateşlerine atıldı. Artık hepimizde bir tiksintiye sebep olan turuncu elbiseler içindeki o masum çocuklar çağın şahidleridir. Hicranlarını dile getirirken kalplerimizi hüzne teslim eden o çocukların annelerini, çocuklarıyla iftihar

etmeleri gerektiğini söyleyerek zayıf tesellilerimle teskin etmek isterdim. Düşmanım olsalardı bile elimi kaldıramayacağım kadar mazlum olan bu çocukları çocuklarımıza anlatacağız. Onlarla dost olma şerefine nail olduğumuzdan dolayı bizimle iftihar edecekler ve dünyanın batısındaki ve doğusundaki düşmanlarımıza karşı Allah, vatan ve özgürlük için savaşımızı sürdürecekler.

Rasulullah'ın (a.s.), "Nice elbisesi yırtık vardır ki, kimse ona önem vermez, fakat o, Allah üzerine kasem ederse Allah onun kasemini yerine getirir" dediği insanlardan olan Faslı Ebu, Pakistan polisi tarafından vurularak şehid edildi.

Nairobi ve Darüsselam'daki Amerikan elçiliklerinin vurulmasından sonra Afganistan'a atılan 70 Tomahawk füzesinden biri, kaldığımız kamplardaki birçok mücahidin şehadetine sebep oldu ve Üstad'ımız da orada şehid düştü. Rabbi dualarına icabet ederek onu sevindirdi. Oğlu Aslan'ın onun intikamı için sonuna kadar dövüşeceğine eminim. Amerika, bu azizi katlederek kendisi için hiç de iyi olmayan bir şey yapmıştır. Herkes barış masalarına otursa bile, Üstad'ın aziz hatırası için intikam ateşiyle yanıp tutuşan binlerce genç, savaşı yükseltmek için elinden geleni yapacaktır.

Kendisiyle konuşurken sık sık, "But... (Fakat...)" dediğim için bana sinirlenen ve "But, but... What is but!? (Fakat, fakat... Nedir fakat!?)" diye tiyatral bir tarzda öfkelenen o efsanevi komutan, Kazablanka, bizden hemen sonra Afganistan'dan çıkmayı başardı. Şimdi hala yaşıyorsa ki, Allah onu muhafaza etsin, Amerika'nın çekeceği var demektir.

Haci Abi'nin ardından

Bu haberleri kendisinden aldığım Haci Abi ve ben, Türkiye'ye geldiğimizde bizi bekleyen sefaletten dolayı saçma sapan işlerde çalışmak zorunda kalacaktık. Haci Abi'yle hayallerini kurduğumuz eylemleri yapmaktan geçtik, birbirimizle görüşebilmek için yol parası bile bulamıyorduk. Haci Abi, bizi acze düşüren şartları daha fazla zorlamayıp "burada, bu işin olmayacağına" karar kılmıştı. Bir değirmen gibi ideallerimizi ve değerlerimizi öğüten bu ülkeden hicret edip yeniden yolun ve cihadın oğlu olacaktı.

Bana "Gel, kalma buralarda..." dediği zamanlarda onunla gitmeyip "buralarda bir şeyler yapma" kararımda sebat etmekle, vahim bir hata yaptığımı düşünüyorum. Çünkü onun cihad beldelerinde kazandığı yüksek niteliklerden kendimi mahrum ettiğimi görüyorum. En zahidinin bile gırtlağına kadar dünyaya battığı burada "bir şeyler yapmak" uğruna, kendi kemal yolumu inkıtaya uğrattım. Burada bir şeyler olabilmesi için buralıların çok ama çok değişmesi gerektiğini anlamış bulunuyorum. Nasıl değişeceklerini ise tam olarak bilemiyorum.

Haci Abi, gittiği cihad beldelerinde ümmetin yetenekli komutanlarından biri oldu. Kendiyle buluşup yepyeni cihad ve mana serüvenlerini birlikte yaşamayı

düşlerken Felluce'de, El Kaide'nin birim komutanlarından biri olarak katıldığı bir çatışmada, işgalci Amerikan güçlerince katledildi.

Haci Abi'yi, Hazreti Hamza'nın, Ali'nin, Huseyn'in, Seyyid Kutub'un, Metin Yüksel'in, Hattab'ın, Üstad'ın, Faslı Ebu'nun yanında "karşılıklı tahtlar üzerinde otururlarken" hayal edip o güzel topluluğa katılmak için gıptayla gün sayıyorum. Vurulmadan kısa bir zaman önce haberleştiği bir kardeşe, benim hakkımda, "Onu çok seviyor ve özlüyorum" dediğini öğrendim. Bir gün, yakın ya da uzak gelecekte, ben de düşmanlarımızla çarpışırken şehadet şerbetini içeceğime olan ümidimi koruyorsam bunun en önemli sebebi Haci Abi'nin bu özlemidir. Ben onu nasıl o dar koridorun arasından çıkıp gelmesi için beklediysem onun da beni bu dünya dehlizinden çıkıp gitmem için kardeşçe bir endişe ve hasretle beklediğini düşünüyorum. Yüce Şahid'in, bu iki adamının hasretini vuslata çevirmesini umuyorum.

"Allah'a verdiğim ahdi hiçbir değiştirme ile değiştirmedim ve sıramın gelmesi için intizar ediyorum."